

ספר
לוקוטי
אמונת עתיד

על זמן שמחתנו
סוכות • ה'ר"ר • שמיני עצרת • שמח"ת

מלוקט מספרי וקונטרסי אמונת עתיד מאת
מריה רבי משה וואלפסאן שליט"א

ולבסוף גלוה אליו
סדר זמירות ותפלות
לחג הסוכות

יצא לאור בעזה"י ע"י מכון אמונת עתיד
חודש אלול תשע"א לפ"ק
ירושלים עיה"ק תובב"א

כל הזכויות שמורות
למכון אמונת עתיד

1728 - 43rd Street
Brooklyn, NY 11204
718-851-6021

דברי המו"ל

תודה לק-ל, שהחיינו וקימנו והגיענו, להמציא לחברינו היקרים ילקוט אמונת עתיד על זמן שמחתנו - ימי הסוכות שמיני עצרת ושמחת תורה. המלוקט מכל ספרי מו"ה שליט"א, שכבר נדפסו ויצאו לאור. וגם קבצנו ממה שנדפס מפוזר בכל פרשיות השבוע או שאר ימים טובים השייך לזמן שמחתנו.

השי"ת יזכה אותנו לשמוע עוד הרבה דברי תורה וחיזוק בעבודת השי"ת מאת מו"ה שליט"א רבות בשנים, ויהיו שנותיו דשנים ורעננים, מתוך בריות גופא ונחת דקדושה מכל צאצאיו ותלמידיו שיחיו.

ברצוננו להביא אות הכרת הטוב להרה"ג ר' יצחק אהרן גאלדבערגער שליט"א כי רוב רובו של הספר נכתב על ידי אומן ידיו, וכן לכל העוזרין בהוצאות ספרי המכון, ובפרט להר" אהרן יהושע ברוך הי"ו, והרב ר' דוד שטיין הי"ו, העוסקים לילות כימים למען הוצאת הקונטרסים וגליוני דברי תורה והתחזקות, ויה"ר שיעזור להם השי"ת להתברכו בכל מילי דמיטב.

ויהא רעוא מן קדם שמיא שנתעורר מתוך דברי מו"ר לעשות הכנה דרבה לקראת הימים הנעלים האלו, ונזכה לקיים מצוות הימים אלו מתוך מחשבה פנימית ושמחה עילאה, לעשות נחת רוח לאבינו שבשמים. ונזכה לראות וליראות פני השכינה שלש פעמים בשנה, בירושלים עיה"ק ביחד עם משיח צדיקנו, במהרה בימינו אמן.

מכון אמונת עתיד

137 ספר / פ'ק

• וזאת למודעי שברוב המקומות ציינו השנה שנאמרו הדברי תורה, חוץ מהמאמרים שנדפסו בספרי אמונת עתיד על תורה ומועדים (ג"ח), שיצא לאור ע"פ כתבי יד מורנו שליט"א וממה שבירר מהקונטרסים להכניסם תוך הספר, ובהם ציינו רק הפרשה או היו"ט.

הטיבה ה' לטובים
יזכר בספר לזכרון טוב

ספר זה

נתנדב ע"י ידידנו

הר"ר אפרים האזענפעלד הי"ו

לרגל השמחה במעונו בנשואי

בתו הכלה המהוללה

בתי' חנה תחי'

בשעתומ"צ עב"ג הבחור החתן החשוב

יהודה טובי' דרו נ"ו

יה"ר שיזכה לרוות רב נחת דקדושה מכל יוצ"ח ויהי ה'
עמו ובכל אשר יפנה יצליח מתוך נחת והרחבה כחפץ
לבו הטוב עושר ואושר באסמיו ששון ושמחה ימצא
באהליו וימלא ה' כל משאלות לבו לטובה ולברכה,
עדי נזכה לביאת משיח צדקינו בב"א.

בעתירת לבבית

אכין אמונת צתיק

חג הסוכות

- ע חג הסוכות - חג האסיף זמן אסיפת כל ישראל כאחד
- י חג הסוכות - חג האסיף זמן תיקון של הנדרחים שנפלטו מן המחנה
- יג חג ה' לנו - זה חג הסוכות
- עז חג הסוכות הוא זמן חיבור קוב"ה עם כנס"י ועל זה מרמז חיבור לולב עם האתרוג
- יז גמר בנין קומת המלכות בחג הסוכות ע"י שמחה
- יח חג הסוכות המשך בחינת היובל של יו"כ (א)
- יח חג הסוכות המשך בחינת היובל של יו"כ (ב)
- יע חג הסוכות ושבת מלויים האדם תמיד לשמור אותו כל השנה

הסוכה

- כב כל ישראל ראויים לישוב בסוכה אחת ואין ביניהם שום מחיצות ופירוד
- כו סוכה זכר לענני הכבוד אף לרבי עקיבא
- כח שם שמים חל על הסוכה כמו קרבן חגיגה
- כע עיקר קדושת הסוכה מצד כוונתו
- ל בסוכה מהפכים בכס"ה ליום חגנו - לסכ"ה שהוא תיקון העננים המכסים הלבנה
- ל מחיצות הסוכה הם גבולות ארץ ישראל
- ל מינו דהוי דופן לסוכה הוי דופן לשבת
- לב שיעור סוכה גבוה יו"ד טפחים
- לב הטעם שסוכה למעלה מכ' אמה פסולה
- לג מחיצות הסוכה הם הברדלה מכותות הרע
- לג הגנה של סוכה - כנשר יעיר כינו
- לד סוכה היא הגנה ממים הזדונים - קליפת ישמעאל
- לה סוכה הוא בחינת התיבה של נח

ז	אמונת	תוכן הענינים	עתיד
לה	לימוד מסכת סוכה פועל הגנה כמו הסוכה עצמה		
ש	ישיבת סוכה		
לז	שקולה מצות (ישיבת) סוכה כנגד כל התורה כולה		
לח	צורת מצות ישיבת סוכה		
לט	עיקר מצות ישיבת סוכה היא השינה		
עא	המכוון במצות ישיבת סוכה הוא הבטחון והשמחה בהשי"ת		
עד	השמחה של קיום מצות סוכה		
עז	בישיבת סוכה יושבים בארץ ישראל בביהמ"ק ובגן עדן		
עה	סגולת הסוכה - רפואה ואריכת ימים ובנים טובים		
פה	כל המקיים מצות סוכה יזכה לעתיד לישב בסוכת סדום		
פו	בישיבת סוכה שואבים הגנה להנצל מכוחו של עשו		
פז	הענין מה שעבדים פטורים מן הסוכה		
פע	דברי חיזוק כשיורד גשם בחג הסוכות		
נא	ירידת גשמים בתחילת חג הסוכות		
ש	לולב ואתרוג		
נד	בזכות לקיחת לולב זוכים לשמו של משיח		
נה	נטילת הלולב כל שבעה הוא דרישה לציון		
נו	הלולב מראה על נצחוננו בדין		
נז	מברכין על הלולב לפי שהוא כנגד יוסף הצדיק		
נח	נחלקו התיומות של לולב		
נח	פסול יבש בעלה אמצעי של לולב מורה שעכ"פ בתחילת השנה צריך להיות העבודה בחיות ורעננות		
נע	לולב היבש פסול מורה שעבודה בלי שמחה היא בחי' מת דלא שייך בה שירה		
ס	ג' עלין לחין מציל על כל ההדס דוקא כשאין כמושים מורה שדוקא עבודה בחיות מגין על כל הדור		

- סא** אתרוג מורה על התחדשות בעבודת השי"ת נגד הטבע
- ש** **אושפיזא דמשה ויוסף**
- סב** יום ד' של סוכות – אושפיזא של משה או יוסף
- ש** **הושענא רבא**
- סד** הושענא רבא – יום ערבה
- סד** בהושענא רבא פנה ה' אל תפלת הערער שהוא ערבה שאין בו טעם וריח
- סד** בהושענא רבא תרומם השפלים שבישראל שהם בבחינת ערבה
- סה** הושענא רבא הוא חוה"מ ולא מקראי קודש שגם השפלים יהיו יכולים להאחז בו
- סה** הושענא רבא – השבת של סוכות – השלמה של בריאה
- סו** סיום חג הסוכות כנגד סיומא דמסכת סוכה
- ש** **פרידה מן הסוכה**
- סח** לאחר ז' ימי סוכות אין צריך עוד לסוכה רק "בתוך לבי משכן אבנה"
- סח** פרידה מן הסוכה שהוא בחינת בית המקדש
- ע** לאחר צאתנו מן הסוכה ממשיכים קדושת הסוכה לתוך הבית ויש לנו הגנה ע"י התיבה – דהיינו התיבות של תורה ותפילה
- ש** **שמיני עצרת**
- עג** דרוש התעוררות ליום שמיני עצרת ושמחת תורה
- עה** שמיני עצרת – עכבו עמי עוד יום אחד
- עח** שמיני עצרת יחודא שלים
- פ** שמיני עצרת הוא היום הנרצה ליחודא שלים
- פב** בשמיני עצרת מקריבין פר אחד איל אחד – בחינת עולם התיקון שמתאחדים כל ע' נפשות כאחד
- פג** שמיני עצרת אושפיזין של שלמה – מקשר אף אלו שפלטן הענן ולא הרגישו הארת הסוכה

ח אמונת תען הענינים עתיד

- פ^ו בשמיני עצרת - אושפיזין דשלמה אף בתינו נעשים לאדמת קודש
- פ^ז השלמת קריאת ספר דברים בשמיני עצרת
- פ^ח בשמיני עצרת אפילו הגרוע מישראל בא לתיקונו
- פ^ח שמיני עצרת כנגד דוד המלך מדת המלכות שכולל כל המועדים המנגד לגלות אדום הכוללת כל הגליות
- פ^ע שמיני עצרת ושמחת תורה באים להמשך ענני הכבוד גם לאחר סוכות ולאותן שפלמן הענן
- צ^א שמיני עצרת ושמחת תורה - תיקון למחנה דין שפלמן הענן ואז דייקא קורין פרשת נ"ד שהוא וזאת הברכה
- צ^ג שמיני עצרת - כנגד סוף מס' סוכה - וסוף המחנה
- צ^ו שמיני עצרת מבטל כוחו של אדום והוא סוד הנאולה

שמחת תורה

- צ^ז אחר חג הסוכות יש הגנה ע"י התורה ולהכי לאחר חג הסוכות בא שמחת תורה
- צ^ז שאו שערים ראשיכם והנשא פתחי עולם וגו' שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם
- קב בשמחת תורה - מקיימים מנהגי ישראל ששורשם מאוד נעלה
- קב ענין שמחת הריקודים עם הספר תורה
- קג ענין הקפות בשמ"ע ושמחת תורה והמעם שרוקדים בעיגולים
- קד קורין וזאת הברכה דוקא בשמחת תורה לפי שאז עת רצון גדול - רעוא דרעיון
- קו ביאור ברשות לחתן בראשית שאומרים בשמחת תורה
- קז המשך לעיני כל ישראל - בראשית (א)
- קח המשך לעיני כל ישראל - בראשית (ב)
- קט המשך לעיני כל ישראל - בראשית (ג)
- קי השמחה של שמחת תורה הוא חיבור תורה שבכתב עם תורה שבעל פה

חג הסוכות

חג הסוכות - חג האסיף זמן אסיפת כל ישראל כאחד

השאלה לשמחה מה זו עושה. והלא בשנה זו אין כאן שמחת אסיפת התבואה, ובעל כרחך מתברר כעת פירוש אחר בשמחת האסיף. והוא שכמו שיש אכר תחתון עוסק באסיפת תבואה כן יש גם אכר עליון שהוא הקב"ה האוסף את תבואתו שהם כלל ישראל הנקראים ראשית תבואתו, וכמ"ש (ישעי' ה') כרם היה לידידי. וכמו שאומרים בתפלת יו"כ אנו נחלתך ואתה גורלנו, אנו כרמך ואתה נוטרנו. ובסיום השנה אוסף הקב"ה את ישראל ואת המצוות שעשו במשך השנה, וזהו שמחת חג האסיף, ולא כפשטות המשמעות על אסיפת התבואה הגשמית. ואז רוצה הקב"ה שכולנו נעלה ונראה לפניו בביהמ"ק כדי שישבע נחת מתבואתו. ויתר על כן בשנת השמיטה כמו שכ' הח"ס שבשנה כזו שננטשו כל ישראל עבודתם בשדה והתפנו לעסוק בתורה ועבודה ונתקדשו במעלה יתירה עד שר"ה הבא אחר שנה כזו היה במעלה נכבדה ויתירה על שאר שנים, וכן יוה"כ וסוכות. וע"כ צוה אז הקב"ה במצות הקהל שיבואו כולם עם הנשים והטף ולהראות את פני ה' כדי שירוה הקב"ה עונג ונחת מבני ישראל.

ומעתה שפיר כתבה תורה חג האסיף אצל שנת השמיטה. כי אדרבה בשנה זו מתברר הפי' האמיתי של שמחת חג

כתיב (שמות ל"ד) "ששת ימים תעבוד וביום השביעי תשבות בחריש ובקציר תשבות, וחג שבועות תעשה לך בכורי קציר חטים וחג האסיף תקופת השנה". וברש"י הביא דברי חז"ל על מה שכ' בחריש ובקציר תשבות שזה בא ללמד על תוספת שביעית שצריך להוסיף בשנת השמיטה החריש של ערב שביעית הנכנס לשביעית וקציר של שביעית היוצא למוצאי שביעית עיי"ש. וגמצא שהכתוב מדבר הכא בשנת השמיטה. ולפי"ז גם המשך הפסוק שלאחריו מדבר בשנת השמיטה. ולפי"ז צ"ב האיך קרא הכתוב חג האסיף, והלא בשנת השמיטה אין אוספים התבואה כי הן לא נזרע ולא נאסף.

בשבת זו קורין קהלת. ואי' בספר מטה משה בשם קדמונים הטעם למה נקרא כאן שלמה בשם קהלת. כי דברים אלה אמר במעמד הקהל במוצאי שנת השמיטה. ויש לבאר הענין, דהנה בדרך כלל בכל שנה אדם אוסף תבואתו מן השדה בזמן הסוכות, ולבו שמח עליו מהכרכה אשר ברכו ה'. ומבין משמעותו של שמחת חג האסיף כפשוטו שהשמחה היא באסיפת התבואה מן השדה. ואמנם כאשר באה שנת השמיטה שבו אין אוספים התבואה מן השדה ועכ"ז בצאת השנה חוגגים את חג האסיף, מתעוררת

האסיף, שעד עתה היו סבורים שהפי' על אסיפת התבואה הגשמית ע"י האדם התחתון, וכעת בשנת השמיטה מתברר שלא זו השמחה אלא על אסיפת ישראל שהוא אסיף עליון. וע"כ קרא אז שלמה את מגילת קהלת שהכל הבל הבלים, כי אז בשנת השמיטה מתברר שהכל הבל ואין השמחה באסיפת תבואה גשמית, אלא באסיפת כל ישראל. וזהו ההמשך ליוה"כ שהוא יום האחדות שבו מתאחדים כל ישראל ומתפייסים זה עם

זה. וההמשך לזה הוא חג הסוכות שבו נוטלים הד' מינים הרומזים לכל חלקי אנשי ישראל למיניהם והיו לאחדים בידי ונאספים כולם כאחד. וע"כ קורין פ' האזינו לפני יוה"כ וסוכות, שבו כלולים כל נשמות ישראל, כי הוא זמן אסיפת ואחדות כל ישראל, וקוהל"ת בגימט' ישראל' הרומז על התקהלות ואסיפת ישראל, שע"ז בא חג האסיף.

[אמונת עתיד סוכות]

חג הסוכות – חג האסיף זמן תיקון של הנידחים שנפלטו מן המחנה

בגמ' סוף מס' סוכה ת"ר מעשה במרים בת בילגה שהמירה דתה והלכה ונשאת לסרדיוט אחד ממלכי יוונים, כשנכנסו יוונים להיכל היתה מבעטת בסנדלה ע"ג המזבח ואמרה לוקוס לוקוס עד מתי אתה מכלה ממון של ישראל ואי אתה עומד עליהם בשעת הדחק. וכששמעו חכמים בדבר קבעו את טבעתה וסתמו את חלונה (של משמרה). וי"א משמרתו שוהה לבוא (ומוכחא מילתא שאין העבודה חביבה עליה – רש"י). ופריך בגמ' בשלמא למ"ד משמרתו שוהה לבוא היינו דקנסינן לכולה משמר אלא למ"ד מרים בת בילגה שהמירה דתה, משום ברתיה קנסינן ליה לדידיה, אין כדאמרי אינשי שותא דינוקא בשוקא או דאבוא או דאימיה. ומשום

אבוא ואימיה קנסינן לכולה משמרה. אמר אביי אוי לרשע אוי לשכיני טוב לצדיק טוב לשכיני. ע"כ. וזו סיומא דמס' סוכה.

וידוע מצדיקים שאור כל חג נמצא במסכתא העוסקת בעניני החג. והנה מס' סוכה נמצא בה האור של חג הסוכות. והמסכתא היא שיעור קומה של כל הסוכה. וממילא בסוף המסכתא בירכתי הסוכה נמצא שבט דן שכידוע נפלטו מענני הכבוד ולא היו תחת פריסת סוכת שלום, ולא הורשה להם הכניסה בסוכה בשביל חטא ע"ז שנמצא בהם כי היה אתם פסל מיכה. וע"כ בסוף מס' סוכה נמצא המעשה של מרים בת בילגה שהמירה דתה שזה מכון לעובדי ע"ז של שבט דן שנפלטו מחוץ לסוכה. וכן לפי הדעה

שמשמרת בילגה היתה שוהה לבוא הוא מכון לפי דברי התרגום עה"פ כל הנחשלים אחריו - דמתאחרין - שהם בני דן שהיו מהמתאחרים ושוהים לבוא. ועי"ז נפלטו מענני הכבוד כמו שביארנו במק"א שלולי זאת לא היה הקב"ה מפליטם בידים מענני הכבוד אלא שבנסוע המחנה היו בני דן מתמהמהים ומאחרים לבוא ונשארו מאחורי המחנה וממילא נפלטו מעננים. ובמכוון לזה גם בני משמרת בילגה היה בהם פגם זה.

וכן מה שבעטה בסנדלה ע"ג המזבח הוא כענין מה שאחז"ל (עי' ג.) שלעתיד לבוא ינסה הקב"ה את אומה"ע במצות סוכה ע"י שיוציא חמה מנרתקה ועי"ז יבעטו בסוכה ויצאו. ופריך הש"ס הרי בכה"ג באמת אף ישראל פטורים מן המצוה כי המצטער פטור מן הסוכה. ומתוך דישאל עכ"פ לא מבעטי אבל העכו"ם מבעטים בסוכה ויוצאים. וע"כ מרים בת בילגה שבעטה במזבח התנהגה היפוך מהטבוע בישראל שאין מבעטים במצות סוכה. וע"כ מקומה חוץ לסוכה אצל הנפליטים מהסוכה, והיא בכלל מ"ש ויזנב בך כל הנחשלים אחריו, שהם הנפליטים מענני הכבוד שהיה לעמלק שליטה בהם. וע"כ כ"ל הנחשלי"ם אחרי"ך בגימ' מרי"ם ב"ת בלג"ה (בלי יו"ד כפי שנכתב בספר נחמיה י') אצל המשמרות, ולא כנכתב בגמ' עם האות יו"ד).

והנה דרכי ההנהגה בסדר התיקון הוא שבענין הפגם עצמו נעשה התיקון מנייה וביה. כמו שמצינו בפרשת

בראשית שחטא עץ הדעת היה בתאנה ובדבר שקלקלו בו נתקנו שתפרו עלה תאנה לכסות עצמם. וכן הדבר בשבט דן שיצא גורלם להיות נפליטים מן המחנה, והם נקראים אובדים שאבדו מקומם במחנה ישראל. מ"מ תיקונם בא להם דייקא במצות השבת אבידה שהיה עסקם בהשבת אבידותיהם של ישראל כמו שאחז"ל עה"פ דגל מחנה דן מאסף לכל המחנות. ובזה יש להם תיקון שישובו בעצמם ויבואו האובדים אל תוך המחנה. וע"כ מאס"ף לכ"ל המחנות בגימ' י' פעמים ובא"ו האבדי"ם, כי במחנה ישראל יש עשרה מדרגות שחשכן הכתוב בפ' נצבים - ראשיכם שבטיכם וגו' עד שואב מימך.

וחג הסוכות הוא זמן התיקון של הגידחים שנפלטו מהמחנה, ונקרא בשם חג האסיף שאז זמן העבודה לאסוף ולתקן אלה שנדחו. וע"כ מאס"ף לכ"ל המחנות בגימ' האזר"ת בישראל. שזהו התיקון של אסיפת הגדחים להתכנס עם כל ישראל בסוכה וכל האזרח בישראל ישבו בסוכות. וענין התיקון הוא כי הסוכה היא בחי' ירושלים וכמ"ש הפורש סוכת שלום על כל עמו ישראל ועל ירושלים. וכמ"ש ויהי בשלם סוכו ודרשו חז"ל שבשעת בריאת העולם עשה הקב"ה לעצמו סוכה והיא ירושלים. וירושלים הוא מקום איחוד כל ישראל שירושלים לא נתחלקה לשבטים וכל ישראל מושרשים בירושלים. וע"כ בסוכות יש תיקון לכל נדחי ישראל שיתאספו למקום שרשם.

והנה ירושלים היא בחי' ה"א בתרא

שבשם הוי"ה, וכן ספר דברים הוא בחי' ה"א בתרא כמ"ש ברבינו בחי' בריש ספר דברים. וכ' שם שספר דברים אף שהוא בנין אחד עם הארבעה הראשונים מ"מ הוא ענין בפני עצמו כענין האתרוג שהוא מיוחד עם שאר המינים מ"מ הוא עומד בפני עצמו. עיי"ש. וע"כ מאחר שספר דברים הוא כבחי' ירושלים לכן בסוף ספר זה הוא תיקון נשמות הנדחים שבשמונת פסוקים האחרונים של וימת שם משה מושרשים הנשמות הנפליטים בירכתי המחנה ועומדים מחוץ לקדושת מחנה ישראל שפסוקים אלו לא כתבם מרע"ה לחד מ"ד בגמ', ולאידך מ"ד משה כתבם בדמע. שענינו ששפך עליהם דמעות שיזכו לתיקונם. ותיקונם הוא בחג האסיף שאז מסיימים התורה וקוראים פסוקים אלה, ומסיימים בתיבות כל ישראל, כי כ' בנועם אלימלך בפ' דברים שיש עולם עליון הנקרא כל ישראל ששם כל ישראל מושרשים באחדות והם כאחת ושם אין מגיע שום פגם. וע"כ מסיימים בתיבות כל ישראל כי ע"י עולם זה הנקרא כל ישראל מגיע התיקון לכל הנשמות הנדחים. ובזה מסתיים ספר דברים שהוא בחי' ירושלים שכל ישראל מושרשים בה. וע"כ ספ"ר דברי"ם בגימ' ירושלים. וע"כ מובא מהאריז"ל שגמר החותם בהו"ר הוא ע"י קריאת משנה תורה, כי ספר זה הוא גמר התיקון כמו שנתבאר.

והנה קנסו את משמרת בילגה וסתמו את חלונה. ובבהמ"ק היו צ"ו חלונות. וכ' במגלה עמוקות לפ' ואתחנן (אופן ק')

שמשו רבינו רצה לבוא לא"י שיוכל לתקן את בילגה. וע"ז כוון אתה החילות להראות את עבד"ך שהוא כמנין צ"ו בגימ' השם א-ל-אדנ-י, וכנגד צ"ו חלונות, ע"כ.

ויש להתבונן בזה שהרי ביהמ"ק של מטה הוא מכוון לביהמ"ק של מעלה וע"י שנסתם חלון אחד למטה נעשה בזה חסרון בבהמ"ק של מעלה ויש בזה פגם בשם אדנ-י שיש בו כ"ד צירופים כנגד כ"ד משמרות, וע"י פגם משמרת בילגה יש פגם בצירוף אחד של השם אדנ-י. וכ"ד הצירופים מכוונים נגד כ"ד ספרים. וי"ל שספר איכה השייך לחורבן בהמ"ק מכוון למשמרת בילגה. והנה גמר התיקון נעשה בשמחת תורה כשמסיימים לקרות התורה בשמונה פסוקים האחרונים ומקשרים אותם עם בראשית ברא אלקים, ובזה מתחברים הנשמות האחרונות העומדים מחוץ למחנה שהם דגל מחנה דן ומשמרת בילגה שהם נשמות של שבירת הלוחות הרמוז בתיבות לעיני כל ישראל כפירש"י, עם נשמות של בחי' הראשית האחוזים בתיבת בראשית, ובאים לכלל תיקון אף אלה שנדבקו בחטא ע"ז. וכמ"ש אצל זה שנמכר לעקר משפחת גר שדרשו חז"ל הכוונה שנמכר לע"ז. ואמה"כ אחרי נמכר גאולה תהיה לו, שאף אותו שנדבק בע"ז יש לו גאולה ותיקון. וע"כ אחר"י נמכ"ר גאולה"ה תהי"ה ל"ו בגימ' משמר"ת בילג"ה. וגם משמר"ת בלג"ה (בלי יו"ד) בגימ' דג"ל מחנ"ה בני"ד מ"אס"ף לכ"ל המחנ"ת. ומסכת סוכה נשלמת במעשה של

משמרת בילגה שבהם נשלמת הסוכה של כנסת ישראל ע"י שאף הם מתאספים בשמח"ת בהצטרפותם עם נשמות של בראשית. וכל אחד עולה לס"ת ביום זה כי כולם מתעלים ובאים לתיקונם. [בראשית - חנוכה]

חג ה' לנו - זה חג הסוכות

עזי פנים, שהם היו בהמות בגלגול הקדום ולכן נטבע בהם מדת העזות שעדיין לא נטהרו ממנה. וכן אחז"ל על צורת הדור דעיקבתא דמשיחא, פני הדור כפני הכלב, והנה בסוף הגלות באים לעולם נשמות ירודות ונמוכות.

וכיוצ"ב היה בסוף גלות מצרים שבאו לעולם נשמות ירודות מאד, והם היו הרשעים אשר נשקעו בטומאת מצרים ומתו בשלשת ימי אפילה. ואפשר לומר שאחר שמתו חזרו ונתעברו במקנה הצאן והבקר של בני ישראל, והגרועים ביותר נתעברו במקנה של המצריים, וע"ד שאירע אצל לבן שנפלו הנשמות הקדושות בצאן אשר בחלקו והוציאם יעקב מרשותו, עד שנתעלו אח"כ להיות הצאן של יעקב ואח"כ למדרגת אדם.

והנה פרעה היה חכם גדול וקוסם כמ"ש הרמב"ן, והיה בקי בהשגת ענינים רוחניים נסתרים, וכמו שמצינו שאיצטגניני פרעה הרגישו ביום שנולד בו מושיען של ישראל, וכן הרגישו כשהוטל ליאור ואז בטלו את הגזירה, ובזוהר איתא שפרעה היה גדול בקסמים מהם. ולפי"ז י"ל שמתחילה הסכים פרעה לכו נא הגברים וגו', דהיינו אותם שהם בעלי צורה שהם במדריגה עליונה, וביקש לעכב את הטף, דהיינו הנשמות

במדרש (הובא בספרים, עיין דברי יואל דף ש' עה"פ כי חג ה' לנו, זהו חג הסוכות, וצ"ב. ועוד מובא עה"פ כי חג ה' לנו זה חג השבועות, וצ"ב.

ולבוא אל הביאור נקדים המובא שיש נפשות אשר בסיבת הפגם אובדות צלם אלקים ונמשלו כבהמות נדמו. וכדאי' במס' שבת (דף קנא:), אין חיה שולטת באדם עד שנדמה לו כבהמה שנא' "אדם ביקר כל ילין נמשל כבהמות נדמו". ושמעתי מאדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל שפע"א אמרו להרה"ק מנשחיו זצ"ל שהראש הקהל בא אליו, וכשיצא לקראתו אמר שאינו רואה את ראש הקהל אלא שרואה שור עולה על מדריגות הבית (ועי' בס' טהרת הקדש, ח"א דף קא, שהביא כע"ז).

ויש נפשות המתעברים ממש בבהמות, וכמובא בדברי האריז"ל שצאן של יעקב היו נשמות דור המבול ודור הפלגה שנתגלגלו בבהמות והיו שבויים ברשות לבן הארמי, עד שיעקב אבינו תקנם והורידם למצרים, ושם נתעלו ממדריגת חי למדריגת מדבר, וס' רבוא הצאן שהיה ליעקב נתהווה מהם ס' רבוא נשמות ישראל, וכמ"ש במד' שלא נפטר יע"א עד שראה ס' רבוא מיוצאי חלציו"ה והאריז"ל אמר על בני דורו, שהיו בהם

לבלתי ידח ממנו נידח, ואפי' הפרסה של צורת הבהמה לא תשאר במצרים.

ועל זה נאמר 'ונצלתם את מצרים', כי תתרוקן מצרים מכל ניצוץ של קדושה, וכמ"ש האריז"ל בטעם שאסור לשוב למצרים לפי שלא נשאר שם ניצוץ קדושה, וכמו שיעקב אבינו הוציא כל ניצוצות הקדושה שנדחו בצאנו של לבן, וע"ז נאמר ויצל אלקים את מקנה אביכם ויתן לי, והוא ענין ההצלה שניצולו מרשות הסט"א. ומרומז ענין זה כי פסוק ויצ"ל אלהי"ם א"ת מקנ"ה אביכ"ם וית"ן ל"י עולה בגימ' ונצל"תם א"ת מצרי"ם, כי היינו הך.

ולבאר דברי המדרש כי חג ה' לנו זה חג הסוכות, הנה ענין חג הסוכות הוא בסוף השנה, בדוגמת דגל מחנה דן שהוא בסוף המחנה, כי חג הסוכות הוא גמר השנה הקודמת, וכמ"ש בחג האסיף תקופת השנה (וכפ' וילך, מקץ שבע שנים במועד שנת השמיטה כחג הסכות). ואז הוא זמן אסיפת האבידות של השנה, ולקיים ואספתו אל תוך ביתך, ולכן נקרא חג האסיף. והוא בדוגמת ימות המשיח, שאז נאמר ומאסיפכם אלקי ישראל. והוא כבחי' דגל מחנה דן שהוא המאסף לכל המחנות, והוא משיב אבידותיהם של ישראל. ודייקא שבט זה אשר לפי ראות העין הוא הנפלט מענני הכבוד, ונזדקק להם עמלק ונראים כאבודים, אבל לאמתו של דבר הרי אדרבא הם מאספים האבידות, כי סוף כל סוף אפי' הנפלטים ג"כ נאספים אל המחנה. וזה בחי' הסוכה, שהיא בחי' ענני הכבוד, אשר מתקבצים בה כל

של קטנות שהם המדרגות הנמוכות שבישראל אשר לא יוכשרו לעבודת ה' לפי דעתו של פרעה. ורצה לעכבם אצלו כדי לינק על ידם מהקדושה, ולא רצה לעכב את הבהמות כי היו אז הבהמות ריקים מניצוצות קדושה כי כבר נתבררו כל הבהמות של בני ישראל, ונתעלו מחי למדבר ומהם נתהווה המספר של ס' רבוא מישראל כנ"ל, וא"כ אין תועלת בהשאר הבהמות במצרים שאין מה לינק מהם.

אמנם אחר מכת החשך שמתו רשעי ישראל אשר נולדו בסוף גלות מצרים, כדוגמת שבסוף גלות אדום נולדו הרשעים ועזי פנים שבדור, ואחר שמתו חזרו ונתעברו בבהמות לצורך תיקונם, מעתה בקש פרעה שישארו הבהמות כי כבר יש בהם נצוצות קדושה ורצה לינק מהם, בבחי' חיל בלע, שרצה לבלוע הקדושה שבהם לרשות הסט"א. ולכן טען פרעה רק צאנכם ובקרכם יוצג, שכבר קנו אותם המצרים ע"י שינוי ואין להם עוד תיקון, ולמה להוציאם ממצרים.

והשיב לו משה רבינו ע"ה גם אתה תתן בידנו זבחים ועולות, שלא רק שנקח מבהמות של ישראל כדי לזבוח, רק גם אותם נשמות מישראל שנתגלגלו לתוך הבהמות של מצרים, שהם הגרועים ביותר, יבואו אתנו למדבר, כי גם הם עתידים להתתקן כי לא ידח ממנו נידח.

והוסיף עוד ואמר לא תשאר פרסה, שאף אותם הנשמות שנפלו עד סוף המדרגות, לבחי' רגליה יורדות מות, ועד תחתית המדרגה של העקב ממש, שהיא פרסת הרגל, גם הם לא ישארו במצרים כדכתיב

האזרח בישראל, ולכן דג"ל בנ"י ד"ן בגימ' כ"י ח"ג הוי"ה לנ"ו.

ורחז"ל עה"פ מאספך מגרנך ויקבך, שסכך הסוכה צריך להיות מפסולת גורן ויקב, והוא רומז לכלל ישראל שהם ראשית תבואתו של הקב"ה, ויש בהם פסולת שנפסלו מן תבואתו של הקב"ה, אך מהם נעשה סכך הסוכה, ונאספים להכלל עם התבואה. וע"ז רומזת ההלכה של פסל היוצא מן הסוכה שנדון כסוכה עצמה, להורות שאפי' זה שנפלט חוץ ממחיצות הסוכה, עכ"ז הסכך נמשך הלאה ורודף אחריו לאספו ולתקנו.

ומכת הארבה היא המכה השמינית, המכוונת למדת הבינה, שהיא בחי' הסוכה כידוע, שהסוכה היא מקיפים דבינה. ולכן נרמז בהלכה זו של פס"ל היוצא מ"ן הסוכה שהוא בגימ' אמ"ר ויב"א ארב"ה. ובמכה זו אמר כי חג ה' לבו, שדרשוהו על חג הסוכות, כי הארבה היא המדה השמינית שממנה באה הסוכה. ולכן במכה זו ראה פרעה בקסמיו הכוכב של רעה, המורה על המילה שהיא בשמיני, והוא ג"כ שייך ליום השמיני של סוכות שהוא שמיני עצרת, שאז הארת מקיפים דבינה של הסוכה עוזבת מחיצותיה ונכנסת לבית לתקן הנפליטים.

וזה נרמז בפסוק כ"י רע"ה נג"ד פניכ"ם בגימ' ויחנ"ו בסכ"ת. ועוד נרמז כאן רא"ז כ"י רע"ה נג"ד פניכ"ם בגימ' אליה"ו התשב"י, שהוא מלאך הברית, והוא מזל מאדים דקרושה המופיע במילה, אלא שפרעה טעה לחשוב שהוא מורה על דם הריגה.

ובחי' הסוכה יורדת לעומק נשמת ישראל ומבררת, כי אפי' הקל שבקלים יש בו אהבה מסותרת להקב"ה, וכל האזרח בישראל אחווים במצות סוכה ונאספים בה. וע"ז אומר הפסוק ועמך סוכות אמדד, שהקב"ה מורד מה שנמצא במעמקי הנשמה, ודבר זה רק בכוחו של הקב"ה למדוד.

ובזה מוכן כמין חומר המשך הפסוק שאח"ז, לי גלעד לי מנשה, שדרשו חז"ל (סנהדרין קד:) בענין אותם שחשבה המשנה שם שאין להם חלק לעוה"ב, שדורשי רשומות אומרים שיש להם חלק לעוה"ב. ועל זה דרשו הפסוק לי גלעד זה אחאב, לי מנשה זה מנשה מלך יהודה, אפרים מעוז ראשי זה ירבעם, יהודה מחוקקי זה אחיתופל, מואב סיר רחצי זה גחזי, על אדום אשליך נעלי זה דואג האדומי, ועל כולם אומר הקב"ה לי הוא, כי יש להם חלק לעוה"ב. ועפ"י הנ"ל הרי מקרא זה נמשך אל מה שאמר לפני כן עמך סוכות אמדד, שהקב"ה מורד בעצמו עמקי הנשמה, ומוצא הנקודה הפנימית של כל איש ישראל, כי לא ידח ממנו נדח. ולכן ועמ"ק סכו"ת בגימ' לבלת"י יד"ח ממנ"ו ניד"ח.

ומכח זה דרשו דורשי רשומות שאף אותם יש להם חלק לעוה"ב, כי הם דרשו הרשימה שבנפש, והיא בחי' עמך סוכות אמדד. וע"ז נאמר בפסוק תצפנס בסוכה מריב לשונות, שאם יש ח"ו קטרוג, אזי בעת רצון הקב"ה מצפין את הנשמה בסוכה כדי להצילה בסוכה מריב לשונות, דהיינו מקטרוג ריב לשונות.

ולכן ממשיך אחר שאמר ועמק סכות אמדד, לי גלעד לי מנשה וגו', וכמו שנדרש לעיל, כלומר כי מאחר שעמק סוכות אמדד לכן כולם יש להם חלק לעוה"ב, לי גלעד לי מנשה וגו', שהכל שייכים לי ויש להם חלק לעוה"ב.

ועל זה אמר מרע"ה בבנינו ובבנותנו בצאננו ובבקרנו נלך כי חג ה' לנו, זה חג הסוכות, שכולם יתקנו ולא ידח ממנו

גדת, שזהו בחי' חג הסוכות, וכמבואר שהוא זמן אסיפת הנדחים ותיקונם. ופרעה לא הסכים לזה וקטרג עליהם ובקש לעכבם, וכנ"ל, אבל לבסוף הוכרח להודות נגד רצונו ואמר ג"ם צאנכ"ם ג"ם בקרכ"ם קח"ו, והוא בגימ' תיצפנ"ם בסוכ"ה, שהם נצפנים מהקטרוג וכולם באים לכלל תיקון.

[בא - תשנ"ט]

חג הסוכות הוא זמן חיבור קוב"ה עם כנס"י ועל זה מרמז חיבור לולב עם האתרוג

ותחילת יחוד זה הוא ביוה"כ ומסתיים ביום שמיני עצרת, וביוה"כ נכנס הכה"ג לקודש הקדשים שהוא מקום היחוד של שנים הכרובים הרומזים ליחוד הקב"ה עם כנסת ישראל שהם החתן והכלה, וזהו בחי' שיר השירים המיוסד על ענין יחוד זה. ולכן אמרו רז"ל על שיר השירים שהוא קודש קדשים, לפי שענין היחוד שייך לקודש הקדשים, במקום שני הכרובים.

ובימי הסוכות נמשכת עבודה זו של יחוד החתן שהוא הקב"ה עם הכלה שהיא כנסת ישראל, בחיבור הלולב עם האתרוג, והם בחי' שני הכרובים. ולכן לול"ב אתרו"ג בגימ' שני"ם כרובי"ם.

והחת"ס בחידושו (סוכה לז:) ע"ד הגמ' שם בטעם שמברכים על נטילת לולב, לפי שהלולב הוא הגבוה מכולם. וכ' לרמז בפסוק 'ארוממך אלקי המלך ואברכה שמך וגו' גדול ה' ומהולל מאד'.

כתב בליקוטי מהר"ן שהדמעות של יוה"כ מכבסים את כתמי האתרוג. וביאר השייכות, כי האתרוג הוא מכוון אל הלב, וכן יוה"כ מכוון אל הלב, כי יוה"כ הוא בחי' ירושלים שהוא הלב כמ"ש (ישעיה מ ב) דברו על לב ירושלים.

וכפי האמור יוה"כ הוא דביקות כנסת ישראל בהקב"ה יחוד קוב"ה ושכינתיה. וזה ענין חיבור הלולב עם האתרוג, שהלולב הוא מכוון להקב"ה והאתרוג מכוון לכנסת ישראל. והב"י (סימן תרנט) מביא בשם הריקנטי שראה בחלומו שכותב אותיות השם הוי"ה והאות ה"א היתה מרוחקת משאר האותיות, ולמחרת ראה באחד שלא חיבר האתרוג עם הלולב, והבין מזה פשר החלום, כי האתרוג הוא האות ה"א וצריך לחברו עם הלולב שזהו יחוד השם הוי"ה.

יש שתי תיבות. ולהנ"ל י"ל דהנה יוה"כ הוא יחוד קוב"ה ושכינתיה, כדוגמת הלולב והאתרוג. וזה ענין אלקים חיים. כי אלקים רומז אל האתרוג וכנ"ל בדברי החת"ס שהאתרוג הוא בחי' אלקי המלך, ותיבת חיי"ם בגימ' לול"ב. ולכן אלקים חיים רומז ליחוד הלולב עם האתרוג שהוא בחי' יוה"כ.

וזהו המאמר העשירי של ויאמר ה' אלקים לא טוב היות האדם לבדו וגו', שנזכר במאמר זה שני השמות 'הוי"ה' אלקי"ם' ולא כתשעת המאמרות שלא נזכר בהם כי אם השם 'אלקים' כי כאן במאמר העשירי הוא בחי' היחוד של קוב"ה ושכינתיה.

[האוינו - תשס"ג]

לפי שארבע המינים הם כנגד ארבע אותיות של שם הוי"ה, והאתרוג הוא ה"א בתראה, ועיקר הכוונה הוא להעלות ה"א אחרונה ליחד קוב"ה ושכינתיה. ולכן היה ראוי לברך על האתרוג, אלא מאחר שהלולב הוא הגבוה מברכים עליו. וז"ש 'ארוממך אלקי המלך' היינו לרומם את ה"א אחרונה שנקרא אלקי המלך, ועל זה ממשיך להקשות שהיה ראוי לברך על האתרוג, והיינו ואברכה "שמך". ומתרץ "גדול ומהולל מאד" לפי שהלולב הוא הגדול והגבוה עיי"ש.

ויש לבאר עפ"ז מה שהבאנו לעיל מהאריז"ל שבנוסח זכרנו לחיים מכוון כל תיבה ליום אחד של עשי"ת, ותיבות אלקים חיים מכוונים ליום הכיפורים. ולכאורה צריך ביאור למה כנגד יוה"כ

גמר בנין קומת המלכות בחג הסוכות ע"י שמחה

השכינה. דקאי על הסוכה כמובא מהרה"ק מזידיטשויב. והסוכה יש בה קדושת ירושלים כמובא בסה"ק.

ואז הוא זמן השלמת בנין ירושלים המסתיים בשמיני עצרת כנ"ל. ולכן יחביאני צ"ל יד"ו תח"ת כנפ"י השכינה בגימ' ברוך את"ה הוי"ה בונ"ה ברחמי"ו ירושלים. ובשמיני עצרת מסיימים בפסוקי אתה הראת עם היטיבה ברצונך את ציון תבנה חומות ירושלים.

[האוינו - תשס"ד]

אמרו צדיקים שבדמעות של יוה"כ מכבסים את כתמי האתרוג. והכוונה בפנימיות האתרוג שהוא הלב. שע"י התשובה מתכבסים כתמי העונות ונטהר הלב. והתיקון הנעשה בעשי"ת בדמעות חזר ונעשה בסוכות ע"י עבודת השמחה ובטיפי זיעה של הריקודים. וכמו שרמזו בספה"ק בתיבת סוכ"ה שהוא ר"ת ר"י אמר ה' ס"לחתי כ"דברך. ואז הוא גמר תיקון קומת המלכות כמובא בספרים. ולכן קומ"ת המלכות בגימ' ויאמר הוי"ה סלחתי כדברך. ולכן מבקשים כתפילת נעילה יחביאנו צל ידו תחת כנפי

חג הסוכות המשך בחינת היובל של יו"ב (א)

ויעוד איתא בזוה"ק (שס) מאן דיתיב בצלא דמהימנותא אחסין חירו ליה ולבנוי לעלמין. ומאן דאפיק גרמיה מצלא דמהימנותא אחסין גלותא ליה ולבנוי. והוא בחי' החירות של יובל המופיע בחג הסוכות. ולכן, כ"ל האזרח בישראל. בגימ', ושנ"ת גאול"י בא"ה. הגאולה והחרות של היובל. ובזוה"ק איתא עה"פ "בצלו חמדתי וישבתי" דקאי על צל הסוכה. שתשוקת וחמדת האיש הישראלי כל השנה הוא לישיב בצל הסוכה. ותיבות, בצל"ו חמדת"י וישבת"י. בגימ' וע"ל יוב"ל ישל"ח שרשי"ו. שהוא בחי' היובל המשיב את כל אחד לשרשו.

[האזינו - תשניה]

והנה, בחי' חג הסוכות י"ל שהוא המשך בחי' היובל שהופיע ביוה"כ וחוזר ומתנוצץ בסוכות. כמ"ש "כל האזרח בישראל ישבו בסוכות" שאז מתאחדים כל ישראל ע"י בחי' היובל. וכדרשת חז"ל במס' סוכה על פסוק זה. שכל ישראל ראויים לישיב בסוכה אחת. והיינו שבישיבה בסוכה מתקשרים כל ישראל במקום אחד בשורשם. ומופיעים אז האושפיזין שהם האבות הקדושים, כי מתקשרים ישראל בשורש האבות.

ואיתא בזוה"ק (פ' אמור דף ק"ג) עה"פ "כל האזרח בישראל ישבו בסוכות" כי הסוכה היא התקשרות ישראל בשורש ע"י בחי' היובל. ולכן, בח"ג הסכ"ת. בגימ', כ"ל יושבי"ה עלי"ה.

חג הסוכות המשך בחינת היובל של יו"ב (ב)

ולכאורה הרי טבי היה עבד כשר שהיה מקיים אף מצות תפילין אף שלא היה מצווה. א"כ מאי טעמא לא דקדק לקיים גם מצות סוכה. ובתוס' שם הביאו מירושלמי שהיה דוחק המקום בסוכה לכן שכב תחת המטה לפנות המקום. וגם זה צריך ביאור שהרי הכל מושגח בהשגחה פרטית. ולמה נסתבב כן מן השמים שלא יוכל לקיים מצות סוכה.

אבל להנ"ל ניחא, שהרי הסוכה היא בחינת החירות ולכן טבי שהיה עבד אינו שייך כלל למצות סוכה, ואי אפשר לו

הסוכה היא המשך לבחינת היובל המופיעה ביוה"כ. וכמ"ש התניא שתקיעת השופר במוצאי יוה"כ הוא בבחינה גדולה יותר משופר של ר"ה שהוא מבחינת היובל. והסוכה היא בחינת מקיפין דבינה מבחינת נ' שערי בינה בחינת היובל. והסוכה היא בחינת החירות כמ"ש בזוה"ק שהיושב בסוכה זוכה לחירות לו ולבניו. והיא בחינת החירות של יובל.

ולפי"ז מבואר הא דאיתא במשנה, דטבי עבדו של ר"ג היה ישן תחת המטה, לפי שעבדים פטורים מן הסוכה.

בגזירה שוה, חמשה עשר, חמשה עשר, ממצות מצה בפסח. וי"ל שבגזירה שוה זו ממשיכים מדת החסד של ימי ניסן והגאולה של פסח לתוך ימי רצון של תשרי.

[האזינו - תשנ"ו]

לקיים מצוה זו אף שקיים שאר מצות שאינו מצווה בהם. [וכו']
וכיון שהסוכה היא בחינת היובל, לכן כ"י יצפננ"י בסכ"ה בגימ' לכ"ל ישבי"ה. וגם חמשה עשר בגימ' ויצ"א ביוב"ל וש"ב לאחוזת"ו. וחז"ל דרשו

חג הסוכות ושבת מלוי האדם תמיד לשמור אותו כל השנה

שלח עמה מאור הגנוז של בחינת השבת אל מחוץ לתיבה. ועיין בסידורו של שבת שאור הגנוז מאיר בבתי ישראל בשבת. ולכן לא כתיב וישלח את היונה אלא וישלח, שהוא לשון הלויה, כמו ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אותו, וכן ויהי בשלח פרעה, ששניהם תרגומן ואלואו.

והמכוון היה ששלח עם היונה מאור של התיבה שהוא בבחינת שבת אור הגנוז, ובאור הגנוז הזה יכולים לראות אפילו בחושך, כמו ולכל בני ישראל היה אור במושבותם, שהוא האור של "ויהי אור", שהוא מאמר שני כנגד מכת חושך מכה תשיעית. וזהו דכתיב ויפתח נח את חלון התיבה, כי שלח עמה מאור החמה ששלט בתיבה ע"י החלון שקיבלה מהחמה העליונה.

והנה בחינת הסוכה היא היא בחינת השבת, שהשבת היא פריסת סוכת שלום, וכמ"ש האריז"ל שיש לכוון בברכת ופרוש עלינו סוכת שלומך לקבלת הנשמה יתירה של השבת, וכ"כ בתורת משה לחת"ס (החדש) בפרשתנו ד"ה יום ולילה לא ישבותו, ששמירת שבת נקרא סוכת שלום, עיי"ש.

הנה כבר ביארתי את הפסוק "בסוכות תשבו", כלומר אם תשבו שבעת ימים בסוכה אז תזכו שהסוכה תלוה אתכם לבתיכם "וכל האזרח בישראל ישבו בסוכות" כל השנה, כי הסוכה מלוה אתכם בבחינת זמן. ומביא ראיה שהסוכה ג"כ ליותה את ישראל בבחינת מקום, כי "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי", ואיכא מ"ד שהם סוכות ממש, וביאר ברוקח שזה היה בזמן מלחמת סיחון ועוג.

וביארתי כי איך ישבו בסוכות בשעת המלחמה, הלא מדרך לחפור חפירות ולהסתר שמה להגן מפני אבנים וחיצים. אלא י"ל שההגנה של ענני כבוד יצא עמהם לחוץ למחנה אל מקום המלחמה. ונמצא שמ"ד סוכות ממש אינו פליג אמ"ד ענני הכבוד, אלא הוא מוסיף על הפלא שהגנת ענני כבוד יצאה עמהם למערכת המלחמה עד שלא נצטרכו לחפירות, וכמו שענני הכבוד שהם אור הסוכה יצא עמהם בבחינת מקום, כן הגנת פריסת שלום הסוכה יוצא עמנו לכל השנה בבחינת זמן.

והנה כשהוצרך נח לשלח את היונה,

וכמו שהגנת הסוכה נמשכת אחר חג הסוכות על כל ימי השנה, כמו כן הארת השבת נמשכת לכל ימי השבוע, וכדאיתא מהאר"י הק' שע"י סעודת מלוה מלכה שהיא בחי' המלכות סעודת דוד מלכא משיחא, משפיעים הארת השבת לימי השבוע, וכן ע"י תוספת השבת שממשיכים את זמן רעוא דרעוא אל תוך הלילה וקדושת השבת פורצת לתוך חשכת ימות החול וממשיכים קדושת השבת לימי השבוע, וכמובא שכל ימי השבוע קשורים עם השבת, ג' ימים הראשונים שייכים לשבת הקודם, וג' ימים אחרונים שייכים לשבת הבא.

ונמצא ששני כוחות מלויים את האדם תמיד, בחינת הסוכה ובחינת השבת, שענינם אחד כמבואר, תיצפנ"ם בסוכ"ה בגימ' יו"ם השב"ת. והצורך לשניהם הוא לפי שהמועדים קדושתם נמשכת מצד ישראל דמקדשי לזמנים ע"י קביעת החדשים וכמו שאומרים מקדש ישראל והזמנים, והשבת קדושתו מצד הקב"ה המקדשו כמ"ש ויקדש אותו ולכן אומרים מקדש השבת (עי' ברכות מט., פסחים קיז:), והם שתי הבחינות של קדושה המלויים את האדם תמיד.

וכשם שהסוכה מגינה מאויב דבר וחרב וממלחמת גוג ומגוג הכוללת את ע' האומות, וכמובא ברמ"א שמפטירים בסוכות מענין מלחמת גוג ומגוג שזמנה בסוכות, והכוונה בזה ג"כ שמכח הסוכה נמשכת ההגנה למלחמת גוג ומגוג, ובסוכות מקריבים ע' פרים להכניע את ע' אומות.

וכענין זה ג"כ הוא בשבת, דאיתא בזוה"ק שבסדר נוסח הקידוש יש ע' תיבות, דהיינו ל"ה תיבות בפסוקי ויכולו כנגד ל"ה אומות שהם תחת ישמעאל, ול"ה תיבות בנוסח ברכת הקידוש כנגד ל"ה אומות שהם תחת עשו, וע"י הקידוש מכניעים כוחם. ונרמזו בתיבות ויקד"ש את"ו בגימ' עש"ו ישמעאל, שע"י הקידוש מבטלים כח עשו וישמעאל שהם ראשי האומות והם המתגברים בגלות האחרון. ובענין זה כתב בבני יששכר (מאמרי השבתות מאמר א' אות י') עפ"י המובא שקליפת עשו נקרא עורב וקליפת ישמעאל נקרא זרזיר, ונרמזו זה בדברי חז"ל (ב"ק צב:) בפסוק וילך עשו אל ישמעאל, לא לחנם הלך זרזיר אצל עורב אלא מפני שהוא מינו. והנה ע"י שמירת שבת מבטלים את ב' קליפות האלה של עורב וזרזיר אשר הם ראשים לכל ע' אומות, ולכן שב"ת הוא במספר השוה אל זרזיר עור"ב, עיי"ש. וי"ל עפ"י המובא שליל שבת הוא בחי' יצחק ויום השבת הוא בחי' אברהם, ולכן ליל שבת מבטל קליפת עשו ע"י בחי' יצחק שממנו יצא עשו, ויום שבת מבטל קליפת ישמעאל ע"י בחי' אברהם שממנו יצא ישמעאל. ורעוא דרעוא בחי' יעקב כולל שניהם. ולכן אומרים אז בתפלה שבתות קדשך, שאז בחי' שתי שבתות, וב' פעמים שב"ת בגימ' במנחת"א בחדות"א דזע"ר אנפ"ן, והוא כנגד גוג ומגוג הכולל כל שבעים אומות שהם תחת ישמעאל ועשו כנ"ל, וכמובא מהאריז"ל שסעודה שלישית מצלת ממלחמת גוג ומגוג.

נזכרים השבעים אומות, כי נח שהוא השבת מבטל כח השבעים אומות ומציל את ישראל ממלחמת גוג ומגוג.

וכן הסוכה שהיא ענין אחד עם השבת, ולכן בנ"י יפ"ת גמ"ר ומגו"ג בגימ' ויעק"ב נס"ע סכת"ה, והלימוד במס' סוכה ממשיך אור הסוכה להגן ולהציל מהאפיקורסות של מלחמת גוג ומגוג.

והבעש"ט מפרש צהר תעשה לתבה שצריך להאיר תיבות התפלה ותיבות התורה, והוא ענין אחד, בחי' השבת, שצריך לקדש את השבת בדיבורי קדושה, ואצל סעודות השבת צריך לשוחח דברי חיזוק ואמונה, ולקבוע את קדושת השבת בבית, וכמ"ש בזוה"ק עה"פ לעשות את השבת לדורותם, שיש לדרשו לדירתם, דהיינו לקבוע את השבת בדירה. ונזכה לפריסת סוכת שלומו עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים.

[נח - חש"ס]

ומובא בספה"ק שעיקר מלחמת גוג ומגוג היא האפיקורסות, וכמובא שבעיקבתא דמשיחא ירד מבול של אפיקורסות, וזהו מכח קליפת ישמעאל ועשו שהם כללות האומות שהם הזרזיר והעורב כנ"ל, ולכן ויגבר"ו המי"ם ע"ל האר"ץ בגימ' הזרזיר והעורב"ב, וכח השבת שהגין מן המבול הוא ממתיק את הגבורות של המבול שהם הזרזיר והעורב.

ומעתה מובן כוונת המשורר יונה מצאה בו מנוח, כי ע"י אור השבת שהתלווה עם היונה, מצאה מנוח לכף רגלה, כמו שנתבאר שנח שלח עמה אור הגנוז שהאיר בתבה שהיא השבת, והשבת והסוכה ענינם אחד כנ"ל, ולכן התיבה היא ג"כ בחי' הסוכה, תב"ה בגימ' כ"י יצפננ"י בסכ"ה.

ובעיקבתא דמשיחא השבת והסוכה הם התבה המצלת את ישראל שהיא היונה מזרם המבול של האפיקורסות שהיא מלחמת גוג ומגוג, ולכן בפרשת נח

🌀 הסוכה 🌀

כל ישראל ראויים לישב בסוכה אחת ואין ביניהם שום מחיצות ופירוד

ויתבאר, בהקדם הידוע מהאריז"ל שמנין החדשים, מכוונים הם כנגד מנין שבטי י-ה, לפי סדר דגליהם. וחדשי ניסן אייר סיון הם כנגד יהודא יששכר זבולן. וחדשי תמוז אב אלול הם כנגד ראובן שמעון גד. ונמצא, שבט שמעון מכוון נגד חדש אב. ואי' בזוה"ק שחדשי תמוז אב אלול נפלו לחלקו של עשו, ויע"א חטף ממנו את אלול, ונשאר לחלקו תמוז ואב. והעיקר הוא חדש אב שאז זמן שליטת הס"מ. ולכן משנכנס אב ממעטים בשמחה, כי הס"מ אין יכול לסבול שמחה, ואין לנו להסיג גבולו בזמן שליטתו. ובסידור האריז"ל מצויין בשמ"ע על מ"ש והסר ממנו יגון ואנחה, זה ס"מ ונוקבי'. כי יגון ואנחה במקומו וערבה כל השמחה.

ומעתה יבואר מה שלא העמיד שבט שמעון שופט. בהקדם דברי הישמח משה פ' משפטים בטעם שצריכים הבע"ד לצאת בשעה שהדיינים נושאים ונותנים בעסק פסק הדין. כי בכדי ליכות לדון הדין לאמתו צריכים להשראת השכינה, ובין הבע"ד נמצא שא' מהם הוא דובר שקרים, ואמה"כ דובר שקרים לא יכון לנגד עיני וא"כ יגרום הסתלקות השכינה, ע"כ הצריכו את הבע"ד לצאת. עכת"ד. לפי"ז - י"ל דשבט שמעון המכוון נגד חדש אב שבו ממעטין בשמחה, ובו

אקדים מה שאמרתי בירושלים בביאור דברי הגמ' (סוכה דף כז:) מעשה בר' אליעזר ששבת בגליל העליון בסוכתו של יוחנן ברבי אלעאי וכו' והגיע חמה לסוכה אמר לו מהו שאפרוש עלי' סדין. א"ל אין לך כל שבט ושבט מישראל שלא העמיד ממנו שופט. הגיע חמה לחצי הסוכה א"ל מהו שאפרוש עליה סדין. א"ל אין לך כל שבט ושבט מישראל שלא יצאו ממנו נביאים, שבט יהודה ובנימין העמידו מלכים ע"פ נביאים. הגיע חמה למרגלותיו של ר"א נטל יוחנן סדין ופירש עליה. הפשיל ר"א טליתו לאחוריו ויצא, לא מפני שהפליגו בדברים אלא מפני שלא אמר דבר שלא שמע מפי רבו לעולם, ע"כ. ואח"כ פריך בגמ' מ"ש מפקק החלון שאוסר ר"א. ומשני התם מבטל לפקק לגבי החלון, אבל סדין לא מבטל לגבי סוכה. והנראה מדברי הגמ' שסבר ר"א שמותר לפרוש הסדין, אלא לא רצה להורות בדבר שלא שמע מפי רבו. אמנם יש לתמוה על ר"י בר"א, היאך עשה מעשה ופרש הסדין, כיון שלא פשט לו ר"א להתירא. ובט"ז סי' תרכ"ט ס"ק כ"ב הקשה שדברי ר"א סותרים הא דאי' במד' ילקוט ריש שופטים ששבט שמעון לא העמיד שופט מפני חטאו של זמרי, והיאך אמר ר"א שאין לך שבט שלא העמיד שופט.

שליטת הס"מ שהוא יגון ואנחה, לכן לא העמיד שופט, כי אין השכינה שורה מתוך עצבות כמו שמצינו ביע"א שכל השנים שהיה אבל ומצטער בשביל יוסף לא שרתה עליו שכינה. והיות שלצורך הוצאת המשפט לאמתו נצרכת השראת השכינה, ע"כ לא העמיד שמעון שופט כי אצלו הוא ענין הסתלקות השכינה.

והנה כ' רש"י בפ' ברכה עה"פ שמע ה' קול יהודה, כאן רמז ברכה לשמעון מתוך ברכותיו של יהודה. ואף כשחלקו א"י נטל שמעון מתוך גורלו של יהודה שנא' (יהושע י"ט) מחבל בני יהודה נחלת בני שמעון. (ומפני מה לא ייחד לו ברכה בפ"ע, שהיה בלבו עליו על מה שעשה בשטים. כ"כ באגדת תהלים). ע"כ. ולפי"ז י"ל דה"נ השופט של שמעון נמצא בחלק יהודה כמו שנחלתו וברכתו גבלת ביהודה. ויהודה הוא מכוון נגר חדש ניסן שבו הצירוף בסדרו ויוצא מפסוק י' שמחו ה'שמים ו'תגל ה'ארץ, והוא חדש של שמחה והשראת השכינה. ושם נכלל השופט של שמעון שנחסר ממנו בסיבת שליטת היגון ואנחה בחדשו, עד אשר נזכה שהאלילים כרות יכרתו ותבטל שליטת הס"מ, ונסו יגון ואנחה. וחדש אב יתהפך לשמחה, אז יוחרז השופט לשמעון הנמצאת כעת בשאלה אצלו מיהודה. וזהו בקשתנו השיבה שופטנו כבראשונה והסר ממנו יגון ואנחה, שזה תלוי בזה, כי ע"י שיוסר יגון ואנחה של חדש אב ישוב שופטו של שמעון לחלקו.

והשופט של יהודה הוא בועז הנקרא

בס' שופטים אבצן. ולכאור' למה משתנה קריאת שמו במגילת רות מבס' שופטים. ויובן להנ"ל, כי הנה שמעון לוח מיהודה את שופטו, ולכך פורע את חובו ליהודה ע"י לידת דוד כתשעה באב. ונמצא שחדשו של שמעון מוליד ליהודה את דוד המלך ובוזה הוא פורע חובו ליהודה. והנה מגילת רות עיקרה באה לייחס את דוד המלך, וכל המגילה היא לצורך חתימתה המסיימת וישי הוליד את דוד. ולפי האמור לידת דוד היא פריעת חובו של שמעון, וע"כ במגלת רות מופיע בועז בבחי' שופט של שמעון הפורע חובו ליהודה, ולפי בחי' זו נקרא בועז. ואילו בס' שופטים הוא מייצג את יהודה. ולפי בחי' שבט יהודה נקרא בשם אחר והוא אבצן, כי כל שם מורה על בחי' ומהות האדם, וע"כ לפי בחי' השבט משתנה שמו. וזה נרמז בתחילת המגילה שכ' ויהי בימי שפוט השופטים. ובאמת לא נזכר במגלה רק בועז. וכ' שופטים ל' רבים, כי בועז מייצג ב' שבטים כנ"ל.

ומעתה סרה קושיית הט"ז בסתירת הגמ' סוכה עם דברי המד' ילקוט. דאף שהאמת שאין עכשיו שופט לשמעון, עכ"ז נמצא שופטו של יהודה, ולע"ל יוחרז אליו. ושפיר אמר ר"א שאין לך שבט שלא העמיד שופט.

ובזה יבואר הכ' בהפסרת חזון (ישעיה א') "ואשיבה שופטין כבראשונה ויועצין כבתחלה אחרי כן יקרא לך עיר הצדק קריה נאמנה". ולכאור' יל"ד על הל' "ואחרי כן" המורה על משך זמן בין שני הדברים, ומה ענין משך זמן זה. וי"ל, כי

הנה כ' האר"י הק' שיש י"ב שערים בשמים, ולכל שבט יש שער משלו, וכאר"א יש לו הנהגה מיוחדת לפי שער בשמים, וע"כ צריך שופט מיוחד לכל שבט. וכמו שפי' החת"ס בפ' זו שופטים ושוטרים תתן לך בכל שערך, דלפי השערים בשמים צריך לכל שבט שופט משלו. וזה ענין שנוי הנוסחאות שבתפלה, שזה לפי השתנות השערים בשמים. ואמנם, הנה האריז"ל תקן נוסח ספרד שיתפללו כולם בנוסח זה, ואמר שזהו שער הכולל, וכו' מתאחדים כל השבטים, וביותר הנהיגו זאת תלמידי הבעש"ט. והענין בזה כי הן אמת שכל שבט מיוחד בפ"ע בהנהגתו עכ"ז יש בחי' נעלה מזאת, שבו מתאחדים כל השבטים כא', בבחי' יעקב אבינו שזה למעלה מבחי' השבטים. וזה בחי' התיקון שלעתיד יתאחדו כל השבטים בבחי' הכוללת כולם כאחד, וע"כ מזמן האר"י הק' וביותר מהבעש"ט הק' שהתחיל תקופת עיקבתא דמשיחא זמן התיקון המנהג להתפלל בנוסח ספרד שהוא הנוסח הכולל שבו מתאחדים כל השבטים.

הנה יש להתבונן במ"ש במד' הנ"ל שנענש שמעון שאין לו שופט בשביל חטא זמרי. ולכאור' הרי גם בשאר שבטים נמצאו אנשים חטאים, ולמה נענש דוקא שבט שמעון בשביל חטא זה. וביאור הענין כי הנה מצינו שכאשר הרג פנחס את נשיא השבט זמרי בן סלוא נתכנסו כל שבט שמעון ורצו להרגו. ובזה עשו ענין השבט לתורת מפלגה מיוחדת,

שבשביל שהרג איש זר את נשיא שבט שלהם נתכנסו כולם להרגו. ואילו היה עושה הדבר הזה א' משבט שלהם הרי לא היה מתכנסים כל אנשי השבט להרגו אלא היו מושיבים ב"ד לדון אותו, וכאן נתלכדו כולם להרוג את פנחס, היינו משום שנגע איש זר בנשיא שלהם ועשו מענין השבט ענין של מפלגה המיוחדת בפ"ע. וע"כ נענשו שלא יהא להם שופט. והיינו שכל ענין עונש הוא ענין תיקון, וזהו תיקונם שיוותרו על שופטם, על אשר הפרידו עצמם משאר השבטים. ועתה לא יהא להם שופט מיוחד לשבטים, ויצטרפו עם שבט יהודה כנ"ל, ובזה יתוקן הפירוד שעשו.

ונבחר דייקא שבט יהודא שיהי' שבט שמעון נכלל בו, כי הנה ביהמ"ק בחלקו של יהודה, ושם הוא בחי' הכוללת כל ישראל. כמ"ש "ששם עלו שבטים", והיינו שעלו מבחי' שבטים להיות מתאחדים כבני אב אחד. ושם המקום הגבוה מכל הארצות שהוא הבחי' העליונה שבו מצטורפים כל השבטים. וירושלים לא נתחלקה לשבטים (מגילה כו.) שבו כולם מתאחדים בלי שום פירוד. וממילא שבט יהודה הוא השבט הכולל כל השבטים. ולכן צירף הקב"ה שבט שמעון אצל שבט יהודה דייקא, כי הוא הראוי לכך לכלול שבט אחר שהוא המאחד וכולל את כולם. שבזמן התיקון הרי יתאחדו כולם ליכלל כא'. וע"כ גם עתה חזי לאצטרופי שבט שמעון בהדיה.

והנה מבואר במד' עה"פ למנצח על אילת השחר, שאור הגאולה יורח קמעא

קמצא. ואין אנו יודעים היאך ישתלשלו הדברים אחר ביאת המשיח, אבל זה מבורר שיהא קמצא קמצא. ומעתה י"ל שמתחלה ישובו השופטים כבראשונה שיהא גם לשבט שמעון שופט משלו, ולאחר זמן יהא זמן התיקון הגמור, שיבטלו המחיצות המבדילות בין השבטים, ויתאחדו כולם בכללות באחדות וכמ"ש בדברי יואל ב' ז' אהא שהקשו ע"ד הרמב"ם שלא הביא ההלכה שצריך שופט לכל שבט ושבט, ותי' כי ענין השופט לכל שבט היא מפני התחלקות השבטים בשער מיוחד בשמים כנ"ל, ולע"ל ישוב משרע"ה שהוא כולל את כולם ולא יהא התחלקות השבטים. וע"כ לא הביא הרמב"ם הל' זו, כי בזמה"ז אין מצות מינוי שופטים, ולע"ל ג"כ לא תהא מצוה זו מטעם הנ"ל ונמצא שאין בזה אפי' הלכתא למשיחא, עכ"ד.

וזשה"כ ואשיבה שופטיך כבראשונה, והיינו ששבט שמעון יתוקן ויקבל את שופטו כאשר ינוסו יגון ואנחה כנ"ל, "ואחרי כן יקרא לך עיר הצדק קריה נאמנה" כלומר שאחר משך זמן יתעלו השבטים להיות בבחי' ירושלים שהיא הבחי' הכוללת שער הכולל שבו יתאחדו כל שבטי ישראל יחד.

ומעתה יבוא דברי הגמ' סוכה הנ"ל על שאילת ר"י בר אלעאי השיב ר"א שאין לך שבט מישראל שלא העמיד שופט. ובזה רצה לרמוז לו שמותר לפרוש הסדין, והיינו עפ"י הסברה שהזכירה הגמ' להלן כיון שאין דעתו לבטל הסדין שם מותר לפורסו. והנה במ"ש שכל

שבט העמיד שופט הרי תקשי שבט שמעון אין לו שופט וע"כ משום דאע"ג דאין לו עתה שופט משלו מ"מ הרי נמצא שופטו אצל יהודה, ובזה נקרא שיש לו שופט, כי המחיצה המבדלת עתה בין השבטים אינה מחיצה כי עתידה להתבטל. שלעת"ל הרי ישובו ויתאחדו כולם כא'. ונמצא שבמאמר זה גילה לו שמחיצות העומדות להתבטל אינם מחיצות וממילא מותר לפרוס הסדין כי עשוי להתבטל שאינו רוצה לבטלו שם, ואין ע"ז שם מחיצה.

וכן מה שאמר לו בפעם הב' ששבט יהודה ובנימין העמידו מלכים ע"פ נביאים, דלכאו' היו גם שאר מלכים שעמדו ע"פ נביאים, כמו ירבעם ע"י אחיה השלוני וכן יהוא, אלא שנשתנו מלכי יהודה ובנימין כי הם בבחי' ירושלים והמקדש ששם עלו שבטים ליכלל כא', משא"כ בשאר שבטים. וממילא נמשך מאמר זה של ר"א אל מאמר הקודם שמדברי שניהם מתבאר שיתבטלו המחיצות שבין השבטים וע"כ אין חשובים מחיצה. והבין ר"י בר אלעאי מה שרומז לו ר"א, מיד עשה מעשה ופירס הסדין. אלא שר"א לא רצה להורות בהדיא מה לא שמע מפי רבו, ע"כ לא התיר לו בפירוש ואף יצא מהסוכה.

[ומעשה זה קרה דייקא בתוך הסוכה בחג הסוכות דכתיב בה (ויקרא כג, מב) "כל האזרח בישראל ישבו בסכת" - ודרשינן בגמ' (סוכה כז:) מלמד שכל ישראל ראויים לישוב בסוכה אחת. שסוכה רומז על יחוד כל ישראל באופן שאין ביניהם שום

פירוד ומחיצות, ועל כן נקרא חג הסוכות אקבץ שארית ישראל יחד וגו' וד' (שמות כג, טז) "חג האסף" – ע"ד שכתוב בראשם". – הוספת המאסף] (מיכה ב, יב-יג) "אסף אאסף יעקב כלך קבץ (אמונת עתיד שופטים)

סוכה זכר לענני הכבוד אף לרבי עקיבא

בטור ושו"ע (סי' תרכ"ה) איתא שהסוכות הם זכר לענני כבוד. והסביר שם הב"ח, כי הגם שאין דרך הטושו"ע לתת טעם למצות אבל כאן שהתורה עצמה נתנה הטעם וכתבה למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני"י וגו', לכן צריכים לכוין הטעם כדי שתהא המצו' כתיקונה ולא סגי בכונה סתם של מצוות צריכות כונה. וכן בציצית ותפילין שהתורה עצמה כתבה טעם המצוה, צריכים לכוין הטעם. עכת"ד. והקשו, הלא במס' סוכה פליגי בה רבי אליעזר ורבי עקיבא. ר"א סבר כי בסוכות הושבתי הם ענני כבוד ור"ע סבר סוכות ממש, וא"כ פסקו הטושו"ע כר"א נגד ר"ע ואין זה כהלכה.

והנראה בזה בעזה"י כי צריך ביאור מה זה הרבותא שהושיב הקב"ה את ישראל בסוכות ממש, ואין בזה לא נס ולא פלא ולא טובה. וברוקח איתא, שזה הי' בשעת מלחמת סיחון ועוג והם יצאו מהמחנה למלחמה, ואז ישבו בסוכות ממש, והסוכות הם זכר לנס המלחמות. וזה ג"כ צריך ביאור, הלא הסוכות אינם מרמזים לאיזה נס כי כמה אנשים יושבים בסוכות ויש סוכות רועים וסוכות יוצרים וכו', ויותר הי' ראוי שבסוכות יחגור כל

איש מישראל כלי מלחמה ויהיו בידו חרבות וקשתות וכו' זכר לנס המלחמה. ולענ"ד הענין הוא, כי מדרך אנשי המלחמה לחפור גומות וחריצים עמוקות ולהתחבא שם מחצים ואבני בליסטראות, ובגומות אלו דרים כל ימי משך המלחמה כידוע. אבל לישב בסוכות בשעת המלחמה הרי זה ממש איבוד עצמו לדעת, שהרי יהיו מטרה לחצי האויב. ומה זה ראו ישראל לישב בסוכות בשעת המלחמה כדברי הרוקח.

אך הענין הוא כי ענני הכבוד הגינו על ישראל מכל האויבים ומכל הפגעים, והיו לישראל למגן ומחסה מחצי אויב, וכמו שפרש"י בפ' יתרו עה"כ ואשא אתכם על כנפי נשרים, שהמצריים היו זורקים חצים ואבני בליסטראות והענן מקבלם. והנה במלחמת סיחון ועוג, יצאו ישראל מהמחנה והניחו שם את הטף והנשים, ולא היו תחת ענני הכבוד. ומה הגין עליהם במלחמה? והלא מצינו שאותם הנחשלים שפלטים הענן היתה שליטת עמלק עליהם כדאיתא ברש"י סוף פ' בשלח.

והנראה בזה כי ע"י מצות סוכה זוכין לפריסת סוכת שלום והגנה על כל השנה. וכן כתוב בשפת אמת (שנת תרל"ז) מצות

הסוכה נותנת ברכה והארת קדושה לדירת האדם. וזה, למען ידעו דורותיכם כיון שהמצו' בדירה נשאר ממנה ברכה לדירת האדם. עכ"ל. (נראה כונתו, דורותיכם מלשון דירותיכם כמ"ש בזוה"ק עה"כ לעשות את השבת לדורותם, ודרוש לדירתם). והמובן, שקדושת הסוכה מתלווה עמו אחר החג ונכנס עמו לביתו, וכמו שאומרים בנוסח היה"ד של ס' יסוד יוסף שאומרים בצאתו מן הסוכה. וראיתי בשפ"א שזהו המכוון בנוסח הגמרא, בשמיני עצרת, מיתיב יתבינן ברוכי לא מברכינן (סוכה מ"ו ע"ב) דהיינו שבשמיני עצרת יושבים בסוכה אע"פ שיושבין בבית, כי קדושת הסוכה נכנס לבית.

וכל שכן בחג הסוכות עצמו, מי שיוצא מן הסוכה בהיתר כגון להתפלל, או מצטער וכו', הסוכה הולכת עמו, והרי הוא כאילו תחת הסכך. וזה לשון ס' דברי חיים עה"ת בעניני חג הסוכות (דף י"ד ע"ב): ואף אם אינו מקיים בפועל הסוכה מחמת שהוא פטור ממנה, מ"מ הוא יושב בצל קדושת הסוכה, שזאת היא עצם מצות הסוכה תשבו כעין תדורו, שכן הוא נוהג בביתו שלפעמים יוצא ממנה, כמו כן הסוכה וצל הקדושה חופף עלינו גם שאינו בפועל תחת הסוכה מ"מ נקרא סוכתו. עכ"ל.ק.

וענני הכבוד שהסוכה זכר להם, הי' ענינם כמו הסוכה עצמה. ולפיכך אנשי המלחמה שיצאו מהעננים לשדה מערכת המלחמה, הואיל ולא נפלטו משם מחמת עוונותיהם אלא שיצאו בהיתר למלחמת

מצו', יצאה ג"כ עמהם קדושת העננים וטבעם של הגנה וחסיון, ולא יכלו האויבים הרשעים לשלוט בהם כמו בזמן שהיו תחת העננים. ומובן עכשו דעת רבי עקיבא שהסוכות היו סוכות ממש. וזה מלמדנו תוקף הנס, שמחמת קדושת העננים שלותה אותם, לא היו צריכים להתחפר תחת הקרקע מחמת מורא החצים והאבנים, וישבו בטח בסוכות ממש בלי פחד כי היו בטוחים שהם תחת הגנת צילא דמהימנותא, צל ענני הכבוד. ולזכר זה אנו יושבים בסוכות לדורותינו. נמצא לפי"ז, שבין ר"א ובין ר"ע סוברים שהסוכות הם זכר לענני כבוד. והמחלוקת ביניהם אינו אלא בפשט המקראות ומשמעות דורשים איכא ביניהם. ר"א סובר, שמה שכתב כי בסוכות הושבתי את בני, פירוש סוכות הם ענני כבוד. ור"ע סובר, שפירוש סוכות הם סוכות ממש. ואיך היו יכולים לישב במלחמה בסוכות ממש, אלא מכאן אתה אומר שישבו תחת צל ענני כבוד אפילו בתוך המלחמה, והסוכות של עכשו הם ג"כ זכר לענני כבוד. ושפיר כתבו הטור והשו"ע שצריכים לכוין שהסוכות הם זכר לענני כבוד, ואתיא אליבא דר"א ור"ע גם שניהם.

וזהו, בסוכות תשבו שבעת ימים, בחג הסוכות. ועי"ז תזכו שבכל השנה כל האזרח בישראל ישבו בסוכות אפילו בבתייהם, כי צל קדושת הסוכה תהי' חופפת עליהם להיות למגן ולמחסה ולפריסת סוכת שלום. וממשיך הכתוב להסביר, למען וגו' כי בסוכות הושבתי

את בני במלחמה בסוכות ממש (אליבא דר"ע), והם ישבו שם בשאנן ובבטחה מחמת כי קדושת העננים נתלוה עמהם, וכן אתם תשבו בסוכות כל השנה, כי

[אמונת עתיד סוכות]

שם שמים חל על הסוכה כמו קרבן חגיגה

בגמ' סוכה (דף ט.) דרשו עה"פ חג הסוכות תעשה לך: כשם שחל שם שמים על החגיגה כך חל שם שמים על הסוכה. כלומר שחל קדושה על הסוכה ואסור להשתמש בדפנות ובסכך במשך ימי החג כגון ליטול מהם קיסם וכיו"ב. ויל"ד דהרי יש כמה דברים שחל עליהם שם שמים כגון ס"ת תפילין ומזוזה, וכן קרבן עולה וחטאת, ומאי שנא דנקט קרבן חגיגה להורות לנו שחל ש"ש על הסוכה כמו על החגיגה.

ולפי"ז בסוכה שכפי האמור הוא השראת שכינתו עלינו ואנו חוסים בצל כנפי השכינה הרי הוא בחי' ירושלים, וכמ"ש במדרש (שחר טוב תהלים ע"ו) שהקב"ה בעת בריאת העולם בנה לו סוכה והיא ירושלים, ובאותו פזמון הנ"ל אומרים הושענא סוכת שלם. וכמו שאנו אומרים בכל שבת – הפורש סוכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלי"ם – שזו הארה מחג הסוכות, שהרי כל יו"ט משפיע הארתו לכל השנה, וכך בכל שבת נמשך לנו בחי' פרישת סוכת שלומו שהיא ירושלים מהארת חג הסוכות.

כתיב "ויעקב נסע סוכתה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סוכות על כן קרא שם המקום סוכות". ודקדקו המפרשים למה קרא שם המקום סוכות, והלא רק למקנהו עשה סוכות ולו לעצמו הרי בנה בית, וא"כ הו"ל לקרות שם המקום בית שהרי הוא העיקר ומקנהו הוא רק טפל לו.

אמנם הענין הוא, דהנה בחג הסוכות הוא הזמן שבו הביאני המלך חדריו לחסות בצל כנפיו בצלא דקוב"ה. וכמו שכתבו בספרי חסידות שהוא בבחי' וימינו תחבקני, והקב"ה משרה שכינתו עלינו ע"י צל הסוכה. והנה המקום אשר הוא מיוחד להשראת שכינתו ית' הוא בירושלים כמו שכתוב לשכנו תדרשו

ומזה באה המשכת השמחה בחג

אמונת	הסוכה	עתיד	כט
הסוכות כי ירושלים היא מקור השמחה כמ"ש יפה נוף משוש כל הארץ, ומשם נשפע שמחה לכל העולם בכל הזמנים. וכמו שאמרה התורה כמ"פ גבי אכילת מעשר ושאר דברים - ושמחת לפני ה' אלקיך - וכאשר מבואר בדברי הפוסקים דהא דאין שמחה אלא בבשר אין זה בזמה"ז כ"א בזמן שביהמ"ק הי' קיים, והיינו משום שאין השמחה בעצם אכילת הבשר, כי אם ע"י שמקריבים הבהמה לגבוה והבשר שאוכלים הוא משולחן גבוה, וכמבואר במס' ביצה (דף כא.) לפי"מ שביארו שם בתוס' דאף למ"ד דקדשים קלים הוי ממון בעלים ויכול לקדש בו אשה מ"מ מודה דמשולחן גבוה קזכי אלא דס"ל שנתנו משולחן גבוה בעין יפה שיזכה בו לגמרי ויהא שלו ממש. ועי"ז נמשך השמחה בלב ע"י שזוכה באכילת הבשר שזה בא מתכא דרחמנא והשי"ת קרא לנו שנתארח דוקא אצלו והוא נותן לנו בשר זה שנאכלהו במשכנו. וע"ז אמרינן דאין שמחה אלא בבשר, ובשר חגיגה זו אין אוכלים אלא	הסוכה	בירושלים כי היא שייכת דוקא למקום שכינה. וכן הוא הדבר בסוכות שכפי האמור הסוכה היא בחי' ירושלים, ואף שבחטאינו גלינו מארצנו מ"מ בסוכות אנו זוכים לבוא לירושלים, והכזית או כביצה פת שאוכלים בסוכה הוא בדוגמת הקרבן חגיגה שנאכל בירושלים, וכמו שנצטוינו לאכול בשר החגיגה דוקא בירושלים מקום משכן כבודו ולא חוצה לה, כן נצטוינו שנאכל הפת דוקא בתוך הסוכה ואין לנו רשות לאכלה מחוץ לסוכה כי הסוכה היא ירושלים ונצטוינו לאכול דוקא בירושלים בדוגמת הקרבן, ואנו זוכים משולחן גבוה ואוכלים במקום משכן שכינתו.	כט
		והן הן דברי חכז"ל שכשם שחל ש"ש על החגיגה שאנו זוכים בו משולחן גבוה ואוכלים אותו במקום שכינתו ית', ה"נ חל ש"ש על הסוכה ששם היא השראת שכינתו וסעודתנו היא משולחן גבוה כנ"ל.	
		(אמונת עתיך שבת חזיה"מ סוכות)	

עיקר קדושת הסוכה מצד כוונתו

ושמעתי מהאדמו"ר מקלויזענבורג זצ"ל שהבני יששכר נזדמן לו להיות אצל כפרי אחד והרגיש בביתו קדושת הסוכה, ותמה ע"ז. וא"ל הכפרי שבבית זה הוא עושה את הסוכה כי יש בתקרה חור	שמשם הכוכבים נראים. ואף שמצד ההלכה לא היתה סוכה כשרה, עכ"ז הרגיש בה הבני"ש קדושת סוכה מצד כוונתו הטובה של אותו כפרי.
	(קרח - חשוני)

בסוכה מהפכים בכס"ה ליום חגנו – לסכ"ה שהוא תיקון העננים המכסים הלבנה

ראש השנה הוא יום של בכסה ליום חגנו, שהלבנה מתכסה בו, ואיתא בספח"ק שעבודת ר"ה היא להסיר העננים החוצצים ללבנה, וע"י תיקון זה זוכים להפך את כס"ה לסכ"ה, ומזה נעשה בחי' הסוכה, והנה ירושלים נקראת

סוכת שלום, ולדברינו בנין ירושלים נשלם בשמע"צ, וזהו עיקר הסוכה, והיא נעשית ע"י תיקון הלבנה כנ"ל, וכתבו המקובלים לבנ"ה במילואו [למ"ד ב"ת נר"ן ה"א] בגימ' בירושל"ם.

[נצבים-ויך - חשנ"ט]

מחיצות הסוכה הם גבולות ארץ ישראל

ואיתא במדרש (הובא בליקוט אליעזר ערך סוכה) כל המקיים מצות סוכה בעוה"ז עתיד לישב בסוכה של סדום וכו', עמק סוכות, ומפליג שם בתענוג וביופי של סוכה של סדום לעת"ל. והנראה בזה כי מלכות המשיח נקראת סוכת דוד. וגבולות ארץ ישראל הם מחיצות הסוכה וסדום היא עמק סוכות, שמשם מתחיל הסוכה, ושם היא מסתיימת. וע"י המחיצות, הם הגבולים, חלה קדושת ארץ

ישראל על כל הארץ. והואיל וכל ענין המחיצות הוא הכשר הסוכה, מתחיל במקום שנקרא עמק סוכות, וממשיך לנטות קו על כל סביבות הארץ עד שנגמרה סוכת דוד. ובאמת, עיקר הסוכה היא ירושלים סוכת שלם. ואין לך נקודה בכל הגבולות שסמוכה לירושלים כמו ים המלח, דוק ותשכח.

[אמונת עתיך מסעי]

מיגו דהוי דופן לסוכה הוי דופן לשבת

במס' סוכה (דף ז.) אהא דאמרינן דמחיצות סוכה הם שתיים כהלכתן ושלישית אפי' טפח. אמר רבה וכן לשבת מגו דהוי דופן לסוכה הוי דופן לשבת. ונחשב כרשות היחיד אף לענין שבת.

וצ"ב בטעמא דמילתא, דמנ"ל דמחיצות סוכה מועילות לישווייה דין רה"י, וכי סוכה צריכה להיות רה"י, הרי אינה צריכה להיות אלא דירה, וא"כ י"ל

דהסוכה יש לה שם רה"ר ואפ"ה יש לה שם דירה. והנראה לבאר בהקדם דברי התוס' (שבת ב.) דהוצאה מלאכה גרועה היא, והיינו כי בשלמא שאר מלאכות יש בהם איזה התחדשות ע"י הפעולה הנעשית אבל בהוצאה לא נעשה כאן כלום כי אם העברת החפץ מרה"י לרה"ר ולא מושג בשכל האדם למה יקרא זאת בשם

השבת. אמנם כשמסובים בסעודה וממשיכים אותה אחר השבת איכא פלוגתא באו"ח סי' רצ"ט ס"א את קדושת השבת נמשכת או שצריך להפסיק ולהבדיל ופסק בשו"ע כסברא ראשונה דנמשכת קדושת השבת, והשראת רה"י עדיין קיימת אצל המאחרים לצאת מן השבת ויושבים בהאי ועדא בגו עירין וכל גדפין בחדותא דזעיר אנפין. אמנם זה שמחשיך על התחום וממחין לצאת השבת אזי כשבא חשיכה בטל ממילא ענין רשות היחיד ושוב לא שייך איסור הוצאה או תחומין. ומעתה י"ל דלכך לא פירש"י קר' הגמ' והא לא אבדיל על יציאתו חוץ לתחום או על העברת ד' אמות, כי איסור זה מתבטל מיד בצאת השבת אף טרם הבדלה דלא דמיא לשאר מלאכות שהרי הוצאה מלאכה גרועה היא וכל עצמה לא שייכת אלא כששורה בחי' רה"י בעולם. לכן פי' דהקו' היא על קציצת הפירות. (זה נ"ל לומר בדרך "יגדיל תורה ויאדיר" לפרש דברי רש"י ז"ל. ולהלכה ולמעשה עיין רמ"א סוף רצ"ט בפלוגתת הראשונים).

ובדרך זה י"ל בהא דאמרינן מיגו דהוי דופן לענין סוכה הוי דופן לענין שבת. וכבר אי' בספה"ק שיש כמה ענינים בגמ' שאין מובנים אלא ע"פ פנימיות, ומעתה י"ל שקיים להו לחז"ל שסוכה היא צילא דמהימנותא ומקום השראת השכינה. ויש עליה שם רשות היחיד כי היא מקום יחידו של עולם, וכמ"ש וסוכה תהיה לצל היינו צלא דמהימנותא.

מלאכה, ומה לי מוציא מרה"י לרה"ר או מרה"י לרה"י. לכן איצטריך קרא לאסור הוצאה ולא סגי במה דהיה במשכן. ודרשינן מקרא דאל יצא איש ממקומו, אל יוציא איש ממקומו. וכן דרשינן מיניה נמי איסור תחומין, כי מקרא זה מלמדנו איסור הוצאת החפץ ממקומו וכן יציאת האדם ממקומו, וחידשה בזה התורה דין רה"י בשבת, ובחול ליכא דין רה"י כלל.

וההסבר לזה עפ"י הזוה"ק שרשות היחיד הוא ענין מקומו של יחידו של עולם והוא רשות הקדושה. ונרמז בשיעור של י' טפחים על ד' טפחים לד' אותיות של שם הוי"ה וליו"ד אותיות השם במילוי אותיותיו. וזהו פגם המוציא מרה"י לרה"ר שענינו ההוצאה מרשות הקדושה לרשות הסט"א. והענין כי בשבת שורה בעולם בחי' רשותו של יחידו של עולם וכמ"ש בזוה"ק כגוונא דאינון מתייחדין ברזא דאחד אוף הכי אייה אתיחדת לתתא ברזא דאחד. וע"כ בשבת נתחדש דין הוצאה מרה"י לרה"ר, וה"נ העברה ד' אמות ברה"ר הוא ענף של הוצאה כמבואר בראשונים כי ד' אמות הם מקומו של אדם, ובהעברת ד"א הוא מוציא מרשות לרשות. וע"כ לא שייך דין חצי שיעור גבי העברה ואין איסור להעביר ב' אמות - כמו שביאר בס' תוצאות חיים - כי עד שלא העביר ד' אמות אין בזה שום מלאכה כלל, כי לא הוציא כלל מרשותו.

והשראה זו של רשה"י אינה שורה בעולם כ"א בשבת והיא מסתלקת בצאת

והנה הסוכה היא זכר לענני כבוד שהקיפו את מחנה ישראל במדבר, ובכל המחנה היה השראת רשות היחיד, ואף דאמרינן שהיה שייך שם הוצאה מרה"י

לרה"ר, כי בפרטיות שייך ענין זה אף בתוך המחנה, אך מ"מ בכלליות היה כל המחנה שם רה"י.

[פקודי - תשנ"ב]

שיעור סוכה גבוה יו"ד טפחים

והנה סוכה וחנוכה הם ב' דברים נגדיים, כי שיעור הסוכה היא שתהא גבוהה עשרה טפחים, ואם אינה גבוהה שיעור י' טפחים פסולה, ואילו נר חנוכה מצוה להניחה למטה מעשרה טפחים. והענין בזה, כי במס' סוכה יליף הא דשיעור סוכה עשרה טפחים מהא דהארוך היה עשרה טפחים עם הכפורת, ושרתה השכינה מעל הכפורת. והכלל הוא שמעולם לא ירדה שכינה למטה, ועל כרחק דבשיעור עשרה הוי רשות בפני עצמו (ועיי"ש דבמסקנא לא קאי כן, אלא דהשיעור הוא מהלמ"מ, מ"מ הרי כל הו"א שבגמ' תורה היא). והיינו כי הסוכה יש לה שייכות עם בחי' קדש הקדשים, והיא המשך ליום הכפורים שאז נכנסים ישראל לקדש הקדשים, שעל זה מורה מה שהכה"ג נכנס בפועל לקוה"ק.

וכן בסוכות מתעלים ישראל לבחי' זו, וכמובא בספה"ק שהסוכה היא בחי' ביהמ"ק. ולכן שיעור הסוכה הוא למעלה מעשרה, כדוגמת הארון בקוה"ק ששרתה עליו השכינה למעלה מעשרה. אבל בחי' חנוכה היא בהיפוך, שהשכינה יורדת ממקומה שלא כדרכה, כדי להאיר בחשך לנשמות הנפולות אשר שחה לעפר נפשם, והם שרויים ברשות הסט"א, שהיא בחי' רה"ר ובחי' צד השמאל.

ובספר תולדות יעקב יוסף עושה חשבון שהנס של חנוכה אירע להיות ביום שחל בו תקופת טבת, שהוא הזמן של ניטל שבו התגברות הטומאה, והדבר שכיח שיחול ניטל באחד מלילי חנוכה, והוא כנ"ל כי אור חנוכה מיועד להאיר במקומות החשכים שבהם הטומאה גוברת.

ולכן סוכה היא בחי' שמים, שהיא למעלה מעשרה, ששם הוא מדור השכינה. ולכן 'סכה' במילוי האותיות סמ"ך כ"ף ה"י בגימ' למעלה מיו"ד. וחנוכה היא בחי' ארץ, שאז השכינה יורדת ממקומה לארץ.

[האזינו - תשנ"ב]

הטעם שסוכה למעלה מכ' אמה פסולה

ענין סוכה שהיא גבוה למעלה מכ' אמה פסולה, שמדרגה הכי עליונה נקראת עשרים אמה (ראה קהלת יעקב ערך עשרים)

שוהו בחי' הכתר שהיא קדושת הדעת הכי עליונה, ולמעלה מזה אין לנו השגה יותר.

[תולדות - תשנ"ב]

מחיצות הסוכה הם הבדלה מכוחות הרע

וספרי הקודש, והדלקת נרות שבת, ונרות חנוכה, נמשך בחי' הקדושה. לכן צריך האדם להזהר לבלתי יפגום את הקדושה, ולהזהר מלהביא לבית תועבות המסלקות את הקדושה. וכמו שסוכה נפסלת כשמכניסין לתוכה כלים מאוסים.

וכמו שבחג הסוכות נחשבת הסוכה למקום דירתנו אפי' בשעה שאין אנו נמצאים בתוכה ממש, כי עדיין עיקר מקום דירתנו היא הסוכה. כן צריך האדם להיות דבוק בקדושה. שאף בלכתו בדרך בהיותו מתהלך בשוק יהיה מקושר עם בחי' הסוכה שבביתו.

[נוח - תשנ"ד]

והנה האויר כולו מלא מכוחות הרע, וע"כ לא רצה [משרע"ה להתפלל במצרים אף תוך הבית] כי על זה אין מועיל מחיצות. וכמו שרואים אנו כהיום הזה שיכולים להמשיך הגלים של הקולות אף לתוך הבית בדוגמת גלי רדיו וכיוצ"ב.

אבל מחיצות הסוכה יש בהם הבדלה מכוחות הרע, וכאשר נכנסים מהסוכה לבית הרי כבר מבואר בספה"ק שקדושת הסוכה נמשכת לתוך הבית, וע"כ צריך להמשיך בחינתה לבית, שיהא הבית מובדל במחיצות מכוחות הרע, ויתקדש להיות בבחי' התיבה. ולכן, 'הבי"ת'. אותיות, 'תיב"ה'. וע"י המזוזות שבבית,

הגנה של סוכה - כנשר יעיר כינו

וימינו תחבקני. ובחי' הבינה שבעשי"ת חוזרת ונשנית בסוכות באופן של רחמים ובסוכות אנו מוקפים במקיפין דבינה כמובא בספה"ק. וזה נרמז במ"ש כנשר יעיר קנו כמ"ש בזוה"ק שהנשר דרכו שמתנהג ברחמים על בניו וכדינא על אחריני. ועד"ז בסוכות הקב"ה מתנהג ברחמים עם ישראל ובמדה"ד עם אומה"ע שאז מקריבים פרי החג ופוחתים והולכים במספרם לסימן כליה לאומה"ע. ויש לרמז כי תיבת נש"ר ר"ת נ' ש'ערי ר'חמים.

וגם תיבת נש"ר ר"ת ש'שים ר'בוא נ'שמות כי בסוכות מתאספים כל נשמות ישראל ומתאחדים בשרשם וכמ"ש כל האזרח בישראל ישבו בסוכות. שהסוכה

כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף יפרוש כנפיו יקחהו ישאהו על אברתו. פסוק זה רומז למצות סוכה אשר על ידה הקב"ה פורש כנפיו על ישראל בגודל אהבה וחיבה. כי סדר ההנהגה של חדש תשרי הוא בדוגמת ראשית הבריאה שמצינו שכתחילת פרשת בראשית נכתב ל"ב פעמים שם אלקים ולא נזכר שם הוי"ה עד הפסוק אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים. שתחילת ההנהגה היא בדין ואח"כ מופיע מדת הרחמים, וכן ההנהגה של חדש תשרי מתחיל בימי הדין ואח"כ בסוכות היא הנהגת מדת הרחמים. וכמ"ש האריז"ל שבר"ה ויה"כ היא בחי' שמאלו תחת לראשי. ובסוכות בחי'

קודש. וכמ"ש הרה"ק מבעלז זצ"ל שהסוכה היא בחי' יעקב כמ"ש ויעקב נסע סוכותה. ולכן כמו שהיה אצל יעקב אבינו שנעקר מקום המקדש ובא אליו. כן בסוכה אנו זוכים שבחי' המקדש באה אלינו. וכן כתב בתפארת שלמה עה"פ שבעת ימים תחוג לה' אלקיך במקום אשר יבחר, שבסוכות חוגגים ישראל במקום אשר יבחר. שבכל מקום שהם אף בחר"ל הם נמצאים במקום אשר יבחר. ובחי' ירושלים משתפכת על ישראל בכל אתר, וכמ"ש הפורש סוכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים, וע"כ כנש"ר יע"ר קנ"ו בגימ' חיב"ת ירושלים.

והנה הסוכה היא בחי' אור מקיף וכשיושבים בסוכה אנו מוקפים במקיפין דבינה. וי"ל דע"י מצות האכילה בסוכה אנו מכניסים בקרבנו את האורות המקיפים. ועי"ז חוזרים המקיפים ונעשים אורות פנימיים. וכן עד"ז בנענוע הלולב שבכל פעם מביאים הד' מינים אל החזה שבוה אנו מביאים לקרבנו את האורות.

[פרשת האזינו - חשניג]

היא מקיפין דבינה ששם בחי' כסא הכבוד שהיא שורש נשמות ישראל כי כסא הכבוד משם חוצבה נשמת ישראל. ובסוכות היא בחי' הביאני המלך חדריו, ומובא בזרע קודש לפרש הלשון צל סוכה שבדברי חכז"ל שהכוונה כי הסוכה שאנו עושים למטה היא צל של סוכה העליונה, ואנו יושבים בסוכה עם הקב"ה והוא קרוב אלינו בגודל אהבתו. והסוכה היא בחי' כנפי השכינה וכמ"ש הרה"ק מזידיטשוב זצ"ל שעל זה מתפללים ביה"כ יחביאני צל ידו תחת כנפי השכינה, והכוונה על הסוכה. ויש לרמוז כי נש"ר בגימ' כנפ"י השכינה. והסוכה היא מחסה מזרם וממטר כי תמטיר על רשעים פחים כמ"ש בנוסח היה"ר, וכמו שמביא הש"ס בריש סוכה את הפסוק (ישעיה ד) וסכה תהיה לצל יומם מחרב ולמחסה ולמסתור מזרם ומטר. ויש לרמוז כי תיבת כנש"ר בגימ' תהי"ה לצ"ל.

והנה הסוכה היא בחי' ביהמ"ק וכאשר יהודי בונה סוכה הוא עסוק בבנין המקדש. וע"כ מתפללים בסוכה ותזכני לישב ימים רבים על האדמה אדמת

סוכה היא הגנה ממים הזדונים – קליפת ישמעאל

הנקרא פרא אדם, ובאותו מזמור נאמר אח"כ אזי עבר על נפשנו המים הזדונים, שזהו קליפת ישמעאל כפי דברי האריז"ל. והנה מי"ם הזדוני"ם בגימ' עננ"י כב"ד, שהם המגינים על ישראל מקליפת ישמעאל.

[נח - תשס"ב]

ובימינו אלה צריכים אנו להגנה ממים הזדונים, ומובא בתורת נתן בשם האריז"ל, שמים הזדונים הוא קליפת ישמעאל.

והרי זה מכוון לדברי מהרח"ו בספר עץ הדעת טוב, שהמזמור לולי ה' שהיה לנו בקום עלינו אדם, קאי על ישמעאל

סוכה הוא בחינת התיבה של נח

לו שליטה בתוך ענני הכבוד, ועד"ז היא ענין התיבה שהוא כבחי' הסוכה שהרי חזינן בבנין התיבה שיש בה שיעורי מדות לארכה ולרחבה ולקומתה והיא כדוגמת בנין המקדש והסוכה שיש בהם הלכות בשיעוריהם ולכן כ"י יצפנני בסכ"ה בגימ' תב"ה כי התיבה והסוכה ענינם אחד.

[נוח - תשנ"ח]

התיבה העלתה את נח לעולם שלמעלה ששם לא חלה הגזירה. והגנת התיבה ענינה כמו הגנת הסוכה אשר מבואר בזוה"ק שבר"ה מקבל יעקב הברכות מיצחק ושוב ביוה"כ יעקב בורח מעשו בשביל הברכות שקיבל והוא יראת הקטרוג משר של עשו ושוב נכנס יעקב לסוכה ושם הוא מתגונן מעשו כי הסוכה פורסת סוכת שלום ואין שם רשות למקטרג להכנס וכמו שעמלק לא היתה

לימוד מסכת סוכה פועל הגנה כמו הסוכה עצמה

הכי איהו שליט על כל שנאוי, וכן להיפוך ח"ו, עיי"ש.

והסוכה היא צלא דמהימנותא, ויש בה אור האמונה להלחם עם עמלק, והיא בחי' ענני כבוד שאין לעמלק רשות להכנס בתוך העננים, ולכן וילח"ם ע"ם ישראל בגימ' עמ"ק סכו"ת אמד"ד. ומצות הסוכה מגינה על ישראל הנידחים לעמק וקצה המחנה שבהם פוגע עמלק, וזהו וילח"ם ע"ם ישראל בגימ' א"ם יהי"ה נדח"ך בקצ"ה השמי"ם, וע"י עמק סכות אמדד ניצולים ממלחמת עמלק כנ"ל. והסוכה היא בבחי' תבת נח המצלת מן המבול, ולכן כ"י יצפנני בסכ"ה בגימ' תב"ה, וכאמור אור המצוה נשפע במסכת סוכה.

והרה"ק מקאצק אמר שאור המצוה נמצאת במסכת העוסקת במצוה זו, וע"כ

וכבר דברנו מענין הסוכה שהיא מגינה על ישראל, ואמה"כ כ"י יצפנני בסכ"ו [לפי הקרין בגימ' חבל"י משי"ח, שע"י מצות סוכה ניצולים מחבלי משיח, ועי"ז זוכים להחליף כל הקללות הנאמרים בפ' התוכחה על האויבים, וכמ"ש ונתן ה' אלקיך את כל האלות האלה על אויבך ועל שונאך אשר רדפוך, בבחי' ואתן אדם תחתך. וע"ד שכתוב בתיקו"ז (דף קלג) דהשבטים נמשלו לחיות וגם המזלות של החדשים נמשלו לחיות. והענין שהיצה"ר משתנה אצל כל אדם לפי מה שהוא, יש שהיצה"ר הוא בדמות אריה ויש שהוא בדמות נחש או חמור וכיוצ"ב, וזכאה נשמתא דשליט עליה ורכיב עליה, ועליו נאמר ואתן אדם תחתך, הוא אדם בליעל, ולאומים תחת נפשך, דכד בר נש איהו שליט על יצריה

במס' סוכה נמצא אור המצוה של הסוכה. וכבר דברנו מענין ההצעה ללמוד מס' סוכה בשנה זו, ולהמשיך עי"ז הגנה ופריסת סוכת שלום על ישראל, ויש לרמז באברת"ו יסך לך בגימ' מסכ"ת סוכ"ה. וגדול כח התורה לשמור ולהגן, כמו ששרנו בשמח"ת אין שמירה כתורה, וכל הדיבורים של תורה בכל חלקי התורה יש בהם הגנה ושמירה והם בבחי' תבה, וכידוע פי' הבעש"ט הק' צהר תעשה לתבה, שיאירו תבות התורה והתפילה, ובפרט מסוגלת להגנה והצלה מס' סוכה.

ותחילת המשנה במס' סוכה היא סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה

פסולה, ויש לרמז בלשון המשנה בדרך כוונה שניה, סוכה שהיא גבוהה, שמצות הסוכה היא בחי' גבוהה ביותר, בחי' אימא עילאה, ותיבות אלה סכ"ה שהי"א גבוה"ה בגימ' וצ"א הלח"ם בעמל"ק, וכנ"ל שע"י הסוכה מתגוננים ממלחמת עמלק.

והרה"ק מקאמארנא מביא ששמע מרבתי ששמרו לו בלחישה שבמשנה ראשונה של מס' סוכה נמצאים השמות של בריאת שמים וארץ [כמו עד"מ התיבת המשנה גבוה"ה בגימ' אהי"ה, וכן סוכ"ה בגימ' שמות הוי"ה אדנ"י], ולפי"ז כל קיום והתהוות העולם תלוי בלימוד מסכתא זו. (בראשית - חש"ס)

ישיבת סוכה

שקולה מצות (ישיבת) סוכה כנגד כל התורה כולה

ובפיוט איתא ששקולה מצות סוכה כנגד כל התורה כולה, וכבר תמהו איה מקורו. ונראה ע"פ הוזה"ק (ח"ג קג.) שהסוכה צלא דמהימנותא, והואיל ואמרו חז"ל (מכות כד.) שבא חבקוק והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחי', הלא אמונה שקולה כנגד כל התורה וממילא מצות סוכה שהיא אמונה ג"כ שקולה כנגד כה"ת. בפרשת האזינו מתמרמר על בנים לא אמן בם. אבל סוכ"ה בגימט' אמן. וע"כ שייכת קריאת פ' האזינו לפני

סוכות כי פרשה זו שייכת לאמונה וכמ"ש הכני יששכר שהאיש אשר יבלבלוהו מחשבות נגד האמונה ל"ע סגולתו לקרוא פ' האזינו. ופרשה זו כוללת כל נשמות ישראל כידוע שכל אחד מרומז בשירת האזינו. וזה לפי שהאמונה כוללת כל התורה כנ"ל וע"כ פרשה זו של אמונה כוללת כל מצוות התורה וכך כל נשמות ישראל המכוונים לאותיות התורה. – הוספת משנות חסוניג

(אמונת עתיק האזינו)

צורת מצות ישיבת סוכה

וצריך ביאור מה שלא ראינו לרבותינו שיסתגרו לגמרי בתוך הסוכה ולא לצאת למקום אחר, אף שצוותה תורה "בסוכות תשבו שבעת ימים". גם צריך ביאור למה פטרה תורה את המצטער מלישב בסוכה.

והביאור בזה יש לנו ללמוד מדברי הדברי חיים בדרושיו לחג הסוכות (דף י:), אשר ממשמעות דבריו נראה לומר דהסוכה היא בדוגמת הדירה שאדם דר בה כל השנה, אשר אפי' בצאתו ממנה לעסוק בצרכיו כאשר ישאלוהו אדם איה מקום מגוריו יציין את מקום דירתו, הגם שעכשיו אינו נמצא שם, דמ"מ זו היא דירתו אשר הוא דר בה. וה"נ, אף

שאמרה התורה שנשב בסוכה שבעת ימים, הכוונה ששם יהא דירתנו, אבל אין זה שולל מלהתעסק בצרכינו אשר בשבילם היינו גם יוצאים מדירתנו בכל השנה. ואעפ"כ עדיין מקום דירתנו הוא בסוכה. ודוקא סעודותינו אין אנו רשאים לאכול חוץ לסוכה, שהרי אין אדם סועד מחוץ לדירתו, ולכן הוא חייב לסעוד בסוכה שזו היא דירתו עכשיו. וכמו"כ במצטער מחמת גשמים, שכמו שבדירתו אילו הי' מתקלקל גגו וירדו גשמים לתוכה הרי הי' יוצא ממנה עד שיתקנה, ה"נ יכול לצאת מסוכתו כאשר יורדים גשמים עד שיפסקו הגשמים. וע"כ המצטער פטור מן הסוכה. [כן נראה לי

שיש ללמוד מתוך לשון הדברי חיים, שכתב שם בחינה ע"פ דרך החסידות, ומתוך דבריו יוצא הסבר זה (ועיין מס' סוכה כו.).

ועפ"י הנחה זו יובנו דברי הרמב"ם התמוהים שכתב בפיהמ"ש (בספ"ב דסוכה) דמה דהוה סימן קללה כאשר יורדים גשמים בתג זה דוקא בלילה ראשונה. ורבים תמהו ע"ז, דמאין לו לומר כן, שלא כדברי שאר הראשונים שלא פירשו כן. ויש שרצו להגיה בדבריו דהוא ט"ס. אבל להנ"ל יובן, דהן אמת שביארנו דבמה שיוצאים מהסוכה בסיבת הגשמים אין בזה ביטול ציווי התורה שנשב בסוכה, דהרי עדיין מקום דירתנו הוא בסוכה ושם הוא מקום ישיבתנו, אלא שנאלצנו לצאת משם לאיזה סיבה ועדיין דעתנו לחזור אבל כ"ז שייך רק אחר שכבר קבענו שם דירתנו, אבל טרם שהתחלנו כלל לדור שם לא יתכן לומר שזו היא מקום דירתנו. וע"כ בלילה הראשונה כאשר אין לנו יכולים לסעוד סעודתנו בסוכה, נמצא שאין לנו קובעים את דירתנו בסוכה, דע"י אכילת פת הוה קביעות דירה, וכמו שמצינו בעינן עירוב שמקום פתו הוה מקום דירתו, [אלא דהתם בעירובין דרבנן הקילו שדי במקום הפת וא"צ לסעוד שם, משא"כ כאן בסוכה דאורייתא צריך דוקא שישעוד שם פתו ובה תוקבע את דירתו. ועוד, שעירוב לשבת הוי רק ליום אחד ודי כפת במקום סעודתו, אבל קביעות דירה לשבעת ימים צריך תוקף יותר ע"י אכילה ממש.] וכיון שלא נקבע דירתנו בסוכה

יש בזה ביטול בציווי התורה "בסוכות תשבו שבעת ימים", שהרי לא שייך לומר עכשיו שאנו יושבים בסוכה. והתורה הקפידה שנשב כל שבעת הימים אשר בהם נכלל גם הלילות, וממילא אם בלילה הראשונה אין לנו יושבים בסוכה, נמצא שאין לנו יושבים בסוכה שבעת ימים, וע"כ אז הוא סימן קללה. משא"כ בשאר הימים אם יורדין גשמים ואין לנו יכולים לישב בסוכה, לית לן בה, דכיון שכבר קבענו שם דירתנו בלילה הראשונה אנו יושבים בסוכה כל שבעת הימים אף בצאתנו ממנה כי היא מקום דירתנו, והיא מלווה אותנו בכל אשר נלך.

ולפי"ז, הא דמברכין מחדש על כל ישיבה בסוכה (באופן המבואר בפוסקים), אף דמעולם לא נפסקה הישיבה בסוכה, שהרי אף כשיוצאים מהסוכה עדיין מיקרי שיושבים בסוכה, צ"ל דהברכה היא על החפצא של הסוכה, דאף דהגברא חשוב כיושב כל הזמן ברציפות בסוכה, מ"מ כשנכנס לסוכה בפועל צריך לברך על החפצא של הסוכה שלא היתה לפניו בהליכתו לחוץ. ודומיא למה שכתבו הפוסקים דמי שהפסיק באמצע סעודתו והלך לסוכת חברו לגמור סעודתו צריך לברך מחדש לישב בסוכה אף שלא הסיח דעתו מהסוכה, דמ"מ חייב לברך על החפצא של הסוכה שלא ישב בה מקודם. וה"נ י"ל כן.

או אפ"ל באופן אחר, דכיון דע"י שאדם אוכל סעודתו בסוכה הרי הוא בזה מאשר ומקיים שאכן דירתו היא בסוכה

יום, וממילא לא נפסקה ישיבתם בארץ ישראל. אלא שפרטי בני ישראל, דהיינו כל יחיד ויחיד מקיימים המ"ע של ישיבה באר"י דוקא ע"י ישיבה בארץ ממש, משא"כ הכלל כולו הוא תמיד בארץ ישראל כנ"ל. וע"ד שכתב בשו"ת חת"ס דמי שדר באר"י שנה אחת ויצא ממנה, כיון שדעתו לחזור יש לו דין בן אר"י. וגם מובא בקדמונים שכשסידר מר בר רב אשי את התלמוד בבלי ה"י בין ההרים ונשלח לו שם אוריא דא"י. ואברהם אבינו ה"י בזמנו האיש אשר נכלל בו הכלל ישראל, שכולם נמשכים ממנו. וכשהוא בא לארץ ישראל הוא בדוגמת הכלל ישראל שבא לאר"י, וממילא אף בצאתו ממנה לזמן מה ודעתו לחזור אין בזה הפסק מישיבתו באר"י ועדיין מיקרי יושב בארץ. וע"כ לא ביטל בזה ציווי השי"ת אשר צוהו לשבת באר"י.]

[אמונת עתיד כך נר]

דאל"כ ה"י אוכל סעודתו בדירתו של כל השנה. ולכן מפני החשיבות שבזה התקינו לברך מחדש לישב בסוכה. וזה דומיא למה שמכריזין ברכת התורה על קריאת התורה בציבור אף שכבר ברכו בבוקר ברכה"ת, מ"מ בשביל החשיבות של קריה"ת בציבור צריך לברך מחדש. וה"נ, בשביל החשיבות שאנו מאשרים שהסוכה היא קביעות דירתנו צריך לברך מחדש.

[ועפ"ז נאמר כלפי הישיבה בארץ ישראל שנצטוינו עליה בכתוב (במדבר ל"ג) "וישבתם בה". והוא בדוגמת הלשון שאמר הכתוב במצות סוכה שנשב בסוכה שבעת ימים. וע"כ כמו שבסוכה, אף כשיוצאים מהסוכה לאיזה זמן אפ"ה מיקרי ישיבה בסוכה כנ"ל, ה"נ בישיבת אר"י אין נפסקת הישיבה ע"י שיוצאים ממנה לאיזה זמן. והכלל ישראל, אף כשהם בגלותם ויצאו מאר"י, מ"מ הרי דעתם לחזור ומחכים ומצפים לזה בכל

עיקר מצות ישיבת סוכה היא השינה

ונקדים לבאר ענין מצות לינה, שחייבה התורה להעולה לירושלים ומקריב קרבן שילין בירושלים בלילה שאחריו. כמ"ש, (דברים ט"ז) ופנית בבקר והלכת לאהלך. וטעמא בעי. וביארתי בפ' ראה העעל"ט בירושלים עיה"ק ת"ו. כי הנה ירושלים היא עיר האלקים ושם ביתו של הקב"ה ולא נתחלקה ירושלים לשבטים כי כולה לה. וכאשר בר ישראל עולה לירושלים הוא אורח

מצינו בדברי חז"ל, היכא דאיירי במצות סוכה, דנקטו בעיקר את השינה בסוכה. אכן הרמ"א (סי' תרל"ט) כתב שעכשיו המנהג שאין ישנים בסוכה כי אם המדקדקים במצוות. ומלמד זכות עליהם.

וראו להבין, למה הוצרך הרמ"א להוסיף בלשונו, שהמדקדקים במצוות ישנים בסוכה. שהרי פשוט הוא ומיותר.

אצל הקב"ה. ומאחר שהקב"ה שומר משמרתה של תורה ומקיים ג"כ מצוות התורה, (כדאי בירושלמי במס' ר"ה). רצה הקב"ה לקיים מצות הכנסת אורחים במילואה. שהיא אכילה ושתייה ולינה. לכן צוה ה' לכל העולה לירושלים ומתארח אצל הקב"ה שילין שם עד הבוקר. כי הנה הקב"ה מתאווה אל העיר ירושלים כמ"ש, (תהלים קל"ב) כי בחר הוי"ה בציון אוה למושב לו. ורצונו ית' שגם בני ישראל יתאוו לירושלים. וע"כ מבקש הקב"ה מישאל שבבואם להתארח בירושלים ולאכול שם קרבנותיהם ישארו ללון שם עד הבוקר ולא יצאו מיד את העיר. ולכך נרמז בתיבות, ופני"ת בבק"ר. שהם בגימ', כ"י בח"ר הוי"ה בציו"ן או"ה למוש"ב ל"ו.

*

ובאופן אחר יש לבאר. כי הנה איתא בדברי מרן האריז"ל ענין השכיבה בלילה. כי הנשמה עולה אז ליתן דין וחשבון על מעשי היום. וכדברי הפייטן "עורו נא כי בכל לילה, נשמתכם עולה למעלה, לתת דין וחשבון מפעלה". ואז מתעלית כל עבודת היום למעלה. ואם נמצאת הנשמה זכה וברה מוסרים לה חידושים וגלויים בתורה. וכמובא שהאריז"ל כשישן בשבת השיג כ"כ עד שהיה צריך שיעור שמנים שנה למסור מה שהשיג אז. ונמצא שהשכיבה תיקון גדול יש בה. וכמו שידוע שבאכילה ושתייה נעשים תיקונים גדולים כן ג"כ ישיבת השכיבה נעשה תיקון גדול. ולא

לחננם הטביע הקב"ה באדם הצורך לשכיבה. וזה הענין שמצינו ביעקב אבינו שאמה"כ, (בראשית כ"ח) וישכב במקום ההוא. ואחז"ל, שבמקום ההוא שכב אבל כל י"ד שנים שהיה בבית שם ועבר לא שכב בלילה. ונמצא שהשכיבה ההיא היה בה תיקון רב כי באה להעלות כל עבודתו במשך י"ד שנה. ולכן נזדמן לו שישכב במקום המקדש אשר שם שער השמים. כדי שתסייע קדושת המקום אל העליה הגדולה הזו. ואכן זכה הרבה מאוד בשכיבה ההיא שנגלה אליו ה' ובירכו בברכות נכבדות.

ובדרך זה יש לבאר מצות הלינה בירושלים, כי בעלות האדם לירושלים, ועובד את ה' בהקרבת קרבן, הרי בלילה שאתרו יוש לו עבודה חשובה להעלותה כשהוא שוכב. לכן ראוי שתהיה שכיבתו במקום קדוש כדי שקדושת המקום תסייעו לעליית העבודה.

ובדרך זה י"ל בענין השינה בסוכה, כי ידוע מספה"ק, שהפליגו בקדושת הסוכה שיש בה מבחי' קדושת המקדש. ובודאי שאין זה דבר השווה לכל, כי כל אחד לפי מדריגתו זוכה לבחי' מקדושת המקדש. וע"ז אמה"כ, (תהלים ס"ה) אשרי תבחר ותקרב ישכן חצריך נשבעה בטוב ביתך קדש היכלך. וע"כ, קדו"ש היכלך. בגימ', ויהי בשל"ם סכ"ו. וע"כ צריך האדם לישן בסוכה כדי שתהא שכיבתו במקום קדוש ותסייעו להעלות את עבודת היום בסוכה.

אמונת	ישיבת סוכה	עתיד	מא
והנה הרמ"א מלמד זכות על אותם שאין נוהגים לישן בסוכה, כי יש בזה צער והמצטער פטור מן הסוכה. ואמנם כבר הזכרנו (בשמחת בית השואבה) דברי החת"ס, כי מי שלבו שלם עם אלקיו אינו מצטער בסוכה. וע"כ המדקדקים במצוות שאינם מצטערים ישנים בסוכה.	והנה אי' מהאריז"ל, שבק"ש שעל המטה, יכונו הצדיקים שיודעים לכוון הכוונות הראיות, שבזה יעלו את שאר העם שאין משיגין לכוון כראוי. ועד"ז י"ל, שאותן הישנים בסוכה מעלים אתם את שאר העם שאינם ישנים בסוכה.		

[שבת חוהמ"ס - חשוד]

המכוון במצות ישיבת סוכה הוא הבטחון והשמחה בהשי"ת

והנה לזכות [לאורות של כל מצוה] תנאי יש בדבר שנקיים המצוה עפ"י המכוון שבה. והוא כפי שביארו המפרשים (חת"ס, רשר"ה) בטעם המצוה הזאת, דהנה הוא זמן האסיף באספך מגרנך ומיקבך, אשר על ידי כן עלול האדם לשכוח מה' אלקיו ולסמוך על הונו ורכושו, ולאידך, העני שאין לו מה לאסוף מתעורר אצלו הדאגה והצער, ע"כ צוה התורה לעשות זכר לזמן היותנו במדבר, אשר הוליכנו הקב"ה במדבר הגדול והנורא והקיפנו בענני כבוד או בסוכות ממש (למר כדאית לי' ולמר כדאית לי') והגין עלינו מנחש ושרף וספק צרכינו ארבעים שנה ונתן לנו המן ושמר אותנו מחורב ביום ומקרח בלילה, והיו העני והעשיר שוים ולא הי' שם על מה לסמוך כ"א לבטוח על הקב"ה, וע"כ הוליכם הקב"ה במדבר מ' שנה כדי ללמד אותם ולנטוע בלבותם שאין לאדם לסמוך על רכוש למען ידעו בבואם לארצם ונחלתם לבטוח בהשי"ת ולא על נחלתם, וכמו שאה"כ בפ' עקב - פן תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת וגו' וכל אשר לך ירבה ורם לבבך ושכחת את ה' אלקיך המוליכך במדבר הגדול וגו' המאכילך מן במדבר למען ענותך גו' וזכרת את ה' אלקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל.

ועל המכוון הזה צוה התורה לקבוע ז' ימים בכל שנה שאז הקב"ה מלמד אותנו ענין זה, שאנו יוצאים מבתינו לסוכה אשר היא תחת כיפת השמים אשר הגשם נכנס לתוכה והרוחות מנשבות בה ומחיצותי' הם רק שנים כהלכתם ושלישית אפי' טפת, ושם נקבע דירתנו כולנו בשוה בין עני בין עשיר, כל האזרח בישראל ישבו בה, ולהזכיר שהקב"ה הולך אותנו במדבר ארבעים שנה בענני כבוד ולא חסר לנו מאומה, וללמוד מזה שהכל ביד הקב"ה ולבטוח בו. ומה שלימד הקב"ה את ישראל ארבעים שנה במדבר הוא חוזר ומלמד דורותיהם שבעת ימים בשנה.

את כל שתחת השמש, ואין לנו בעוה"ז כלום רק אבינו שבשמים.

וי"ל שזהו גם הבחי' של ירושלים אשר לא נתחלקה לשבטים והיא הפקר לכל ואסור להשכיר שם בתים, ושם דרו הכהנים והלויים אשר אין להם שום נחלה והם סמוכים ובטוחים על הקב"ה, והקב"ה בעצמו שומר את ירושלים, כמ"ש (זכרי' ב') אני אהי' לה לחומת אש, וכמ"ש על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים, וע"כ בשבת אשר הקב"ה פורש עלינו סוכת שלומו שהוא ירושלים אין אנו חותמין שומר עמו ישראל, כי אין צריך שמירה מחרב ורעב ויגון המוזכרים בברכה זו, כי אנו מושגחים מהקב"ה וא"צ לחשוש לפגעים רעים.

ועפ"י הנ"ל י"ל בטעמא דמילתא שנקבע חג הסוכות בחודש תשרי אשר עמדו ע"ז במדרש, דלמה לא קבעו זה בניסן שבו יצאנו ממצרים. אמנם, ע"י הסוכה אנו עושים זכר למה שהוליינו הקב"ה במדבר במשך כל הארבעים שנה ולא כשאר המועדים אשר הם זכר למה שהי' בזמן מסויים, וע"כ נקבע החג בזמן שהוא הרחוק ביותר מזמן יצי"מ שזהו בחודש תשרי וגם מפני שחודש זה הוא ראשית השנה וכולל כל השנה למען נדע שבכל השנה עלינו לבטוח בהקב"ה ובכל צעד ושעל אנו בצלא דקוב"ה.

והנה אי' בזוה"ק כי בר"ה מקבל יעקב את הברכות מיצחק בעת תק"ש ואנו מכלכלים את השטן, ומה שברח יעקב מעשו זהו העשרת ימי תשובה שאז אנו בורחים אל התשובה, וביוהכ"פ אנו

ולכן אז הוא זמן שמחה, וכמ"ש הרמב"ם (הל' לולב פ"ח) דעיקר שמחת הרגל הוא בסוכות. דע"י שאנו בוטחים בהקב"ה נמשך לנו שמחה, וכמ"ש כי בו ישמח לבנו כי בשם קדשו בטחנו, כי השמחה נמשכת ע"י הבטחון. וכאשר כבר אמרנו שהמלה "שמחה" היא מל' "סומך", שע"י שיש לאדם על מי לסמוך יכול הוא לשמות, וההיפך מזה "עצבות" הוא מלשון "נעזב" כי הצ' והז' מתחלפים, שע"י שהאדם נעזב ואין לו על מה לסמוך הוא נעצב. והאומה"ע "עצביהם כסף וזהב" שהם סומכים על כספם וזהבם אשר באמת אין בהם כדי סמיכה והם נעזבים ונעצבים.

וזה צריך האדם לקבוע בלבו בחג הסוכות שאין לו לבטוח כ"א בהשי"ת, ואי' בזוה"ק (תיקו"ז תיקון ס"ט קז:) ובסה"ק שסוכה רומז לב' השמות הוי"ה ואדנ"י, כי ס"ה רומז לשם אדנ"י שהוא בגימט' ס"ה, ו-כ"ו רומז לשם הוי"ה, אשר יחוד ב' שמות אלו הם יחוד קוב"ה ושכינתו' שהיא כנסת ישראל, והיינו שאנו בצלא דקוב"ה ובו אנו חוסים. וזהו כי בש"ס קדשו בטחנו, פי' הסוכה שהוא שם קדשו כנ"ל. וזהו (משלי י"ח) מגדל עז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב. ומן הראוי לשמות בסוכה כמו העשיר הגדול ביותר ועוד יותר מזה כי הקב"ה בעצמו משגיח עלינו בצל כנפיו, ואז הקב"ה מביא אותנו אל בית אמי ואל חדר הורת", להורות לנו וללמד אותנו החסיון בהשי"ת. וזהו 'שקוראים קהלת בסוכות להורות לנו וללמד אותנו החסיון בהשי"ת, ומהבלים

אמונת

ישיבת סוכה

עתיך

מג

שולחים שעיר לעזאזל שזהו הדורון שנתן יעקב לעשו. ואח"כ נפרד יעקב מעשו ויעקב נסע סוכתה שזהו חג הסוכות.

והנה בכל דבר יש גם פי' ע"ד הפשט, ולכן ע"ד הפשט הוא שיעקב בנה אז סוכה ואז עשה פועל דמיוני לבני ישראל במצות סוכה כי כן היו מעשי האבות ע"ד פועל דמיוני לבניהם אחריהם. והנה אף שעשה לו סוכה אשר היא רק מסוככת בפסולת גורן ויקב אשר המטר והרוח נכנסים לתוכה, מ"מ צדיקים אינם מצטערים בסוכה אף שיורד עליהם המטר אלא שמחים שהם בצלא דמהימנותא. ואמרו המפרשים אהא דמצטער פטור מן הסוכה שאין זה מחמת רחמנות שחסה עליו התורה שהרי לא מצינו בשאר מצוות פטור מצטער, אלא להיות שכל ענין הסוכה להיות סמוך בצלא דקוב"ה ולשמוח בזה, ע"כ אם הוא מצטער הוא מופקע מכל ענין הישיבה בסוכה ומה לו לשבת בסוכה. ואשר ע"כ הצדיקים שאינם מצטערים אף בעת ירידת המטר אלא שמחים בצלא דקוב"ה שפיר יש להם לישב בסוכה, ואדרבא, אילו היו אוכלים חוץ לסוכה הי' להם יותר צער שאינם אוכלים בצלא דקוב"ה. וא"כ הרי קיי"ל דמצטער שלא יסולק צערו ע"י שיאכל בבית ל"ש לפוטרו מסוכה, וא"כ ה"נ בדין אינם נפטרים

מסוכה. וממילא יעקב אבינו היתה לו הסוכה מגדל עז שם ה' אשר בו ירוץ צדיק ונשגב והיתה לו הסוכה בבחי' בית, וזש"ה - ויבן לו בית - פי' שהסוכה גופא שבנה לעצמו היתה לו בית, אלא שזה רק לצדיקים שהם בבחי' זו אבל לפשוטי עם הוא בחי' סוכה ואינם במדרגה זו באמת שיוכלו לברך לישב בסוכה בשעת הגשמים. וזהו - ולמקנהו עשה סוכות - ור"ל לאלו שהם בחי' מקנה שהם מדרגה שפלה להם עשה סוכות ואין אצלם הסוכה בחי' בית. ונמצא שבאמת גם לעצמו עשה סוכה, וע"כ שפיר קרא שם המקום סוכות כי גם לעצמו בנה סוכה אלא שהיתה לו בבחי' בית.

וע"כ חג הסוכות הוא זמן יקר והיא מתנה יקרה מאת השי"ת שאנו נמצאים בצלא דמהימנותא בסוכת שלומנו, וצריך לשאוב על כל השנה אמונה ובטחון וחסיון בהקב"ה. ויעזור השי"ת, שיבנה ויחדש הקב"ה את סוכתו שהוא ירושלים כנ"ל מדברי המדרש (אשר י"ל עוד דמה"ט נקבע סוכות בחודש תשרי כי אז בנה הקב"ה את סוכתו בעת בריאת העולם), ויתקבלו תפלותינו שאנו מבקשים בימי החג והביאנו לציון עירך ברנה ולירושלים בית מקדשך בשמחת עולם.

[אמונת עתיך שבח חזו"ם סוכות]

השמחה של קיום מצות סוכה

ממשמרו ודלג וקפץ מעל הגדר שהיה שם, ומצא סוכה ואכל כזית פת, והיה יכול לקיים המצוה בסוכה קודם חצות.

וכששמע בעל יסוד העבודה את זאת, אמר שלא בשביל זה מגיע לו אור גדול כזה (אמת שעשה דבר גדול שקיים מצות סוכה במס"נ, אבל לא על זה מגיע לו האור הגדול), ושוב שאלו מה עשית לאח"ז, והשיבו שלאח"ז חזר למקום הצבא והתחיל לרקוד על שזכה לקיים מצות סוכה, ורקד כל הלילה מתוך שמחה גדולה. וכששמע בעל יסוד העבודה דבר זה אמר שמפני זה האיר עליו האור הגדול, על השמחה שהיה לו שזכה לקיים מצוה. ומזה רואים גודל ענין השמחה בעשיית מצוה וכדומה.

[כ"ל שבח וירא - חשניט]

המעלה של שמחה נראה ממעשה אצל בעל יסוד העבודה מסלאנים זי"ע: פעם אחת בא אליו חייל רוסי שהיה יהודי פשוט, והיסוד העבודה ראה שמאיר עליו אור גדול ושאלו מה עשה שזכה לאור גדול כזה. והשיבו שבלייל הראשון של סוכות היה על המשמר בהצבא והיו עמו הפקידים הצבא ולא היה יכול לעזוב משמרו לקיים מצות סוכה, והתפלל לה' שיתן לו היכולת והזכות לקיים מצות סוכה (שבליילה הראשון יש חיוב לאכול בסוכה, ולכמה ראשונים צריך לאכול כזית פת קודם חצות, שלמדים גז"ש חמשה עשר חמשה עשר מחג הפסח, ולחד מ"ד אוכלין הפסח רק עד חצות). וה' עזרו, וכחמשה עשר דקות קודם חצות עזבו הפקידים את המקום והניחוהו יחידי, ומיד רץ

בישיבת סוכה יושבים בארץ ישראל בביהמ"ק ובגן עדן

האדם נברא בר"ה והקב"ה מניחו בסוכה שהוא הגן עדן, והאכילה בסוכה היא אכילה מעץ החיים אשר בתוך הגן. ויש לרמז בפסוק וסוכה תהיה לצל, כי תיבות תהי"ה לצ"ל בגימ' ויט"ע הוי"ה אלהי"ם ג"ן בעד"ן מקד"ם.

וסגולת הסוכה היא להשפיע הגנה לישראל, וכמו שאומרים בברכת השכיבנו ופרוס עלינו סכת שלומך וכו' והגן בעדנו וכו'. ולזה צריכה להיות כוונתנו בשבתנו בסוכה לספק הגנה לכלל ישראל, כי בני צריכים שמירה

הנה בשבתנו בסוכה אנו זוכים לישיב בא"י, ויתר על כן, שאנו זוכים גם לבחי' ביהמ"ק הנמשכת בסוכה כמובא בספה"ק. ולכן בנוסח היה"ר שאומרים בכניסה לסוכה אומרים שנזכה לישיב ימים רבים על האדמה אדמת קדש, כי בישיבת הסוכה אנו זוכים לכך. ויש לרמז כי התיבות ע"ל האדמ"ה אדמ"ת קד"ש בגימ' המקד"ם אשר יבחר הוי"ה אלהי"ך. ובספר שפת אמת כתב שהסוכה מכוונת לגן עדן, וכשברא השי"ת את האדם הניחו בגן עדן, וכך בכל שנה

מה

עתיך

ישיבת סוכה

אמונת

להכניסם בתשעת הימים שמר"ח אב עד ט"ב, כל יום הכין ליום אחד של סוכות. ולכן שמחת ימי הסוכות מסוגלת להפוך את האכל של חדר אב, שיתקיים והפכתי אבלם לששון, יזכנו השי"ת בכח ימי הסוכות הבעל"ט שיקויים הכתוב 'והפכתי אבלם לששון'.

[האזינו - חשניו]

והגנה בעתים הללו. ובפרט יושבי א"י, ואדם צריך לדעת מצב אחיו בני"י, כמ"ש גבי משה רבינו, 'ויצא אל אחיו וירא בסבלתם'.

ותשעת ימי הסוכות מכוונים לתשעת הימים שמר"ח אב עד תשעה באב, וכמו שהזכרנו כבר שבעל צבי לצדיק מבלאזוב זצ"ל, אשר הפליא פלאות בחירושי תורתו לימי הסוכות, היה רגיל

סגולת הסוכה - רפואה ואריכת ימים ובנים טובים

והנה רבו סגולותיה של מצות דורותיכם. וא"י בתפארת שלמה על הא דאחז"ל המצטער פטור מן הסוכה. שמי שיש לו צער ח"ו יכול להפטר ע"י הסוכה מהצער.

[האזינו - חשניו]

והנה רבו סגולותיה של מצות הישיבה בסוכה, להוושע בכל מילי דמיטב, לרפואה, ואריכת ימים. כמו שמובא לרמז בפסוק, מחצתי ואני ארפא. וגם איתא שמסוגלת המצוה לזכות לבנים. ויש לרמז זה בפסוק, למען ידעו

כל המקיים מצות סוכה יזכה לעתיד לישב בסוכת סדום

ומובא בספח"ק מדרש פליאה, שכל המקיים מצות סוכה יזכה לעתיד לישב בסוכת סדום. ואפשר לפרש, כי הנה שמחת בית השואבה היא השמחה של ההשבה אל השורש, ועל דרך שהמים התחתונים שמחים שזכו להתעלות קדם מלכא. וה"נ ישראל שמחים כי עתידים הם לשוב לשורשם בגאולה העתידה. וע"כ, שמח"ת ב"ת השואב"ה. בגימ', והשי"ב אתכ"ס א"ל אר"ץ אבותיכ"ס.

ומצות הסוכה היא, לסכך בפסולת גורן ויקב. הרומז על התעלות הפסולת שנעשה ממנה עטרה לראש צדיק. וקדושת שמו יתברך חלה על הסכך הנעשה מהפסולת. ובחינה זו מצינו גם בסדום, שהיה שם ניצוץ משיח בתוך הטומאה, ונתעלה משם. וזה הרמז, במעלת סוכת סדום, שנתעלה שם בחינת הקדושה מתוך הפסולת. שמשם יצא דוד מלכא משיחא.

והנה דוד הוא בחינת ירושלים, וכידוע מה שאמר הב"ח, שבברכת ולירושלים עירך, מסיימים, 'וכסא דוד עבדך לתוכה תכין'. וזה נקרא מעין החתימה של בונה ירושלים, כי דוד וירושלים הם חד. וכן מתבאר מהפסוק שבהפטרה של יום ב' דסוכות, (מלכים א' ח') לא בחרתי בעיר מכל שבטי ישראל לבנות בית להיות שמי שם ואבחר בדוד להיות על עמי ישראל. הרי שבחירת דוד היא בחירת העיר. והכתוב אומר, שלא בחר הקב"ה בעיר עד שבחר בדוד, שבזה היתה בחירת העיר, כי דוד וירושלים הם חד. ועל כן סוכ"ת סדו"ם. בגימ', ירושלים. כי שם שורש דוד שהיא בחי' ירושלים.

ואיתא בספה"ק עה"פ (שה"ש ב') "בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי", כי בסגולת מצות סוכה להביא בלב חמדי דאורייתא. וזהו, 'בצלו חמדתי וישבתי' שרומז לשיבה בצל הסוכה שסגולתה להביא חמדת התורה. ואח"כ אמר, 'ופריו מתוק לחכי' רומז להארבע מינים שסגולתם להשפיע מתיקות ועריבות התורה. והנה, סוכ"ת סדו"ם. בגימ', בצלו חמדתי וישבתי.

ויה"ר שבחג האסיף הזה, יתאספו כל בחי' המקדש שישראל ממשיכים. ונזכה לשמחת השבתינו לשרשנו. וכמ"ש, 'והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלת'. אמן.

[שבח חוהמ"ס - חשנ"ד]

בישיבת סוכה שואבים הגנה להנצל מכוחו של עשו

והיש"מ הראה בגופו אות מהכאה במקל שקיבל מיעקב אבינו אז. זה ענין ולמקנהו עשה סוכות, שבעבור מקנהו שהם נשמות ישראל בדורות הבאים, בשבילם הכין את כח הסוכות, שהוא כח ההגנה מכוחות עשו. ובשביל אותן נשמות שיתגרה בהם עשו הרשע ויצטרכו כח להתגונן ממנו הכין את חג הסוכות שמכוחו שואבים הגנה ופרישת סוכת שלום להנצל מכוחות עשו. וזהו 'ויבן לו בית' שכנה את בית ישראל, 'ולמקנהו עשה סוכות' שהכין כח הסוכות בשביל מקנהו שיתבררו מחי למדבר ויתעלו למדרגת ישראל כנ"ל.

ויעקב נסע סכותה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סוכות. אי' בזה"ק (הנרפס במחזורים לפני תקיעת שופר) שבר"ה יעקב נוטל הברכות וחוטפם מעשו וביוה"כ הוא נותן דורון לעשו ואח"כ הוא הולך ומטמין עצמו מעשו בתוך הסוכה, ע"כ. והנה יעקב אבינו כשלעצמו אין לו מה לירא מעשו אלא שכל פעולותיו היו עבור דורות הבאים. דהנה עבודתו בצאן אצל לבן אי' בספה"ק שבצאן ההוא היו נמצאים נשמות ישראל שנבררו על ידו, ורמוז בדברי המד' שהיו לו ס' רבוא צאן שהם נגד ס' רבוא נשמות ישראל. והיו צדיקים כמו הרה"ק מאפטא והישמח משה ז"ל שזכרו בהיותם מצאן יעקב.

[אמונת עתיד סוכות]

הענין מה שעבדים פטורים מן הסוכה

המשנה (פ"ה דסוכה מ"א) מעשה בטבי עבדו של ר"ג שהיה ישן תחת המטה בסוכה ואמר ר"ג טבי עבדי ת"ח ויודע שעבדים פטורים מן הסוכה, עיי"ש. להבין הענין. הנה ענין הסוכה הוא מקיפין דבינה, שהוא עולם התשובה ועולם היובל שהוא בחי' החירות שהיובל מפיקע שעיבוד והעבדים יוצאים לחירות. וכן יצי"מ היה מסטרא דיוכל כמ"ש הזוה"ק עה"פ וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים. שהיתה היציאה בכח שער החמישים של יובל. וז"ש בנוסח התפלה ויוצא את עמו ישראל מתוכם לחירות עולם. רומז לעולמו של יובל ע"ד שפירשו חז"ל בפסוק ועבדו לעולם – לעולמו של יובל.

וביום הכיפורים מתגלה בחי' היובל עולם הבינה ונמשך מזה הסליחה לעונות ישראל ונפדים ישראל מכל עונותיהם בכל שנה ושנה. ואח"כ מתגשם אור זה ונתהוה סוכה שהוא מקיפים דבינה. ונמשך בו בחי' החירות כמ"ש בזוה"ק (ח"ג דף קג.) דכל מאן דיתיב תחות צלא דמהימנותא אחסין חירו ליה ולבנוי לעלמין.

והנה איתא בזוה"ק שתיבת נח הוא בחי' יוה"כ וזה סוד ותנח התיבה בחדש השביעי, היינו ביוה"כ שהוא בחדש השביעי. והענין בזה, כי צריך להבין איך הגינה התבה על נח ואשר אתו בתבה. הרי הכל נמחה ע"י מי המבול והיאך עמדה התיבה בפני המים. אלא שהתיבה

היו בה אורות ושמות הקדושים. וכנראה ממה שנצטוו נח בהלכות בניית התיבה כמה יהא שיעור ארכה ורחבה וגבהה, ועשיית הצהר והפתח. וכמו שיש הלכות לבנין הסוכה, כן נתנו הלכות לבנין התבה. וכמו ששורים בסוכה שמות הקדושים כמו שרמזו בספרים בתיבת סוכ"ה, אותיות כ"ו כמנין הרי"ה, ס"ה כמנין אדנ"י, וכן כמה וכמה שמות הקדושים, כן בתיבה היו שורים שמות הקדושים. והתיבה היתה מקיפין דבינה, ונמשך בה שמות של עולם הבינה. וזה ענין השיעור של חמישים אמה רחבה. שהוא בחי' שער הג' של יובל. ומאחר שעולם הבינה הוא למעלה מבריאת שבעת ימי בראשית, כך היתה התיבה למעלה מעוה"ז. ומחיצות התיבה הפרידו את היושבים בה מן עוה"ז. ולכן לא שלטו בה מי המבול, כי הגזירה היתה רק על עוה"ז. וזה ענין הנ"ל שתיבת נח הוא בחי' יוה"כ. כי התיבה היא מקיפין דבינה ומבחי' עולם היובל, שזה בחי' יוה"כ.

ועד"ז הסוכה יש בה כח הגנה מכל גזירות ודיני עוה"ז. כי הסוכה היא מקיפין דבינה שהוא למעלה מעוה"ז. ולכן המחיצות והסכך של הסוכה מפרידים את היושבים בה מדיני עוה"ז. ע"ד שהתיבה הפרידה את כל אשר היו בתיבה מדיני עוה"ז, והמקיים מצות סוכה כהלכתה זוכה להיות מוגן כל השנה מדיני עוה"ז. וכענין מ"ש בזוה"ק בענין יעקב ועשו שבדורון ששלח יעקב לעשו הוא בחי'

השעיר לעזאזל של יוה"כ שענינו דורון לס"מ. ואחר יוה"כ יעקב נסע סכתה, כי עשו מתנחם על שהסכים לברך את יעקב ולכן יעקב מסתתר בסוכה להגונן מפני עשו. וענין זה הוא בכל שנה שביוה"כ אף השטן נהפך להיות סניגור ומספר בשבחים של ישראל ומסכים לברכה. ואח"כ מתנחם על זה ורוצה לקטרג על ישראל, והולכים ישראל אל הסוכה ומתגוננים על ידה מקטרוג הס"מ.

והנה כאמור תיבת נח היתה בחי' מקיפין דבינה ובחי' היובל שהוא ענין החירות. ולכן חם שקלקל בתיבה ולא נהג כראוי לפי קדושת התיבה נתקלל להיות עבד לאחיו. וזה מכון מדה במדה לפי שפגם בחי' החירות. ואי' בס' גלגולי נשמות להרמ"ע מפאנו שטבי עבדו של ר"ג היה גלגול חם. ונרמז במספר קטן של ח"ם ושל טב"י שעולים במספר י"ב, ע"כ. ובפרק המרובה (דף עד:) אי' שר"ג השתוקק שטבי יצא לחירות, ופ"א סימא ר"ג את עינו של טבי והיה שמח שמעתה יצא טבי לחירות ואמרו לו שלא יצא לחירות כי מודה בקנס פטור. וחזינן שמן השמים לא הניחו שיצא טבי לחירות, הגם שר"ג היה שוקד על תקנתו שיצא לחירות. והענין עפ"י הנ"ל כי ה' גלגולו של חם, והי' שורה עליו הקללה של עבד עבדים יהיה לאחיו, וא"א שיצא לחירות.

וזה ענין שהיה טבי ישן תחת המטה בסוכה, כי הסוכה בחי' החירות של יובל וכנ"ל מהזוה"ק שע"י ישיבת סוכה אחסין חירו ליה ולבנוהי. אבל טבי שהיה מופקע מבחי' החירות ע"י שקלקל בתיבה

אינו ראוי להיות יושב בסוכה שהוא מקום החירות. ולכן היה ישן תחת המטה. ויש לרמז מעש"ה בטב"י עבד"ו ש"ל רב"ן גמליא"ל בגימ' יאמ"ר העב"ד אהבת"י א"ת אדנ"י. שרומז לעבד זה שאינו יוצא לחירות. ומטעם זה לא ביקש טבי לישב בסוכה כי היה מופקע ממנה. ועד"ז יש אנשים שקשה עליהם הישיבה בסוכה ומבקשים תואנה להפטר ממנה. ולעומת זאת יש אנשי סוכות המשתוקקים לישב בצל כנפי השכינה ואינם חוששים על טורח הישיבה.

ובזוה"ק איתא שהסוכה נקראת קן צפור שהוא היכל המשיח. וע"ז נאמר כי יקרא קן צפור וגו' והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים. כלומר אימא עילאה, השכינה הקדושה מסוככת על נשמות ישראל שהם האפרוחים והביצים. ועפ"י האמור יש לרמז כי יקר"א ק"ן צפור"ר בגימ' של"א עשנ"י עב"ד. כי הסוכה שהיא קן ציפור היא בחי' החירות ולא שייך לה בחי' העבדות. והנה כתיב (תהלים ס') ועמק סוכות אמדד. ורמז למדידת עומק סוד הסוכה. ולכן טבי במילוי האותיות טו"ב ב"ת יו"ד בגימ' ועמ"ק סכו"ת אמד"ד. כי כאשר תמדד עומק סוד הסוכה תראה שאין לטבי מקום בסוכה כי אין לו חירות. ולכל אחד נמשכת הארת הסוכה כפי עומק כוונתו בישיבת הסוכה. וז"ש ועמק סכות אמדד. שהקב"ה מודד עומק כוונת הישיבה בסוכה.

ואיתא בתרגום יונתן למגילת אסתר שהעץ חמישים אמה שהכין המן לקח

אותה מתיבת נח שהיתה על הרי אררט שהיה חמישים אמה רחבה. ובתרגו"י עה"כ תבת עצי גופר, שהלך נח להרי אררט ומשם לקח העצים. וכן – ותנח התבה על הרי אררט, ששבה ממקום שלוקחה משם. והענין בזה כמ"ש בעל היכל הברכה בפירושו על מגילת אסתר שהמן ביקש להתמודד עם מרדכי בכח שער החמישים, ולכן השתמש בעץ חמשים אמה של התיבה שהיתה מבחי' שער החמישים כנ"ל, ע"כ. וזה ג"כ הענין שנטל אותה מהרי אררט שהוא המקום של סוד שער החמשים. וכדאיתא בגמ' (פסחים ו) שהמקדש אשה משש שעות ולמעלה אפי' בחטי קורדניתא אין חוששין לקידושיו. ופירש"י שהם חטים מהרי אררט וקשים הם להחמיץ. והוא מובן מטעם הנ"ל כי לפי שמקום זה הוא מבחי' שער החמשים לכן אין בו שליטת החמץ. ויש לרמז הר"י ארר"ט בגימ' שע"ד הנ'.

אך באמת אדרבא ע"י עץ זה היתה מפלתו של המן. כי מרדכי הוא מסוד היובל והכניע את המן ותלו אותו על עץ

חמישים של תיבת נח. כי המן אין לו שייכות עם בחי' היובל. ואדרבא הוא בחי' החמץ של העולם, והוא היה עבדו של מרדכי כמ"ש חז"ל והוא כבחי' חם שנתקלל להיות עבד. ולכן ארר"ט כנע"ן בגימ' המ"ן ב"ן המדת"א. ורבן גמליאל שהיה אדונו של טבי שהיה מזרע יהודה והיה מנשיאי א"י שנתקיים בהם לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו, הוא בחי' מרדכי מסטרא דחירות ולכן רב"ן גמליאל בגימ' אי"ש יהוד"י הי"ה.

כאשר יושבים בסוכה צריכים לשמח ולהרגיש שנמצאים תחת כנפי השכינה אימא עילאה הרובצת על האפרוחים והביצים כנ"ל. וכלשון הזוה"ק (אמור קג) בעי בר נש לאחזאה גרמיה דתיב תחות צילא דמהימנותא, וצריך להתאזר בבטחון בהקב"ה ולהמשיך כח הגנה על כל השנה, שהיא נצרכת ביותר בעיתים הללו. והקב"ה יפרוש סוכת שלומו עלינו ויגן בעדנו וישבור הגוים ועול הגליות מעל צוארנו ויוליכנו במהרה קוממיות לארצנו.

[סוכות – תשס"ה]

דברי חיזוק כשיורד גשם בתג הסוכות

ולכן העלימו הקב"ה מהס"ם כדי שלא ירגיש את אשר נעשה שלא יחשוד שמזיווג כזה יוצא טהור. וכן אצל תמר ויהודה. וכן רות ובוועז וכן רבים כדאיתא בספה"ק. וככל האמור נעשה במוסף של שמחת תורה שהוא תכלית יחודא שלים שנהגו ישראל קצת קלות ראש במוסף הזה, המוסף היותר מעולה מכל השנה,

וידוע מזוה"ק שציקר היחוד [וגם גמר החתימה מתוך אהבה] היא בקדושת מוסף בשמ"ע. אבל בדוגמא דלתתא מצינו שמחמת הפרסום נתקנא הנחש וקלקל הענין. ולכן אנו נוהגין לכסות ולהעלים את הדבר שלא ירגיש הס"ם. וכן הורה לנו אבינו מלכנו גבי מעשה בנות לוט שמהיחוד שלהם יצא משיח

מהאי טעמא ממש. כי עכשו הזמן לפעול גדולות ולמעבד נשמתין קדישין נשמת משיח. והנח"ש בגימט' משי"ח כי זלע"ז ולא ירגיש ולא יקלקל. וכן מצינו כשנולד זרח ופרץ ויתן יד ופרש"י, ד' פעמים יד נכתב בפ' כי מזרח יצא עכן שמעל בחרם. וק' כאן כשנולדו זרח ופרץ האם כאן המקום לעורר חטאת עכן? וי"ל דהס"ם נתן דעתו על הבכור כי כבר הרגיש שתמר מעוברת עם משיח כמו שאיתא במדרשים שהוא טמן את החותמת והפתילים והמטה מה"ט כדי שתשרף תמר ולא יצא משיח, ורימו אותו מן השמים והורו לו על זרח כי הוא הבכור. והס"ם ראה שממנו יצא עכן (פירושו נח"ש) שימצול בחרם כלומר מעילה בהקדש ומעילה באיש של מעלה וזה אוסר ח"ו את ישראל על בעלה כביכול וזהו ההיפך מבחינת משיח, שעל זה טרח דוד לטהר אשה לבעלה. אבל רימוהו כי נתחלף בפרץ והוא הבכור האמתי שממנו יוצא דוד המטהר אשה לבעלה ומייחד הדודים. וכן המנהג שמחליפים הבעל מוסף כדי שלא ירגיש מי הוא השליח להצלחת ישראל.

לפיכך אל יפול רוח ישראל אם לא פסק הגשם כל ז' הימים כי הס"ם הוא מבין ולפי הקדושה והצלחת החיתון הוא מתקנא יותר והתיגרא יותר בתוקף כי הוא מבין ויודע מה שפעלו ישראל בעבודתם וחיבת הקודש של הדודים עד היכן הגיע. וכל כי האי ריתחא וכו' ולפרקינן, והגם שאנו למטה מתנהגים כעבד ומתביישים כמו מלך ששפך לו

קיתון של מים מ"מ לעילא ולעילא אין אנו בבחינת עבדים רק בבחינת כלה בחופתה וכל המדרגות יש לנו ביחד. עב"ד ר"ת ע'בדים, ב'נים ד'ודים, ומים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה וגו'.

והנה בשנה זו לב ישראל שבור לפי שלא יכלו לקיים מצות סוכה כדבעי מחמת ירידת הגשם, והחת"ס כ' בדרשותיו שאדרבה ענין כזה הוא הכנה לביאת משיח כי לעת"ל יוציא הקב"ה חמה מנרתיקה וכו' והגויים בועטים בסוכה וישראל אינם בועטים ועי"כ בטל הקטרוג, ועיי"ש דמה שכ' במשנה שהוא משל לעבד וכו' הוא דוקא לאלו ששמחים שאינם צריכים לישב בסוכה אבל מרבית העם קדושים ומצטערים כשצריכים לצאת, ע"כ. ואני חושב שאלה ששמחים לצאת הם הם העבדים שכל עבודתם לקבל פרס אבל ישראל קדושים חומדים לשבת בצילא דמהימנותא ואינם עבדים כלל ולא עליהם יהי' הגשם סימן קללה ח"ו. עכ"פ תיגרא הוא כמו שבירת כלי תחת החופה והוא הענין של שבירת הלוחות בסיני שהיתה כחופה וסוף התורה עשה משה לעיני כל ישראל ופרש"י זה שבירת הלוחות, ותיכף מתחילים בראשית. ובתיבה זו יש כל התורה וכל הזמנים וכל הנפשות וכל העולם וכולל הכל, ומי שנשתברו לוחותיו יתחיל מבראשית, כי בו הכל והיא הסוכה הנופלת שנפלה וחזרה והוקמה ולזה יכולים לזכות בשבת בראשית כי הוא שבת הכולל הכל.

[אמונת עתיך שמחת תורה]

ירידת גשמים בתחילת חג הסוכות

השמים. אבל בתחילת חג הסוכות הרי מוכרח לאכול פת מחמת ג"ש ט"ו ט"ו מחג המצות. ואם אינו יכול לאכול בסוכה בזמן שמן השמים מכריחים אותו לאכול פת ומצותו בסוכה, זהו סימן שאין עבודתו לרצון ח"ו.

אבל יש לדון על זה ולומר שיש היכי תמצי שגם באמצע החג יהי סימן לא טוב, וכגון שירדו גשמים יותר מג' ימים. ומי שנשבע שלא יישן ג' ימים מכין אותו וישן לאלתר שהרי אי אפשר ג' ימים בלא שינה. וא"כ מוכרח מן השמים לבטל מצות סוכה מחמת אונס הגשמים שהרי שינת עראי חייבת בסוכה. והואיל שאין זה בבחירתו ומן השמים מכריחין אותו לבטל מצות סוכה מחמת מצטער זהו סימן שאין עבודתו לרצון. [וכמו בלילה הראשון אם ירדו גשמים מוכרח לאכול בבית, שהרי הרמב"ם סובר כהרשב"א והראב"ד שאפילו בליל ראשון אוכל בבית בשעת הגשמים והג"ש מחג המצות הוא רק לאכול פת, ולא כהרא"ש שסובר שמחויב ליכנס לסוכה אפילו בשעת הגשם, א"כ כמו שמוכרח לבטל מצות סוכה בתחילת החג יש גם אפשרות לבטל באמצע] וא"כ למה נטה הרמב"ם מפשטות לשון המשנה, וכתב שהסימן הוא רק בתחילת החג?

ונקדים להתבונן בטעמא דקרא למצות התורה לאכול פת בליל ראשון. והנראה בזה בעזה"ת כשנבין גדר הפטור של תשבו כעין תדורו ומצטער

במשנה (סוכה כח:) כל שבעת הימים אדם עושה סוכתו קבע וביתו עראי. ירדו גשמים מאימתי מותר לפנות וכו' משלו לעבד שבא למזוג כוס לרבו ושפך לו קיתון על פניו. ע"כ. והנה הקדמה זו באמת היתה יותר מקומה לעיל בפירקין ששנינו אוכלין ושותין עראי חוץ לסוכה, ואח"כ מעשה בריב"ז ור"ג שהחמירו שאפילו מים שתו בתוך הסוכה, וקודם משניות אלו הי' צריך להקדים, כל שבעת הימים עושה סוכתו קבע. וברמב"ם פ"ו מהלכות סוכה באמת מהפך הסדר שמתחיל שצריך לעשות סוכתו קבע ואח"כ אלו ההלכות של המשנה של סעודת קבע ועראי ואח"כ הלכות גשמים בסוכה.

ובפירוש המשניות להרמב"ם כתב דבר פלא שגשמים "בתחילת" חג הסוכות הם סימן שאין הקב"ה מקבל מצוותינו. ולא מצינו זאת במשנה ושאר מפרשיה שהגשמים בחג הם סימן קללה ח"ו רק בתחילת החג.

ובפשטות י"ל שהסימן של שפיכת קיתון הוא רק כשבא מן השמים. אבל מה שהאדם גורם אין זה סימן. והואיל ושאר ימות החג אי בעי אכיל אי בעי לא אכיל לא הוי סימן שאין עבודתו מתקבל ברצון שהרי היתה הברירה בידו שלא לאכול כלל ובמה יודע איפה שאין עבודתו לרצון? ועכשו שהוא אכל בשעת הגשמים והוכרח לצאת מן הסוכה איהו קא גרים ביטול המצוה ולא הוי סימן מן

פטור. וגם מותר לצאת מן הסוכה לטייל כי כן עושה גם בביתו וגם אינו מחויב לקום באמצע סעודתו או שינתו אם כבר שכב אם פסקו הגשמים שהרי גם בביתו הוא נוהג ככה ופטור מלהטריח א"ע, מאי שנא זה מערב חג הסוכות שחייב להטריח א"ע טובא בבנין הסוכה ומדוע פטרתו תורה מטירחא בעצם החג?

וי"ל בזה, שהמצוה היא תשבו בסוכות, כלומר שיתנהג כמו שהסוכה היא דירתו. והנה כל השנה אם יוצא אדם מביתו לעשות עניניו ועסקיו בחוץ עדיין נחשב כדר בביתו שהרי קביעותו הוא בבית ואם ישאלוהו כשהוא באמצע הרחוב אי' דירתו, יענה שהוא בדירה פלונית אע"פ שבשעת מעשה הוא בחוץ. ועל אופן זה היא מצות דירה בסוכה שיקבע א"ע בסוכה כמו שהוא דר שם וכל הענינים שאדם עושה בבית יעשה הוא בסוכה. וא"כ כשהוא יוצא לטייל וכדומה, אינו מבטל מצות סוכה שהרי עדיין הוא שייך לסוכה ונקרא דר בסוכה, ואם יצא מחמת הגשמים עדיין מקיים מצות סוכה כשהוא אוכל בבית שהרי גם מביתו ה' יוצא אם היו גשמים יורדין שם, וה' ממתיך עד שיתקנו את הדבר, ואם אכל בבית ופסקו הגשמים אינו מחויב להפסיק שהרי אפילו בבית מקיים מצות סוכה שכן דרך בנ"א אם משום איזה סיבה הוכרחו לצאת מביתם ולאכול בחוץ אינם מפסיקים סעודתם כשנסתלק ההכרח. אבל אם אין גשמים יורדים ואוכל בבית זהו ביטול מצות סוכה שהרי עושה מעשה דירה חוץ לסוכתו. אבל

קודם חג הסוכות בוודאי חייב להטריח א"ע ולבנות סוכה כי בלא"ה לא יקיים המצוה. (וסברא זו מצאתי בדברי חיים עה"ת עניני סוכות דף י' ע"ב. ונזכרתי שראיתיה לפני כמה שנים).

והתורה צותה בסוכת תשבו שבעת ימים. והקפידא שיהיו שבעת ימים שלמים (כדי שכל יום יקבע בלבו מדת אותו היום כידוע מענין אושפיזין) ולכן צותה תורה שבלייל ראשון יאכל בסוכה דוקא כי אכילה קובעת דירה, כמו שמצינו בעירוב שבמקום סעודתו שם נקרא דירתו. אבל בעירוב שקונה שביתה רק ליום אחד, סגי אם סעודתו נמצא שם. אבל בסוכות שקובע דירתו לשבעת ימים צריך שיאכל דוקא ולא סגי בזה שסעודתו תמצא שם, כי צריך קביעות יותר, דירה ולא שביתה בעלמא. ובתחילת חג הסוכות צריך להעתיק דירתו מהבית לסוכה ועושה זה ע"י אכילה. ואח"כ הואיל וכבר קבע דירתו בתחילת הסוכות, אם אח"כ יוכרח לצאת מן הסוכה מחמת גשמים עדיין נקרא דירה בסוכה. משא"כ בליל א' אם לא אכל שם עדיין לא קבע דירתו ואין כאן שבעת ימים. ולכן צותה תורה שיאכל פת דוקא בליל א' והואיל ואינו רשאי לאכול חוץ לסוכה מוכרח לאכלו תוך סוכה ועי"ז העתיק דירתו מן הבית לסוכה ונעשה דייר שם לכל שבעת הימים.

אבל אם בתחילת הסוכות ירדו גשמים וממילא לשיטת הרמב"ם אוכל כזית פת בבית כי בסוכה אי אפשר שאינו נקרא תשבו כעין תדורו נמצא שלא

אמונת

ישיבת סוכה

עתיך

נג

העתיק עדיין דירתו לסוכה וחסר משבעת הימים. ואם היו גשמים יורדים באמצע הסוכות ג' ימים והוכרח לישון חוץ לסוכה עדיין נקרא יושב בסוכה. אבל בתחילת הסוכות כשלא קבע א"ע ולא חל עליו שם דייר בסוכה, אז אם אוכל חוץ לסוכה, דר ממש בבית. ומובן מ"ש הרמב"ם בפיה"מ שכתב שהסימן בלתי טוב הוא דוקא אם ירדו גשמים בתחילת חג הסוכות. ואין להקשות דא"כ לא יבורך לישב בסוכה רק באכילה ראשונה בליל ראשון, זה אינו. כי אם הי' אוכל אף פעם אחת חוץ לסוכה כשאין מצטער הרי ביטל מצוות בסוכה תשבו שבעת ימים. וא"כ כל פעם שאוכל מקיים ומפרסם

דירתו בסוכה, ועל קיום ופרסום זה תיקנו חז"ל הברכה. ולכן בענין זה שכל "שבעת הימים" עושה אדם דירתו קבע, היא הקדמה למה שכתוב תיכף אח"ז במשנה שמותר לפנות כשירדו גשמים ומשתעי גם בתחילת הסוכות ולכן משלו משל לעבד שבא למזוג כוס לרבו וכו'. אבל בס' יד החזקה שלא הביא הרמב"ם כלום מענין הסימן בלתי טוב שהרי אין ג"מ להלכה בזה, הפך את הסדר וקבע הלכה זו של שבעת הימים עושה אדם דירתו קבע כהקדמה להלכות דירה בסוכה.

[אמונת עתיך סוכות]

לולב ואתרוג

בזכות לקיחת לולב זוכים לשמו של משיח

אי' במס' פסחים (ה.) תנא דבי ר' ישמעאל בשכר שלשה ראשון זכו לשלשה ראשון להכרית זרעו של עשו לבנין ביהמ"ק ולשמו של משיח וכו'. לשמו של משיח דכתיב (ישעי' מא) ראשון לציון הנה הנם. ומבואר במהרש"א וחת"ס שם דבזכות ולקחתם לכם ביום הראשון זכו לשמו של משיח. וראוי להבין דקדוק ל' חז"ל שזכו לשמו של משיח ולא אמרו שזכו למשיח סתם. וגם צ"ב מה רא' מהפסוק ראשון לציון הגה הנם. ונקדים דברי המהר"ל בס' נצח ישראל פמ"א בביאור הגמ' (סנהדרין צ"ח) שנחלקו שם מה שמו של משיח. דבי ר' שילא אמר שילה שמו שנא' עד כי יבא שילה. דבי ר' ינאי אמרי ינון שמו וכו'. דבי ר' חנינא אמרי חנינא שמו וכו'. וחזינן שכ"א אמר ששמו של משיח הוא כשמו בעצמו. והטעם כי משיח הוא כולל כל המעלות הנמצאים, ולכן כ"א יכול להשיג בו כפי המעלה שהוא בעצמו. ונדמה לו משיח כפי מה שהוא בעצמו וימצא בו כ"א נח"ר, ולכך יקרא לו הקורא שם כשם עצמו כי שמו הוא הדבר היותר ראשון וקרוב אליו, ונמצא שלא פליגי החכמים כלל כי לד"ה משיח כולל כל המעלות עיי"ש.

והנה כ' במאור עינים פ' פנחס שלכל אחד מישראל יש ניצוץ של משיח ומוטל על כ"א לתקן ניצוץ שלו ובהשלמת

התיקון ע"י כל ישראל יתגלה משיח. והנה ארבעת המינים הלא הם מכוונים נגד ארבע אותיות של שם הוי"ה כאשר אומרים הנוסח ביה"ר שלפני נטילת לולב – אותיות שמך המיוחד תקרב אחד אל אחד והיו לאחדים בידי ולידע איך שמך נקרא עלי – ולכא' הרי כ' האריז"ל שחמשה חומשי תורה הם מכוונים כנגד ארבע אותיות של הוי"ה וספר בראשית הוא נגד קוצו של יו"ד. וא"כ למה לא באה המצוה ליטול חמשת מינים כנגד קוצו של יו"ד. גם ראוי להבין הל' הנ"ל – ולידע איך שמך נקרא עלי – מה הכוונה בזה. אכן י"ל דהאיש הישראלי הלוקח את ארבעת המינים הוא עצמו המין החמישי נגד קוצו של יו"ד.

וזה משום שאחר עבודת ימי התשובה וטהרת יום הכפורים זיכך האדם עצמו וגילה את הנקודה הפנימית שבקרבו שהיא נקודת הקדושה החבויה במעמקים אצל כ"א מישראל שאינה נפגמת לעולם והיא בחי' קוצו של יו"ד. וביוה"כ זוכה האדם להתגלות נקודה זו, וזהו לפני ה' תטהרו – כי לפני ה' עולה בגימ' קוצו של יו"ד. ומעתה ראוי האיש הישראלי בעצמו להיות המין החמישי המכוון נגד קוצו של יו"ד. וזש"ה ולקחתם לכם שתקחו את עצמכם, ואח"כ תקחו גם – פרי עץ הדר וגו' ובצירוף הם ה' מינים המכוונים נגד ד' אותיות הוי"ה

וקוצו של יו"ד. וזה – לידע איך שמך נקרא עלי – היינו שהאדם בעצמו נקרא עליו שם ה' במה שנעשה הוא המין החמישי המכוון נגד קוצו של יו"ד. וי"ל שבחי' זו של קוצו של יו"ד שבכל נפש מישראל היא היא ניצוץ של משיח השורה בכל איש ישראל כנ"ל, כי היא נקודה הראשית הכוללת כל ישראל וכמו שתיבת בראשית שבתחילת התורה כוללת כל התורה וזו בחי' גשמת משיח הכולל כל ישראל.

ועיקר גמר התיקון הוא ביום השוענא רבא שהוא יומו של דוד משיח צדקנו. והוא הכולל כל נשמות ישראל, ומזמורי תהלים שחברם דוד המלך – כ"א מישראל מוצא בהם קורת רוח ולא כשאר תפלות שיש א' התאב לתפלה זו ויש לאחרת, ואומרים בהו"ר – איש צמח שמו הוא דוד בעצמו, דהיינו שמגלה כל אחד בעצמו את נצוץ דוד שבו והוא דוד בעצמו.

(שבת חוהמ"ס – חשו"ב)

וזה ביאור מ"ש שבזכות ולקחתם לכם ביום הראשון זוכין לשמו של משיח כי ע"י מצות לקחת ד' מינים שאז נוטל האדם את עצמו בתורת מין חמישי ע"י שמגלה נקודת הראשית שבו ומתקן ניצוץ של משיח הנמצא בו עי"ז זוכה לשמו של משיח, ע"ד שביאר המהר"ל הנ"ל שכ"א מוציא את שם עצמו בשמו של משיח כי משיג בו את המעלה שמרגיש בעצמו. וזה הכוונה שזוכה לשמו של משיח, היינו שמרגיש את שמו

נמילת הלולב כל שבעה הוא דרישה לציון

יריחו בכניסתם לארץ ובכח ההקפות מפילים חומות יריחו ובונים את חומות ירושלים. וכ' באמרי אמת על מה שהוזכר במשנה (סוכה מא.) שתיקן ריב"ז שיהא לולב ניטל במקדש כל שבעה ושיהא יום הנף כולו אסור.

ולכא' למה הוצרך המשנה כאן להזכיר התקנה של יום הנף. והרי במנחות סח. שהוזכר שם במשנה תקנה

וגם כל עצם נטילת הלולב בכל שבעת ימי הסוכות הוא ענין של דרישה לציון כמו שאחז"ל (סוכה מא.) שתיקן רבי יוחנן בן זכאי שיהא לולב ניטל כל שבעה זכר למקדש, מטעם שאמר הכ' (ירמיה ל) כי נדחה קראו לך ציון היא דורש אין לה, מכלל דבעיא דרישה, וגם ענין ההקפות שמקיפים הבימה עם הלולב בשבעת הימים הוא כענין שהקיפו ישראל את

זו של יום הנף לא הוזכר גם התקנה של נטילת לולב כל שבעה. ותי' כי מאחר שנטילת לולב כל שבעה הוא זכר למקדש הרי יתחמץ הלב בראותנו שצריכים לעשות זכר למקדש נשמע מזה שיארך הגלות ולכך צריכים לעשות זכר למקדש ומי יודע עד מתי יארך הגלות. ע"כ באה המשנה לחזק לבבנו בתקנה השנייה שהיא

(שבת חוהמ"ס - חשנ"ג)

הלולב מראה על נצחוננו בדין

איתא במדרש, שנים שנכנסים לדין מהיכן יודעים מי המנצח, זה שיוצא ובידו תמר הרי זה מוכיח שהוא נצח. וכן ישראל נכנסים לדין וע"י שיוצאים בחג הסוכות ולולביהם בידיהם הרי זה מוכיח שנצחו בדין. וצריך ביאור היאך ההוכחה בזה שנצחו בדין.

ונקדים עוד דברי המדרש שהביא הטור בהל' יוה"כ, בחייט אחד שיצא לקנות דג לסעודת ערב יוה"כ והרבה על המקח כנגד עבדו של המושל שחפץ ג"כ לקנות את הדג עד שעלה ל"ב זהובים וזכה החייט בדג. ובשוב העבד לאדוניו התנצל לפניו שהיהודי העלה את המחיר עד ל"ב זהובים. וכי היית רוצה שאקנה הדג במחיר זה. וקרא המושל לחייט ושאלו לפשר הדבר. ואמר לו, שיש לישראל יום אחד בשנה שהקב"ה מוחל להם אז את עונותיהם, וחפץ הוא לכבד את היום הזה. ונענה המושל הבאת ראיה לדברך ולכן הפטר.

וצריך ביאור, מה ענין אמרו, הבאת ראיה לדברך, דהול"ל, נתת ראיה לדברך.

גם צריך ביאור, מה שהיה פשוט אצל העבד שודאי אין אדונו מוכן לשלם כ"כ עבור הדג. וכי אין העכו"ם השקועים בתאות עוה"ז מוכנים לשלם אף ממון רב כדי להשיג תאוותיהם.

אמנם, טבע האדם הוא שאינו מרוצה שינצלוהו לשאול ממנו דמים הרבה בשביל רצונו העז להשיג החפץ, ולכן אף שבאמת היה שוה הדג עבור המושל לשלם עבורו אפילו ממון הרבה, מכל מקום ודאי שאינו חפץ שינצלוהו להוציא ממנו כל כך. אבל היהודי לא הביט כלל על זה. וכיון שהיה שוה בעיניו הדג לכבוד שמחת מחילת העונות יהיה מוכן לשלם אפילו סכום רב שהוא הרבה יותר משוויו. והנה דבר זה עצמו כדאי הוא שעבור זה יסלח הקב"ה לעונותיו, שהרי גילה דעתו לעוצם אהבתו להשי"ת עד

מכירה לנכרי לא היה מוכן לשלם יותר מכמה פרוטות עבורם. והיהודי מוציא דמים מרובים כדי לקנותם. הרי הוא מוכיח בזה הפלגת אהבתו למצות השי"ת. ומזה עצמו יש כאן ראיה לסליחת העונות ועל הנצחון בדין, כי ודאי ראויים ישראל לנצח בדין אחר שגדלה אהבתם למצות ה' כל כך. ועל כל פשעים תכסה אהבתו ית'.

[האזינו - תשנין]

שהוא בבחינת לדידי שוה לי, ואינו מרגיש שמנצלים אותו. וזה שאמר לו המושל, הבאת ראיה לדברך, שממעשה זה עצמו יש ראיה לדברך שאכן הקב"ה מוחל לעוונותיך. שבודאי, כמים פנים אל פנים, הקב"ה אוהב אותו, ועל כל פשעים תכסה אהבה. ועד"ז מבואר ענין ההוכחה של נטילת הלולב על נצחונם של ישראל בדין, שהרי אם יהודי מוכן לשלם כה רב עבור אתרוג ולולב שאם היו מציעים

מברכין על הלולב לפי שהוא כנגד יוסף הצדיק

וגו", דלכאורה מן הנכון הי' שיברכו על האתרוג שהוא בחי' מלכות ששם מקור הברכה. וזהו "ארוממך אלקי המלך", שהי' ראוי לברך על האתרוג שהוא בחי' מלכות ויונק משם אלקי"ם; "בכל יום אברכך וגו'" שהרי כן הוא בכל יום שהברכה היא על בחי' המלכות, וא"כ למה מברכין על הלולב. וע"ז משיב "גדול ה' ומהולל מאד", דהיינו על כי הלולב הוא הגדול שבכולם, בחינתו של יוסף שהוא המשפיע למלכות, וע"כ מן הראוי לברך עליו, ודפח"ח.

[אמונת עתיד וישב]

מה שמברכין על הד' מינים ברכת על נטילת לולב, כדאיתא במס' סוכה (לז:): מטעם שהוא הגדול מכולן. הענין בזה הוא משום שהלולב הוא כנגד יוסף, כמו שאומרים ביה"ר של איגוד הלולב שהג' הדסים הם נגד הג' אבות וב' ערבות נגד משה ואהרן והלולב נגד יוסף והאתרוג נגד דוד. והיות כי יוסף הוא השייך לענין הברכה כנ"ל, ע"כ מן הנכון לברך את הברכה על הלולב.

ובחידושי חת"ס (במס' סוכה שם) כתב בזה ענין נפלא בפי' הפסוקים "ארוממך אלקי המלך וגו' גדול ה' ומהולל מאד

נחלקו התיומות של לולב

הראשונים דבנחלקו רוב עליו הוא דמיכסל, והרמ"א פוסק כהשיטות דהעלה האמצעי הוא התיומת ואם נחלק עלה זה

הנה בשו"ע (או"ח סי' תרמ"ה) אי' מחלוקת הראשונים בדין נחלקה התיומת שפסול, דהמחבר פוסק כשיטת

פסול. ועל דברי המחבר כתב המג"א דאם רוב העלים נחלקו כאו"א רק ברובו פסול דרובו ככולו, ואילו בשיטת הרמ"א מבואר מדבריו דדוקא בנחלק העלה האמצעי כולו הוא דמיפסל. ובשו"ע הרב הוא מבואר יותר שמחמיר כב' השיטות וכ' שאם רוב העלים נחלקו ברובן או העלה האמצעי כולו פסול. וצ"ב דמהיכי תיתי דנימא רובו ככולו רק בשיטת המחבר ולא בשיטת הרמ"א, ומה המקום לחלק ביניהם.

ונראה, די"ל בביאור מחלוקתם דתליא אם אמרינן שהעלה האמצעי הוא חלק מכלל העלים או שהוא מעצם שדרת הלולב, דהנה בהדס וערבה יש קנה וממנו יוצאים העלים וה"נ בלולב יש שדרה שהיא הקנה וממנו יוצאים העלים, והמחבר סובר דה"ה העלה האמצעי הוא עלה שיוצא מן הקנה כמו שאר העלים וע"כ אין דינו שונה משאר העלים, אבל הרמ"א ס"ל דכיון דאין מקום מבורר מהיכן מתחיל העלה האמצעי להיות עלה שהרי הוא נמשך מהשדרה וע"כ אמרינן

שהוא חלק מהקנה וכמו שבערבה כשנקטם ראשה פסול וכן בהדס לאיזה שיטות, ולא מהני שיש לו שאר העלים ה"נ בנחלק העלה האמצעי פסול ולא מהני ששאר העלים שלמים.

ומעתה מובן דלשיטת המחבר שפיר נפסל ע"י שרוב העלים נחלקו כאו"א ברובו דאמרינן רובו ככולו, אבל לשיטת הרמ"א ל"ש לומר רוב העלה האמצעי הוא ככולו שהרי אפי' כשנחלק כל העלה עדיין הוא מיעוט מהשדרה, והרי לשי' הרמ"א העלה הוא חלק מהשדרה ול"ש למימר רובו ככולו, אלא דבנחלק כולו פסול משום דכל דיני לקיחה תמה שיעורו חכמים באיזה שיעור הוי חסרון דלא ליקרי לקיחה תמה, וכמו שאמרו באתרוג דאם יש בו נקב כאיסור לא הוי לקיחה תמה, וה"נ בלולב השיעור הוא שיהא כל העלה האמצעי נחלק אז הוא חסרון בלקיחה תמה ולא בפחות מזה. ובהנחה זו יבוארו עוד ענינים בהל' לולב אלא שאין ברצוני להאריך כעת.

[אמונת עתיד שמחת בית השואבה]

פסול יבש בעלה אמצעי של לולב מורה שעב"פ בתחילת השנה צריך להיות העבודה בחיות ורעננות

בלולב, אבל למעלה אם יבש פסול, מפני שהוא ראש הלולב והכל בתר רישא גרידא, וע"כ צריך שיהא חיות בראש הלולב.

והנה תקופה זו שמר"ה עד שמע"צ שהוא גמר החתימה נקרא ר"ה, ובו נקבע

המחבר פוסק דיבשו רוב עליו פסול אבל לא ביבש העלה האמצעי לבד, אבל הרמ"א לשיטתו מוסיף דה"ה כשיבש העלה האמצעי פסול דס"ל שהוא מגוף השדרה, אבל כשיבש הלולב בתחתית השדרה אינו נפסל דעדיין נשאר שיעור

וכל הענינים של סוכות צריכים להיות בשמחה וכמ"ש הרמב"ם שצריך השמחה הוא בחג הסוכות, כי השמחה היא החיות ורעננות, וכדאי' בגמ' סוכה (סוכה נג.) שבאותן הימים לא ראינו שינה בעינינו, והיינו משום שע"י השמחה נשארו ברעננותם ולא הוצרכו לשינה.

וזהו הבחי' של סוכות להיות כמו האתרוג נשאר חי כל השנה, וכששאר הצמחים חוזרים וצומחים בניסן האתרוג יכול לספר להם סיפורים משנים קדמוניות ומדורות שכבר חלפו. שזהו בחי' האתרוג שהוא פרי עץ הדר, הדר הוא לכל חסידיו, והדר"ר הוא מלך השמיני (כפ' וישלח) שלא כתוב בו וימות, כי הוא חיי"ם עד העולם. ויעזור השי"ת שנוכל לעבוד השי"ת בחיות ובשמחה, ומאלו השבעת ימים נקח לעבוד השי"ת בכל השנה, ונזכה להכתב בספר החיי"ם שהוא הספר של אלה שעומדים בחיותם, וכל הכתוב לחיים בירושלים.

[אמונת עתיד שמחת בית השואבה]

גורל כל השנה. והנה אי' דלול"ב בגי' חיי"ם, דהכשרו של הלולב הוא רק אם הוא חי ואינו יבש ומת דלא המתים יהללו י"ה. והנה עלי הלולב הם ימי השנה וראש הלולב הוא ראש השנה והוא עיקר השדרה של השנה, וע"כ אם הראש של השנה הוא יבש אז רחמנות גדול על כל השנה. וע"כ בשבעת ימים אלו שהם ראש השנה והם מקיפים את כל השנה, וכידוע ששבעה הוא היקף שלם, נצטוו לקחת ד' מינים אלו שהם חיים ורעננים ולא יבשים כדי שממנו נקח לעבוד את השם בחיות ורעננות, והקפידא הוא על ראש השדרה שתהא ראשית השנה בחיות ולא ביבשות.

והנה היום האמצעי שבשבעת ימים אלו הוא היום הרביעי שהוא אושפיזא דמשה שהוא מדת הנצח, ואחז"ל (סוטה יג:) שמשה עדיין עומד ומשמש, ובעולם הזה לא כהתה עינו ולא נס ליחה ונשאר ברעננות בנצחיות, וע"כ בתקופה זו של ראש השנה קורין ענין זה שמשרע"ה לא כהתה עינו ולא נס ליחה.

לולב היבש פסול מורה שעבודה בלי שמחה היא בחי' מת דלא שייך בה שירה

ישראל ואומר הלל בחג הסוכות גם הלולב אומר עמו הלל, שהרי האילנות והצמחים מרננים שירה יחד עם ישראל. ובימי הסוכות צותה התורה ושמחתם לפני ד' אלקיכם שבעת ימים, וע"כ לולב

בלי שמחה העבודה היא בבחינת מיתה ולא יקרא לה בשם שירה, וע"ד שכ' בירושלמי (מס' סוכה פ"ג ה"ה) בטעם דלולב היבש פסול משום שנאמר לא המתים יהללוי-ה, כי כשעומד איש

שיבש ומת נפסל למצותו, כי לא שייך אצלו בחי' הלל ושמחה שהיא דוקא שייכת ע"י חיות,

וכן בלימוד התורה שהיא ג"כ בחי' שירה כמ"ש זמירות היו לי חקיך צריכה להיות בשמחה כמו שאומרים בתפלה ונשמח בדברי תלמוד תורתך, ותורה הנלמד בלא שמחה אין בה חיות והיא מן השפה ולחוץ. וכמו שאמרו חז"ל (סנהדרין קו:): על דואג אין תורתו של דואג אלא משפה ולחוץ. ורמזו בזה הס' שע"י שתורתו היתה בדאגה בלא שמחה היתה מן השפה ולחוץ, שלא התכוונן שדברי תורה הם מלאים נשמות והיכלות ואלקות, ומכל תיבה ניזונין כל העולמות ולא אמר טרם לימודו לשם יחוד. ואיתא במדרש עה"פ אם תשכבון בין שפתים

שהקב"ה שוקד על שפתיו של איש ישראל לנשקם כאשר פותח פיו בתורה ובתפילה. ודואג אשר לא שם לבו לזה היתה תורתו מן השפה ולחוץ, כי לא היתה על שפתיו ולא היתה תורה שבעל פה, ותורה כזו נחשבת כמתה ואין בה חיות דקדושה.

ולכן מוכן מה שתקנו אנשי כנה"ג לומר בתפילה - משה ובני ישראל לך ענו שירה בשמחה רבה, דכיון שהמכות היו נגוף למצרים ורפוא לישראל נמצא שאצל ישראל היה אז תחה"מ ואמרו השירה בשמחה רבה, שרק עי"ז שייך בחי' החיות, ובלא זה אין לשירה שום חיות ולא יתכן לקרוא שירה.

[אמונת עתיך בשבח]

ג' עלין לחין מציל על כל ההדס דוקא כשאינן כמושים מורה שדוקא עבודה בחיות מגין על כל הדור

איתא ברא"ש במס' סוכה (פ' לולב הגזול סי' י') בשם הראב"ד והובא בפוסקים, דהא דקיי"ל בהדס שיבשו רוב עליו, דאם נשתיירו בראשו ג' עלין לחין הוא כשר, שראשו מציל את כל ההדס זה דוקא כשאינן כמושים. דאף שהדס שעליו כמושים כשר, מ"מ כדי להציל את

כל ההדס צריך שיהיו הג' עלין לחין ולא כמושין. ועד"ז שנצרכת העבודה להגנת הדור, לא סגי בעבודה כמושה הנעשית כיבשות רק צריך עבודה בחיות ורעננות, ולימוד תורה ותפלה בהתלהבות וחמימות. כי בלא"ה לא סגי להגין על הדור.

[אמונת עתיך ויצא]

אתרוג מורה על התחדשות בעבודת השי"ת נגד הטבע

חדשה או בתחילת כניסת החג. וזש"ה – באספכם את תבואת הארץ – שזהו מפני שהכל כבר נגמר ומה שישאר מעתה בשדה ירקב וייבש, אז תחוגו את חג ה' שבעת ימים באופן הפכי מדרך הטבע. ומפרש והולך – ולקחתם לכם פרי עץ הדר – שזהו האתרוג הדר באילנו משנה לשנה, והוא מין מיוחד שאינו נכמש ויבש ע"י החורף אלא סובל בתקיפותו את כל תקופות השנה ועדיין הוא קיים, ואף שאר המינים אף שאינם באופן זה מ"מ גם עליהם קאי תיבת "הדר", ואם הם יבשים הם פסולים לפי שאינם הדר, ועד"ז צריכים לעבוד השי"ת בחיות ורעננות, – וחגותם אותו חג לה' שבעת ימים בשנה – שתקחו לכם לכל השנה את אלו השבעת ימים, לעבוד השי"ת תמיד ברעננות, בתורה ותפלה בשמחה. ומסיים הפסוק – בחודש השביעי תחוגו אותו – כדי להדגיש שתלכו נגד הטבע ולא תסתכלו על שבחודש השביעי שהוא כניסת תקופת תשרי הכל יבש ומת אלא תקחו לכם בחודש זה הדר' מינים אשר יבש פסול בהם וכמ"ש בירושלמי שלכך לולב היבש פסול כי לא המתים יהללו י"ה. וע"ז באה התורה להזהיר – בחודש השביעי תחגו אותו – שנלך בהיפך מהטבע ולא להתייבש.

[אמונת עתיד שמחת בית השואבה]

"אך בחמשה עשר יום לחודש השביעי באספכם את תבואת הארץ תחוגו את חג ה' שבעת ימים גו', ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר וגו', וחגותם אותו חג לה' שבעת ימים בשנה חוקת עולם לדורותיכם בחודש השביעי תחוגו אותו" (ויקרא כ"ג).

וצ"ב למה כפל הכתוב עזה"פ לומר בחדש השביעי תחוגו אותו, והרי כבר כתב לפני כן שהוא בחודש השביעי. אמנם הנה כבר דברנו מזה שחודש ניסן הוא החודש של התחדשות והכל צומח ומלבלב, ולעומת זה בתשרי הכל נכמש ויבש והעלים נופלים מהאילנות ומתחיל החורף. וכל הטבע שנתחדש בחודש ניסן עכשיו הוא כלה ומת. והנה כלל ישראל בדרך כלל חי עם הזמן, וכמ"ש המהר"ל דמכיון שבחודש ניסן צמחה האומה הישראלית, ע"כ כח הצמיחה נוקב ויורד לתוך הטבע ואז הכל מתחיל לצמוח. ועכשיו כשבא תשרי וכל הטבע יבש ומת, באה התורה להזהיר שאנחנו לא נתנהג כן בעבודת השם, אלא תמיד נהי' בחיות ובהתחדשות בבחי' בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, שלא תתיישן ותזדקן העבודה להשי"ת, וכמו שפי' בשפת אמת אל תשליכנו לעת זקנה – שלא נעבוד את ה' באופן של זקנה אלא בהתחדשות כמו בתחילה, ע"ד כשמתחילים ללמוד מס'

אושפיזא דמשה ויוסף

יום ד' של סוכות – אושפיזא של משה או יוסף

בפרשת האזינו (פסוק מ"ח) כתיב וידבר ה' אל משה בעצם היום הזה לאמר. [נהנה כבר ביארנו במקום אחר כי נ"ב פסוקים שבפרשת האזינו הם מכוונים כנגד נ"ב יום מר"ח אלול עד שמיני עצרת, נמצא] שפסוק זה מכוון ליום מ"ח, שהוא יום ד' של סוכות, שהוא אושפיזין של משה לנוסח ספרד עפ"י האריז"ל, ולכן נזכר בפסוק זה משה רבינו. והואיל שלפי נוסח אשכנז הוא אושפיזין של יוסף, ואלו ואלו דא"ח, נרמז בפסוק זה ג"כ יוסף בתיבות בעצם היום הזה, עפ"י המובא בספרים (עיין קהלת יעקב) שמדת היסוד של יוסף נקראת עצם, כמ"ש עצמות יוסף, וא"כ בתיבות בעצ"ם היום הזה נרמז בו יוסף. ובפסוק נ' כתב 'והאסף אל עמך כאשר מת אהרן אחיך', והוא מכוון ליום ו' של סוכות, שהוא אושפיזא דיוסף לפי נוסח ספרד, ותיבת והאסף רומזת ליוסף, כמובא שלשון אסיפה רומזת ליוסף שנקרא על שם אסף אלקים את חרפתו. ולפי נוסח אשכנז הוא אושפיזא דאהרן, לכן נזכר בו אהרן, כמ"ש 'כאשר מת אהרן אחיך'. ובפרשת שמות אמר הקב"ה למשה רבינו 'והיה אם לא יאמינו לך ולא ישמעו לקול האות הראשון והאמינו לקול האות האחרון', ובפסוק שלאחריו אמר 'והיה אם לא יאמינו גם לשני האותות האלה וגו'.

והדבר תמוה, דאחר שגזר אומר שיאמינו לקול האות האחרון היאך יש מקום לספק שלא יאמינו לשני האותות, וספיקא קמי שמיא מי איכא.

אכן כתב הרמב"ם שנביא צריך להיות מוחזק בנבואה ע"י אותות שנתקיימו, אכן פלוגתא היא בין רבי ורשב"ג בכמה פעמים מתחזקת החזקה, אם בשתי פעמים או בשלש פעמים, ומאחר שאלו ואלו דא"ח יש לשניהם שורש בתורה.

ומעתה אם יאמינו ישראל לשני האותות תלוי בפלוגתא זו אם ב' פעמים הוי חזקה או ג'. ומאחר ששני הסברות אמתיות הם בשורש התורה, אי אפשר שהתורה תכריע בין שתי הסברות. ולכן נאמרו שניהם בהחלט, שקודם אמרה"כ שיאמינו לקול האות האחרון, וזה לפי הסברא ששני פעמים הוי חזקה, ובפסוק שאחריו נאמר והיה אם לא יאמינו לשני האותות וגו', וזה לפי הסברא ששלש פעמים הוי חזקה ולכן לא די בשני אותות אלא בשלש.

ועד"ז נאמר לעניננו, שמאחר ששני סדרי האושפיזין של נוסח ספרד ונוסח אשכנז יש להם שורש, ואלו ואלו דא"ח, א"א שהתורה תכריע ביניהם ולעשות אחד עיקר ואחד טפל. ולכן אחר שבפסוק מ"ח, המכוון ליום ד' דסוכות, נזכר שמו

סג

עתיך

אנשפיזא דמשה ויוסף

אמונת

של משה בפירוש ושמו של יוסף ברמז, והוא כנוסח אשכנז
ונראה הדבר כהכרעה שנוסח ספרד הוא
העיקר, ולכן שמו של משה הוא בפירוש
ושל יוסף רק ברמז, לזאת בפסוק נ' מצינו
בהיפוך, ששמו של אהרן מופיע בפירוש
ושמו של יוסף ברמז, והוא כנוסח אשכנז
שיום ו' דסוכות הוא אנשפיזא דאהרן,
ולכן שמו נזכר בפירוש. ושתי הדעות יש
להם שורש בזוהר כידוע.
(האזינו - חשנ"ט)

הושענא רבא

הושענא רבא – יום ערבה

תיכף קום בתולת ישראל, ומאשפות ירים אביון ונתעלה וזורקין אותה על גבי ארון הקודש בבחינת עטרה על ספר התורה בבחינת עטרת בעלה – ותיכף נעשה מזה שמיני עצרת כידוע שהיא בחינת עטרת בעלה.

[אמונת עתיך הושענא רבא]

הערבה מרמזת על ישראל במצב שפל כשאינן בהם לא טעם ולא ריח ולא נשאר להם אלא תפלה כעניי בפתח ופנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם. וביום הערבה חובטין את הערבה על גבי קרקע בבחינת שחה לעפר נפשנו דבקה לארץ בטננו ותיכף קומה עזרתה לנו כי כשמגיעין לבחינת נפלה ולא תוסיף, אז

בהושענא רבא

פנה ה' אל תפלת הערער שהוא ערבה שאין בו טעם וריח

אחרון, שזה בחי' דור האחרון שהם בחי' הערבה הנחבטת ע"ג הקרקע ששחה לעפר נפשם. ועליהם נאמר פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם. וביום התפלה של הו"ר עיקר תפלת ישראל היא על קיבוץ נדחי ישראל ע"י משיח צדקנו. וע"כ ערער בגימ' והב"ט פנ"י משיח"ך. וגם פנ"ה א"ל תפל"ת הערער בגימ' ברו"ך את"ה ה' מקב"ץ נדח"י עמ"ו ישראל.

הו"ר הוא יום הערבה שדומה לשפתיים שאז הוא יום תפילה בחי' דוד המלך שאמר ואני תפלה. וע"ז אמה"כ פנה אל תפלת הערער, כי ערער הוא בחי' הערבה הריקנית מכל שאין בה טעם וריח. וע"י התשובה מאהבה של חג הסוכות מתרוממים אלו שאין בהם טעם וריח וחשובים הם יותר מהצדיקים כי גדולים בעלי תשובה מצדיקים גמורים, ופונה הקב"ה אל תפלתם.

ומסיים הכתוב תכתב זאת לדור

[שבח חוהמ"ס – תשנ"ג]

בהושענא רבא

תרומם השפלים שבישראל שהם בבחינת ערבה

נפשנו דבקה לארץ בטננו. זורקים אותה אח"כ על ארון הקודש והיא הופכת להיות עטרה לארון הקודש, והשפל נתרומם עכשיו להיות עטרה לראש

וזה ג"כ בחינת הערבה של הושענא רבה, כי הערבה שאין לה טעם וריח הוא כנגד השפלים שבישראל, שחובטים אותם על הקרקע בבחינת, שחה לעפר

לכל ישראל אף אותם שהם בבחינת ערבה ובבחינת פסולת גורן ויקב. ולכן, קו"ל מבש"ר. בגימ', כ"ל העד"ה כל"ם קדשי"ם. וגם, קו"ל מבש"ר מבש"ר ואומ"ר. בגימ', ועמ"ך כל"ם צדיקי"ם לעול"ם ירש"ו אר"ץ.

[בראשית - חשוני]

צדיק. ועל זה אומר הפסוק, צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו. שהיא הערבה שנעשית עטרה. ולכן, בעטר"ה שעטר"ה ל"ו אמו. בגימ', פסול"ת גור"ן ויק"ב.

ואומרים בהושענא רבה, קול מבשר מבשר ואומר. שהיא הבשורה של התיקון

הושענא רבא הוא חוה"מ ולא מקראי קודש כדי שגם השפלים יהיו יכולים להאחז בו

וראוי להתבונן - מאחר שהושענא רבא הוא יום השביעי. ומצינו בחג הפסח שהיום השביעי הוא מקרא קודש. והבעל התניא מבאר ששביעי של פסח הוא בחי' השבת של פסח ומדרגתו נעלה ביותר. א"כ אמאי לא נצטיינו גם ביום השביעי של סוכות שיהיה מקרא קדש. אכן י"ל מאחר שיום הושענא רבא נועד עבור השפלים והנמוכים שהם בבחי' הערבה שאין בה טעם וריח כך אין בהם תורה ומצוות, והם צריכים לבחי' החסד לאברהם המאיר ביום זה. ע"כ דייקא נקבע ליום חול כדי שיוכלו להאחז בו

[שבת חוהמ"ס - חשוני]

הושענא רבא - השבת של סוכות - השלמה של בריאה

מצינו בסדר בריאת העולם שהיה בשבעה ימים, וכנגדם נאמרו שבעה קולות במזמור כ"ט בתהלים. וידוע בחכמת הנגינה שצריך שבעה קולות כדי להשמיע קול שיר. וע"כ בהגיע יום השביעי שכבר נשלמו שבעה הקולות הגיע הזמן לשיר ולזמר. ולכן יום

השביעי משבח ואומר מזמור שיר ליום השבת. ולכן אחר אמירת מזמור הנ"ל שנאמרו בו שבעה קולות מתחילים בשירה וזמרה לקבל השבת. וזה עם הכנור של שבעה נימים שהיה לדוד המלך.

וכיוצא בזה - מובא בפרקי דרבי

אליעזר שיש שבעה ימים בעולם והשביעי הוא ים כנרת. וי"ל כי הנה הים מזמר ואומר שירה כמ"ש אילו פיננו מלא שירה כים. והים השביעי הוא הכינור של שבעת הימים וע"ש כך נקרא כנרת מלשון כנור. וכן בסדר שבעת החיות הטהורות הכתובים בתורה – איל צבי ויחמור אקו דישון תאו וזמר. השביעי נקרא ע"ש הזמר כי הוא המשלים מספר שבעה הקולות והוא המזמור לה'. ועד"ז בסדר השבעה רועים שהם האושפזין השביעי שבהם הוא דוד המלך שהוא נעים זמירות ישראל.

וכן הוא בשבעת ימי הסוכות שהם

מכוונים לשבעת ימי בראשית שבכל שנה מתחדשת הבריאה בשבעת ימים אלה. וביום השביעי שהוא הושענא רבא נשלמת הבריאה. וע"כ אי' בשו"ע שבהו"ר מרכים במזמורים ומוסיפים בסדר התפלה המזמורים של שבת. כי ביום השביעי ראוי לזמר ולשבת. והוא יומו של דוד נעים זמירות ישראל. ובוה נשלמת סדר הבריאה בבחי' חסד, כמובא בספה"ק שבר"ה הוא בחי' פחד יצחק. ויוה"כ הוא בחי' רחמים מדתו של יעקב. ובהו"ר הוא בחי' חסד לאברהם.

[שבת חוהמ"ס – תשנ"ג]

סיום חג הסוכות כנגד סיומא דמסכת סוכה

הגמ' סוף מס' סוכה, ת"ר מעשה במרים בת בילגה שהמירה דתה והלכה ונשאה לסרדיוט אחד ממלכי יוונים, כשנכנסו יוונים להיכל היתה מבעטת בסנדלה ע"ג המזבח ואמרה לוקוס לוקוס עד מתי אתה מכלה ממונן של ישראל ואי אתה עומד עליהם בשעת הדחק. וכששמעו חכמים בדבר קבעו את טבעתה וסתמו את חלונה (של משמרה). וי"א משמרתו שוהה מלבוא (ומוכחא מילתא שאין העבודה חביבה עליה – רש"י). ופריך בגמ' בשלמא למ"ד משמרתו שוהה לבוא היינו דקנסינן לכולה משמר אלא למ"ד מרים בת בילגה שהמירה דתה, משום ברתיא קנסינן ליה לדידיה, אין כדאמרי אינשי שותא דינוקא בשוקא או דאבוה או דאימיה. ומשום אבוה

ואימיה קנסינן לכולה משמרה. אמר אביי אי לרשע אי לשכינן טוב לצדיק טוב לשכינן, ע"כ. וזה סיומא דמס' סוכה.

וידוע מצדיקים שאור של כל חג נמצא במסכתא העוסקת בעניני החג. והנה מס' סוכה נמצא בה האור של חג הסוכות, והמסכתא היא שיעור קומה של כל הסוכה, וממילה בסוף המסכתא בירכתי הסוכה נמצא שבט דן שכידוע נפלטו מענני הכבוד ולא היו תחת פריסת סוכת שלום, ולא הורשה להם הכניסה בסוכה בשביל חטא ע"ז שנמצא בהם כי היה אתם פסל מיכה. וע"כ בסוף מס' סוכה נמצא המעשה של מרים בת בילגה שהמירה דתה שזה מכוון לעובדי ע"ז של שבט דן שנפלטו מן הסוכה. וכן לפי הדעה שמשמרת בילגה היתה שוהה

לבוא הוא מכוון לפי דברי התרגום עה"פ כל הנחשלים אחריו - דמתאחרין - שהם בני דן שהיו מהמתאחרים ושוהים לבוא. ועי"ז נפלטו מענני הכבוד כמו שביארנו במק"א שלולי זאת לא היה הקב"ה מפליטם בידים מענני הכבוד, אלא שבנסוע המחנה היו בני דן מתמהמהים ומאחרים לבוא ונשארו מאחורי המחנה וממילא נפלטו מעננים. ובמכוון לזה גם בני משמרת בילגה היה בהם פגם זה.

וכן מה שבעטה בסנדלה ע"ג המזבח הוא כענין זה שאחז"ל (ע"ז ג.) שלעתיד לבוא ינסה הקב"ה את אומה"ע במצות סוכה ע"י שיוציא חמה מנרתיקה ועי"ז יבעטו בסוכה ויצאו. ופר"ך הש"ס הרי בכה"ג באמת אף ישראל פטורים מן המצוה כי המצטער פטור מן הסוכה. ומת"ר דישאל עכ"פ לא מבעטי אבל העכו"ם מבעטים בסוכה ויוצאים. וע"כ מרים בת בילגא שבעטה במזבח התנהגה היפוך מהטבוע בישראל שאין מבעטים במצות סוכה. וע"כ מקומה חוץ לסוכה אצל הנפליטים מהסוכה, והיא בכלל מ"ש ויזנב בך כל הנחשלים אחריו, שהם הנפליטים מענני הכבוד שהיה לעמלק שליטה בהם. וע"כ כ"ל הנחשלי"ם אחרי"ך בגימ' מרי"ם ב"ת בלג"ה (בלי יו"ד כפי שנכתב בספר נחמי' (פרק י') אצל המשמרות ולא כנכתב בגמ' עם האות יו"ד).

והנה דרכי ההנהגה בסדר התיקון הוא שבענין הפגם עצמו נעשה התיקון

מיניה וביה. כמו שמצינו בפרשה זו שחטא עץ הדעת היה בתאנה ובדבר שקלקלו בו נתקנו שתפרו עלה תאנה לכסות עצמם. וכן הדבר בשבט דן שיצא גורלם להיות נפליטים מן המחנה, והם נקראים אובדים שאבדו מקומם במחנה ישראל, מ"מ תיקונם בא להם דייקא במצות השבת אבידה שהיה עסקם בהשבת אבידותיהם של ישראל כמו שאחז"ל עה"פ דגל מחנה דן מאסף לכל המחנות. ובזה יש להם תיקון שישובו בעצמם ויבואו האבדים אל תוך המחנה. וע"כ מאס"ף לכ"ל המחננו"ת בגימ' י' פעמים ובא"ו האבדי"ם, כי במחנה ישראל יש עשרה מדריגות שחשבן הכתוב בפ' נצבים - ראשיכם שבטיכם וגו' עד שואב מימך.

וחג הסוכות הוא זמן התיקון של הנדחים שנפלטו מן המחנה, ונקרא בשם חג האסיף שאז זמן העבודה לאסוף ולתקן אלה שנדחו. ולכן בחג הסוכות היתה שמחת בית השואבה, כי אז זמן התיקון של שואב מימך, שהוא התיקון האחרון שבעשרת המדריגות. ולכן שוא"ב מימ"ך בגימ' ליש"ב בסכ"ה שאותם שהם בבחי' שואב מימך נכנסים לסוכה והם נעשים אזרחים, שעליהם נאמר כל האזרח בישראל ישבו בסכות ולכן מאס"ף לכ"ל המחננו"ת בגימ' האזור"ח בישראל.

[סוכות - תשס"ד]

* יתר המאמרים על הושענא רבא נדפס בליקוטי אמונת עתיד על ימים נוראים וקחנו משם

פרידה מן הסוכה

לאחר ז' ימי סוכות

אין צריך עוד לסוכה רק "בתוך לבי משכן אבנה"

הי' עם לבבך לבנות בית לשמי הטיבות
כי הי' עם לבבך. כלומר, הבית הי' עם
לבבו ממש, ולא נצרך לבית של עצים
ואבנים. ולזה זוכים בשמיני עצרת.

ואז ביום צאתם מהסוכה אל הבית
מסיימים הס"ת ישראל – בראשית, כי אז
הס"ת שלמה כי כל נשמות ישראל הם
אותיות של תורה כידוע. ואחר שזכו
לתשובה שלמה נמצא שהס"ת היא
בשלימותה ואין בה אות פגום ע"י חטא
ח"ו וזהו שמחת תורה. ואז מסיימין אותה
בשלמותה אצל תיבת ל"ב של ישראל
ב'ראשית. כי הלב הוא כתיקונו. ואז כל
ישראל יש להם עלי' לתורה, כי אורות
נשמות כל ישראל יש להם שייכות
להשלים התורה בכשרותה ע"י תיקון
לבביהם.

[אמונת עתיך שמיני עצרת]

סוכות – הוא בנין המקדש אחר
יוה"כ. וכבר ביארתי בעזה"י בחיבורא
קדמאה פרשת כי תשא ליישב סתירת
הזוה"ק והמדרש אם צווי המשכן הי'
קודם או לאחר החטא, עיי"ש ששניהם
אמת אלא שקודם החטא מקיימים מצות
ועשו לי מקדש בתוך לבבם. ואחר
החטא, זקוקים למקדש הבנוי מעצים
ויריעות. עיי"ש.

והנה בשבעת ימי החג עדיין עסוקים
בתפלות ובתשובות מאהבה. וביום
השביעי כאשר כבר הורידו חומת סט"א
ע"י שבע הקפות ונפלה חומת הברזל ע"י
מאני קרבא, אז נטהר לבבם ואין זקוקים
עוד לסוכה רק "בתוך לבי משכן אבנה".
וזהו בחינת דוד המלך שלא הי' לו רשות
לבנות ביהמ"ק. וי"ל שהי' זה השפלה
אצלו כי הי' לבבו טהור כמ"ש ולבי חלל
בקרבי והרגו ליצה"ר. וזהו שאמר שלמה
בתפלתו ויאמר ד' אל דוד אבי יען אשר

פרידה מן הסוכה שהוא בחינת בית המקדש

בשו"ע ריש הל' סוכה מובא הטעם
למצות סוכה שהיא זכר לענני כבוד.
ובגמ' נחלקו בזה ר"א ור"ע שר"א סובר
שהיא זכר לענני כבוד ור"ע סובר סוכות
ממש עשו במדבר. ולכאור' לפי כללי
ההלכה הו"ל למינקט כר"ע ולמה הובא

בשו"ע ריש הל' סוכה מובא הטעם
למצות סוכה שהיא זכר לענני כבוד.
ובגמ' נחלקו בזה ר"א ור"ע שר"א סובר
שהיא זכר לענני כבוד ור"ע סובר סוכות
ממש עשו במדבר. ולכאור' לפי כללי
ההלכה הו"ל למינקט כר"ע ולמה הובא

עצרת.

ועתה בסיום ימי החג כשעומדים לשוב לימי החול הרי יתמלא הלב תוגה כי עוד מעט נעזוב את המקדש שהיינו בו בימים אלה. אמנם יש לנו עצה להמשיך את בחי' המקדש לכל ימי השנה והוא עפי"ד המהר"ל בס' תפארת ישראל בסופו שמביא דברי הגמ' (ברכות ח.) מיום שחרב בהמ"ק אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה. ומבאר שד' אמות הוא שיעור מקום נבדל בפ"ע כמו שאמרו חז"ל אין מקום חשוב פחות מארבעה. ולפעמים הוא ד' טפחים ולפעמים הוא ד' אמות וכאן אין שייך ד' טפחים רק ד' אמות כי לימוד התורה שייך בד' אמות. וע"כ ד' אמות של הלכה הוא מקום נבדל מן עוה"ז והוא נעשה מקום המקדש בזמן הגלות, ואין זה תולה במעשה מרכבה ומעשה בראשית רק כי קרוב הדבר מאד כפיך ובלבבך לעשותו היא ההלכה בכל מצוות התורה ובד' אבות גזיקין ובד' שומרינן. עכ"ל.

ומ"ש דכאן ל"ש ד' טפחים רק ד' אמות ולא ביאר הטעם כי כ' שם שאין כאן מקום זה. הנה יש לבאר הדברים בעומק אבל גם בפשטות י"ל כי שיעור ד' טפחים שנחשב למקום מצינו כשנוגע לגבי חפץ כגון גבי הוצאה בשבת מרשות לרשות צריך שיהא החפץ מונח על מקום ד' שאז הוי חשיבות של רשות כלפי החפץ, אבל לגבי האדם אין החשיבות רק במקום ד' אמות שזהו מקומו של אדם כדאי' בחז"ל, וע"כ לגבי ד"א של הלכה שפיר שייך ד' אמות

היתה לישראל בסוכות ממש שעשו להם וכי זו היא הדרך להסתיר מחצי האויב הלא דרכו של עולם לחפור חפירות בארץ ולהסתיר שם אבל איזה הגנה שייך בסוכה. אך הביאור הוא שכח ענני הכבוד היה מלווה אותם בסוכות ההם שעשו וזה היה מגן עליהם מפני האויב. ולא גשמיות הסוכה כי אם בטחונם בה' היה להם למחסה וצלו של הקב"ה היה חופף עליהם באותם הסוכות. ונמצא שגם לדעת ר"ע מצות הסוכה היא זכר לענני הכבוד. וגם אנו בהיותנו בצל הסוכה בצלא דמהימנותא מתוך בטחון בה' חופף עלינו צלו של הקב"ה להגן בעדנו ואנו מוקפים בענני הכבוד. ושפיר הביאו בשו"ע הטעם לזכר ענני הכבוד כי כן הוא הטעם גם לדעת ר"ע.

ובחי' זו נמשכת גם בשמיני עצרת וכמ"ש השפת אמת שבחי' הסוכה באה לתוך בתינו בשמיני עצרת ומלווה אותנו. ומובא בספה"ק שהסוכה היא בחי' ביהמ"ק ואנו נמצאים באויר ביהמ"ק. ובזה מובן הא דתקנו חז"ל מצות לולב כל שבעה זכר למקדש משום דכ' ציון דורש אין לה מכלל דבעי דרישה. ולא מצינו שיעשו חכז"ל זכר לשאר עבודות שעשו במקדש ולמה דייקא בזה עשו זכר למקדש. אך להנ"ל מובן כי בסוכות אנו נמצאים במקדש ומהראוי לעשות אז זכר למקדש. וזה ג"כ ענין המובא מהאריז"ל שיש לקחת הד' מינים בתוך הסוכה. ובחי' זו נמשכת בשמיני עצרת כמובא שיום זה נשנה בו בחי' יוה"כ אשר יוה"כ היא בחי' קדש הקדשים וכן הוא שמיני

שאנו אומרים בצאתנו מהסוכה שלשנה הבאה נזכה לישב בסוכת עורו של לויתן. היינו שבמשך השנה הבאה נהיה דבוקים בה' ע"י התורה שזהו ל' לויתן מל' ילוח אישי אלי, וכמ"ש התניא שאין יחוד נפלא ועצום יותר מהדביקות בתורה. וכן יזכנו השי"ת להיות דבוק בתורה"ק, ולהיות בירושלים ובסוכת עורו של לויתן. ואי' במד' כי בעת בריאת העולם עשה הקב"ה לעצמו סוכה במקום המקדש כמ"ש ויהי בשלם סכו והתפלל בה שלא יחטאו ישראל, אבל בחורבן בהמ"ק חרבה סוכה זו כמ"ש ויחמס כגן סוכו. והנה אנחנו זכינו לקיים מצות ישיבה בסוכה, ובאתערותא דלתתא איתער לעילא, שתבנה מחדש סוכתו של הקב"ה. ויה"ר שיבנה בהמ"ק במהרה בימינו – וזה ע"י – ותן חלקנו בתורתך.

[שמיני עצרת – חשוניב]

דייקא שזה שיעור מקום לגבי האדם העוסק בתורה.

ועוד כ' שם המהר"ל כי כמו שהתורה מקום מקדשנו כך התורה קרבן ניחוחנו כמו שאחז"ל (מנחות קי.) כל העוסק בתורת חטאת כאלו הקריב וכו'. עיי"ש. ועכ"פ נמצינו למדין שיכולים אנו להמשיך בחי' המקדש לכל השנה ע"י הקביעות לתורה כאו"א כפי כוחו, ובאופן שיהא הלימוד לרצון לפניו ית' ע"י שלומדים ביראת שמים מתוך הכנת המ"ח דברים שהתורה נקנית בהם, וע"כ בכלות ימי הסוכות אנו שמחים עם התורה בשמחת תורה כדי שלא יתעצב האדם שבחי' המקדש מסתלקת מאתנו כי יש לנו עצה שנתדבק בתורה ונשימה על לבנו, וע"ז אנו אומרים לשנה הבאה בירושלים ואין הכוונה על זמן זה בשנה הבאה אלא בכל ימי השנה הבאה נהיה בירושלים ע"י שנתדבק בתורה. וכן מה

לאחר צאתנו מן הסוכה ממשיכים קדושת הסוכה לתוך הבית ויש לנו הגנה ע"י התיבה – דהיינו התיבות של תורה ותפילה

עילאה, שהיא החופפת על הבנים, כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף. ולפי המובא בספה"ק, אחר סוכות כשנכנסים לבית ממשיכים את קדושת הסוכה לתוך הבית, ובזה פירשו מ"ש ויעקב נסע סכתו ויבן לו בית, שהמשיך את הסוכה אל הבית. ויש לרמז כי נס"ע סכת"ה ויב"ן ל"ו בי"ת בגימ' ח"ג שמיני"י עצר"ת, שאז נכנסים לבית וממשיכים בו את קדושת הסוכה.

הנה זכינו לישב בסוכה, שהיא למחסה מזרם וממטר, ועפ"י המבואר בדברי הוזה"ק, הסוכה היא להגן מהמקטרגים, כי בר"ה יעקב מקבל הברכות, ואח"כ הוא נמלט אל הסוכה להנצל מעשו, וזהו מ"ש ויעקב נסע סכתו, ע"כ.

ומבואר בספה"ק שזה ענין יחביאנו צל ידו תחת כנפי השכינה, כי סכך הסוכה שורה עליו השכינה, בחי' אימא

והנה קדושת הסוכה נמשכת ע"י שבונים אותה לפי הלכותיה שביארו לנו חז"ל במסכת סוכה, ואלו ההלכות ממשיכים שמות קדושים על גשמיות הסוכה, והם הנותנים לה את הסגולות הרוחניות.

ועד"ז כשעושים מקוה לפי הלכותיה שביארו חז"ל במסכת מקואות, אלו ההלכות ממשיכים בה שמות קדושים, וע"י השראה זו הטומאה בורחת משם, ויש בה מעין בחי' את רוח הטומאה אעביר מן הארץ, כמבואר בכוונת המקוה בסידור הרב בעל התניא.

ועד"ז היה בבנין המשכן שנקבעו בה הלכות היאך לבנותה, וע"י בנין המשכן כפי הלכותיה נמשך בה השראת הקדושה.

וכן היה בבנין התיבה שנצטוה נח מהשי"ת בשיעורי המדידה, ושיעורים אלו היו מכוונים כדי להמשיך עליה שמות הקודש, ועי"ז נמשך בה השראת השכינה, בחי' אימא עילאה, שע"ז היתה התיבה למגן ולמחסה מכוחות הרע והקליפות. וזה ענין שמסורת סכום הפסוקים שבפרשת נח הוא כמנין בצלא"ל, שהם קנ"ג פסוקים, לרמז כי בנין התיבה הוא בבחי' בנין המשכן שעשה בצלא"ל.

ובדרך זה יבואר ענין שהטריח השי"ת את נח בבנין התיבה, שכבר עמד ע"ז רש"י, שהלא הרבה ריוח והצלחה לפניו ית' להצילו אף בלא זה, ופירש"י שהוא כדי לעורר את אנשי הדור לשוב בתשובה.

ועדיין צ"ב, שלכאורה יש מקום לומר שיועיל יותר ע"י שילך ממקום למקום לדרוש דברי התעוררות לתשובה, אמנם לפי הנ"ל י"ל שע"י העסק בבנין התיבה המשיך את בחי' אימא עילאה, שהוא עולם הבינה, שזהו ג"כ עולם התשובה, ועי"ז נמשך התעוררות תשובה בעולם.

וידוע פירושו של הבעש"ט עה"פ צהר תעשה לתבה, שתצהיר ותאיר את תיבות התורה והתפלה, וזהו התיבה המצלת אותנו מהמבול של מים הזדונים של האפיקורסות והפריצות, והיינו ע"י ההתקשרות בתיבות התורה והתפילה באופן שיהיו מאירים וזוהרים, שכאשר יושבים ללמוד תורה יש להתכוון לפני כן מה היא התורה, ושהיא מלאה נשמות והיכלות ואלקות, ולהתדבק בנותן התורה, וכ"ש כשמתפללים, שאז קל יותר להתקשר בהשי"ת שהרי מדברים אליו ית'.

ולכן אחר חדש תשרי קורין פרשת נח, ללמדנו שאף אחר צאתנו מהסוכה יש לנו תיבה החופפת עלינו להגן מהמבול, ולהמשיך קדושת הסוכה בכל ימי השנה, וזהו בתיבות התורה והתפלה.

ולהלן בפרשה, בפסוק צא מן התבה וגו' היצא אתך, ופירש"י הוצא כתיב היצא קרי, היצא, אומר להם שיצאו, הוצא, אם אינם רוצים לצאת הוציאם אתה, ע"כ. ולכאורה צ"ב, וכי למה לא ירצו לצאת, והרי מטבעו של כל בעל חי לשאוף להיות בן חורין ולא להיות כלוא במקומו.

אמנם יבואר עפ"י העובדא שסיפר בעל אמרי יוסף מספינקא, שפעם אחת היו אנשים שמחמת דביקותם וחביבותם לסוכה לא אבו לצאת ממנה, ונשארו בה אף כאשר הגיע זמן הקור, וריחם ה' עליהם, ובא ענן אחד ונשא אותם למדינה אשר שם חם כל ימות השנה, ונקראו האנשים בשם אנשי סוכות, ע"כ.

ועד"ז י"ל שמחמת השראת הקדושה אשר בתיבה, שהיא בחי' הסוכה, לא רצו לצאת ממנה עד שהוצרכו להוציאם בעל כרחם.

ועובדא הוי אצל הצמח צדק, שביקש אחד מחסידיו לעלות ולהתיישב בארץ ישראל, והצ"צ ברוח קדשו הבין שתפקידו הוא להשאר בחו"ל, אמר לו מאך דא ארץ ישראל.

ועד"ז, כאשר היה רצונו ית' שיצא נח מן התיבה ולהפרד מקדושתה, המשיך נח קדושתה חוץ לתבה.

וזה ענין שבנה נח מזבח לה', שבזה המשיך קדושת המקדש, וזהו ג"כ בחי' הסוכה, וכמו שמובא מהרה"ק מבעלז זצ"ל, שהסוכה יש בה קדושת המקדש, ויש לרמז ויב"ן נ"ח מזב"ח להוי"ה בגימ' סוכ"ה במילוי האותיות סמ"ך וא"ו כ"ף ה"א.

(נח - תשס"ב)

שמיני עצרת

דרוש התעוררות ליום שמיני עצרת ושמחת תורה

שאר ימים טובים שכולם טובים על נקודת שמיני עצרת אבל שמיני איהו גופא הנקודה, קדושה העליונה מכל הקדושות אפי' מקדושת יום הכפורים ולא שייך לקרותו חג, עכ"ל. נמצא ששמיני עצרת כולל בתוכו קדושת כל החגים והיא המרכז והעיקר, ולכן בתפלה אין אנו אומרים את יום חג שמיני עצרת הזה כמו בשאר יו"ט, כי לא שייך לקרותו בשם חג כי היא הנקודה כנ"ל (רק מוסיפין תיבת חג לבסוף את יום שמיני עצרת החג הזה בתורת שם המושאל), וכל החגים וכל הקדושות וכל העבודות של כל השנה יש להם עלי' ביום הקדוש הזה, והיא בחינת לעתיד לבוא עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים והקב"ה באמצע וכו' שנאמר ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה.

וזה מרומז במקרא הנ"ל כשאך הגיעה תורתנו הקדושה ליום הנעלה הזה ביום השמיני מקרא קודש וגו' עצרת היא שהיא כולל בתוכה כל הקדושות והיא עצורה מכולם, לא יכלה התורה"ק להתאפק מלספר גודל מעלת היום ופי' פתחה בחכמה ואמרה אלה מועדי ה', היום הזה יש בו כל מועדי ה', אשר תקראו אותם מקראי קודש, כולם הם קדושים ליום הזה, הוא המרכז שכל ההגים מקיפים אותו ומתאחדים בו, להקריב אשה לה', להתקרב להקב"ה

בפרשת המועדות בפ' אמור מתחיל הכתוב אלה מועדי ה' מקראי קודש וגו' ומתחיל לחשב כל הימים טובים עם מצוותיהם המיוחדים, פסח ואכילת מצות, הקרבת העומר וספירת העומר, חג השבועות ושתי הלחם, ר"ה וזכרון תרועה, יום כפור עם מצות עינוי גפשו, ואח"כ מתחיל בחמשה עשר יום לחודש השביעי הזה חג הסוכות וגו' ביום הראשון מקרא קודש וגו' ביום השמיני מקרא קודש יהי' לכם והקרבתם אשה לה' עצרת הוא כל מלאכת עבודה לא תעשו, וכשמסיים עם שמיני עצרת מתחיל הכתוב אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קודש להקריב אשה לה' עולה ומנחה וגו' מלבד שבתות ה' וגו', ונראה כאילו כבר סיים כל ענין המועדות ולכן חתם מעין הפתיחה בפסוק אלה מועדי ה' ואח"כ מתחיל הכתוב שוב עם מצוות החג אך בחמשה עשר יום וגו' ולקחתם לכם ביום הראשון וגו' בסוכות תשבו שבעת ימים וגו' ומסיים וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל, וצריך ביאור, למה הפסיק באמצע הענין עם פסוק אלה מועדי ה'.

ויובן הענין עפמ"ש בדרשות חת"ס (מאמר השני לחג הסוכות תקפ"א) אודות גודל קדושת היום הזה [של שמיני עצרת]. וז"ל: איתא ברמ"ע שלשון חג מורה על חוגה ועיגול הסוכב על איזה מרכז, כמו

ולהתעלות בו, שביום זה יש לכולם עלי' והיא תכלית כל הימים טובים, דבר יום ביומו, כל ימי השנה מתעלים ביום זה, ולא רק החגים מקיפים היום הזה, רק גם כל השבתות שהם ג' כ בכלל המועדים בפ' זה, גם הם מקיפים במחול הזה ומתעלים ביום זה, וזהו מלבד שבתות ה', ומלבד מתנותיכם, כל העבודות שלכם שאתם נותנים להקב"ה מתעלים ביום זה, בין דברים שאתם מחוייבים לעשות, ויש עליכם אחריות לקיימם, ובין ההידורים שאתם מוסיפים בעבודת ה' מנדבת לבבכם, וזהו ומלבד כל נדריכם ומלבד כל נדבותיכם אשר תתנו לה', וכשגמר אומר במעלת היום חוזר המקרא לסיים במצות חג הסוכות אך בחמשה עשר וגו'. ידוע שיש שתי בחינות בהד' מינים, בבחינה א' הם כנגד ד' אותיות הוי"ה כמו שאומרים בהיה רצון "אותיות שמך המיוחד": ההדס כנגד יו"ד, והערבה כנגד ה"א והלולב אות וא"ו (הכולל בתוכו כל הששה קצוות וגם מדת המלכות, כידוע מספר שערי אורה שהיא כולל כולם), והאתרוג כנגד הה"א בתראה. ובבחינה אחרת הד' מינים הם כנגד הז' אושפיזין, ג' הדסים כנגד ג' האבות, שתי ערבות כנגד משה ואהרן, הלולב כנגד יוסף והאתרוג כנגד דוד, ובכל המינים יש פסול בנקטם ראשו (גם באתרוג ניטל פטמתו פסול שזהו ראש האתרוג) אבל בהדסים נקטם ראשו כשר. וביאור הענין, הושענא רבה הוא יום הלולב, שבו מתאחד יוסף עם דוד (ועיין בשערי אורה שהאריך בענין זה שבחי

יסוד ומלכות הם אחד, ובפרט ביום זה שהוא הכנה לשמע"צ). ובימים אלו צריכים לדקדק מאד על כל דבר כי הם בחי' ראש לכל השנה ופגם קטן בהם יכול להזיק הרבה, ולכן בכולם נקטם ראשם פסול, ובפרט בהלולב שהוא השדרה וכולל בתוכו כל המינים, והוא בגי' חיים כנ"ל שע"י ממשיכים חיים לכל השנה, מדקדקים בו מאד בהתייחסות וכמו שהארכנו בזה בהאושפיזא דמשה, וכל זה מפני שלא הגענו עדיין לבחינת שמיני עצרת, אבל שמיני עצרת הוא יום ההדס, בחי' אות יו"ד של הוי"ה מקום גבוה ונורא, מקום טמיר ונעלם, ולכן בהדס ענפיו חופין את עצו כי הוא מקום מכוסה, וגם שורש הכל וכולל הכל כמו שמיני עצרת הכולל בתוכו הכל כנ"ל, וההדסים הם כנגד האורות שהם שרש ישראל קודם שמתחיל פירוד ופיצול השבטים, ושם כבר אין פגם יכול להגיע, וגם נקטם ראשו כשר כי אפי' מי שאין לו בחי' ראש ח"ו מ"מ בהדסים הוא כשר כי הוא כלול אז בשורש ישראל וע"י התכללות ביחד עם כל ישראל יש גם לו בחי' ראש, והדס בגי' חיים עם הכולל כי ע"י הכולל גם לו יש בחי' חיים.

ובסידור הרב בסוף שער הסוכות כתב וז"ל: וענין ההקפות בשמע"צ בס"ת עצמה וכו' הוא בשביל המשכות מקיפי' דאבא שלמעלה משאיבת מים כנ"ל. והנה כמו שמבואר למעלה דהמשכות מוחין דאבא אינו אלא ע"י תושבע"פ דוקא (שהיא בחי' נמוכה מתושב"כ) כמו"כ כדי להמשיך ממדריגה היותר נעלה

אמונת שמיני עצרת עתיד עה

בכל השנה על הארץ יכולים להגבי' עצמם על ידי התכללותם בשרשם, ומשיגים חיים ע"י הכולל כנ"ל.

וידוע שכל יום מכון כנגד מצוה אחת, ובדרך השערה יש לומר שיום זה של שמע"צ ושמחת תורה כנגד מצות ואהבת לרעך כמוך, שהיא כוללת כל התורה ואידך פירושה. ולכן אוחזים יחד כל א' בחבירו, בבחי' כולל, ורוקדים ובכח זה מגביהים כל הדרגות הנמוכות, וידוע מסיפורי הבעש"ט הק' כשרצה לפעול דבר גדול ה' מצוה לתלמידיו שיתנו יד אחד לחבירו.

ועכשיו כשאנו הולכים להקפות יעזור השי"ת שנוכל לשמוח באמת, ולהמשיך כל מה שיכולים להמשיך ביום הק' הזה, וידוע מדברי האריז"ל שבחור"ל עיקר השפעות של יו"ט מקבלים ביו"ט שני. ונזכה להגבי' כל הדרגות הנמוכות וישמח ה' במעשיו וישמח ישראל בעושיו.

(אמונת עתיד פרידה מן הסוכה)

דהיינו מבחי' מקיפים דאבא אינו גם ע"י תושבע"פ אלא ע"י היותר נמוך ממנה, והוא ענין המנהג נביאים בהקפות שאינו גם מד"ס אלא מנהג נביאים בלבד וד"ל, והוא מפני הכלל הידוע דנעוץ תחילתן בסופן וכו', ושמחת ההקפות לפי שהוא שמחה דס"ת עצמה גבוהה היא הרבה גם מבחי' שמחת בית השואבה (שאו לא היו רוקדים אלא החסידים ואנשי מעשה) וכל ישראל ראויים לה. עכלה"ק.

ומבואר מדבריו ענין הנ"ל שלפי ששמע"צ בא ממקום גבוה לכן יש כח להגיע השמחה גם לדרגא נמוכה יותר, וכמו שרואים בחוש כהיום הזה שלפעמים האנשים הפשוטים מראים יותר שמחה בשמחת תורה מהאנשים העומדים במעלה יותר מהם, ובכל יום טוב מצות השמחה היא כבשר ויין כמבואר בפוסקים, אבל בשמחת תורה עושים עיקר השמחה עם ריקודים, וענין הריקוד הוא שמגביהים העקביים שהם תמיד על הארץ, וביום הנעלה הזה גם הפשוטים והנמוכים שהם

שמיני עצרת – עבבו עמי עוד יום אחד

הם מפוזרים בתוך ימי השנה. להלן אמה"כ בסכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסוכות. צ"ב כפילות הלשון שהוא מיותר לכאור.

ונקדים דברי החת"ס בשו"ת (או"ח סי' קצ"ד) ע"ד הקו' אהא דאחז"ל בפ"ד דמגילה דבן עיר שהלך לכרך אפי' רק ליום אחד דינו כבן כרך וכן להיפך,

אחז"ל בענין שמיני עצרת שאומר הקב"ה לישראל קשה עלי פרידתכם עכבו עמי עוד יום אחד. וצ"ב מה התועלת בהוספת יום אחד דהא אח"כ שוב תקשה הפרידה ואין לדבר סוף. בפ' אמור אמה"כ וחגותם אותו חג לד' שבעת ימים בשנה. ויל"ד שאין הלשון מכון לכאור שהרי לשון זה מורה כאילו השבעת ימים

וילפינן מדכתיב היהודים הפרזים היושבים בערי הפרזות למה לי אלא לומר פרוז בן יומו קרוי פרוז. וק' מהא דקי"ל בפ' חלק (ק"ב) גבי אנשי עיר הנדחת שאם הודחו עמהם אנשים מעיר אחרת אם נשתהו שם שלשים יום דינם כאנשי עיר הנדחת דגבי עיר הנדחת כתיב יושבי העיר ובל' יום מקרי יושבי העיר ואילו לשאר דינים דבעינן בני העיר צריך שיעור י"ב חודש. ומעתה מג"ל שפרוז בן יומו קרוי פרוז והא י"ל דקרא דהיושבים בערי הפרזות אתי לומר שאפי' אינו דר בעיר רק ל' יום סגי שיהא נקרא יושב העיר וקורא בי"ד אבל לא ביום א'. ומתרץ החת"ס וז"ל נ"ל לחלק בין יושבי "העיר" ובין יושב "בעיר" כי יושב בעיר נאמר על פעולת הישיבה בתוכה, אפי' יושב בתוכה בן יומו נקרא יושב בתוכה. ולעומת זה לכשיוצא ממנה לשעה כבר בטלה פעולתו ובין לילה היה ובין לילה אבד. משא"כ יושב העיר הוא שם תואר שהוא מאותם המישכים את העיר וגורמים לה ישוב, ולא יתואר בזה השם כ"א לכשיהיה בתוכה שלשים יום. וכן לא יקרא בן העיר, והעיר לו אם, והוא לה בן, אא"כ יהיה שמה י"ב חודש. ואלו התוארים יצדקו לו גם כשיוצא ממנה והוא במצולת הים נקרא יושב עיר פלוני אבל לא יושב בעיר. ואשר ע"כ בעיר הנדחת דכתיב יושבי העיר ההיא בעי ל' יום. ובמגילה דכתיב היושבים בערי הפרזות, ב' בערי משמשת דאפי' בן יומו קרוי פרוז עכ"ל. וכ' שם עוד בענין מ"ש אשרי יושבי ביתך דאלו שבאים ויושבים

בביהמ"ד עדיין אינם בכלל אשרי רק אלו שהם מתוארים יושבי בית ד' שאפי' כשאננו בביהמ"ד כל מקום שהולך ביתו עמו הרי זה בכלל אשרי. והביא עוד מ"ש חז"ל (כתובות ק"א). כל הדר בא"י שרוי בלא עון שנא' העם היושב בה נשוא עון. דקדקו לומר הדר שצריך שיקבע דירתו שם ויהא לכל הפחות מיושבי העיר לאפוקי היושב שם לשעה כעובר אורח דאע"ג דאף ההולך בא"י ד"א הוא בן עוה"ב מ"מ אינו נשוא עון אא"כ הוא מהיושבים ומ"מ כ' הקרא העם היושב בקרבה דאפי' אם הוא מיושבי א"י. דלענין התואר שמו עליו אף כשיוצא משם ומ"מ לענין נשיאת עון בעי דוקא בזמן שהוא יושב בה אבל כשיוצא באותה שעה איננו נשוא עון.

אלא דאכתי טעמא בעי מה ראו חכמים לשנות במגילה מכל התורה ולתלות בפרוז ומוקף בן יומו ולא בישיבה של ל' יום. ע"ז הסכים החת"ס עם השואל שם שטעמא דמילתא דהכי הוה מעשה בשעת הנס שהרי בני שושן שהיו באותו יום במקומות אחרים נחו עמהם מאויביהם ביום י"ד ובני מקומות אחרים שהיו אז בשושן לא נחו עד יום ט"ו וע"כ נקבע כן לדורות עכ"ד. והנה גם נשמתי עמדה על הר סיני וחלקי אמרה נפשי להסביר באופן אחר מ"ש במגילה דלא תלוי בשיעור ל' יום.

בהקדם מ"ש המהר"ל בענין נס דפורים שמקורו מעולם השמיני ממעל לשבעת ימי בראשית ולכך היה העץ גבוה נ' אמה המורה על בחי' שער

החמישים. וע"כ מצינו במגילה כמה פעמים ענין מהירות כגון מהרו את המן, מהר קח הלבוש ואת הסוס, ויבהילו להביא, הרצים יצאו דחופים, כי זה ענין הנס שהוא למעלה מבחי' הזמן וע"כ הוא הולך במהירות ורוחק את הזמן עכ"ד. ולפי"ז י"ל דאין לנו לקבוע זמן קריאת המגילה לפי שיעור של ל' יום כי ימי הפורים הוא למעלה מהזמן והאיך נבוא לקבוע דינו עפ"י שלשים יום הנתונים תחת שלטון הזמן. וע"כ יום זה הוא עומד בפנ"ע ולפי המקום שנמצא האדם ביום זה הוא נדון.

והנה כבר ביארנו בענין מצות ישיבת סוכה שלא ראינו לרבותינו תלמידי הבעש"ט שיסתגרו בסוכה לשבח שם כל רגע שאפשר, דלא כמ"ש בספר אחד להזהיר ע"ז. דהענין הוא דהסוכה הוא בדוגמת הדירה שאדם דר בה כל השנה שאפי' בהיותו חוץ לדירתו אם ישאלוהו למקום דירתו יציין את מקום דירתו הגם שעכשיו אינו נמצא שם כי מ"מ זהו מקום דירתו. ועד"ז בסוכות צריך להיות מקום המגורים בסוכה ואין זה שולל היציאה ממנה כי אף בצאת האדם חוץ ממנה מ"מ עדיין מקום דירתו הוא בסוכה. ודוקא הסעודת חייבים לאכול בסוכה שהרי אין אדם סועד חוץ לדירה. ובמצטער מחמת גשמים א"צ לישב בסוכה שהרי גם מדירתו היה יוצא אילו היה מתקלקל גגו והגשמים יורדים בתוכה.

ועפ"ז מובן מ"ש הרמב"ם בפ"י המשניות (בספ"ב דסוכה) דהא דהוי סימן קללה כשיורדין גשמים בחג זה דוקא

בתחילת החג. ותמהו עליו מנין לו דבר זה. ולהנ"ל יובן כי קביעת הדירה בסוכה הוא ע"י אכילת הסעודה כמו שמצינו לענין עירוב שמקום פתו הוי מקום דירתו. וממילא כשיורדים גשמים בליל א' נמצא שעדיין לא התחיל לקבוע מקום דירתו בסוכה וע"כ הוי סימן קללה דע"ז נמצא שחסרה הישיבה בסוכה שבעת ימים שלמים. אבל באמצע החג לא איכפת לנו אם יורדים גשמים דכיון דכבר נקבע דירתנו בסוכה א"כ אף שיוצאין ממנה בסיבת הגשמים עדיין נקרא ישיבה בסוכה כי שם מקום דירתו. ובכל שבעת הימים מקרי יושב בסוכה. והא דמברכין מחדש בכל פעם שנכנסים לסוכה אף שלא נפסקה הישיבה בסוכה מ"מ כיון שצריך הוא לישב עתה בסוכה ואל"ה מבטל המצוה ראוי לברך ע"ז בכל פעם שמחוייב ליכנס לסוכה. ע"ד שמברכין על ספירת העומר אפילו למאן דאמר כל הימים הם מצוה אחת. דמ"מ כדי שתתקיים המצוה מחוייב הוא לספור בכל לילה ואם לא היא נבטלת. וע"כ ראוי לברך על כל ספירה על פעולת קיום המצוה וה"נ כנ"ל.

ועפ"ז מבואר מ"ש הרמב"ם (פ"ה הל' מלכים ה"ט) דאסור לצאת מא"י לחו"ל אבל לסחורה מותר לצאת. והביאור כנ"ל דמצות ישיבה בארץ מתקיימת אפי' כשיוצא לסחורה דמ"מ מקום ישיבתו הוא בארץ, וכמו בישיבה בסוכה.

ומעתה יש להוסיף שע"י הישיבה בסוכה בשבעת ימי החג אנו נקראים אזרחי הסוכה ואף בצאתנו ממנה אחר

החג עדיין אנו תחת פריסת הסוכה. וכל השנה אנו זוכים להגנה ולפריסת סוכת שלום בשבת ע"י הישיבה בסוכה בחג. וכמ"ש בזוה"ק (פ' תצוה) וז"ל ומאן דיתיב בצלא דא יתיב באינון יומין עילאין לחפא עליה ולאגנא עליה בשעתא דאצטריך ע"כ. והסוכה היא בחי' מקיפין דבינה שהיא אימא עילאה החופפת על בניה. והיושב בסוכה הוא נעשה בן לאימא עילאה וע"ד שכ' החת"ס בתשובה הנ"ל שנעשה בן עיר שהוא בן לעיר והעיר אם לו. וה"נ נעשה בן לאימא עילאה ונעשה אזרח הסוכה אף לכשיצא ממנה. וזה שכפל הפסוק כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, שנעשו אזרחים ע"י הישיבה בסוכה. ולכך אמה"כ שבעת ימים בשנה כי ע"י שבעת הימים אנו נעשים תושבי הסוכה על כל השנה. שהרי כ' שבעת ימים היינו יומין עילאין שהם ימים שלמעלה מן הזמן וע"כ נמשכים הם לכל ימי השנה.

והנה בשמיני עצרת אי' בשפ"א הפי' בגמ' מיתב יתבינן ברוכי לא מברכינן. דכשיושבים בבית יושבים בסוכה כי הסוכה נכנסת אל הבית והרי אם אוכלים סעודה בסוף יום שביעי ונכנסים לשמיני צריך לסעוד בסוכה כדאי' בפוסקים ונוי סוכה עדיין אסורים בשמיני עצרת, ועי"ז מתערב קדושת הסוכה עם שמיני עצרת. ובזה אנו מכניסים את בחי' הסוכה לבית על כל השנה. ואי' בזוה"ק שבשמ"ע יעקב הוא רישא דאושפיזין. ואצל יעקב אבינו מצינו שינוי בקפיצת הארץ שהמקדש בא אליו. וזה בשמי"ע שבחי' הסוכה שהוא המקדש בא אל תוך בית. וזה הכוונה של עכבו עמי יום אחד, שכיון שקשה עלי פרידתכם ע"כ עכבו עמי יום זה של שמיני עצרת שע"ז יהא נמשך קדושת הסוכה על כל השנה. ומעתה ועד עולם לא תהא בינינו פרידה.

[אמונת עתיך שמחת תורה]

שמיני עצרת יחודא שלים

שמיני עצרת הוא יום של יחודא שלים. יחוד הקב"ה ושכינתיה. שזהו הענין הפנימי של בריאת אדם וחווה. וכל מהלך עבודת ר"ה יוה"כ וסוכות הוא לפי פנימיות הענין של קומת חווה. כלומר בנין כנסת ישראל ובנין קומת ירושלים שהיא מדת המלכות כמבואר בספה"ק. וזהו בנין חומות ירושלים כמו שאומרים לפני ההקפות תבנה חומות ירושלים.

ויום זה הוא יום משוש חתן וכלה שהוא הקב"ה עם כנסת ישראל. בסדר עשרה מאמרות של בריאת העולם נמצא על פי הסדר של הזוהר המאמר העשירי הוא אעשה לו עזר כנגדו. ועפ"י האמור שמיני עצרת שהוא יום יחודא שלים, הוא יום של אעשה לו עזר כנגדו שענינו יחוד הקב"ה עם כנסת ישראל. וערב שמיני עצרת הוא יום הערבה. ערב"ה בגימ' עז"ר.

ונבנת"ה העי"ר ע"ל תל"ה. (עיין בסידור הרב בעל התניא, העיר בה"א).

והנה זה שאמרנו שהמאמר העשירי הוא אעשה לו עזר כנגדו הוא רק לפי הזוהר שסדר המאמרות מתחיל במאמר ויאמר אלקים יהי אור. אבל לפי הגמ' שבראשית הוא מאמר הראשון נמצא שהמאמר העשירי הוא ויאמר אלקים הנה נתתי לכם את כל עשב וגו' לכם יהיה לאכלה. וכבר ביארנו במקום אחר היאך שניהם עולים בקנה אחד ומכוונים זה לזה. ואין כאן מקומו להאריך.

ועפ"י דרכנו הנ"ל. בשמיני עצרת שהוא יום משוש חתן וכלה. נעשה כנסת ישראל בבחי' אשה נשואה לבעלה. אשר הבעל חייב במזונות אשתו. ולכן בשמיני עצרת הוא יום השפעת פרנסה שמתפללים בו תפלת גשם. ונשפע ביום זה מזונות. כי כביכול חייב במזונות אשתו שהיא כנסת ישראל. ובזוה"ק איתא שבשמיני עצרת יעקב אבינו הוא רישא דאושפיזין. ולכן הוא משפיע מזונות כמ"ש והאכלתיך נחלת יעקב אביך. וכן נתברך יעקב אבינו מיצחק אבינו בברכת ויתן לך וגו' ורוב דגן ותירוש.

ויה"ר שתהא השנה הבאה עלינו לטובה שנת גאולה, שנת תורה, שנת לימוד, שנת פרנסה ושלום, ורפואות. זרעא חייא וקיימא וכל טוב לבית ישראל. (שמחת נעילה החג - תשס"ד)

ומאמר זה של אעשה לו עזר כנגדו הוא המאמר היחיד שנזכר בו שם הוי"ה כמ"ש ויאמר הוי"ה אלקים וגו'. ששני שמות אלו הם יחוד קוב"ה ושכינתיה. ובגמ' דרשו את הפסוק והיית אך שמח לרבות יו"ט האחרון שהוא שמיני עצרת. וע"פ הנ"ל יש לרמז ויאמ"ר הוי"ה א-להים (שהוא המאמר של אעשה לו עזר כנגדו) בגימ' א"ך שמ"ח.

וצירוף שם הוי"ה לשם אלקים הוא ענין שיתוף מדת הרחמים למדת הדין. ושמיני עצרת שהוא יום האהבה, הוא זמן מדת הרחמים בחי' האהבה. יום של ידיד נפש אב הרחמן. יום של נפשי חולת אהבתך. של מהר אהוב כי בא מועד. ולכן אז ויאמר הוי"ה אלקים אעשה לו עזר כנגדו. שמצטרף מדת הרחמים במאמר זה.

ובפרשת אמור שהוא מקום הראשון שנזכר בו שמיני עצרת כתורה כמ"ש ביום השמיני מקרא קדש יהיה לכם והקרבתם אשה לה' עצרת היא. ותיבת "היא" בכל מקום נכתב בוא"ו "הוא" שהוא לשון זכר. ונקרא ביו"ד "היא" שהוא לשון נקבה. ונרמז בזה יחוד קוב"ה ושכינתיה. וגם יש לרמז עצר"ת הו"א בגימ' אעש"ה ל"ו עז"ר כנגד"ו.

ולפי האמור, בנין קומת כנסת ישראל הוא בנין ירושלים. ויש לרמז בפסוק זה ויאמר ה' אלקים ל"א טו"ב היו"ת האד"ם לבד"ו אעש"ה ל"ו עז"ר כנגד"ו בגימ'

שמיני עצרת הוא היום הנרצה ליחודא שלים

עבודת חג הסוכות המשלמת את הזיכור של יוה"כ.

ובליקוטי אמרים פרק ד' וזה מבאר התניא גודל היחוד שנעשה כשהאדם עוסק בתורה, כי אורייתא וקב"ה כולא חדא. ואף שהקב"ה הוא אין סוף מכל מקום צמצם רצונו וחכמתו בתרי"ג מצות התורה ובהלכותיהם, ונמשלה התורה למים היורדים ממדרגה למדרגה עד שנתלבשה בדברים גשמיים, כדי שיוכל שכל הידם להשיגו, ולהיות מלוכש באור ה' המקיף את האדם וכדוגמת המלך שמחבקו בזרועו הגם שהיא מלוכשת בתוך מלבושיו. ועוד זאת שע"י שהאדם חכמתו ורצונו של הקב"ה, הרי שכלו מקיף רצונו ית'. מלבד מה ששכלו מלוכש בה, והרי יחוד נפלא שאין כמוהו להיות לאחדים ממש מכל צד ופינה. וזאת מעלה יתירה גדולה ונפלאה לאין קץ במצות ידיעת התורה והשגחתה על כל המצות מעשיות, כי ע"י המצות הקב"ה מלביש את הנפש ומקיפה, ובידיעת התורה מלבד שהשכל מלוכש בחכמת ה' הנה גם חכמת ה' בקרבו ונעשה מזון לנפש וכמ"ש, ותורתך בתוך מעי. עיי"ש באורך.

ובזה מבואר המובא לעיל ששמיני עצרת נעשה מהאור מקיף אור פנימי, כי בשמיני עצרת הוא יום שמחת התורה, והתורה היא אור פנימי, ויש בה מעלה יתירה על הסוכה וארבע מינים שהם רק מצות המקיפים את האדם, אבל התורה

להבין ענין מה שמדגישים בזא"ת התורה. וגם לבאר בפשטות ענין מ"ש בזוה"ק על יום שמיני עצרת שהוא היום הנרצה ליחודא שלים. בהקדם דברי הצמח צדק שהסוכה הוא אור מקיף. ובשמיני עצרת נעשה מהאור מקיף אור פנימי.

ולבאר זאת נקדים מה שביארנו בענין הארבע מינים המכוונים לארבע אותיות של שם הוי"ה. דלכאורה מן הראוי שנקה חמשה מינים. שהרי כתב האריז"ל על חמשה חומשים שבתורה. שספר שמות ויקרא במדבר דברים מכוונים לארבע אותיות של שם הוי"ה, וספר בראשית מכוון לקוצו של יו"ד, וא"כ גם כאן היה ראוי ליטול מין חמישי כנגד קוצו של יו"ד.

אכן אחר יום הכיפורים שלב האדם מזוכך, וכפי שביארנו כבר שאז מתגלה באדם הרצון הפנימי הנעלם אצל כל איש ישראל. שהוא מרכבה לרצון העליון, ושם נמצאת נקודת האמונה. אז זוכה האדם שהוא בעצמו ראוי להיות המין החמישי המכוון אל קוצו של יוד. על ידי התגלות הנקודה הפנימית שבתוכו המכוונת נגד קוצו של יוד. ועל זה אומר הכתוב, ולקחתם לכם וגו' דהיינו שתקחו את עצמכם בהצטרפות ארבע המינים, ואתם תהיו המין החמישי כדוגמת ספר בראשית. ולכן בזמן זה מתחילים לקרוא ספר בראשית. שאחר שהגיעו למדריגה זו המכוונת לספר בראשית, דהיינו אחר

היא אור פנימי שהאדם מתייחד בה. שהשכל מלוכש בחכמת התורה וגם שכלו מקיף אותה וכנ"ל.

וזהו היחודא שלם של שמיני עצרת כי התורה היא יחוד נפלא שאין דוגמתה. ולכן מברכים אז תפילת גשם, כדאיתא בשפ"א שמבקשים אז על תורה שנמשלה למים. ומבקשים על המים. בעבורו על תמנע מים. בצדקו חון חשרת מים. והכוונה על התורה שנמשלה למים היורדים ממקום גבוה למקום נמוך. שביום זה נשפע נביעו דאורייתא, והוא היחוד הנפלא והדביקות של הקב"ה עם ישראל כנ"ל. ולכן מורי"ד הגש"ם בגימ' ואת"ם הדבקי"ם. וגם בגימ' הפע"ם ילו"ה אש"י אל"י. וביום זה שמסיימים ומתחילים את התורה, שסיומה באות למ"ד והתחלה באות ביי"ת שהם אותיות ל"ב. אנו מבקשים שיפתח לבנ"ו בתורתו. שספר בראשית הוא המכוון נגד קוצו של יור שהוא הנקודה הפנימית שבלב. ועל זה אנו מתפללים תפיל"ת גש"ם בגימ' סד"ר בראשי"ת. כאשר ביארנו ענינה. ויש לרמז, תורת"ך בתו"ך מע"י גימ' חת"ן בראשי"ת בר"א.

ובתום הסוכות היהודי נמצא בסוכה וחוסה בצל כנפי השכינה. אמנם בשמיני עצרת הסוכה נמצאת בתוך היהודי, כי התורה היא אור פנימי כנ"ל. וכדוגמת מה שמובא (בהקדמת ס' ישמח משה חלק ג') שהישמח משה ראה בחלומו את הגן עדן, והראו לו שם היכל שתנא אחד

לומד אצל עמוד. ותמה על זה היש"מ וכי זה הוא הגן עדן, והלא כזאת יש גם פה בעוה"ז, ואמרו לו וכי סבור אתה שהתנא נמצא בגן עדן, לא כן הדבר אלא שהגן עדן נמצא בתוך התנא. וזה בחי' שמיני עצרת שהתורה נמצאת בקרבנו. ועל זה אנו אומרים, נגיל ונשיש בזאת התורה. כמי שמורה באצבעו על זאת התורה הנטועה בתוכנו ומתיחדת אתנו.

ומה שפעלנו בימי חג הזכות עם הארבע מינים אנו פועלים בשמח"ת עם התורה עצמה. ולכן זא"ת התור"ה בגימ' אתרו"ג לול"ב הד"ס ערב"ה. ושמיני עצרת הוא אושפיזא דשלמה המלך כמובא בספה"ק, שהוא בחי' התורה כמ"ש, וה' נתן חכמה לשלמה. ובפרק הרואה, הרואה שלמה בחלומו יצפה לחכמה. ואז הזמן לאחוז בתורה ולהדבק בה.

ונהגו צדיקי סיגוט לעשות נענועים עם הספר תורה בשמחת תורה כדוגמת הנענועים שעושים עם הארבע מינים.

ולפי דרכנו מובן כי בשמח"ת פועלים עם התורה אותם פעולות עצמם שנפעלו עם הארבע מינים, ועם התורה אנו מנענעים בכל העולם, ועל ידי ההקפות פועלים שמירה והגנה מכוחות הרע, ובעתים הללו צריכים ישראל בכל מקום שהם לשמירה והגנה, אתה ד' תשמרם אכי"ר:

בשמיני עצרת מקריבין פר אחד איל אחד בחינת עולם התיקון שמתאחדים כל ע' נפשות כאחד

אמנם אף אחרי ר"ה ויוה"כ עדיין לא הגענו אל מעלת התיקון כי עדיין מקריבים שבעים פרים בימי הסוכות כנגד שבעים אומות, שזה מורה על בחי' גלות כי הכתוב אומר יצב גבולות עמים למספר בני ישראל, ופירש"י שחילק הקב"ה ע' אומות למספר ע' נפש שבישראל, ומספר זה שייך לזמן הגלות שצריכים ישראל לערוך מלחמה עם ע' האומות, ולכן נשלם מספר ע' נפש בין החומות בכניסתם לגלות מצרים שהוא שורש כל הגלות, ונמצא שבחג הסוכות כשמקריבים ע' פרים להחליש את הע' אומות הרי זה מורה שעדיין לא הגיע מצב התיקון. לכן בהגיע שמיני עצרת אין מקריבים כי אם פר אחד ואיל אחד, כי כבר נסתיימה המלחמה עם ע' האומות, ואז שבים למעלת עולם התיקון, ואז הקב"ה מרומם את ישראל לבחי' עליונה של זמן התיקון העתיד, ושבים לבחי' בראשית שהוא עולם התיקון, ומתחילים אז לקרא התורה בראשית ברא אלקים, ושם מתאחדים כל השבעים נפש כאחד ונכללים יחד בשרשם, וזה ענין שיסד רשב"י שבעים תיקונים על תיבת בראשית שבהם תיקן מספר שבעים נפש ע"י קישורם בבראשית.

והנה בתורה נאמר כ"א פעמים יובל כנגד שם א-ה-י-ה שמספרו כ"א, והשלמת היובל הוא בפעם הכ"א שהוא הפסוק שבפ' מסעי, ואם יהיה היובל לבני

ישראל, ולכן נרמז שם בתיבות היובל"ל לבנ"י ישראל"ל שעולה בגימ' ע' תיקוני"ם, כי היובל הוא בחי' ע' תיקונים שהם לתיקון הע' נפש ששבים לשרשם בבראשית, וביום שמע"צ מגביה הקב"ה את ישראל ע"י בחי' היובל לשורשם, ועולים אז למעלה עליונה ביותר, ובשמח"ת אין שום מצוה המיוחדת לחג כבשאר מועדים, ואף שבועות שאין בו מצוה מיוחדת, הרי עכ"פ הוא זכר למתן תורה שזמנו אז, אבל שמע"צ אינו זמן מיוחד שנאמר בו טעם למה נקבע יו"ט ביום זה כי הוא יו"ט שלמעלה מן הסעם והדעת, ובו מרומם הקב"ה את ישראל לבחי' שלמעלה מן השכל, ושם אין מגיע שום פגם, ומתקיים אז מ"ש, אנכי אנכי הוא מזה פשעך למעני, שהקב"ה מזה הפשעים בלי שום טעם כי אם למעני, והיינו כי כך עלה ברצונו הפשוט, וזה בחי' בראשית שהוא בגימ' אנכ"י אנכ"י הו"א מח"ה פשע"ך למענ"י. [וכו']

וכאמור בכל שבעת ימי סוכות מתקנים שורשי שבעים נפש של גלות עד סוף עבודת הושענא רבא שאז הוא תיקון הערבה שהוא המין הפחות שבכולם שרומז על הפחותים שאין בהם תורה ולא מע"ט וביום הושע"ר מקריבים את הפר האחרון שבמספר שבעים שרומז על התיקון. ואז כשנגמרו הע' פרים נכנסים לעולם השמיני ואז הוא בחי' התיקון, ולכן ע' פרי"ם בגימ' ושב"ת הוי"ה

של לעיניי כ"ל ישראל בראשיית בר"א
אלקיים עולה בגימ' א"ם יהי"ה נדח"ך
בקצ"ה השמי"ם מש"ם יקבצ"ך הוי"ה
אלקייך ומש"ם יקח"ך, כן נזכה לכך
במהרה.

[בראשית - חשונח]

אלקייך. והכתוב מסיים אם יהיה נדחך
בקצה השמים משם יקבצך ה' אלקיך
ומשם יקחך, וכל הנשמות הרחוקות
שבים לנקודת הראשית בקצ"ה השמי"ם
בגימ' חד"ש ימינ'ו כקד"ם. והנשמות
של לעיני כל ישראל שבים ומתקשרים
עם בראשית ברא אלקים. ותיבות אלה

שמיני עצרת אושפיזין של שלמה מקשר אף אלו שפלטן הענן ולא הרגישו הארת הסוכה

אומרים משמרתו של בילגה שוזה לבוא
ונכנס ישבב אחיו עמו ושימש תחתיו.
אע"פ ששכיני הרשעים לא נשתכרו
(פירש"י - דאוי לרשע אוי לשכנו) שכיני
בילגה נשתכרו, שבילגה לעולם חולקת
בדרום וישבב אחיו בצפון. אמר אביי אוי
לרשע אוי לשכנו טוב לצדיק טוב לשכנו
שנא' אמרו צדיק כי טוב כי פרי
מעלליהם יאכלו ע"כ.

וראוי להבין, דאם כך הוא המדה
דאוי לרשע ואוי לשכיניו וכמו שרש"י
מביא שם מתורת כהנים דילפינן לה
מנגעי בתים ע"ש, א"כ למה באמת לקתה
מדת הדין ושכיני בילגה נשתכרו.

הנה חג הסוכות הוא זכר לענני כבוד
של מדבר. ויש להבין, דהא שבט דן
נפלט מהענן כדחז"ל, ובמדרש ילקוט
איתא שכל השבט נפלט, וא"כ למה יחוגג
שבט דן את חג הסוכות.

ויתבאר עפ"י שמצינו שחג הסוכות
עדיין מקרי סוף השנה העברה וכמ"ש
(שמות כ"ג) וחג האסיף בצאת השנה. וכן

איתא בשם הרה"ק ר"ב מפשיסחא
ששמע"צ הוא בחי' זמן העתיד ואז
אושפיזא דשלמה כמובא בספרים, שהוא
הי' הדוגמא של זמן התיקון שבזמנו
היתה סיהרא באשלמותא. ובפרי צדיק
איתא שדוד המלך הי' לוחם מלחמות ד'
- ואושפיזין שלו בהו"ר. אבל שמע"צ
הוא זמן שלמה שעליו אמר הכתוב והוא
הי' איש מנוחה.

ידוע מאמר צדיקים שאור של כל חג
נמצא במסכת העוסק בעניני חג זה. ואור
של חג הסוכות ושמע"צ הוא במס' סוכה.
ונעילת החג שהוא יום שמע"צ ודאי
נמצא בסוף מס' סוכה. ונעתיק דברי הגמ'
שם וז"ל ת"ר מעשה במרים בת בילגה
שהמירה דתה והלכה ונשאת לסרדיוט
אחד ממלכי יונים. כשנכנסו יונים להיכל
היתה מבעטת בסנדלה ע"ג המזבח
ואמרה לוקוס לוקוס עד מתי אתה מכלה
ממונן של ישראל ואי אתה עומד עליהם
בשעת הדוחק. וכששמעו חכמים בדבר
קבעו את טבעתה וסתמו את חלונה. ויש

כתוב (דברים ל"א) מקץ שבע שנים במועד שנת השמטה בחג הסוכות. וכבר דברנו כמה פעמים בענין שמחנה ישראל של ששים רבוא נשמות המכוונים נגד ששים רבוא אותיות התורה, מסודרים באופן מכוון במקומם במחנה לפי מקומם בספר התורה. ונמצא ששבת דן שהוא המאסף לכל המחנות ומקומם באחרית המחנה קנו מקומם באחרית הספר תורה, והם ח' פסוקים האחרונים מוימת שם משה, אשר לדעה אחת בגמ' לא נכתבו ע"י משה רבינו, ולדעה אחרת משה כתבם בדמע. ושם מקומם של נשמות האחרונות במחנה הנפלטים מענני הכבוד ולכן נפלטים מלהיות אותיות רגילים בספר תורה שכתבם משה. וכשמגיעים בסוף השנה לזמן קריאת סיומה של תורה אז הוא חג האסיף שבו נאסף שבת דן העומד בסוף המחנה אל תוך המחנה ע"י כח התשובה. ובזכות היותו עוסק בהשבת אבידה כדחז"ל עה"פ מאסף לכל המחנות, ועסק במצות ואספתו אל תוך ביתך, ע"י כך זוכה בחג האסיף להאסף אל מחנה ישראל.

ואמנם ישנם כאלו אשר חג הסוכות לא קלטם אל ענני הכבוד. וכל ז' ימי המועד המבורכים בברכת האושפזין קדישין לא הגיע אליהם, או עכ"פ אינם מרגישים כלום הארת החג והשפעתו, וזה ג"כ בחינה של הפלטה. לזה בא יום שמיני עצרת הקולט אף את השפלים ביותר האחוזים באותיות האחרונות של הס"ת כמונו בדור הזה בעקבתא דמשיחא אשר בעוה"ר רובו של הכלל נפלטים

מענני הכבוד, וכוחו של שמ"ע קולט אף את אלה ומקשרם עם האותיות הראשונות והחשובות ביותר של בראשית, עם הבי"ת הגדול של בראשית שהוא הבית השלישי, ולהיות אחרית כבראשית. ואף האחרונים ממש שבישראל האחוזים באותיות האחרונות של לעיני כל ישראל ואפילו התיבה האחרונה ממש קראתם התורה ישראל בבחי' אע"פ שחטא ישראל הוא. וע"ד שכ' הפרי צדיק על הא דדרשו חז"ל על עכן כל עבירות חמורות שבתורה אעפ"י שלא מצינו בהדיא בקרא רק החטא שמעל בחרם. אמנם כיון שדרשו ישראל הוא, היה רצון חז"ל להרבות ולהגדיל עונו של עכן בכדי שע"ז יתברר שאף החוטא בכל אלה עדיין ישראל הוא. עכת"ד. והנה סיימה התורה בתיבת ישראל דנמצא מזה שאף האחרונים ממש שבישראל עדיין שם ישראל עליהם. ובזה מובן שסיום התורה הוא בתיבות לעיני כל ישראל ופירש"י זה שבירת הלוחות. ולכאור' למה תסיים התורה בדבר לא טוב. אבל להנ"ל מובן דהוא סיום טוב שאף נשמות אלו של שבירת הלוחות הם בכלל ישראל ומתקשרים עם בראשית. וכבר כ' הבעל התניא בסידורו, שכל ימי חג הסוכות השמחה היתה בעיקר אצל החסידים ואנשי מעשה ולא אצל הפשוטי עם, ואילו בשמח"ת הוא ההיפוך שהשמחה מתפשטת עד לפשוטים ורואים בהם שמחה יתירה. והיינו כנ"ל שיום זה קולט את אלו שלא זכו ליקלט בסוכה ומקשרם בבראשית.

רב שיספיק גם עבורו. וזה הענין של ב' הבחינות אוי לרשע אוי לשכנו וטוב לצדיק טוב לשכנו. דאם הצדיק משפיע על הרשע אז מידה טובה מרובה ואדרבא טוב לצדיק טוב לשכנו הרשע. ולכן א"ש ששכיני בילגה נשתכרו כי משמרת ישבב השפיעה עליהם לטובה ובכח"ג טוב לצדיק טוב לשכנו. וע"כ נקרא שמו ישבב מלשון (ישעיה נח) משובב נתיבות לשבת, ובתרגום כ' ע"ז מתיב רשיעא לאורייתא. וישבב היה משיב בתשובה את הרשעים כנ"ל. ע"י שהשפיע להם מחלונו בזמן שחלון הרשע היה סתום.

ובדרך השפעת התשובה אל הרשעים ישנם ב' אופנים, האחד הוא כמו שרואים כיום שישנם אנשים המוכשרים לזה שיוצאים לדבר אל הרחוקים ולקרבתם בפועל. ואמנם יש אופן פנימי והוא ע"י העסק בינו לבין עצמו בלימוד בהתמדה ובתפלה בכוונה ובשיפור המדות עד שע"ז מגיע השפעתו אל הרחוקים השייכים לשורש נפשו, וא"א לדעת כמה מאות אנשים מקבלים השפעה על ידו. [וכו']

האדמו"ר ר' יוחנן מסטאלין זצ"ל היה מצו' אחר נעילת התג של שמח"ת להכניס את מגורת החנוכה. שבצאת החג ומעיק על הלב, נשיב ללבנו את ימי החנוכה המאירים הבאים בקרוב. ומובא בתולדות חייו של האדמו"ר מנעשכ"ז זצ"ל שהיה לו סידור התניא שלא השתמש בו כי אם בעת ההקפות בשמח"ת. ואני אהיה הולך רכיל ומגלה סוד, כי גם לי יש סידור התניא ישן נושן

והנה מצינו אצל שבט דן החטא של ע"ז שהיה אתם פסל מיכה. ועוד מצינו ענין השהייה וההתאחרות. כמו שכ' התרגום עה"פ כל הנחשלים אחריו - דמתאחרין. וכמו שביארנו שהקב"ה לא יפליט בעצמו את שבט דן מן המחנה. אלא שבנסוע המחנה נתמהמהו שבט דן ונשתהו מלנסוע. ואדהכי והכי נסע המחנה ונשארו נפליטים מחוץ לענני הכבוד.

והנה סוף מסכת סוכה מכוונת לסוף הסוכות כנ"ל שהוא יום שמ"ע, וע"כ מסיימת המסכת במעשה משמרת בילגה הרומז לשבט דן שגם שם מצינו החטא של ע"ז כי מרים בת בילגה המירה דתה, וגם החטא של האיחור כמו שהובא שם שיש אומרים שמשמרתו שוהה לבוא ופירש"י ומוכחא מילתא שאין העבודה חביבה עליה ע"כ. ומרומז לנו כאן בסוף המסכת שהוא קצה הסוכה, החלק הבולט ויוצא מן הסוכה, ששם חונים שבט דן ונשמות משמרת בילגה, ותיקונם הוא ע"י סוף החג שהוא היום של שמ"ע, ע"י שמחברים אז ישראל האחרון עם בראשית.

והנה אמרו שם בגמ' שקנסו את משמרתה שקבעו את טבעתה וסתמו את חלונה. והיינו שהיתה צריכה להשתמש בשל אחרים. והענין שזך תיקונו של הרשע ע"י התקשרותו עם הצדיק, והצדיק משפיע עליו יראה ותשובה. וזה שנסתם חלונו שהוא מקום שמשם צריך להגיע אליו השפע משמים, אז יכול הוא לקבל שפעו מן הצדיק אשר משפיע שפע

דפוס זיטאמור ושם נדפס בעמוד אחד עם ההקפות גם ברכות נר חנוכה. ועפ"י הנ"ל מוכן הענין לחזק הלב בביאת ימי החנוכה. וע"כ בסוף מס' סוכה הנ"ל מוזכר גם נס דחנוכה, שאמרו שם כשנכנסו יונים להיכל היתה מבעטת בסנדלה, ופירש"י בימי מתתיהו בן יוחנן ע"כ. ואח"כ אמרו בגמ' וכששמעו

חכמים בדבר פירש"י לאחר שגברה יד חשמונאי ע"כ. ולשם מה הוצרך רש"י לומר כל זה וכי היה רש"י עסוק בהסטורי'. אלא שכאן רמז לנו את אור החנוכה אצל שמיני עצרת. וזאת הנחמה לאלו שעדיין לא זכו להשתלם עד שמ"ע שעדיין נמשך גמר החתימה עד חנוכה.

[אמונת עתיך שמחת תורה]

בשמיני עצרת – אושפיזין דשלמה אף בתינו נעשים לאדמת קודש

ושלמה שיום השביעי הו"ר הוא יומו של דוד, ושמע"צ הוא אושפיזא דשלמה כמובא בשם הר"ר בונם זצ"ל. והזמן של שלמה המלך היה דוגמא לעולם התיקון כמובא שאז היה סיהרא באשלמותא וישבו ישראל במנוחה איש תחת גפנו ותחת תאנתו. ומעתה בסוכות אנו נכנסים לסוכה ובזה אנו יוצאים מאדמת נכר ועומדים על אדמת קודש וכמו שמבקשים אז בנוסח היה"ר ותזכנו לישב ימים רבים על האדמה אדמת קודש. אבל בשמע"צ שהוא אושפיזא דשלמה דוגמת עולם התיקון שאז נאמר את רוח הטומאה אעביר מן הארץ. אז אף בהיותנו בתינו אנו נמצאים על אדמת קדש ולא על אדמת נכר. שאז הוא בחי' השמיני שהוא בחי' זמן העתיד שאז יזמרו על כנור של שמנה נימין כמו שחזו"ל עה"פ למנצח על השמינית. וע"כ השמיני"ת בגימ' ע"ל אדמ"ת נכ"ר.

כ' באמרי אמת להו"ר עה"פ על ערבים בתוכה תלינו כנורותינו. ערבים רומז להושאנא רבא שהוא יום הערבה, שהכנור יש בו שבעה נימין על שם הפסוק שבע ביום הללתיך, והוא נגד שבעת ימי הסוכות כי עיקר כינור של ישראל הוא בסוכות, וערב"ה בגימ' כנור", ויום שמיני עצרת הוא בחי' יותר גבוה שהוא בחי' כנור של שמונה נימין. והכתוב אומר איך נשיר את שיר ה' על אדמת נכר, אבל בסוכות אין נמצאים על אדמת נכר כי נמצאים בדירתו של הקב"ה כמו שאחז"ל ששם שמים חל על הסוכה. וע"כ בסוכות שאין נמצאים על אדמת נכר יכולים לשיר ולפתוח הפה בתורה ותפילה עכ"ד.

ושבח חוה"מ סוכות משפיע להו"ר ולשמ"ע. וקוראים בו ס' קהלת שנאמר בו תן חלק לשבעה וגם לשמונה. היינו להו"ר שהוא בחי' שבעה ולשמע"צ שהוא בחי' שמונה. והוא בחי' דוד

השלמת קריאת ספר דברים בשמיני עצרת

שזה קאי על צל הסוכה. ובסוכה יש קדושת ירושלים וזהו בנין ירושלים הנשלם אז. וע"כ תיבות יחביאנו צל ידו תחת כנפי השכינה בגימ' בא"י בונה ברחמו ירושלים. ובשעמע"צ כשמסיימים פסוקי אתה הראת הסיום הוא בפסוק היטיבה ברצונך את ציון תבנה חומות ירושלים. כי עתה מסתיים עבודת בנין ירושלים. וזה ענין המובא בספרים שעבודת ימים אלה היא לתקן קומת המלכות דהיינו לבנות את ירושלים ולהקים מלכות דוד ושלמה.

וכפי האמור ספר דברים הוא ספר מוסר המשיב לבבות ישראל לאביהם שבשמים. אך מ"מ אין אנו במדרגת הר"ר בונם זצ"ל שיספיק לנו קריאת הפסוקים של ספר דברים ללימוד מוסר, אלא כמו שהזהירו כל הצדיקים פה אחד שהחובה מוטלת לקבוע בכל יום שעה מועטת ללימוד ספרי מוסר. וכ"א לפי מה שמרגיש נטית לבו לספר מיוחד המעורר את לבו לעבודתו ית' הן אם הוא ספר מוסר כגון חובת הלבבות וכיוצ"ב או ספר חסידות כגון ליקוטי אמרים או מאור עינים וכיוצ"ב המלמדים לאדם דעה ליראה את ה'. וכל הספרים האלה הם פירושים על ספר דברים, וכ"א צריך לקבל ע"ע שיקבע לו בכל יום עכ"פ עשר רגעים ללימוד מוסר כדי שידע את בנראו.

[האזינו - חשונ"ב]

והנה אנו מסיימים ספר דברים [שהוא כנגד ה"א בתראה משם הוי"ה ב"ה כנגד מית המלכות (כמבואר ברבנו בחיי ריש ספר דברים)] באושפיזא של שלמה כמובא בשמע"צ הוא יום אושפיזא של שלמה, כי ע"י התשובה נשלמת בנין מלכות דוד ושלמה וזאת היא השלמת הבנין, ובהושענא רבא שהוא יום דוד והוא יום תשובה חוזרים לקרות כל ספר דברים שבה מתקנים התיקון האחרון כדוגמת שחוזרים ומנקים את האתרוג לפני נטילתו, כך חוזרים ומשלימים בהו"ר את גמר התשובה. והנה האתרוג הוא נגד ה"א בתרא שהוא בחי' התשובה תשוב ה"א, ואמרו צדיקים שדמעות של יוה"כ מכבסין כתמי האתרוג, ואין הכוונה בממשות הכתמים שבאתרוג שהרי המציאות תכחיש זאת. אלא הכוונה בפנימיות האתרוג שהוא הלב שמתכבסין ממנו כתמי העוונות ואזי יכול לקיים מצות לקחת ד' מינים כהלכתו בשמחת הלב ובהרגשה הראויה.

ובעבודת ימי חג הסוכות ג"כ מכבסין כתמי העוונות, רק באופן אחר, כי מה שמתקנים בימי התשובה בדמעות של מרירות המכבסין הכתמים מתקנים עתה בטיפי זיעה של ריקודין של שמחה המכבסין ג"כ הכתמים. ורמזו בספה"ק בתיבת סוכ"ה ר"ת ויאמר ה' סלחתי כדברך. וע"כ בתפילת נעילה אנו מבקשים יחביאנו צל ידו תחת כנפי השכינה כמובא מהרה"ק מזידיטשוב

בשמיני עצרת אפילו הגרוע מישראל בא לתיקונו

לעיניי כ"ל ישראל בראשי"ת בר"א אל-הי"ם. וזה בגימ' א"ם יהי"ה נדח"ך בקצ"ה השמי"ם מש"ם יקבצ"ך הוי"ה אל-הי"ך ומש"ם יקח"ך. הרומז לתיקון של כל אחד מישראל. ע"י נעיצת סוף התורה בתחילתו שהוא התקשרות נשמות הפחותים האחוזים באותיות שבסוף התורה לבחי' בראשית. ובזמן של תקופת השנה יכול כל יהודי לאחוז באבנטו של משה רבינו לשוב לאחוזתו לאיתנו וליהדותו.

[האזינו - תשס"ד]

בשמיני עצרת אפילו הגרוע שבישראל בא לתיקונו, ולכן כל אחד מישראל עולה לתורה. ולפי דברי הנועם אלימלך הנ"ל כח זה נמשך ע"י שמשה רבינו מסר נפשו עבור הגרועים שבישראל. ולכן קוראין ביום זה וימת שם משה. כי מיתתו היה ע"י שמסר נפשו עבור הגרועים שיהיו כולם קשורים בבראשית. שזה משה רבינו כמ"ש חז"ל מכח הפסוק וירא ראשית לו. ובאמת בפסוקים של וימת שם משה, אחוזים נשמות הפחותים כאשר הערנו כמה פעמים. וסוף התורה מתקשר בתחילתו

שמיני עצרת כנגד דוד המלך מרת המלכות שכולל כל המועדים המנגד לגלות אדום הכוללת כל הגלויות

לעומת זה לצרעת, שהיא הרביעית המכוונת למלכות אדום וכוללת את כולם, כמו כן דוד כולל את כולם, ולפי"ז מובן, עצר"ת אותיות צרע"ת, זה לעומת זה.

ולפי"ז יתכן לומר בענין מלחמת דוד עם גלית, שמסתמא גלית איש מלחמתו הוא שייך לאדום, כי דוד עם אדום הם זה לעומת זה. וכענין שמצינו שתמיד, יש קליפה המנגדת לקדושה, כמו אברהם נגד נמרוד, יצחק נגד ישמעאל, יעקב נגד עשו, ועד"ז י"ל בדוד עם גלית.

ואיתא בגמ' (פסחים ה.) שמשח נקרא ראשון שנא' ראשון לציון הנה הנם. ועמלק שהוא אדום נקרא ראשון שנא'

יש ארבע רגלי מרכבה, והם אברהם יצחק יעקב ודוד, ודוד הוא רגל רביעי. וכן ישנם ארבע רגלים, פסח שבועות סוכות ושמיני עצרת, ואיתא בספ"ק שפסח שבועות וסוכות מכוונים לאברהם יצחק ויעקב, ושמע"צ מכוון לדוד המלך, ששמע"צ הוא רגל רביעי רגל בפני עצמו מכוון לדוד שהוא רגל רביעי במרכבה. וכמו ששמיני עצרת הוא כללות המועדים, שהוא הנקודה הפנימית שכולם סובבים עליה כמובא, ה"נ דוד שהוא מכוון לשמע"צ הוא כולל כל הג' אבות, כי דוד הוא בחי' המלכות שהיא הבחי' הכוללת את כולם.

ושמיני עצרת הוא ג"כ מכוון זה

הנ"ל, כי אדום מכוון לצרעת, כמובא לעיל בשם המדרש, לכן גלית השייך לאדום נלקה בצרעת.

וידוע מה שאמרו חז"ל, שמיני עצרת רגל בפני עצמו לענין פז"ר קש"ב [פייס זמן רגל קרבן ש"ר ברכתו, ולפי האמור, יש לרמוז שתיבות פז"ר קש"ב בגימ' ויברך דוי"ד א"ת הוי"ה, כי שמיני עצרת מכוון לדוד. וגם פז"ר קש"ב בגימ' אי"ש צרו"ע הו"א, כלומר זה גלית שהוא זה לעומת זה.

[כך נד - חש"ס]

ויצא הראשון אדמוני, והם זה לעומת זה, ולכן דוד שהוא משיח נלחם עם אדום, ראשון נגד ראשון.

וכן דוד הוא אדמוני בקדושה, מול אדמוני שבקליפה שהוא עשו. ומלחמת דוד כנגד גלית היא פועל דמיוני על משיח בן דוד שיבטל מלכות אדום, ולכן נקרא בשם גלית מלשון גליות, כי אדום כולל כל הגליות.

והנה דרשו במדרש (ויק"ר כא, ב) שהלקה דוד את גלית בצרעת ממ"ש יסגר ה' בידי, אין סגירה אלא צרעת שנאמר והסגירו הכהן, וזה מובן לפי

שמיני עצרת ושמחת תורה

באים להמשך ענני הכבוד גם לאחר סוכות ולאותן שפלטן הענן

שבעת ימי החג עדיין נמשכת הסוכה גם לשמונה זה שמיני עצרת. ובפרט זה שמיני עצרת הוא טפל לשבעת ימי החג. ומצינו שורש ענין זה גם בהלכות הסוכה. דאיתא בגמ' שפסל היוצא מן הסוכה נדון כסוכה (סוכה יד:). והיינו שהסכך שנמשך חוץ למחיצות הסוכה כשר לישב תחתיו. (עיין בזה בפלוגתא רש"י ותוס' ובערוך לנרדף ד"ה אויר).

ולדרכנו צורת המצוה ניתנה כצורת הגם שעליה נקבעה. שכמו שענני הכבוד יצאו להגן חוץ לעננים. כך הסוכה יוצאת ונמשכת לחוץ בפסל היוצא מן הסוכה.

ואיתא בסידור הרב בעל התניא בסוף הדרוש לסוכות. ששמחת בית השואבה היא לחסידים ואנשי מעשה. משא"כ

איתא במדרש על הפסוק תן חלק לשבעה וגם לשמונה. תן חלק לשבעה - לשבעת ימי החג, וגם לשמונה - זה שמיני עצרת ע"כ. ולכאור' הרי ידוע ששמיני עצרת הוא עיקר נקודת כל המועדים והיאך נקרא בלשון טפל גם לשמונה. אמנם מבואר בשפת אמת ובשאר ספה"ק שבשמיני עצרת מתלווה קדושת הסוכה לתוך בתינו. וכשיושבים בבית בשמע"צ יושבים בסוכה. והוא על דרך בחינה הנ"ל שכח של ענני הכבוד ליותר את ישראל בהיותם חוץ לעננים. ושם היה בבחי' מקום. וכאן הוא בבחי' זמן. שהארת חג הסוכות נמשכת לתוך זמן שמע"צ. ועל זה רמזו חז"ל גם לשמונה זה שמיני עצרת. שגם אחר

שמיני עצרת יש בה שמחה לפשוטי העם ע"כ. וי"ל לדרכנו. כי הנה בני דן נפלטו מענני הכבוד. ובשבילם בא הציווי צא הלחם בעמלק. שיצא חוץ לענני הכבוד כדי להושיע את הנפלים שנתגרה בהם עמלק. ובמשקל זה הוא הדור של עיקבתא דמשיחא שהוא בבחי' מחנה דן אשר לאחרונה יסע. וע"ז נאמר צא הלחם בעמלק מחר אנכי נצב על ראש הגבעה. שאחז"ל שתיבת "מחר" בפסוק זה אין לו הכרע אם הוא נמשך למעלה או למטה. ויש לרמז בזה על דור האחרון, שמלחמת עמלק היתה להמשיך כח לדור אחרון שהם הדור של אחרונה יסעו. וזהו "מחר" על דרך שאחז"ל יש מחר שהוא לאחר זמן. היינו לדור של עיקבתא דמשיחא. ולכן צ"א הלחם בעמלק בגימ' אחרונה יסע"ו. וענני הכבוד מצילים את הדור עיקבתא דמשיחא לגוננם מאויביהם בתקופה אשר סיחון ועוג מתלבשים בישמעאל. ונרמז בתיבות לאחרונה יסע"ו בגימ' והו"א יהי"ה פר"א אד"ם יד"ו בכ"ל.

והנה התורה היא הסוכה אשר היא מגינא ומצלי ומצות סוכה שקולה ככל התורה. ואחד משבע השמות שנקרא בהם משה רבינו הוא השם "שוכו" ופירשו חז"ל שהוא על שם שנעשה להם לישראל כסוכה. והיינו כי נתן לישראל את התורה שהיא מגינא ומצלא כמו הסוכה. וכדרך שבסוכה יש פסל היוצא מן הסוכה שדינו כסוכה, עד"ז יש בתורה ח' פסוקים אחרונים שלא כתבם משה רבינו. אשר שם מושרשים הנשמות של

בני דן אשר לאחרונה יסעו. אשר הם נפאלטים מן הסוכה. ואותם פסוקים קוראין כיום שמחת תורה. שהוא יום שמחת הפשוטים כנ"ל. ועיקר השמחה היא בהשלמת הפסוקים האחרונים ע"י החתן תורה. ומקשרים הנשמות האחוזות בסוף התורה עם בראשית דהיינו עם משה רבינו שנקרא ראשית כדברי חז"ל. וזה כבחי' שמיני עצרת אשר כח הסוכה מתלווה אז לתוך הבית. כבחי' פסל היוצא מן הסוכה.

וזהו תן חלק לשבעה, שבעת ימי החג. שאז שמחת חסידים ואנשי מעשה שהם נמצאים בתוך הסוכה. וגם לשמונה זה שמיני עצרת שאז נמשך כח הסוכה מחוץ לסוכה. והיינו לפשוטי עם שהם בבחי' מחנה דן. ולדור אחרון שהם בחי' דן. ולכן ג"ם לשמנ"ה גימ' פס"ל היוצ"א מ"ן הסוכ"ה. וג"ם לשמונ"ה בגימ' דו"ר אחרו"ן. והוא גם בגימ' ובנ"י ד"ן חושי"ם. שרומז לחלושים ביותר כבני דן שהם חרשים ואלמים כמו חושים בן דן. ולהם נמשך הכח בשמיני עצרת.

ולכן יום שמיני עצרת. היא נחמה גדולה לאלו שהם בבחי' פסל היוצא אשר כללות דורנו הוא בבחי' זו. ואז הוא זמן שמחת הפשוטי עם. וכל אחד מישראל שמח בשמחת התורה. כי התורה היא מורשה לקהילת יעקב. והיא מושרשת בתוך כל אחד ואחד מישראל ולא רק אצל הלומדים והתלמידי חכמים. וכמו שמפרש החת"ס בענין שנאמר אצל המן ויבז בעיניו לשלח יד במרדכי לבדו כי הגידו לו את עם מרדכי. ויבקש המן

אמונת שמיני עצרת עתיד צא

ובשמחת תורה כשקורין פרשת וזאת הברכה ומסיימין בפסוקים האחרונים יש בה חיזוק ונחמה ושמחה לנשמות שהם הפסל היוצא ואחוזים בסוף התורה. ומתקשרים עם בראשית ברא.

ושני החתנים שהם חתן תורה וחתן בראשית הם שני הסוגים. שהחתן תורה הוא בחי' הת"ח ושמח בחלקו בתורה. וחתן בראשית הוא בחי' הפשוטים השמחים במה שהתורה נטועה בתוכם בבחי' ותורתך בתוך מעי. ושמחים בתורה שעתידה להתגלות בהם בדורות הבאים. ויש לרמוז חת"ן בראשי"ת בר"א (שזהו לשון הרשות לחתן בראשית) בגימ' תורתך בתוך מעי. ועל זה נגיל ונשיש בזאת התורה כי היא לנו עוז ואורה.

[שמיני עצרת - חשס"ד]

להשמיד את כל היהודים וגו'. שמתחילה היה המן סבור שסגי בהריגת מרדכי וחבריו שהם התלמידי חכמים ועי"ז יתבטל ח"ו כח התורה מישראל. אמנם משהגידו לו את עם מרדכי, היינו שהתורה היא מורשה לקהילת יעקב ואין לך אחד מישראל שאין בו כח התורה. שאף אם הוא עצמו אינו ת"ח, עכ"ז יש בו אור התורה ויתכן שיתגלה אצל זרעו. וא"כ לא סגי כי אם בהשמדת כל היהודים ח"ו. ולכן ויבקש המן להשמיד את כל היהודים, עכת"ד.

וזה מ"ש ותורתך בתוך מעי. שיש בכל אחד התורה אף אם אינו בהתגלות, מ"מ היא בתוך מעיו היינו שמתגלה אצל יוצאי חלציו. ע"ד שנאמר כנך היוצא ממעיך הוא יירשך.

שמיני עצרת ושמחת תורה - תיקון למחנה דן שפלטן הענן ואז דייקא קורין פרשת נ"ד שהוא וזאת הברכה

והנה ידוע, כי ישנם ג"ן פרשיות בתורה כמו שאיתא בזוה"ק. והקשו דהרי יש נ"ד פרשיות. ותירצו, שפרשת וזאת הברכה אינה בכלל כי אינה נקראת בשבת כשאר הפרשיות.

והענין הוא, כי יש בחינת שבת, ויש בחינת יובל. והשבת היא בחינת השביעי, המוציאה את העבד לחירות כמ"ש, ובשביעית יצא לחפשי חנם. אבל אם העבד אומר, אהבתי את אדוני וגו' לא אצא, חפשי. אינו יוצא בשביעי. וזהו בחינת מי שנשתקע כ"כ, עד שאין בכח

בחג הסוכות זוכים ישראל ליכנס בסוכה שהוא דוגמת ענני כבוד שהקיפו את מחנה ישראל במדבר. אכן כמו שבמדבר היו אנשים מישראל שנפלטו מהעננים והם משבט דן שהיה מקומם בסוף המחנה ובחטאם נפלטו מהגנת ענני הכבוד. כן בחג הסוכות ישנם כאלה בישראל שאינם זוכים להכלל בתוך פריסת סוכת שלום והם עומדים מבחוץ. אבל בהגיע שמיני עצרת גם הם זוכים להכלל בתוך מחנה הקדושה.

השבת להוציא, אבל בהגיע היובל, גם הוא יוצא לחפשי.

וזה בחינת שמיני עצרת, כי בתחילה יש ז' ימי סוכות שהם בחינת השביעי, שאז ישנם עדיין כאלה שנשתקעו כ"כ עד שאין יכולים לצאת ע"י בחינת השביעי ולכן עדיין נשארים בחוץ עד שמיני עצרת שהוא בחינת היובל המוציאה בע"כ אף אותם שאמרו, אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני לא אצא חפשי. ואז קורין פרשת וזאת הברכה שהיא הפרשה הנ"ד שאינה נקראת בשבת כי היא שייכת לבחינת היובל.

והנה החמשה חומשי תורה הם מכוונים כנגד ארבע הדגלים של מחנה ישראל ומחנה שכניה באמצע. שספר בראשית הוא כנגד הדגל הראשון שהוא דגל מחנה יהודה, וספר דברים הוא כנגד הדגל האחרון שהוא דגל מחנה דן, וספר ויקרא הוא כנגד מחנה לוייה באמצע הדגלים, שספר ויקרא הוא תורת כהנים המכוון למחנה לוייה ולכן קריאת ספר דברים הוא התיקון של דגל מחנה דן וסיום התיקון הוא בשמיני עצרת כשמסיימים ספר דברים בפרשת וזאת הברכה שהיא הפרשה הנ"ד כנגד ד"ן.

וכאמור שפרשת וזאת הברכה אינה נקראת בשבת כי היא שייכת לבחינת היובל שכוחה מגיע עד לשפלים של אנשים בבחינת בני דן שנפלטו בשבעת ימי הסוכות מענני הכבוד, וכנגדם מכוונים הפסוקים האחרונים של, וימת שם משה וגו'. וע"י בחינת השמיני יש להם תיקון ומקשרים אותם עם בראשית

וכבר בסוכות מתחיל התיקון שאז הוא חג האסיף, באספך מגרנך ומיקבך. וכמו שאחז"ל, מפסולת גורן ויקב. שאז מאספים את בחינת הפסולת להכניסם לתוך הקדושה של הסוכה. וביותר נשלם התיקון בשמיני עצרת כנ"ל. ואז המנהג שמוציאים מההיכל כל הספרי תורה לרבות הפסולים ושומחים ורוקדים אף עם הס"ת הפסול, לרמוז כי אף השפלים יש להם תיקון. ספ"ר תור"ה. בגימ', עקבו"ת משיח"ך. שרומז על בחינת השפלים שהם העקביים בדורות האחרונים שיש להם תיקון בשמחת תורה כשמקשרים סוף התורה בתחילתה, לעיני כל ישראל עם בראשית. ולכן, בראשי"ת. בגימ', למע"ן ידע"ו דו"ר אחרון בני"ם יולד"ו. שהדורות האחרונים הנמוכים והשפלים מתקשרים עם בחינת בראשית. וזה ענין, למען ידעו דורותיכם. הנאמר אצל סוכות.

ובפרשת וזאת הברכה קורין, דן גור אריה. הרומז להתקשרות דן עם יהודה שנאמר בו, גור אריה יהודה. ולכן, ד"ן גו"ר ארי"ה. בגימ', סוכ"ת. ובשבת בראשית נשלם התיקון הזה. ולכן, שב"ת בראשי"ת. בגימ', ואת"ו אהליא"ב כ"ן אחיסמ"ך למט"ה ד"ן חר"ש וחש"ב. ששם התקשרות אהליאב ממטה דן עם בצלאל למטה יהודה.

ועל שבט דן נאמר, מאס"ף לכ"ל המחנ"ת. שזה בגימ', האזר"ח בישראל"ל. שאמר הפסוק, כל האזרח בישראל ישבו

מתקשר כל ישראל עם בראשית. ולכן, וא"ם אמ"ר יאמ"ר העב"ד אהבת"י א"ת אדנ"י, בגימ' כ"ל ישראל"ל בראשית"ת.
[בראשית - תשנ"ו]

בסכת. לרבות שבט דן שגם הם יוכלו בסוכה, שזה ע"י בחינת שמיני עצרת שהוא בחינת היובל המוציאה אף את העבד האומר, אהבתי את אדוני וגו'. ואז

שמיני עצרת - כנגד סוף מס' סוכה - וסוף המחנה

ויש לבאר קשר גמרא זו לשמיני עצרת. שכבר ביארנו ששמע"צ הוא כבחי' פסל היוצא מן הסוכה. שענינו הוא שנמשכת בחי' הסוכה לחוץ לצורך אותם הנידחים שהם האותיות האחרונות שבתורה ומתקשרים עם בראשית שהם נשמות הצדיקים.

ועד"ז הוא ענין מרים בת בלגה שהיא מסמלת את הנדחים. והיא באה ג"כ לכלל תיקון כאשר יבואר. ונקדים לדקדק בהא דאמר הגמ' שם שאע"פ שהכלל הוא אוי לרשע אוי לשכיניו, עכ"ז שכני בלגה שהם משמרת ישבב נשתכרו. וצריך טעם למה נשתנה אצל ישבב הכלל של שכני רשע.

וביאור הענין. דהנה יש נדחים ל"ע שהם בחי' הנחשלים משבט דן. והם האובדים אשר הנביא מבטיח להם ובאר האובדים וגו'. וחג הסוכות שהוא חג האסיף הוא זמן של אסיפת הנדחים לתוך סוכת שלומו של הקב"ה שהיא ירושלים. כמ"ש הפורש סוכת שלום וכו' ועל ירושלים. ותכלית חג האסיף הוא שמיני עצרת, שאז מקשרים לעיני כל ישראל עם בראשית. עם ביי"ת רבת"י של תיבת בראשית. ויש לרמז ביי"ת רבת"י בגימ'

הפסוק אומר חג האסיף בצאת השנה. נמצא שחדש תשרי נקרא בצאת השנה. וכל החדש תשרי נידון אחר רובו כמובא בפוסקים לענין תחנון. וא"כ עד גמר החדש הוא תקופת צאת השנה. ומתאמרא בשם צדיקים שכל אור החג נמצא במסכת העוסקת בענין החג. ואור של חג הסוכות הוא במס' סוכה. ואור של שמיני עצרת הוא בסיום מסכת סוכה. כי חג הסוכות מסתיים בשמיני עצרת.

וסיום מסכת סוכה הוא במעשה של מרים בת בלגה שהמירה דתה ונשאת לאחד ממלכי היוונים. וכשנכנסו היוונים להיכל היתה מבעטת בסנדלה על המזבח ואמרה לוקוס לוקוס עד מתי אתה מכלה ממון של ישראל ואי אתה עומד עליהם בשעת הדחק. וכששמעו חכמים בדבר קבעו את טבעתה וסתמו את חלונה. וי"א משמרתו שוהה לבוא (ופירש"י (סוכה נו:)) כשהגיע שבת שלה לא היו באים ומוכחא מילתא שאין העבודה חביבה עליה) ונכנס ישבב אחיו עמו ושימש תחתיו. ואע"פ ששכיני הרשעים לא נשתכרו (דאוי לרשע אוי לשכיניו) אבל שכיני בלגה נשתכרו (היינו ישבב), שבלגה לעולם חולקת בדרום וישבב אחיו בצפון.

אחר"י נמכ"ר גאל"ה תהי"ה ל"ו. ומשמרת בלגה המסמלת את הנדחים והנחשלים של שבט דן באה לכלל תיקון. וזה נרמז בתיבות משמר"ת בילג"ה שהוא בגימ' אחר"י נמכ"ר גאל"ה תהי"ה ל"ו. ועוד יש לרמז מרי"ם ב"ת בלג"ה בגימ' כ"ל הנחשלי"ם אחרי"ך.

והנחשלים הם המתאחרים (כמ"ש שם התרגום). והם אותם שנמצאים באחורי המחנה אשר עליהם נאמר לאחרונה יסעו. ומושרשים באחרית התורה בתיבות לעיני כל ישראל, וכני דן הם העוסקים בהשבת אבידותיהם של ישראל כמ"ש חז"ל עה"פ מאסף לכל המחנות. כי זה ענין תיקונם ע"י עסקם במצות ואספתו אל ביתך עד דרוש אחיך אותו והשכותו לו. ועי"ז הם נאספים ושבים לשרשם. ויש לרמז לעיני" כ"ל ישראל בגימ' והשכות"ו ל"ו. הרומז לתיקון בני דן והשבת האובדים והנדחים. וכן משמר"ת בלג"ה בגימ' דג"ל מחנ"ה בני" ד"ן מאס"ף לכ"ל המחנ"ת. ג"כ באים לכלל תיקון ע"י ההתקשרות בבראשית.

וכשם שבני דן המתאחרים, (לאחרונה יסעו) האותיות שהם מושרשים גם הם בסוף התורה ושם תיקונם, באותיות לעיני כל ישראל. כן במס' סוכה. כי סוף מס' סוכה הוא שמע"צ שבו קוראים לעיני כל ישראל בראשית.

וענין התיקון ע"י ההתקשרות הוא ע"י שיש נשמות ששייכים לאותו שורש והם מוכנים לתקן את נשמות האובדים ע"י שמתקשרים עמהם.

ועד"ז בענין המשמרות. שמצינו (דברי הימים א כד) שמשמרות ישבב ובלגה הם סמוכים זה אצל זה. וכן מבואר בגמ' הנ"ל שכאשר שהתה בלגה נכנס ישבב אחיו במקומו. ומעתה י"ל שבלגה וישבב הם משורש אחד. וישבב הוא המתקן את בלגה ע"י התקשרותם. וכשסתמו חכמים את חלון בלגה, מסתמא נתן לו ישבב רשות להשתמש בחלונו. והוא ענין של בלגה ע"י שקיבל השפעתו מלמעלה ע"י חלון ושכיל של ישבב. ומשמרת ישבב הם העוסקים בתיקון האובדים והנדחים. ולכן משמר"ת ישב"ב בגימ' יתק"ע בשופ"ר גדול ובא"ו האובדי"ם. ועוד יש לרמז משמר"ת ש"ל ישב"ב בגימ' ואס"ף נדח"י ישראל ונפצו"ת יהוד"ה יקב"ץ. שהם האוספים את האובדים והנדחים.

ובזה מבואר הטעם שנשתנו משאר שכיני הרשעים ולא נתפסו בגורל שכניהם. לפי שהנותן יד לפושעים להשיבם לחיק אביהם שבשמים אינו בגדר אוי לרשע אוי לשכינו. אלא אדרבא יש לו שמירה עליונה שלא יהא נתפס בגורל הרשעים. ולכן משמרת ישבב שהשיבו את משמרת בלגה אינם בגדר אוי לרשע אוי לשכינו.

והנה היעב"ץ בהגהותיו הנדפסות סוף מס' סוכה העיר על השם "ישבב" שהוא טעות, כי בפסוק בדברי הימים נכתב ישבאב. אכן כלל גדול הוא שמה שנתקבל בישראל אינו טעות. וגם מצינו בקינות שמכנהו בשם ישבב. ולדרכנו שם ישבב הוא מלשון נפשי ישובב

שפירש"י מלשון חזרה למקום הקודם. וכן בפסוק משובב נתיבות לשבת (ישעיה נה:יב) מפרש התרגום יונתן מתיב רשיעיא לאורייתא. וכמו כן משמרת ישבב הם המשיבים את משמרת בלגה לאביהם שבשמים. ולכן נקראו בשם ישבב ששרשו לשון השבה. וכמו כן לפי היעב"ץ השם "שבאב" רומז לענין זה. שהוא נוטריקון ישיב אב. היינו ההשבה לאביהם שבשמים.

והג הסוכות הוא חגו של דן. חג של השבים בתשובה. ואז נאמר ישובו יושבי בצל. והאובדים גאספים לתוך הסוכה. ונכנסים לירושלים שהיא סוכת שלם. סוכת דוד. ואז באים לכראשית שהוא בית המקדש. כדאיתא בתיקוני זוהר (תיקון יב) כראשית דא כי מקדשא. ובגמ' סוכה דרשו נוטריקון תיבת בראשית - בראשית שהם השיתין שבמקדש. ושם הוא מצות התקשרות בני דן עם נשמת משיח שהוא ראשון לציון בחי' בראשית. וכמו שמצינו בבנין המקדש שנצטרף אהליאב משבט דן עם בצלאל משבט יהודה. ונמצא שבבנין המקדש מתקשר דן עם יהודה. ירוד שבשבטים עם המעולה שבשבטים.

והנה ירושלים היא הלב וכמ"ש דברו על לב ירושלים. ומגורשי הגלות שנפלטו מירושלים הם שבורי הלב. וזה נרמז במה שהתורה מסתיימת באות למ"ד ופותחת באות ביי"ת. שהם בהצטרפות תיבת לב. אכן הם מרוחקים זה מזה כי הלב נשבר. אבל הכתוב אומר בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס. הרופא לשבורי לב וגו'.

שכאשר יתכנסו נדחי ישראל לירושלים תהא רפואה לשבורי הלב. ואז ישובו לירושלים כל הנפלים שנתגרשו מירושלים שהיא מחנה ישראל שהם בני דן שנפלטו מן המחנה.

והנה הכלל הוא שבכל מקום שיש חסרון בישראל סימן הוא, ששם עבודת התיקון. ושבת דן שהם האובדים שם נמצא ענין השבת אבידה שהם עוסקים בהשבת אבידותיהם של ישראל. שזה ענין התיקון של דן. ואולי י"ל בדרך השערה בענין משמרת בלגה וישבב. שמאחר שיש כ"ד משמרות, מספרם מכוון כנגד י"ב השבטים. שני משמרות לכל שבט. כדרך כ"ד צירופי אדני-י כנגד י"ב צירופי הוי"ה. ומשמרת בלגה וישבב שהם אחים, שניהם שייכים לשבט דן. ובלגה הוא האובד וישבב הוא המשיב את האובד. ושניהם משורש אחד של שבט דן. ובמקום החסרון הוא מקום התיקון. כמו שדרשו חז"ל ויתפרו עלה תאנה, עץ הדעת תאנה היתה. ובמה שסרחו בזה תוקנו. ויש לרמז ענין זה כי בילג"ה ישבא"ב בגימ' שב"ט ד"ן.

ובשמיני עצרת יש תיקון לכל הנשמות הגדחים השייכים למחנה דן שהם בחי' מרים בת בלגה. ויש לרמז ב"ת בלג"ה בגימ' ונס"ע דג"ל מחנ"ה בני ד"ן. והשבת נדחי ישראל הוא תפקידו של דור אחרון. בתקופת ואספתו אל תוך ביתך והשבותו לו. ובדור זה רואים בחוש ההתעוררות הגדולה של תשובה שלא נראה כזאת בדורות הקודמים. והוא צו השעה.

ויהי"ר שנזכה לקול מבשר מבשר את שבותך. ומל' ה' אלקיך את לבבך ואת ואומר מהמלאך המבשר, שעליו נאמר להשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם. ויקריים בנו מש"כ ושב ה' אלקיך

[בראשית - חשד']

שמיני עצרת מבטל כוחו של אדום והוא סוד הגאולה

הנה יש ארבע רגלים, פסח שבועות סוכות, ושמיני עצרת, שהוא רגל בפני עצמו. ובכח אלו הארבע המועדים מבטלים הכח של ארבע הקליפות, שהם ארבע המלכיות. ואיתא במדרש, עה"פ כפ' ראה שתושב את הגמל והארנבת והשפן והחזיר, שהם כנגד ארבע המלכיות, והחזיר הוא אדום ששקול כנגד כולם ולכן הוא כתוב בפסוק בפני עצמו. ולכן שמע"צ הוא רגל הכולל את כולם, וכמובא, שמה"ט אין נקרא בשם חג, כי הוא הנקודה שסביבה חגים וסובבים שאר המועדים, והרי זה כדוגמת אדום ששקול כנגד כולם. ולכן עצר"ת הוא אותיות צרע"ת, שזהו השם של אדום כנ"ל במדרש, ושמע"צ מבטל את הכח של אדום. ולכן עצר"ת שהוא אותיות צרע"ת, וגם אותיות תרע"ץ אויב, שאז יתקיים ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, ותתבטל מלכות אדום, שהיא הצרעת, ויבטלו כל אומה"ע. ולכן בשמיני עצרת מקריבים פר אחד איל אחד, כנגד ישראל, שכבר בטלו האומות. וזה י"ל בכוונת הרה"ק מאיזביצא זצ"ל שכ' בספרו מי השילוח שבפסוק "ביום השמיני עצרת תהיה לכם" נמצא סוד הגאולה. והוא שאז בימות המשיח הוא בחי' השמיני כידוע, ובחי' עצרת המבטל הצרעת. ויהי רצון שכאשר שמענו כן עוד נחזה.

[חזרי-מצורע - תשנ"ט]

שמחת תורה

אחר חג הסוכות יש הגנה ע"י התורה ולחכי לאחר חג הסוכות בא שמחת תורה

את בצר במדבר וגו' וכתוב בתריה וזאת התורה, ולפי"ז י"ל דאחר סוכות בא שמחת תורה, וע"י הדביקות בתורה יש לנו מקלט, ומעתה בזאת התורה אנו נכנסים לימי חשון הבעל"ט, וביאת אנו בטוחים למצוא מקלט מאש וממים.
(בראשית - חססי)

בזוה"ק איתא שאחר ר"ה ויוה"כ מתעורר השטן לקטרג על ישראל ובורחים ישראל אל הסוכה להנצל מהקטרוג. וכתוב בספר אמרי אמת ע"ז, שהיאך נצולים מהקטרוג אחר סוכות כשיוצאים מהסוכה, עפ"י הגמ' (מכות י.) מנין לדברי תורה שהם קולטין שנאמר

שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם וגו' שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם

שמים. ואם שערים הדוממים אלו היו בעלי דעת בדרך נפלא למה לא הבחינו מעצמם ששלמה לא על עצמו כיון. שם בגמ'. ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב על כל הטובה אשר עשה ד' לדוד עבדו ולישראל עמו. וילכו לאהליהם, שמצאו נשותיהן בטהרה. שמחים, שנהנו מזיו השכינה. וטובי לב שנתעברו נשותיהן של כל אחד ואחד וילדה זכר. על כל הטובה וגו' ולישראל עמו דאחיל להו על עון דיום הכיפורים. (שאכלו ושתו בחנוכת הבית כדכתיב את החג שבעת ימים ושבעת ימים. רש"י). וצריך ביאור, הלא שלמה צוה להם לאכול ביום הכיפורים משום שמחת חנוכת הבית (כדאיתא במ"ק ט' ע"א) ואם הי' מותר בפשיטות לאכול והשמחה דחתה

וצריך ביאור, קודם אמר והנשאו ואח"כ אמר שאו. מי זה מלך הכבוד ד' עוזו וגו' מי הוא זה מלך הכבוד וגו'. וצריך ביאור, קודם אמר מי זה ואח"כ אמר מי הוא זה. בגמ' שבת (ל' ע"א), כשבנה שלמה את ביהמ"ק ביקש להכניס ארון לבית קה"ק דבקו שערים זב"ז וכו' פתח ואמר שאו שערים ויבוא מלך הכבוד, והטו בתרי' למיבלעי' אמרו מי הוא זה מלך הכבוד. (פרש"י - והטו בתרי' למיבלעי', סברו דעל עצמו אמר מלך הכבוד) אמר איהו, ד' עוזו וגבור. וצריך להבין, הלא בוודאי שלמה לא אמר על עצמו, וזה פשוט. ועוד, הלא התנצל שלא על עצמו אמר מלך הכבוד אלא על ד' עוזו וגבור. והנה שערים אלו הלא נפלאים היו בדעת שידעו לרדוף אחר שלמה ולתבוע כבוד

את תענית יוה"כ, למה שמחו במחילת החטא דאכילת יוה"כ, הלא לא הי' חטא כלל. ואם הי' בו חטא, איך הרהיב שלמה עוזו בנפשו להתיר האכילה לכתחילה.

והנראה בזה, בהקדים ששורש כל הרע והיסורים והטומאה בעולם בא ע"י פגם האכילה שאכלו אדה"ר וחוה מעץ הדעת. תוקף תיקון והסרת הזוהמא מאכילה זו, עתו וזמנו הוא ביוה"כ שנמנעים מאכילה שהביאה את המצב המקולקל. וכשתגיע השעה שסוף סוף תבוא הבריאה על תיקונה ורוח הטומאה תעבור מן הארץ, אז אדרבה יהי' יום הכפורים ליום עונג תחת עינוי כדאיתא בתיקוני זוהר תיקון כ"א. ואיתא בספה"ק שזו בחינת פורים שגדולה מעלתה יותר מיום כ-פורים, שאז מתנוצץ אור העתיד שתהי' יום הכפורים לעונג, ומן יוה"כ דאסור באכילה יהי' ממנו פורים בעונג ושמחה. (עיין אמרי נועם ח"ב פ' זכור בדי"ה בפסוק, דף ע"ד ע"ב).

וענין זה, כי בימות המשיח לא ינגנו על כינור של שבעה נימין כמו דוד, רק על כינור של שמונה נימין (ערכין י"ג). ואז יתגלה אורו של עולם השמיני שהוא גבוה יותר מאור שבעת ימי בראשית, ויתגלה עולם של למעלה מן הטבע. ודבר זה מבואר במהר"ל בכמה מקומות, ולדוגמא בביאוריו על הש"ס במס' שבת כ"א. והארכתי בזה במאמר "ענין שמיטה אצל יובל". ואור זה מופיע בפורים, באופן של לעת"ל. והוא משער החמשים של בינה, הכל כמו שביארתי במאמר הנ"ל ומשם תדרשנו לטובה. וזה הי' כל

חפצו וישעו של שלמה המלך בבנותו את ביהמ"ק, שיוגמר הבנין בכי טוב ויבוא העולם על תיקונו, ויתגלה עולם השמיני ותבוא השמחה והעונג בהעביר גילולים מן הארץ ותתכפר חטא עץ הדעת ויתענגו ישראל על ד' ועל טובו באכילתם גם מעץ החיים לחיים עד העולם. ושלמה מצד בחינתו הי' מוכשר לזה כי הוא בחינת לבנה במילואה כידוע והכי קרא שמו שלמה כי הוא משורש השלמות והמילואים. ודבר זה אם היו זוכים לזה, הי' צריך להיות במקדש הראשון של בני ישראל במדבר, הוא המשכן. ולכן נקבע יום חינוכו ביום השמיני כדי שתחול אז אור יום השמיני, אלא שנתקלקל ע"י חטא נדב ואביהוא, ומשום זה קבע גם שלמה המלך את יום חינוכו של בית המקדש ביום שמיני כתשרי כדאיתא בס' מלכים. רק שגם אז נתקלקל ע"י שביליה של אור ליום השמיני נשא את בת פרעה ולא השכים בזמן לפתוח שערי המקדש, ונתאחר הקרבת התמיד ובו ביום נעץ גבריאל קנה בים שנבנה עליו כרך גדול של רומי שהחריבה את הבית (שכת נ"ו ע"ב).

ופליאה נשבה היא. מה זאת היתה לצדיק שכמוהו שלא מצא זמן אחר לקבוע את יום חתונתו עם בת פרעה, אלא כלילה שלמחרתו יתחנך המקדש, והכניס עצמו בסכנה של מאחרי קום ביום שכל הבריאה, העליונים והתחתונים מייחלים לפתיחת שערי ארמון.

והנראה בזה ע"פ המובא מאריז"ל כי כוונת שלמה בקחתו אלף נשים בנות

מלכים מכל אומות העולם, ה' כי רצונו ומאוייו ה' להכניס כל העולם כולו תחת כנפי השכינה, וע"י שישא בנות מלכים שהם הנשמות הכוללות של כל האומה, ויגיר אותן, יהיו הם לבית יד שכל האומה תכנע תחת מלכות שמים ויביא לזמן התיקון. רק שלא עלתה בידו כי לא ה' הגיור בשלמות כל כך, עכתדה"ק.

והנה ידוע כי מצרים היא ראש לכל הקליפות ושם שרתה שער החמשים של טומאה, אשר משום זה נכתב יציאת מצרים חמשים פעמים בתורה כדאיתא בזוה"ק עה"כ וחמושים עלו בני מארמ"צ. ונראה שזה היתה כוונת שלמה אשר בו ביום שיחנך המקדש ביום שמיני של תשרי, והוא כנגד שער החמשים (כאשר ביארתי זאת בארוכה במאמר על שמיטה הנ"ל) בו ביום ישא את בת פרעה מלך מצרים, ובכוח סגולת היום שמעוטר במעלת השמיני, ישבר את הקליפה היותר קשה שבעולם של פרעה מלך מצרים ויעיל זה לשפר את התיקון ולהביא לימות המשיח. אבל לא עלתה בידו, כי אדרבה, היא באיזה מדה התגברה עליו, וגרמה שיאחר קימתו בבוקר ואיחר את השעה ונתקלקל כל הענין ובו ביום נגזר החורבן והגלות. (ונראה שמהאי טעמא מנהג ישראל קודש לקום באשמורת ביום זה יותר מוקדם משאר הימים של עשרת ימי תשובה, לומר את הסליחות של י"ג מדות הקבועים ליום ח' תשרי).

מן התיקונים של עולם התיקון הבא עלינו לטובה, הוא שאז תמלא הארץ דעה

את ד' כמים לים מכסים ואפילו הדומם והצומח ידעו ויבינו את קונם ובוראם. ועל זה אנו מתפללים, וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו וכו'. ולכן ביום המחרת בשעת החינוך כשהכניס את הארון לבית קה"ק חשב שלמה כי הכל על תיקונו בא בשלום, והשמיע קולו נגד השערים הדוממים של נחושת, ואמר שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם. הנשאו מעצמכם מחמת רוח הקדושה אשר בכם ותנו כבוד למלך הכבוד. ולא חשב שלמה שנחוק להסביר מי זה מלך הכבוד, כי הוא מפני בחינתו הרמה ובחינת היום הנעלה ובחינת המקום המקודש הרגיש קדושה נפלאה בנפשו וחשב כי באמת הגיע עולם התיקון אשר יכירו וידעו כל יושבי תבל מדומם צומח חי ומדבר, ואין צורך להסביר. אבל לאמיתו של דבר לא ה' כן כי הענין נתקלקל ע"י בת פרעה וגבריאל כבר עסוק בנעיצת הקנה של יסוד מלכות הרשעה. ולכן ענו אותו השערים בגערה. אמת הוא כי יש קדושה נפלאה היום עד שאפילו שערים של נחושת שבמקדש נכנס בהם רוח החיים. אבל הסבור אתה שכן הוא המצב בכל העולם וכבר מכירים כל יושבי תבל במלכות הבורא ית'? לא כן הוא ואין העולם ראוי עדיין לכך ואין הכל מכירים. ויתכן שיש עדיין לבות אטומים שיסברו שעליך אתה מכוון. ורצו לרצוץ את מוחו בגערתם מי זה מלך הכבוד. ולשון "זה" הוא הוראת דבר ברור כמראה באצבעו, כמו שדרשו חז"ל על "זה" א-לי ואנוהו, וכמו שבאמת יהי

שלמה, שהנה אמת נכון הדבר שאיזה בחינה נתקלקלה, והרי ראה שלא נענה תיכף, ומסתמא פגמה נישואי בת פרעה באיזה בחינה את אורו של שמיני, אבל סוף כל סוף נענה, וזה לו אות לטובה שעדיין יש מקום לתקן הכל, וצריכים להמתין עד ששוב יופיע זמן של קדושת שמיני ואז ישתלם ויתמלא מה שנפגם עכשו. ועלה בדעתו להמשיך את חגיגת החינוך עד שיבוא השמיני הגדול והנורא, תכלית כל הזמנים והעבודות, הוא יום שמיני עצרת, שכל קדושת השנה שבתותיה ומועדיה הם הכנה ליום הנפלא והמעולה הזה, וזהו שכתוב הפטורת היום, ויעש שלמה בעת ההיא את החג וגו' שבעת ימים ושבעת ימים. כלומר שהחגיגה החלה ח' בתשרי ונסתיימה בשמיני עצרת, באופן שהתחילה בשמיני להחזיק את כח השמיני בהופעת הקדושה בביהמ"ק. והי' סמוך לכו ובטוח, שהואיל וראה אות לטובה ביום שמיני שבתשרי ובעבור דוד אביו נענה וירד אור של לעת"ל ופתחו שערים ראשיהם, יגמר הדבר בכי טוב בתכלית השלמות בשמיני הבא לטובה בשמיני עצרת.

ושלמה כאשר נשאו שערים ראשיהם בהזכירו חסדי דוד הנאמנים והופיע אור התיקון, ותמך יסודותיו שבודאי כבר נפתח השער של ימות המשיח, והתיקון של חטאו של אדה"ר כבר הוא בתוקפו, ואין צריך אלא חיזוק של שמיני עצרת שיצטרף, ואז יתברר למפרע שחינוך בית זה הי' בית נצחי שלא יחרב ואין לס"מ

לעת"ל ויאמרו הנה אלקינו זה, (וכן בכל מקום שכתוב "זה" דרשו כן חז"ל, כמו החודש הזה לכם, שהראה לו לבנה, גבי מחצית השקל זה יתנו. שהראה לו מטבע של אש. זאת החי' אשר תאכלו, וכהנה רבים).

שוב חזר שלמה ושינה בלשונו, שאו שערים ראשיכם, ולא אמר הנשאו, כי "הנשאו" הוראתו שינשאו מעצמם לשון נפעל. ואין עדיין העת מוכשר לזה שהדומם יתפעל מעצמו מפני מלך הכבוד, אלא אמר שאו. שבני אדם יפעלו ויסייעו לזה, ואמר בפירוש מי הוא זה מלך הכבוד ד' צבאו' וגו' ופירש את דבריו.

ועכשיו לא אמר שוב מי "זה" מלך הכבוד, אבל אמר מי "הוא זה". כי "זה" הוא לשון נוכח כמראה באצבעו אבל "הוא" הוא לשון נסתר. והגם שבמקומו במקום המקדש הי' עכשיו זמן גילוי גדול והשראת השכינה בבחינת "זה" אבל כל העולם לא הי' עדיין מתוקן, ומתנהג בבחינת "הוא". ולכן צירף שתי הלשונות יחד ואמר מי הוא זה.

והשתדל להכניס את הארון בכחו ובזכותו ולא עלתה בידו עד שהזכיר את זכות אביו ואמר בעבור דוד עבדך אל תשב פני משיחך, ואז נשאו שערים ראשם והכניס את הארון, כדאיתא שם בגמרא, ואז חשב שלמה שכבר השיג את מבוקשו. שהרי הזכיר את שמו של דוד משיח צדקנו, ותיכף נענה וכבוד ד' מלא את הבית כדאיתא בפסוקים שם, ונתגלה איזה בחינה של אור השמיני. אז חשב

שום שליטה עליו, ויש לשמוח על חינוכו כמו על בית אלקי יעקב של לעתיד לבוא. ובנתיים יש עוד יום שיוֹרד בו שפע של לעתיד לבוא וזה יום הכיפורים, שגם בו נשפע מעולם הבינה, עולם השמיני שהוא היובל, כאשר ביארתי בארוכה במאמר הנזכר הנ"ל על השמיטה. והגם שבכל יום הכיפורים של זמן הזה אין אור הזה יורד בכל בהירותו, ולכן יש בו עדיין עינוי, ועדיין לא הגיע לבחינת כ-פורים שיתהפך יוה"כ לעונג, אבל חשב שלמה שיום כפורים זה שאני שכבר חזי לאיצטופי עם שתי קדושות מלפניו ומאחריו, דהיינו ח' תשרי של חינוך המקדש, ושמיני עצרת של סיום החינוך, ולכן ביום כפורים זה בודאי יופיע אור של יום הפורים ומותר באכילה. לכן התיר אכילה בו כמבואר בגמרא (מו"ק ט' ע"א) דדרשו ק"ו ואמרו אין שמחה בלא אכילה ושתי' ואכלו ביוה"כ. ומ"מ לאחר כך נקף לבם אותם דילמא עשו שלא כהוגן כמבואר התם בגמרא, והיו צריכים סימן מן השמים ששמחתם ועינוגם עלו לרצון כי לטובה כוונתם, כי נתגלה אח"כ שלאמתו של דבר עדיין לא בא שעת התיקון ומחטאו של אדה"ר לא הוטהרו. וילכו לאהליהם - ומצאו נשותיהם בטהרה. ופלא גדול הוא שהעם כולו ימצאו כל הנשים בטהרה כולן בשעה אחת והוא היפך הטבע והמציאות. והנה טומאת הנשים באה להן מחמת חטא אדה"ר וחוה בעץ הדעת, ונתקללה בדם נידה כמ"ש חז"ל עה"כ הרבה ארבה עצבונך (עירובין ק') ואם כולם מצאו

נשותיהן בטהרה הלא סימן ברור הוא שנסתלק מהן חטא אדה"ר, וממילא נתעלה היוה"כ לתוך הפורים וכדברי התיקו"ז, ושפיר עשו שאכלו ביוה"כ.

שמחים שנהנו מזיו השכינה. כי בהיותם בירושלים ביוה"כ ואכלו בו ביום כרי לשמוח בשמחת בית המקדש המחונך הרגישו אור גדול ונפלא. והם חשבו, שמה שהרגישו הי' אור זיו השכינה של לעתיד, כידוע שלעת"ל ישבו צדיקים ועטרותיהם בראשיהם ויהנו מזיו השכינה. ועכשו שמצאו טהרה בביתם באופן פלא כנ"ל, הוברר להם למפרע שאמנם כן, הם באמת בשעתם נהנו מזיו השכינה.

וטובי לב שנתעברה אשתו של כאו"א וילדה זכר. כי בהסתלק רוח הטומאה מן הארץ, והעברת זוהמת עץ הדעת שהביאה קללה לעולם, באה להם שפע לברכה ולא לקללה. וידוע מה שכתב הבעה"ט בריש פ' תזריע, זכר בגימ' ברכה. נקיבה בגימ' בקללה. והואיל ונסתלקה הקללה ילדו כולם זכרים כי צוה ד' מעתה את הברכה.

על כל הטובה אשר עשה ד' לדוד עבדו שמחל לו אותו עון (של בת שבע). ולישראל עמו שמחל להם עון דיום הכיפורים. כי דוד המלך הוא נשמת אדה"ר כידוע ואם נשאו שערים ראשיהם לכבודו של דוד, סימן שנטהר דוד מכל שמץ.

ול ישראל עמו שמחל להם עון יוה"כ כי לאמתו של דבר טעו, כי עדיין לא הוטהרה הארץ מזוהמת עץ הדעת, שהרי

לאח"כ שב הכל לתנאו הראשון, והנשים פירסו טומאת נדה, וילדו נקבות הכל כבתחילה. וא"כ למה עשה ד' עמם אות לטובה. זה סימן שעכ"פ ירדה אז קדושה נפלאה של לעת"ל אך רק לשעתו מחמת חינוך ביהמ"ק, ושוב נסתלקה אותה קדושה. והואיל ולא הי' דבר של קיימא אי אפשר שהי' בשלמות ממש כמו שתהי' לעת"ל, כי אמת תכון לעד, רק מוכרח שהי' חסר משהו ממה שמזומן להיות לעת"ל. ולפ"ז הי' קצת פגם באכילתם ביהמ"ק אבל רק משהו. ומשום אותו משהו היו מותרים לאכול מחמת שמחת החינוך, ואח"כ להתכפר על זה בבחינת למיתב תענית לתעניתו. והואיל

ועשה להם הקב"ה אות לטובה סימן הוא שמחל להם על אותו המשהו. והיום בשמיני עצרת ירדה קדושה גדולה ונפלאה עוד יותר מיהמ"ק כמבואר בס' עשרה מאמרות ובשאר ספרים כאשר הארכנו כבר מזה, ויש בו הארה של לעת"ל מבחינת אור השמיני. ובשמע"צ מפטירין ביום השמיני שילח את העם, וכל הענין הנ"ל עם כל הברכות כי היום צו' ד' את הברכה חיים עד העולם, וכאשר זכינו לדוגמא, כן נזכה במהרה לאור חדש על ציון במילואו ונשמח בשמחת תורה בבנין בית השלישי בב"א.

[אמונת עתיך שמחת תורה]

בשמחת תורה - מקיימים מנהגי ישראל ששורשם מאוד נעלה

יעשה כפי מנהגו, ומצינו נוסחאות שונות בסדר ההקפות שהנהיגו הצדיקים כי כפי האמור המנהג שנהגו ישראל מעצמם שרשו ממקום נעלה ביותר, ולכן קריאת הנשיאים בחדש ניסן שהוא מכח המנהג מועיל יותר לבטל כח הנשיאים של ישמעאל.

[ויקרא - תשנ"ח]

סדר העבודה בחדש תשרי הוא ממדרגה למדרגה שבתחילה מקיימים מצוות דאורייתא שהם תקיעת שופר בר"ה וצום יוה"כ, ואח"כ בסוכות מקיימים מצות דרבנן דהיינו לולב כל שבעה, ואח"כ בהושע"ר מקיימים מצות ערבה שהוא מנהג נביאים, ושוב בשמע"צ עושים הקפות שהוא רק מנהג שנהגו ישראל, והרמ"א כותב שכל מקום

ענין שמחת הריקודים עם הספר תורה

ישראל ללא הברל אף עם הפחותים ביותר המושרשים בתיבות לעיני כל ישראל שגם הם מעכבים בכשרות הס"ת. וביום זה שקורין בו הפסוקים האחרונים

ענין השמחה בשמח"ת שאנו שמחים ורוקדים עם הס"ת אשר כלולים בה כל נשמות ישראל, הוא שכ"א מישראל יש לו אות בס"ת, ואנו רוקדים עם כל נשמות

של וימת שם משה אשר מרמו על הנשמות הגרועות ביותר אשר הניצוץ של משה המתפשט בכל דור מת אצלם והם נשמות של שכחת התורה ושכירת הלוחות, מ"מ גם אותם כוללתם התורה וגם הם משתייכים אליה. וע"ז אנו שמחים שהתורה כוללת אף אותנו ובשפלנו זכר לנו. וע"כ מתפשטת השמחה עד לפחותים ביותר וכמו שכ' בעל התניא בסידורו ששונה שמחה זו משמחת חג הסוכות ששם רק החסידים ואנשי מעשה היו שמחים, אבל בשמח"ת מתפשטת השמחה ומגיעת עד לפחותים ביותר, כי כולם נכללים בס"ת. וע"כ ראוי לעת כזאת לקבל חוספה בהתמדת התורה ולגזול יותר זמנים לעסק התורה ע"ד שפי' ההפלאה מ"ש קבעת עתים לתורה דהיינו מל' וקבע את קובעיהם נפש שהוא ל' גזילה שהאדם

צריך לגזול עתים לתורה מזמני עסקיו. ויש לו לבטוח בה' אלקיו שיזמין לו פרנסתו אף באופן זה. דכיון שהתורה כוללת אותנו שגם אנו משתייכים אליה ראוי לנו להחזיק לה טובה ולהגות בה יותר. ע"ד דאי' במד"ר (בראשית פר' פ"ד י"ד) שאמר ראובן על יוסף הוא מונה אותי עם אחי דכ' ואחד עשר כוכבים משתחרים לי ואיני מצילו.

והנה כיון שהתורה כוללת אותנו ראוי לנו להכיר לה טובה ולהשתדל להוסיף בהגיון בה, ולשמות בדברי תורה ומצותיה. ויום זה של שמחת תורה הוא יום נורא כמובא בספה"ק שהוא בחי' עוה"ב והוא ברוגמת יוה"כ, אלא שמה שזוכים ביוה"כ ע"י עינוי זוכים בשמח"ת ע"י השמחה. ויה"ר שנזכה לשמוח בדברי תלמוד תורתך ובמצותיך לעולם ועד.

[אמונת עתיד שמחת תורה]

ענין הקפות בשמ"ע ושמחת תורה והטעם שרוקרים בעיגולים

יתגלה ג"כ בחי' עיגולים, וזה סוד מ"ש סוף מס' תענית עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים, כי מחול הוא לשון עיגול והקב"ה יושב ביניהם וכל אחד מראה באצבעו, כי בבחי' העיגולים אין שום מדריגות שהכל שוים בו כמו עיגול שאין בו ראש וסוף.

והנה בשעת מתן תורה היה ראוי להיות התיקון האמתי כמו שיהיה לעתיד,

והנה בפרי צדיק ר"פ קרח מכאר ענין טענת קרח כי כל העדה כולם קדושים שבודאי מכיון שנכתב בתורה הוא ענין אמתי. עפי"ד האריז"ל שיש ב' מדרגות, יש שנקראים בחי' עיגולים ויש הנקראים בחי' יושר, ובעולמות שחרבו קודם בריאת העולם היה אז בחי' עיגולים ולא היה להם קיום, ושוב בעולם התיקון התחיל מדרגת בחי' יושר, ולעת"ל

ולכן טען קרח כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה', והיינו כמו שיהיה לעתיד שהקב"ה יושב ביניהם והם סביב במחול, ובעיגול אין חילוקי מדרגות ומדוע תתנשאו על קהל ה'. עכת"ד.

ובחי' זו של עיגולים הוא בשמחת תורה שאז הוא אושפיזא דשלמה ודוגמא לעולם התיקון, ולכן מקיפים אז הקפות

כדוגמת מחול לצדיקים שיהא לעת"ל. וע"כ אז הוא זמן התיקון של נשמות הנדחות כנ"ל. ואין חילוקי מדרגות כמו בעיגול. ובשמי"צ שורה על ישראל בחי' גבוהה מאד מעין לעת"ל כידוע ואז מופיע בחינה של עולם התיקון העתיד, ואז יש תיקון לכולם, כי כולם שוים.

[בראשית - חשוני]

קורין וזאת הברכה דוקא בשמחת תורה לפי שאז עת רצון גדול - רעוא דרעוין

התפלה לרצון לפני עתיק יומין למלא ברכתו ותפלתו לטובה בדבר ישועה ורחמים, וברכתו תתקיים בלי מונע ומעכב, עכת"ד הנזה"ק.

ובזה יש לפרש מה שאיתא בז"ח תבוא, שהתוכחה והאלה של פ' בחוקותי ופ' כי תבוא המה כולם ברכות. ולפי הנ"ל יובן שמלוכשים בקללות כדי לסלק הקטרוג.

אבל משה רבנו שחשש לברך בהתגלות בפ' כי תבא למה ברכם בהדיא בברכות גלויות בפ' וזאת הברכה? והנראה בזה כי חודש השביעי הוא כמו יום השביעי, השבת שבחדשים, וכן נראה ממדרש רבה פ' נשא, גבי אפרים שהקריב ביום השבת, כי זקנו יוסף שמר את השבת. והוא השביעי שבנשיאים, נשיא אפרים שחדשו הוא תשרי.

ובפ' תבוא מתחילים להכנה נוספה לראש השנה בחודש השביעי, כי הוא כבר חציו השני של אלול ובו קורין את

בענין מה שקוראים פ' ברכה דוקא בשמח"ת י"ל ע"פ הגמרא (מ"ק ט' ע"א) א"ל רשב"י לברי' האנשים הללו בעלי צורה הם זיל לגביהון דיברכוך. אזל וכו' אמרו לי' יהא רעוא דתזרע ולא תחצד תעייל ולא תיפוק וכו' אזל לגבי אבוהו א"ל לא מיבעיא דברוכי לא בירכן אבל ציעורי מצערן וכו' א"ל כולוהו ברכתא נינהו. תזרע ולא תחצד תוליד בנים ולא ימותו. תעייל ולא תיפוק. תעייל כלתא ולא ימותון בניך וכו'. וכתב בנזר הקודש (בראשית פר' כ"ז) לבאר את הענין שאמרו הברכה בלשון קללה ולא בירכוהו בהדיא בלשון ברכה, כי סתם תפלה אינה חוזרת ריקם מלפני הקב"ה מקור הרחמים, אלא המניעה מפני המקטרגים. אבל איתא בזוה"ק (וירא ק"א ע"ב) שאין שום שר ומלאך מכיר מחשבה שכלב האדם. ולכן אמרו ברכת תפלה זו בלשון קללה כדי שהמקטרג יהי' סבור שהיא קללה ממש ולא יקטרג מאומה. ובלי קטרוג תעלה

הקללות משום תכלה שנה וקללותיה. (ועיין בפרי צדיק פ' תבוא כי קריאה זו הוא מתקנת חז"ל לשבת זה אפילו לבני מערבא שמסיימין התורה אחת לג' שנים) ובאמת ברכות הנה רק חוששין לקטרוג, ולכן מלבישים אותם בלבושים של תוכחות, ומתקיים בהם תחל שנה וברכותיה. אבל לסוף חודש השביעי, שהוא מכוון לסוף יום השביעי עת רעוא דרעוין, אז שולט עת רצון ואז לית דינין דתקיפין ואין שום קטרוג שולט כי לבר גטלין ולא עאלין הני כלבין דחציפין ומתמריין בגו כיפין, ואז אין חוששים לשום קטרוג, וקוראים בשמחת תורה את הברכות להדיא, בלי לבושים. ואז אין מכניסים את שרי אוה"ע אל סעודה זו של פר אחד איל אחד כידוע שאין שם אלא הקב"ה וכנס"י כראיתא בזה"ק שם.

ובזה"ר איתא (פ' אמור) שבראש השנה מקבל יעקב את הברכות וביזה"כ משלח דורון לעשו (שעיר לעזאזל), ואח"כ מתחבא בסוכה שנא' ויעקב נסע סכותה. עיי"ש. והנראה בזה, שבראש השנה מקבל יעקב את הברכות של פ' כי תבוא, ולכן מתלבש בבגדי עשו, כי הוא חושש שיאמר מדת הדין (יצחק) שאינו ראוי וכו' ואח"כ מסתתר במחסה צל סוכה. אבל בשמחת תורה, יוצא מן הסוכה כי אינו חושש לקטרוגים ומקבל הברכות בלי לבושים. ובאותו יום קוראים וימת שם

משה, ואיתא בזה"ר, בהאי רצון איסתלק משה, בקדושת מנחה של שבת רעוא דרעוין. וקריאה זו שייכת לשמחת התורה, זמן המנחה של חודש השביעי, עת רצון. וימת שם מ'שה ר"ת בגימ' רצו"ן. [וכו']

ובשמע"צ הוא עת רצון גדול ואי' בזה"ק שאז יכולים לשאול מה שרוצים. ובזמן המועט שנשאר עדיין מיום זה נבקש ונחלה שנוכה שתהא השנה הזאת שנת רצון לה'. והגם שכבר עברו הרבה שמע"צ במשך שנות הגלות והאיך לא פעלו הצדיקים שתהא שנת גאולה וישועה, הנסתרות לה' אלקינו. וענין זה א"א לפעול בנקל אף בעתות רצון. וכמו שמצינו במקום התעוררות הרצון של כנס"י אצל הקב"ה הנרמז בקרא ויאהב המלך את אסתר מכל הנשים שהוא ענין אהבת הקב"ה לישראל בזמן ההסתר יותר מכל הדורות, ואף שם אמר המלך מה שאלתך וגו' עד חצי המלכות ותעש, ואחז"ל זה בנין בהמ"ק. וחזינן שבקשה זו של בנין ביהמ"ק קשה להתקבל אף בעת רצון. אבל עכ"ז הלא ודאי סוף סוף יהי' שמע"צ אחד שבו ימלא ה' משאלתנו זו ג"כ, ויה"ר שתתקיים בשנה זו אשר היא מסוגלת לפקידה כנ"ל, וימלא ה' משאלותינו לטובה אכי"ר.

[אמונת עתיד שמחת תורה]

ביאור ברשות לחתן בראשית שאומרים בשמחת תורה

מהולל שם ה'. שכמו שהשמש הולכת ממזרח למערב בסדר מכוון כן צריך ג"כ לקרוא את המזמורים בסדר מכוון. והנה הדורות מכוונים לפי סדר התורה, ותיבת בראשית בודאי היא כנגד משה רבינו שהוא ראשית הדורות וכמו שבאמת דרשו חז"ל בראשית בשביל משה שנקרא ראשית ודור של משה רבינו הוא ראש הדורות (וכמבואר בספה"ק שעל דורו נאמר בהתאסף ראשי עם) ומשם משתלשלים והולכים כל קומת הדורות עד לעקבים שהם הנשמות השפלות בעיקבתא דמשיחא שהם מכוונים בפסוקים האחרונים שבתורה, ובתיבות האחרונות של לעיני כל ישראל בפירש"י זה שבירת הלוחות, שרומז על דורות אחרונים של שכחת התורה. ושם מושרשים הנשמות הפתוחות, והתיבה האחרונה היא ישראל לרמז כי ישראל אעפ"י שחטא ישראל הוא. והתורה נעוצה סופה בתחילתה ואחר לעיני כל ישראל מתחילין שוב בראשית ברא אלקים. והענין כי הדור האחרון דורו של משיח יהפך להיות אחר הגאולה בראשית הדורות ואז יתחיל הסדר מחדש מבראשית. וע"ז מבקשים וישמיענו ברחמיו שנית לעיני כל חי לאמר הן גאלתי אתכם אחרית בראשית ובסידור הרב גורס כבראשית"ת. והמכוון בשניהם אחד שדור האחרון יזכה להיות כבראשית שהוא ראשית הדורות ויזכו לכל הנסים והנפלאות שעשה הקב"ה

ברשות לחתן בראשית אומרים, על זאת מתכיפין התחלה להשלמה בתדירה עד שלא ירגל בעם זו לשקרה, ע"כ. היינו שלכך מתחילין לקרוא בראשית אחר סיום התורה כדי שלא יהא השטן מרגל להוציא דיבת שקר על עם ישראל.

ויל"פ עפ"ד הישמח משה (פ' וישלח דף ע"ח) ע"ד הגמ' ברכות (דף ד') עד יעבור עמך ה' זו ביאה ראשונה. עד יעבור עם זו קנית זו ביאה שניה מכאן אמרו חכמים ראויים היו ישראל ליעשות להם נס בימי עזרא כדרך שנעשה להם בימי יהושע בן נון אלא שגרם החטא ע"כ. ומבאר כי הבטחה הנאמרת בשם הוי"ה מתקיימת בהחלט ול"ש כזה שיגרום החטא. אבל אם ההבטחה היא בלא שם הוי"ה שייך שיגרום החטא ונתבטל ההבטחה. ולכך בביאה ראשונה שנאמר עד יעבור עמך ה' התקיימה בהחלט. אבל בביאה שניה שלא נאמר בה שם הוי"ה רק עד יעבור עם זו קנית לכך גרם החטא ובטלה ההבטחה. ובגאולה העתידה כיון שבאו ההבטחות בשם הוי"ה ע"כ יתקיימו בהחלט ולא שייך שיגרום החטא ובודאי יעשה לנו השי"ת כל הנסים והנפלאות לעיני כל חי, המובטחים לנו, עכת"ד.

והנה תורתנו הקדושה היא קומה שלימה וכוללת בקרבה כל קומת הדורות, ובודאי שהיא סדורה לפי סדר מכוון, ע"ד שמצינו במס' מגילה (י"ז ע"א) שהקורא את ההלל למפרע לא יצא ידי חובתו כי כתוב ממזרח שמש עד מבוא

מתכיפין וכו' שלא ירגל בעם זו לשקרה. והיינו שאנו מתכיפין ומתחילין מיד מבראשית לומר בזה שעתיד הדור האחרון לראות הנסים והנפלאות לעתיד כמו שראה דורו של משה שהוא ראשית הדורות. ושלא ירגל השטן שיגרום החטא ח"ו ולא נזכה לנסים ונפלאות שהבטיח לנו הקב"ה כמו שגרם החטא בימי עזרא. כי נשתנו הבטחות אלה שנאמרו בשם הוי"ה ואין להם ביטול בשום אופן. וז"ש שלא ירגל בע"ם ז"ו לשקרה. היינו במ"ש ע"ם ז"ו קנית דקאי על ביאה שני' שבימי עזרא שגרם החטא ולא נעשו להם הנסים וירגל לומר שגם לעתיד יהא כן ח"ו. לכך מתחילין מיד מבראשית לרמוז שאז יתחילו שוב מבראשית כנ"ל.

[אמונת עתיד עמיני עצרח]

לדור ההוא כן יעשה ה' לדור האחרון בעת הגאולה. ודור זה יהיה נברא מחדש ועם נברא יהלל י-ה, וע"ז אמה"כ ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול וגו' ופירשו ז"ל זו מכת בכורות וקריעת ים סוף. ונסים האלה עתיד הקב"ה לעשות לעיני כל ישראל היינו לנשמות העקביים אשר נמצאים בעומק חשכת הגלות והם יזכו לעתיד לקיום היעודים והנפלאות שהובטחו בהם ישראל. ונס של קריעת הים ג"כ יהי' לעתיד כמ"ש יוסיף ד' שנית ידו והניף ידו על הגהר בעים רוחו והכהו לשבעה נחלים (ישעי' י"א ט"ו). ומתחילים תיכף בראשית ברא אלקים כי מה"ט יזכה הדור האחרון לנסים האלה כי אז יתחילו שוב מבראשית והם יהפכו להיות לראשית הדורות.

וזאת היא הכוונה במ"ש על זאת

המשך לעיני כל ישראל – בראשית (א)

שאת שבמקום שבע"ת עומדין אין צדיק גמור יכול לעמוד והלוחות שניות ג"כ מעשה ידי אדם כמו התשובה שהוא תיקון ע"י אדם, ומסכים הקב"ה על התיקון וכותב האותיות על הלוחות שהם מעשה ידי אדם, ובהם נאמר "טוב" משא"כ בלוחות ראשונות. ומ"מ אחר ימי התשובה והתיקון ע"י בנין המשכן שהוא הסוכה, עדיין ישנם בני אדם שמרגישים שלא הצליחו בתיקונם כדבעי ולא זכו עדיין ללב חדש ולרוח נכון, ועדיין אצלו הלוחות שבורים. ולכן בסיום תקופת

[הענין בזה] כי ע"י פגם שנעשה ע"י חטא מגיע לשורש שהוא בתורה ג"כ פגם, ועי"ז נשתברו הלוחות כתוצאה מחטא ישראל. והאדם הוא מעשה ידיו של הקב"ה והאלקים עשה את האדם ישר ונתקלקל, וגורם שבירת הלוחות שהוא ג"כ מעשה ידיו של הקב"ה. ומר"ח אלול עד יוה"כ העסק הוא לחקוק לוחות חדשים עד יוה"כ שבו ניתנו לוחות שניות ע"י התשובה, שאז שוב נעשה האדם ישר וממילא מגיע התיקון עד הלוחות. אלא שאז התיקון הוא ביתר

התשובה מסיימים התורה בשבירת הלוחות ומתחילים תיכף בראשית ונעשה ל"ב וראשית חדש כי ע"י התורה מקשר א"ע עם תיבת בראשית שהיא ראש השנה. בראשית"ת אותיות - א' בתשרי. ועדיין יכול לזכות לל"ב טהור ע"י התקשרות

[אמונת עתיד שמחת תורה]

המשך לעיני כל ישראל - בראשית (ב)

[ונראה לבאר ההמשך] כי ידוע שששים רבוא אותיות לתורה כנגד ששים רבוא נפשות. וכל נפש מישראל יש לו אחיזה באיזה אות שבתורה. וידוע שחמשה חלקי נשמה הן. יחידה, חיה, נשמה, רוח נפש, כנגד קוצו של יו"ד וארבע אותיות הוי'. וידוע שספר בראשית הוא נגד קוצו של יוד וארבע ספרים אחרים כנגד ארבע אותיות. נמצא שהנשמות הגבוהות מקושרות בתחילת התורה, וכל הקרוב הקרוב אל הקדושה הוא יותר קרוב לבראשית. והנשמות הנמוכות הן מושרשות בסוף התורה. ומי שמתדבק בתלמיד חכם זוכה להיות במחיצתו. ולכן מתכיפים התחלה להשלמה לקשר נשמות הנמוכות עם הנשמות הגבוהות. ולענ"ד אם זכיתי לכוין אל האמת נראה שלפ"ז מסוגל יום שמ"ע להתקשרות עם צדיקים.

ואפשר שזה כוונת הפייטן ברשות לחתן בראשית "על זאת מתכיפין השלמה להתחלה בתדירה כדי שלא ירגל בעם זו לשקרה". כי עם ד' נקראים כשאינם חוטאים, ועם זו כשאינם במעלה כ"כ כמו שאיתא בגמרא, עד יעבור עמך

ד' זו ביאה ראשונה, עד יעבור ע"ם ז"ו זו ביאה שני' שגרם החטא. וידוע שכמו שיש קומה שלמה בדור עם ראשים ועקביים כך יש קומה שלמה של כל הדורות. ודור אחרון צריכים להתקשר עם דורות הקודמין כמו שבכל דור בפרטיות צריכין הנמוכים להתקשר עם הראשים. ואומר על זאת מתכיפין וכו' כדי שגם בחינת ע"ם ז"ו הנמוכה לא יאבד סברם אלא שיתקשרו עם הצדיקים של דורות הקודמים בנפ"ש. והיינו כ"ל ישראל לבראשית"ת - שכולם אחוזים בבראשית.

שארית"ת אותיות ראשית"ת. היינו הנשמות בבחי' שארית (כמו שדרשו חז"ל לשארית נחלתו מלשון שיריים) צריכים להתקשר עם הראשית"ת. ובבחינת עולם שנה נ"פש הידוע עושים התקשרות בשמ"ע יום היותר גבוה שבכל השנה יום יחודא שלים שהימים הנמוכים יתקשרו עם הגבוהים בשנ"ה. וע"י התעוררות זאת אומרים לשנה הבאה בירושלים לקשר בחינת חו"ל עם ירושלים בעול"ם.

[אמונת עתיד שמחת תורה]

המשך לעיני כל ישראל – בראשית (ג)

נחלש אז דעתו, מה לו מכל עמלו שעמל בלימוד כל הש"ס? ולכן מנחמו, אדרבה, טובה היא לך ששכחת שהרי אם היית זוכר אז היית פורש ח"ו מן התורה להיות בסוד משחקים בין יושבי קרנות וכמדרש הג"ל ואיך היית זוכה לעזה"ב? אבל עכשו שאינך זוכר וצריך אתה להתחיל מחדש תהי' בכלל שונה הלכות בכל יום ותזכה לעזה"ב. ולכן אחר שמוזכר מעלת השונה הלכות בכל יום אשר מועיל לזה השכחה מתחיל תיכף מאימתי קורין את שמע וחוזר על לימודו.

ומתחיל מן מאימתי קורין את שמע בערבין. ועיין בהקדמת אגלי טל שפירש בשם אביו ז"ל מה שתלו חכמים ק"ש של ערבית בשעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן. והוא כי אע"פ שטבלו מ"מ נשאר רושם מטומאתן עד צאת הכוכבים. והאריז"ל אמר כי הרושם של ק"ש נשאר רק עד הלילה ואז צריכים לקרוא ק"ש של ערבית מחדש. ולכן אמר מאימתי קורין את שמע בערבין, כלומר עד איזה זמן עדיין נשאר הרשימו של ק"ש של שחרית אשר אח"כ שוב צריכין לקרות? ומתרץ משעה שהכהנים נכנסים וכו'. וכשם שהרשימו של טומאה מסתלקת בצאת הכוכבים, כך הרשימו של קבלת עול מ"ש מסתלקת אז וחייבים לקרוא מחדש. ודפח"ח.

והנה אם לא הי' שכחה בעולם לא היו צריכים לקרוא את שמע שחרית וערבית רק הו' קורין פ"א והיו זוכרים, אבל

לעיני כל ישראל – פירש"י זו שבירת הלוחות. והנה איתא במדרש (קה"ר א' ל"ד) טובה גדולה עשה הקב"ה לעולם שברא שכחה בעולם שאלולא שכחה הי' אדם לומד שנים או שלש שנים והי' יודע את כל התורה ואח"כ הי' מתחבר עם יושבי קרנות. אבל עכשו שיש שכחה בעולם צריך ללמוד כל ימי חייו שלא ישכח. ע"כ המדרש. והנה ידוע שמשה רבינו גרם שכחה בעולם ע"י שבירת הלוחות. וממילא מובן הסמיכות – אשר עשה משה לעיני כל ישראל, ששבר את הלוחות וגרם שכחה, וממילא צריכים לחזור על הלימוד שלא ישכח. ולכן מתחילים תיכף בראשית ברא וחוזרים שנית על התורה שסיים עכשו שלא ישכח. ובזה מובן מה שדרשו חז"ל ומובא ברש"י כאן שהסכים הקב"ה על ידו שנא' אשר שברת, יישר כחך ששברת. ע"כ. והיישר כח"י מגיע לו שגרם שישתדלו ישראל בתורה מחמת מורא שלא ישכחו. ומרומז בראשית – הם אותיות אש"ר שבר"ת, עם אות יו"ד לרמז על הלוחות שנשברו, שגרמו שצריכים להתחיל מחדש וללמוד בראשית.

ועל דרך זה יש להסמך סוף תושבע"פ לראשית – שמסכתא האחרונה היא מס' נדה, מסיים כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו וכו'. והוא כי מי שלמד כל הש"ס וסיים עכשו מס' נדה ומתבונן שאינו זוכר רק חלק קטן ממה שלמד,

השכחה גוברת ושוכחים ח"ו את ד' ולכן צריכים לקרוא גם בערבית כי כבר מסתלק זכרון קבלת עומ"ש של שחרית. ולכן תיכף אחר שסיים את הש"ס והוכרת לחזור מחדש כי כבר שכח, מתחיל בק"ש של ערבית אשר ענינה מפני שכבר שכח את הקבלה של שחרית וצריכים לחזור מחדש.

[אמונת עתיד שמחת תורה]

השמחה של שמחת תורה הוא חיבור תורה שבכתב עם תורה שבעל פה

בשמחת תורה נתעלה השמחה יותר מבשאר מועדים ובאמת כל עיקר מצות השמחה אינה מפורשת בקרא רק מדברי תושבע"פ מדרשת הכתוב והיית אך שמח לרבות לילי יום טוב האחרון לשמחה. והנה ידוע שיום זה נקרא יחודא שלים שהוא תכלית כל המועדים ולכן גדלה בו השמחה. ולכן מרקדים בו עם הספר תורה דייקא, כי הספר תורה שהיא תורה שבכתב היא בחינת תפארת. והשמחה ביחד עם הס"ת היא חבור תושב"כ עם תושבע"פ יחוד תפארת עם מלכות והו' יחודא שלים. וגם גדלה בו השמחה משום שהיא נלמדת מתושבע"פ שמחת לב אשה כידוע שתושבע"פ נקראת אשה. ולכן מסיימין בו התורה באות למ"ד ומתחילין באות ב"ת שהשמחה תהי' במקום הלב, היא שמחת ל"ב. והואיל שהשמחה היא בחינת אשה, הוה אשה כי תזריע תחילה וילדה זכר הוא פסח, כידוע שמהיחוד של שמיני עצרת באים אורות של פסח. והמבין יבין.

[אמונת עתיד שמחת תורה]

סדר
זמירות ותפילות
לחג הסוכות

יוצא לאור בעזה"י ע"י מכון אמונת עתק
חודש אלול תשע"א לפ"ק
ירושלים עיה"ק תובב"א

עירוב תבשילין

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו
במצותיו, וצונו על מצות ערוב.

בהדין ערובא יהא שרא לנא לאפויי ולבשולי ולאטמוני ולאדלוקי
שרגא ולתקנא ולמעבד כל צרכנא, מיומא טבא לשבתא (לנא ולכל
ישראל הדרים בעיר הזאת).

עירובי חצירות

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו
במצותיו, וצונו על מצות ערוב.

בהדין ערובא יהא שרא לנא לאפוקי ולעיולי מן הבתים לחצר, ומן
החצר לבתים, ומבית לבית, ומחצר לחצר, ומנג לנג, [לשתופי מבואות
מוסיף: ומבתים וחצרות למבוי, וממבוי לבתים וחצרות], כל מאי דצריך
לן, ולכל ישראל הדרים בשכונא זו [אם מערב לכל השנה מוסיף: ולכל מי
שיתוסף בה, לכל שבתות השנה, ולכל ימים טובים].

עירובי תחומין

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו
במצותיו, וצונו על מצות ערוב.

בזה הערוב יהא מתר [לי/לנו] לילך ממקום זה אלפים אמה לכל
רוח [בשבת זו/ביום טוב זה/ביום כפור זה].

הדלקת נרות ליום טוב

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתָיו, וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל יוֹם טוֹב.

הדלקת נרות לשבת ויום טוב

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתָיו, וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל שַׁבָּת וְשֶׁל יוֹם טוֹב.

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהַחֲיִינוּ
וְקִיַּמְנוּ וְהִגִּיעָנוּ לְזֶמֶן הַזֶּה.

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ, יי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי, שֶׁתַּחֲנוּן אוֹתִי וְאוֹת
אִישִׁי, וְאוֹת בְּנִי, וְאוֹת בָּנוֹתַי, וְאוֹת אָבִי, וְאוֹת אִמִּי וְאוֹת
כָּל קְרוֹבִי, וְתִתֵּן לָנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל חַיִּים טוֹבִים וְאֲרוֹכִים,
וְתִזְכְּרֵנוּ בְּזִכְרוֹן טוֹבָה וּבְרָכָה, וְתַפְקְדֵנוּ בְּפִקְדֻת יְשׁוּעָה
וְרַחֲמִים, וְתַבְרַכְנוּ בְּרָכוֹת גְּדוֹלוֹת, וְתַשְׁלִים בְּתִינוּ, וְתַשְׁכֵּן
שְׂכִינְתְּךָ בֵּינֵינוּ. וְזַכְּנֵנוּ לְגִדּוֹל בָּנִים וּבָנִי בָנִים חֲכָמִים וְנְבוֹנִים,
אוֹהֲבֵי יי, וְרֹאֵי אֱלֹהִים, אֲנָשִׁי אֲמֵת, גִּרֵּעַ קָדָשׁ, בִּי דְבָקִים,
וּמְאִירִים אֶת הָעוֹלָם בַּתּוֹרָה וּבְמַעֲשֵׂים טוֹבִים, וּבְכָל
מְלָאכַת עֲבוֹדַת הַבּוֹרָא. אֲנֵנוּ שָׁמַע אֶת תְּחִנָּתִי בָּעֵת הַזֹּאת,
בְּזִכְוֹת שְׁרָה וְרַבֶּקָּה וְרַחֵל וְלֵאָה אֲמוֹתֵינוּ, וְהָאֵר נִרְנָנוּ שֶׁלֹּא
יִכָּבֶה לְעוֹלָם וָעֶד, וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִשְׁעָה. אָמֵן.

סדר אושפיזין

לכן מקפידים כ"כ בסוכה על הכנסת אורחים ואושפיזין, שכל עצמה של המצוה היא שכר עבור הכנסת אורחים של אאע"ה. וממילא לפי תוקף הכנסת אורחים שלו, כן ירגיש ויזכה לנעימת האור של המצוה.

(אמונת עתיד שמיני עצרת)

עולו אושפיזין עלאין קדישין, עולו אבהן עלאין קדישין, למיתב בצלא דמהימנותא עלאה, בצלא דקדשא בריך הוא. לעול אברהם רחיקא, ועמיה יצחק עקידתא, ועמיה יעקב שלמתא, ועמיה משה רעיא מהימנא, ועמיה אהרן כהנא קדישא, ועמיה יוסף צדיקא, ועמיה דוד מלכא משיחא. בפסכת תשבו, תיבו אושפיזין עלאין תיבו, תיבו אושפיזין מהימנותא תיבו.

הריני מוכן ומזמן לקיים מצות סבה כאשר צוני הבורא יתברך שמו: בפסכת תשבו שבעת ימים, כל האזרח בישראל ישבו בפסכת. למען ידעו דרתיכם, כי בפסכות הושבתי את בני ישראל, בהוציא אותם מארץ מצרים. תיבו אושפיזין עלאין, תיבו תיבו אושפיזין קדישין. תיבו תיבו אושפיזין דמהימנותא, תיבו בצלא דקדשא בריך הוא. זכאה חולקנא, וזכאה חולקיהון דישראל, דכתיב: כי חלק יי עמו, יעקב חבל נחלתו. לשם יחוד קדשא בריך הוא ושכינתה, ליחדא שם י"ה בו"ה ביחודא שלים, על ידי ההוא טמיר ונעלם, בשם כל ישראל. ויהי נעם יי אלהינו עלינו, ומעשה ידינו כוננה עלינו, ומעשה ידינו כוננהו.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְיָ אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי, שֶׁתִּשְׁרָה
שְׁכִינְתְּךָ בֵּינָנוּ, וְתַפְרוֹשׁ עָלֵינוּ סֶכֶת שְׁלוֹמָךְ,
 בְּזִכּוֹת מַצּוֹת סֶכֶה שְׁאֵנוּ מְקִימִין, לִיַּחְדָּא שְׁמָא דְקֻדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתָּהּ, בְּדַחֲלֵנוּ וּרְחִימוּ, לִיַּחְדָּא שְׁם יי"ה
 בְּיוֹם בְּיַחְדָּא שְׁלִים, בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל, וְלַהֲקִיף אוֹתָנוּ
 מִזִּיו בְּבוֹדֶךָ הַקָּדוֹשׁ וְהַטָּהוֹר, נְטוּי עַל רִאשֵׁינוּ מְלַמֵּעַלָּה
 בְּנֶשֶׁר יַעִיר קִנּוּ. וּמִשֵּׁם יִשְׁפַּע שִׁפְעַת הַחַיִּים לְעַבְדְּךָ (פלוני)
 בֶּן (פלונית) אֲמַתְךָ. וּבְזִכּוֹת צֵאתִי מִבֵּיתִי הַחוּצָה וְדֶרֶךְ
 מַצּוֹתֶיךָ אֲרוּצָה, יִחַשֵׁב לִי זֹאת כְּאִלּוּ הִרְחַקְתִּי נְדוּד.
 וְהִרְבַּ כְּבִסְנִי מַעֲוֵנִי, וּמַחֲטָאתִי טָהַרְנִי. וּמֵאוֹשְׁפִיזִין
 עֲלָאִין, אוֹשְׁפִיזִין דְּמַהֲיִמְנוּתָא, תַּהֲיִינָה אֲזִנִּי קִשְׁבוֹת רַב
 בְּרָכוֹת. (וְלִרְעֵבִים גַּם צִמְאִים תֵּן לַחֲמֵם וּמִיָּמָם
 הַנְּאֻמָּנִים). וְתִתֵּן לִי זִכּוֹת לְשֹׁכֵת וְלַחֲסוֹת בְּסֶתֶר צֵל
 בְּנִפְיךָ בָּעֵת פְּטִירְתִּי מִן הָעוֹלָם, וְלַחֲסוֹת מִזֶּרֶם וּמִמְּטָר,
 כִּי תִמְטִיר עַל רְשָׁעִים פָּתִים. וְתִהְיֶה חֲשׁוּבָה מַצּוֹת סֶכֶה זֶה
 שְׁאֵנִי מְקִים, כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ בְּכָל פְּרָטִיָּה וְדִקְדּוּקִיָּה
 וְתִנְאִיָּה, וְכָל מַצּוֹת הַתְּלוּיִם בָּהּ. וְתִיטִיב לָנוּ הַחֲתִימָה.
 וְתִזְכְּנוּ לִישֵׁב יָמִים רַבִּים עַל הָאָדָמָה, אֲדַמַּת קֹדֶשׁ,
 בְּעִבּוֹדְתְּךָ וּבִירְאָתְךָ. בְּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן.

רַבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים, יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, שִׁיְהֶא חָשׁוּב
לְפָנֶיךָ מַצּוֹת יְשִׁיבַת סֶכֶה זֶה, כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ
בְּכָל פְּרָטִיָּה וְדִקְדּוּקִיָּה וְתִרְי"ג מַצּוֹת הַתְּלוּיִם בָּהּ, וְכְאִלּוּ
כְּוִנַּנְתִּי בְּכָל הַכּוֹנֵנוֹת שֶׁכּוֹנֵנוּ בָּהּ אֲנִשִּׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָּה.

יאמר תפילה קצרה זו בכל פעם שנכנס לסוכה לאכול.

**אָמֵן לְסַעֲדַתִּי אֲשָׁפִיזִין עֲלָאִין: אַבְרָהָם יִצְחָק
יַעֲקֹב יוֹסֵף מֹשֶׁה אֶהְרֹן וְדָוִד.**

ביום הראשון - בְּמָטוֹ מִנֶּךָ אַבְרָהָם אֲשָׁפִיזִי עֲלָאִי, דִּיתְבוּ עָמִי וְעַמְּךָ
כָּל אֲשָׁפִיזִי עֲלָאִי, יִצְחָק יַעֲקֹב מֹשֶׁה אֶהְרֹן יוֹסֵף וְדָוִד.

ביום השני - בְּמָטוֹ מִנֶּךָ יִצְחָק אֲשָׁפִיזִי עֲלָאִי, דִּיתְבוּ עָמִי וְעַמְּךָ
כָּל אֲשָׁפִיזִי עֲלָאִי, אַבְרָהָם יַעֲקֹב מֹשֶׁה אֶהְרֹן יוֹסֵף וְדָוִד.

ביום השלישי - בְּמָטוֹ מִנֶּךָ יַעֲקֹב אֲשָׁפִיזִי עֲלָאִי, דִּיתְבוּ עָמִי וְעַמְּךָ
כָּל אֲשָׁפִיזִי עֲלָאִי, אַבְרָהָם יִצְחָק מֹשֶׁה אֶהְרֹן יוֹסֵף וְדָוִד.

ביום הרביעי - בְּמָטוֹ מִנֶּךָ מֹשֶׁה אֲשָׁפִיזִי עֲלָאִי, דִּיתְבוּ עָמִי וְעַמְּךָ
כָּל אֲשָׁפִיזִי עֲלָאִי, אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב אֶהְרֹן יוֹסֵף וְדָוִד.

ביום החמישי - בְּמָטוֹ מִנֶּךָ אֶהְרֹן אֲשָׁפִיזִי עֲלָאִי, דִּיתְבוּ עָמִי וְעַמְּךָ
כָּל אֲשָׁפִיזִי עֲלָאִי, אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב מֹשֶׁה יוֹסֵף וְדָוִד.

ביום הששי - בְּמָטוֹ מִנֶּךָ יוֹסֵף אֲשָׁפִיזִי עֲלָאִי, דִּיתְבוּ עָמִי וְעַמְּךָ
כָּל אֲשָׁפִיזִי עֲלָאִי, אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב מֹשֶׁה אֶהְרֹן וְדָוִד.

ביום השביעי - בְּמָטוֹ מִנֶּךָ דָּוִד אֲשָׁפִיזִי עֲלָאִי, דִּיתְבוּ עָמִי וְעַמְּךָ
כָּל אֲשָׁפִיזִי עֲלָאִי, אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב מֹשֶׁה אֶהְרֹן וְיוֹסֵף.

בכל סעודה מברך:

**בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתָיו, וְצִוָּנוּ לֵישֵׁב בַּסֵּפֶה.**

נִזְמִין לְאוֹשְׁפִיזִין אֲבָהֵן עֲלֵאִין קְדִישִׁין, וְלִיתְבוּ עִמָּנָא בְּצֵלָא
דְּמַהֲיִמְנוּתָא, בְּצֵלָא דְקַדְשָׁא בְּרִיד הוּא. לִיעוּל

אֲבָרְהָם רְחִימָא וְלִיתְב עִמָּנָא בְּצֵלָא דְמַהֲיִמְנוּתָא, בְּצֵלָא דְקַדְשָׁא בְּרִיד הוּא,
וְלִיעוּל עֲמִיה יִצְחָק יַעֲקֹב מֶשֶׁה אֱהָרֹן יוֹסֵף וְדוֹד:

יִצְחָק עֲסָדָא וְלִיתְב עִמָּנָא בְּצֵלָא דְמַהֲיִמְנוּתָא, בְּצֵלָא דְקַדְשָׁא בְּרִיד הוּא, וְלִיעוּל
עֲמִיה אֲבָרְהָם יַעֲקֹב מֶשֶׁה אֱהָרֹן יוֹסֵף וְדוֹד:

יַעֲקֹב שְׁלֵמָא וְלִיתְב עִמָּנָא בְּצֵלָא דְמַהֲיִמְנוּתָא, בְּצֵלָא דְקַדְשָׁא בְּרִיד הוּא, וְלִיעוּל
עֲמִיה אֲבָרְהָם יִצְחָק מֶשֶׁה אֱהָרֹן יוֹסֵף וְדוֹד:

מֶשֶׁה רַעֲיָא מַהֲיִמָּנָא קְדִישָׁא וְלִיתְב עִמָּנָא בְּצֵלָא דְמַהֲיִמְנוּתָא, בְּצֵלָא דְקַדְשָׁא
בְּרִיד הוּא, וְלִיעוּל עֲמִיה אֲבָרְהָם יִצְחָק יַעֲקֹב אֱהָרֹן יוֹסֵף וְדוֹד:

אֱהָרֹן כְּהֵנָא וְלִיתְב עִמָּנָא בְּצֵלָא דְמַהֲיִמְנוּתָא, בְּצֵלָא דְקַדְשָׁא בְּרִיד הוּא, וְלִיעוּל
עֲמִיה אֲבָרְהָם יִצְחָק יַעֲקֹב מֶשֶׁה יוֹסֵף וְדוֹד:

יוֹסֵף צְדִיקָא וְלִיתְב עִמָּנָא בְּצֵלָא דְמַהֲיִמְנוּתָא, בְּצֵלָא דְקַדְשָׁא בְּרִיד הוּא, וְלִיעוּל
עֲמִיה אֲבָרְהָם יִצְחָק יַעֲקֹב מֶשֶׁה אֱהָרֹן וְדוֹד:

דוֹד מְלָכָא מְשִׁיחָא וְלִיתְב עִמָּנָא בְּצֵלָא דְמַהֲיִמְנוּתָא, בְּצֵלָא דְקַדְשָׁא בְּרִיד הוּא,
וְלִיעוּל עֲמִיה אֲבָרְהָם יִצְחָק יַעֲקֹב מֶשֶׁה אֱהָרֹן וְיוֹסֵף:

וְלִיתְבוּ עִמָּנָא בְּצֵלָא דְמַהֲיִמְנוּתָא, בְּצֵלָא דְקַדְשָׁא בְּרִיד הוּא.

תִּיבוּ אוֹשְׁפִיזִין אֲבָהֵן עֲלֵאִין קְדִישִׁין תִּיבוּ, תִּיבוּ אוֹשְׁפִיזִין
מַהֲיִמְנוּתָא תִּיבוּ. בְּדִבְתֵּיב בְּסִכַּת תִּשְׁבוּ שְׁבַעַת יָמִים, כָּל הָאָזְרַח
בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בְּסִכַּת. לְמַעַן יֵדְעוּ דְרַתִּיכֶם, כִּי בְּסִכּוֹת הוֹשְׁבֵתִי אֶת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. וְכֹאֵה חוֹלְקָנָא וְזִכָּאֵה
חוֹלְקִיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. בְּדִבְתֵּיב כִּי חֶלֶק יִי עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נִחְלָתוֹ:

תפילה בשיוצאין מן הסוכה

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו כשם
שקיימתי וישבתי בסוכה זו כן אזכה לשנה הבאה
לישב בסוכה של לויתן:

בספר יסוד יוסף כתב להתפלל אז תפלה זו:

רבונא דעלמא. יהא רעוא מן כדמך. שאותן מלאכים הקדושים
השיבים למצות סכה. ולמצות ד' מינים לולב ואתרוג
הדם וערבה. הנוהגים בחג הסוכות הם יתלוו עמנו בצאתנו מן
הסכה. ויכנסו עמנו לבתינו לחיים ולשלום. ולהיות תמיד עלינו
שמירה עליונה ממעון קדשך. ולהצילנו מכל חטא ועון ומכל פגעים
רעים. ומכל שעות רעות המתרגשות לבא לעולם. ותערה עלינו רוח
מקרום. ותחדש פליותנו לעבדך באמת באהבה וביראה. ונתמיד
מאד בתלמוד תורתך הקדושה ללמוד וללמד. וזכות ארבעה מינים
ומצות סכה יעמוד שתאריך אפך עד שובינו אליך בתשובה
שלימה לפניך. ונתקן כל אשר פגמנו. ונזכה לשני שלחנות בלי
צער ויגון אני ובני ביתי ויוצאי חלצי. ונהיה כלנו שקטים ושלווים
דשנים ורעננים. ועובדי השם באמת לאמתו כרצונך הטוב בכלל
כל בני ישראל: יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יהוה צורי
וגואלי:

"כשם שזכיתי וישבתי בסוכה זו כך אזכה לשנה הבאה לישב בסוכת עור של לויתן".
והקשו שהרי שואל פרס. וי"ל ע"פ המדרש בראשית פרשת וירא, על הפסוק והשענו
תחת העץ - בזכות שאמר אברהם אבינו לאורחים והשענו תחת העץ זכו בניו לג'
דברים. זכו לענני כבוד, זכו למצות סוכה וזכו לסוכת עורו של לויתן. וי"ל בעזה"י
שזהו המכוון באמירת היה רצון, כשם שראיתי שנת שבר לאברהם אבינו עבור
הכניסו את האורחים שזכיתי למצות סוכה, כן אזכה לתשלום השכר של אברהם אבינו
שהיא סוכת עור של לויתן.

קידוש ליל חג הסוכות

כשחל יו"ט בשבת מתחילין כאן:

בלחש ויהי ערב ויהי בקר:

יום הששי. ויכלו השמים והארץ וכל צבאם: ויכל אלהים ביום השביעי, מלאכתו אשר עשה, וישבת ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה: ויברך אלהים את יום השביעי, ויקדש אתו, כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלהים לעשות:

כשחל יו"ט בחול מתחילין כאן:

סברי מרנן:

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם
בזרא פרי הגפן:

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם אשר בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון וקדשנו במצותיו. ותתן לנו יהוה אלהינו באהבה (לשבת שבתות למנוחה ו) מועדים לשמחה. חגים וזמנים לששון. את יום (לשבת השבת הזה ואת יום) חג הסוכות הזה. ואת יום טוב מקרא קודש הזה. זמן שמחתנו. (לשבת באהבה) מקרא קודש זכר ליציאת מצרים. כי בנו בחרת ואותנו קדשת מכל העמים. (לשבת ושבת) ומועדי קדשך (לשבת באהבה וברצון) בשמחה ובששון הנחת לנו: ברוך אתה יהוה. מקדש (לשבת השבת ו) ישראל וזה זמנים:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בְּמִצּוֹתָיו וְצִוָּנוּ לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהִחֲיֵנוּ וְקִיָּמָנוּ
וְהִגִּיעָנוּ לְזֶמֶן הַזֶּה:

כשחל יו"ט במוצאי שבת מקדשין לפני ברכת לישב בסוכה ושהחיינו לפי סדר יקנה"א,
דהיינו יין, קידוש, נר, הבדלה, זמן:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. בּוֹרָא מְאוּרֵי הָאֵשׁ:
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הַמְבָדִיל בֵּין קֹדֶשׁ
לְחול. בֵּין אור לְחֹשֶׁךְ. בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים. בֵּין יוֹם
הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה. בֵּין קֹדֶשֶׁת שַׁבָּת לְקֹדֶשֶׁת יוֹם
טוֹב הַבְּדִלָּתָהּ. וְאֵת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה קֹדֶשֶׁת.
הַבְּדִלָּתָהּ וְקֹדֶשֶׁת אֶת עַמּוֹד יִשְׂרָאֵל בְּקֹדֶשֶׁתָּךְ: בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה. הַמְבָדִיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ:

ומברך לישב בסוכה ושהחיינו:

קִידוּשׁ לַיּוֹם חַג הַסּוּכּוֹת

אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מְקַרְאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם:
וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מוֹעֲדֵי יְהוָה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

סְבִרֵי מְרֻנָּה:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרָא פְּרֵי הַנֶּפֶץ:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצּוֹתָיו
וְצִוָּנוּ לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה:

בסוכות בתוך הסעודות ילמוד זה המאמר מהזוהר הקדוש (פ' אמור)

תא חזי בשעתא דבר נש יתיב במדורא דא צלא דמהימנותא, שכינתא פֿרסא גדפֿהא עליה מלעילא, ואברהם וחמשה צדיקיא אחרנין שוין מדוריהון עמיה. אמר רבי אבא, אברהם וחמש צדיקיא ודוד מלכא שוין מדוריהון עמיה הה"ד בסכות תשובו שבֿעת ימים, שבֿעת ימים כתיב ולא בשבֿעת ימים. כגונא דא כתיב כי ששת ימים עשה ה' את השמים וגו'. ובעי בר נש למחדי בכל יומא ויומא באנפין נהירין באושפזין אלין דשרין עמיה. ואמר רבי אבא כתיב בסכות תשובו שבֿעת ימים ולבתר ישובו בסכות, בקדמיתא תשובו ולבתר ישובו, אלא קדמא לאושפזי, תנינא לבני עלמא. קדמא לאושפזי, כי הא דרב המנונא סבא כד הוי עיל לסכה הוי חדי וקאים על פתחא דסכה מלגאו ואמר נזמן לאושפזין, מסדר פתורא, וקאים על רגלוהי, ומברך ואומר בסכות תשובו שבֿעת ימים, תיבו אושפזין עלאין תיבו, תיבו אושפזי מהימנותא תיבו, ארים ידי וחדי ואמר, זכא חולקנא, זכא חולקהון דישראל דכתיב כי חלק ה' עמו וגו', והוה יתיב. תנינא לבני עלמא, דמאן דאית ליה חולקא בעמא ובארעא קדישא יתיב בצלא דמהימנותא לקבלא אושפזין למחדי בהאי עלמא ובעלמא דאתי:

זמירות לימי הסוכות

לחי עולמים.	הלכות והלבוש	לחי עולמים.	האדרת והאמונה
לחי עולמים.	המלוכה והממשלה	לחי עולמים.	הבינה והברכה
לחי עולמים.	הנוי והנצח	לחי עולמים.	הנאווה והנדלה
לחי עולמים.	הסגוי והשגב	לחי עולמים.	הדעה והדבור
לחי עולמים.	העז והענוה	לחי עולמים.	ההוד וההדר
לחי עולמים.	הפדות והפאר	לחי עולמים.	הנער והנתיקות
לחי עולמים.	הצבי והצדק	לחי עולמים.	הנזק והזהר
לחי עולמים.	הקריאה והקדשה	לחי עולמים.	החיל והחסן
לחי עולמים.	הרץ והרוממות	לחי עולמים.	המכס והטהר
לחי עולמים.	השיר והשבח	לחי עולמים.	היחוד והיראה
לחי עולמים.	התהלה והתפארת	לחי עולמים.	הבתר והכבוד

עַל יִשְׂרָאֵל אָמוֹנָתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל בְּרַכָּתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל נְאֻתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל דְּבִרָתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל הַדְּרָתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל וְעִידָתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל זְכִירָתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל חֲמֻלָּתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל מְהֻרָּתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל יִשְׁרָתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל בְּנֻתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל לְאֻמָּתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל מַלְכוּתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל נְעִימָתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל סְגֻלָּתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל עֲדָתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל פְּעֻלָּתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל צְדָקָתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל קְדוּשָׁתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל רֹמְמוֹתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל שְׂכִינָתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל תַּפְאָרָתוֹ:

וַיֵּאָתִיו כָּל לְעַבְדְּךָ, וַיְבָרְכוּ שֵׁם כְּבוֹדְךָ, וַיְגִידוּ בְּאֵיִם צְדָקָךְ, וַיְדַרְשׁוּךָ עַמִּים לֹא יָדְעוּךָ, וַיְהַלְלוּךָ כָּל אֲפָסֵי אֶרֶץ, וַיֹּאמְרוּ תָמִיד יִגְדַּל יְדוּד. וַיִּזְבְּחוּ לָךְ אֶת זִבְחֵיהֶם, וַיִּזְנְחוּ אֶת עֲצָבֵיהֶם, וַיַּחֲפְרוּ עִם פְּסִילֵיהֶם, וַיִּטּוּ שִׁבְסָם אֶחָד לְעַבְדְּךָ. וַיִּירָאוּךָ עִם שֹׁמֵשׁ מִבְּקָשֵׁי פְנִיָּה, וַיִּכְּרוּ כַח מַלְכוּתְךָ, וַיִּלְמְדוּ תוֹעִים בִּינָה, וַיִּמְלְלוּ אֶת גְּבוּרָתְךָ, וַיִּנְשְׂאוּךָ מִתְנַשֵּׂא לְכָל לְרֹאשׁ, וַיִּסְלְדוּ בְּחִילָה פְנִיָּה, וַיַּעֲמֻדוּךָ גִּזֵּר תַּפְאָרְתָּהּ. וַיִּפְצְחוּ הָרִים רִנָּה, וַיִּצְהֲלוּ אֵיִם בְּמִלְכָּךְ, וַיִּקְבְּלוּ עוֹל מַלְכוּתְךָ עֲלֵיהֶם, וַיְרוֹמְמוּךָ בְּקֹהֶל עָם, וַיִּשְׁמְעוּ רְחוּקִים וַיִּבְאוּ, וַיִּתְּנוּ לָךְ כֶּתֶר מְלוּכָה:

הַגָּלָה נָא וּפְרוֹם חֲבִיבִי עָלִי אֶת סִכַּת שְׁלוֹמְךָ:
נוֹדַע בִּיהוּדָה אֱלֹקִים בְּיִשְׂרָאֵל גָּדוֹל שְׁמוֹ:
וַיְהִי בְשָׁלֹם סוּכּוֹ וּמַעֲוֹנָתוֹ בְּצִיּוֹן:
וְשִׁמְחָתָּ בְּחֻנּוֹךְ: וְהֵייתָ אִךְ שְׂמִיחַ:

אֲתָהּ בְּחֻרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים אֲהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְשׁוֹנוֹת וְקִדְשָׁתָנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְקִרְבָּתָנוּ מִלִּפְנֵי לְעַבְדְּתְךָ וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ עָלֵינוּ קִרְאתָ: וְתִתֵּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת יוֹם חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה. זְמַן שִׂמְחָתָנוּ: מִקְרָא קֹדֶשׁ זָכָר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

סדר נטילת לולב

יְהוָה רָצוֹן מִלִּפְנֵיהֶ, יְיָ אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי,
 בְּפָרִי עֵץ הָדָר, וּבַפֹּת תְּמָרִים, וְעֵנָף עֵץ
 עָבוֹת, וְעֶרְבֵי נָחַל, אוֹתִיּוֹת שִׁמְךָ הַמִּיָּחָד תִּקְרַב
 אֶחָד אֶל אֶחָד, וְהָיוּ לְאַחָדִים בְּיָדֵי, וְלִידַע אֶיךָ שִׁמְךָ
 נִקְרָא עָלַי, וַיִּירָאוּ מִגִּשֶׁת אֱלֹהֵי. וּבִנְעָנוּעֵי אוֹתָם
 תִּשְׁפִּיעַ שְׁפַע בְּרָכוֹת מִדַּעַת עֲלִיוֹן לְנוֹה אֶפְרַיִם,
 לְמִכּוֹן בֵּית אֱלֹהֵינוּ. וְתִהְיֶה חֲשׁוּבָה לִפְנֵיךָ מִצִּוֹת
 אַרְבָּעָה מִיָּנִים אֵלֶּה, כְּאֵלֶּה קִיַּמְתִּיהָ בְּכָל פְּרָטוֹתֶיהָ
 וְשִׁרְשֶׁיהָ וְתִרְיָ"ג מִצִּוֹת הַתְּלוּיִם בָּהּ, כִּי כּוֹנְנִתִי
 לִיחָדָא שְׁמָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנִיתָהּ, בְּדַחִילוֹ
 וּדְחִימוֹ, לִיחָד שֵׁם י"ה בּו"ה בִּיחּוּדָא שְׁלִים, בְּשֵׁם
 כָּל יִשְׂרָאֵל. אָמֵן. בְּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן.

**בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר
 קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת לֹולֵב.**

בפעם הראשונה מוסיף:

**בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
 שֶׁהִתְחַנְּנוּ וְקִיַּמְנוּ וְהִגִּיעָנוּ לְזֶמֶן הַזֶּה.**

שמחת בית השואבה

בסוכות אז שואבים מים לנסך ע"ג המזבח, כי דור האחרון הם בחיי שואב מימך, ומנסכים את המים למקום השיתין, שהוא השורש של ראשית הבריאה שמשם הושתת העולם, וכמו שרמזו בתיבת בראשית, בראשית, כמ"ש בגמרא סוכה, ובוה מתקשרים הנשמות של עיקבתא דמשיחא בשרשן.
[נצבים וילך - תשס"ט]

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, אֶל יְיָ בַּעֲרֹתָהּ לִי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי. יְיָ הַצִּילָהּ
נַפְשִׁי מִשָּׁפֶת שֹׁקֶר, מִלְּשׁוֹן רַמְיָה. מִהַ יִּתֵּן לָהּ וּמִהַ יִּסְיֶהָ
לָהּ, לְשׁוֹן רַמְיָה. חֲצִי גִבּוֹר שְׁנוּנִים, עִם גִּחְלֵי רִתְּמִים. אֲוִיָּה לִי
כִּי גִרְתִּי מִשֹּׁד, שְׁכַנְתִּי עִם אֱהֲלֵי קֶדֶר. רַבַּת שְׁכֻנָּה לָהּ נַפְשִׁי,
עִם שׁוֹנֵא שָׁלוֹם. אֲנִי שָׁלוֹם וְכִי אֲדַבֵּר, הִמָּה לַמִּלְחָמָה:

שִׁיר לַמַּעֲלוֹת, אֲשָׁא עֵינֵי אֶל הַהָרִים, מֵאֵין יָבֵא עֲזָרִי. עֲזָרִי
מֵעַם יְיָ, עֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. אֵל יִתֵּן לַמוֹט רִגְלָהּ, אֵל יָנוּם
שֹׁמְרָהּ. הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן, שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. יְיָ שֹׁמְרָהּ, יְיָ
צִלָּהּ עַל יַד יְמִינָהּ. יוֹמָם הַשֶּׁשֶׁשׁ לֹא יַכְבֶּה, וַיִּרַח בְּלִילָהּ. יְיָ
יִשְׁמְרֶהָ מִכָּל רָע, יִשְׁמַר אֶת נַפְשָׁהּ. יְיָ יִשְׁמַר צִאתָהּ וּבֹאָהּ,
מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד, שְׁמַחְתִּי בְּאִמְרִים לִי, בֵּית יְיָ גִּלָּהּ.
עֲמֻדוֹת הָיוּ רִגְלֵינוּ, בְּשַׁעְרֶיךָ יְרוּשָׁלַיִם. יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה,
בְּעִיר שֹׁחֲבָרָה לָהּ יִתְּדוּ. שָׁשׂוּ עָלוּ שְׁבָטִים שְׁבָטֵי יְהוּדָה
לְיִשְׂרָאֵל, לְהַדּוֹת לְשֵׁם יְיָ. כִּי שָׁמָּה יָשְׁבוּ בְּסֹאוֹת לַמִּשְׁפָּט,
בְּסֹאוֹת לְבֵית דָּוִד. שְׂאֲלוּ שָׁלוֹם יְרוּשָׁלַיִם, וְשָׁלוֹ אֱהֲבֶיךָ. יְהִי
שָׁלוֹם בְּחִילָךְ, שְׁלוֹהָ בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ. לְמַעַן אַחֲי וְרַעֲי, אֲדַבֵּרָה נָא
שָׁלוֹם בְּךָ. לְמַעַן בֵּית יְיָ אֱלֹהֵינוּ, אֲבַקֶּשֶׁה טוֹב לָךְ:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, אֵלֶיךָ נִשְׁאֲתִי אֶת עֵינִי, הַיֹּשֵׁבִי בַשָּׁמַיִם. הִנֵּה
 כְּעֵינִי עֹבְדִים אֶל יַד אֲדוֹנֵיהֶם, כְּעֵינִי שֹׁפְחָה אֶל יַד
 גְּבוֹרָתָהּ, בֵּן עֵינֵינוּ אֶל יְיָ אֱלֹהֵינוּ, עַד שִׁיחַנֵּנוּ. חֲנֹנוּ יְיָ חֲנֹנוּ, כִּי
 רַב שָׁבַעְנוּ בּוֹ. רַבַּת שָׁבַעָה לָּהּ נַפְשֵׁנוּ, הִלְעַג הַשָּׂאֲנָנִים, הַבּוֹ
 לִנְאִי יוֹנִים:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד, לוּלִי יְיָ שִׁהְיָה לָנוּ, יֹאמֶר נָא יִשְׂרָאֵל.
 לוּלִי יְיָ שִׁהְיָה לָנוּ, בְּקוֹם עָלֵינוּ אָדָם. אֲזִי חַיִּים בְּלָעוֹנוּ,
 בַּחֲרוֹת אַפִּם בָּנוּ. אֲזִי הַמִּים שִׁטְפוֹנוּ, נִחַלָּה עֹבֵר עַל נַפְשֵׁנוּ.
 אֲזִי עֹבֵר עַל נַפְשֵׁנוּ, הַמִּים הַיִּדְוָנִים. בְּרוּךְ יְיָ, שֶׁלֹּא נִתְּנָנוּ מֵרָף
 לְשִׁנְיָהֶם. נַפְשֵׁנוּ בְּצַפּוֹר נִמְלְטָה מִפֶּחַ יוֹקָשִׁים, הַפֶּחַ נִשְׁבֵּר,
 וְאִנְחָנוּ נִמְלְטָנוּ. עֲזָרְנוּ בְּשֵׁם יְיָ, עֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, הַבְּמַחִים בֵּי, בְּהַר צִיּוֹן לֹא יִמוּט לְעוֹלָם יֹשֵׁב.
 יְרוּשָׁלַיִם הָרִים סָבִיב לָהּ, וַיִּי סָבִיב לְעַמּוֹ, מַעֲתָה וְעַד
 עוֹלָם. כִּי לֹא יָנוּחַ שִׁבְט הָרָשָׁע עַל גּוֹרֵל הַצַּדִּיקִים, לְמַעַן לֹא
 יִשְׁלַחוּ הַצַּדִּיקִים בְּעוֹלָתָהּ יָדֵיהֶם. הִיטִיבָהּ יְיָ לְטוֹבִים,
 וְלִישָׁרִים בְּלִבּוֹתָם. וְהַמַּטִּים עֲקֻלְקֻלוֹתָם יוֹלִיכֵם יְיָ אֶת פְּעָלֵי
 הָאָוֶן, שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, בְּשׁוּב יְיָ אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן, הֵינּוּ כַחֲלָמִים. אֲזִי
 יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה, אֲזִי יֹאמְרוּ בְּגוֹיִם, הַגִּדִּיל
 יְיָ לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי. הַגִּדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ, הֵינּוּ שְׂמֵחִים.
 שׁוּבָה יְיָ אֶת שְׁבִיתָנוּ, בְּאַפִּיקִים בְּנִגְבִּי. הַזְרַעִים בְּדַמְעָה, בְּרִנָּה

יִקְצְרוּ. הַלֹּחַד יִלֶּךְ וּבִכְה נִשָּׂא מִשָּׁךְ הַזֶּרַע, בֹּא יְבוֹא בְרָנָה,
נִשָּׂא אֶלְמָתָיו:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְשִׁלְמָה, אִם יִי לֹא יִבְנֶה בֵּית, שָׂוֹא עָמְלוֹ בּוֹנִיו
בו, אִם יִי לֹא יִשְׁמַר עִיר, שָׂוֹא שָׁקֵד שׁוֹמֵר. שָׂוֹא לָכֶם
מִשְׁכִּימֵי קוֹם מֵאַחֲרֵי שָׁבֶת, אֲכָלִי לֶחֶם הָעֶצְבִּים, בֵּן יִתֵּן
לִידִידוֹ שֵׁנָא. הִנֵּה נִחַלְתָּ יִי בָנִים, שָׁכַר פָּרִי הַבֶּטֶן. כְּחָצִים בְּיַד
גִּבּוֹר, בֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים. אֲשֶׁרִי הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר מְלֹא אֶת אֲשַׁפְתּוֹ
מֵהֶם, לֹא יִבְשׁוּ, כִּי יִדְבְּרוּ אֶת אוֹיְבֵים בְּשֹׁעַר:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, אֲשֶׁרִי כָּל יִרְאָ יִי, הִהֲלֵךְ בְּדַרְכָּיו. יִגִּיעַ כְּפִידָּ כִּי
תֹאכַל, אֲשֶׁרִיךְ וְטוֹב לָךְ. אֲשַׁתְּךָ כְּגִפֶּן פְּרִיָּה בִּירְכָתִי
בֵּיתְךָ, בְּגִיד כִּשְׁתְּלֵי זֵיתִים, סָבִיב לְשִׁלְחָנְךָ. הִנֵּה כִּי בֵּן יִבְרָךְ
גִּבּוֹר, יִרְאָ יִי. יִבְרַכְךָ יִי מִצִּיּוֹן, וְרֹאֵה בְטוֹב יְרוּשָׁלַיִם, כֹּל יָמֵי
חַיֶּיךָ. וְרֹאֵה בָנִים לְבְּנֶיךָ, שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, רַבַּת צָרְרוּנִי מִנְּעוּרִי, יֹאמֵר נָא יִשְׂרָאֵל. רַבַּת
צָרְרוּנִי מִנְּעוּרִי, גַּם לֹא יָכְלוּ לִי. עַל גְּבִי חָרְשׁוֹ חֲרָשִׁים,
הֶאֱרִיכוּ לְמַעֲנִיתָם. יִי צַדִּיק, קִצִּין עֲבוֹת רָשָׁעִים. יִבְשׁוּ וַיִּסָּגּוּ
אֲחֹר, כֹּל שִׁנְאֵי צִיּוֹן. יִהְיוּ כְּחֻצִיר גִּגּוֹת, שֶׁקֶדְמָת שָׁלַף יָבֵשׁ.
שָׁלֹא מְלֹא כְּפוֹ קוֹצֵר, וְחֻצָּנוּ מַעֲמֵר. וְלֹא אָמְרוּ הָעֹבְרִים בְּרַכַּת
יִי אֱלֹהֵיכֶם, בְּרַכָּנוּ אֶתְכֶם בְּשֵׁם יִי:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, מִמַּעַמְקִים קָרָאתִיךָ יְיָ. אֲדֹנָי שְׁמָעָה בְּקוֹלִי,
תְּהַיִּינָה אַזְנוֹיךָ קְשׁוּבוֹת לְקוֹל תְּחִנוּנִי. אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר
יְהוָה, אֲדֹנָי, מִי יַעֲמֵד. כִּי עֲמֹד הַסְּלִיחָה, לְמַעַן תִּגְדֹּל. קוֹיִתִּי יְיָ
קְוֹתָה נַפְשִׁי, וְלִדְבָרוֹ הוֹחֵלְתִּי. נַפְשִׁי לֹאדֹנִי, מִשְׁמָרִים לְבָקֵר
שְׁמָרִים לְבָקֵר. יַחַל יִשְׂרָאֵל אֵל יְיָ, כִּי עִם יְיָ הַחֶסֶד, וְהִרְבָּה
עֲמוֹ פְדוּת. וְהוּא יַפְדֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל, מִכָּל עֲוֹנוֹתָיו:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד, יְיָ, לֹא גָבַהּ לְבִי וְלֹא רָמוּ עֵינַי, וְלֹא
הִלַּכְתִּי בַּגְּדָלוֹת וּבִנְפִלְאוֹת מִמְּנִי. אִם לֹא שְׁוִיתִי
יְדוֹמָמִתִּי נַפְשִׁי, כְּנִמְל עָלֵי אִמּוֹ, כְּנִמְל עָלֵי נַפְשִׁי. יַחַל יִשְׂרָאֵל
אֵל יְיָ, מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, זְכוֹר יְיָ לְדָוִד אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָיו. אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לֵי, נָדַר
לְאֲבִיר יַעֲקֹב. אִם אָבֹא בְּאֶהֱל בֵּיתִי, אִם אֶעֱלֶה עַל
עֵרֶשׁ יְצוּעֵי. אִם אֶתֵּן שָׁנָת לְעֵינַי, לְעַפְעַפִּי תְנוּמָה. עַד אֲמָצֵא
מָקוֹם לִי, מִשְׁכָּנוֹת לְאֲבִיר יַעֲקֹב. הִנֵּה שְׁמַעְנוּהָ בְּאַפְרָתָה,
מִצְאֲנוּהָ בְּשֵׂדֵי יַעֲר. נִבְוָאָה לְמִשְׁכְּנוֹתָיו, נִשְׁתַּחֲוָה לְהֹדֶם
רִגְלָיו. קוֹמָה יְיָ לְמִנוּחַתְךָ, אֶתָּה וְאַרְזֹן עֲזָךְ. כִּהְנִיךָ יִלְבְּשׁוּ
צִדִּק, וְחִסְדֶּיךָ יִרְנְנוּ. בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדְּךָ, אֵל תֵּשֵׁב פָּנֵי
מִשְׁיחֶךָ. נִשְׁבַּע יְיָ לְדָוִד אֱמֶת לֹא יָשׁוּב מִמֶּנָּה, מִפָּרִי בִטְנְךָ
אִשִּׁית לְכֶסֶף לָךְ. אִם יִשְׁמְרוּ בְּנֶיךָ בְּרִיתִי וְעֲדָתִי זֹו אֶלְמִדָּם,
גַּם בְּנֵיהֶם עָדִי עַד יֵשְׁבוּ לְכֶסֶף לָךְ. כִּי בָחַר יְיָ בְּצִיּוֹן, אֹהֶה
לְמוֹשָׁב לוֹ. זֹאת מְנוּחָתִי עָדִי עַד, פֹּה אֵשֵׁב כִּי אוֹתִיָּה. צִידָה
בְּרֶךְ אֲבִירָךְ, אֲבִיוֹנִיָּה אֲשַׁבֵּעַ לָחֶם. וְכִהְנִיָּה אֲלִבִּישׁ יִשַׁע,

וְחִסְדֶּיהָ רִנָּן יִרְנָנוּ. שָׁם אֶצְמִית כְּרֵן לְדֹד, עֲרֵכְתִּי נָר לְמִשְׁיַחִי.
אֹיְבָיו אֶלְבִּישׁ בִּשְׁת, וְעֲלִיו יִצְיִן נִזְרוּ:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדֹד, הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נָעִים, שִׁבַּת אֲחִים נָם
יָחַד. בְּשִׁמְךָ הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ, יֵרֵד עַל הַזֶּקֶן, זִמְן אֶהְרֹן,
שִׁירְד עַל פִּי מְדוּתָיו. כָּטַל חֶרְמוֹן שִׁירְד עַל הָרָרִי צִיּוֹן, כִּי שָׁם
צִוָּה יְיָ אֶת הַבְּרָכָה, חַיִּים עַד הָעוֹלָם:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת יְיָ, כָּל עַבְדֵי יְיָ, הָעֹמְדִים בְּבֵית
יְיָ בְּלִילוֹת. שָׂאוּ יְדְכֶם קֹדֶשׁ, וּבָרְכוּ אֶת יְיָ. יְבָרְכֶךָ יְיָ
מִצִּיּוֹן, עֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

קִידוּשׁ לְשִׁמְיֵי עֶצְרַת וּשְׂמַחַת תּוֹרָה

כשחל יו"ט בשבת מתחילין כאן:

בלחש וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בֹקֶר:

יוֹם הַשְּׁשִׁי. וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צָבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי, מְלֹאכֶתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה, וַיִּשְׁבַּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְכַל
מְלֹאכֶתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיְקַדְּשׁ
אֹתוֹ, כִּי בּוֹ שָׁבַת מְכַל מְלֹאכֶתוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

כשחל יו"ט בחול מתחילין כאן:

סְבָרֵי מְרֻנָּן:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְרִי הַגֶּפֶן:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר
 בָּנוּ מִכָּל עָם וְרוֹמַמְנוּ מִכָּל לָשׁוֹן וּקְדָשָׁנוּ
 בְּמִצְוֹתָיו. וְהִתֵּן לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (לשבת
 שְׁבֻתוֹת לְמִנוּחָה ו) מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה. חַגִּים וְזִמְנִים
 לְשִׂשׁוֹן. אֶת יוֹם (לשבת הַשְּׁבֵת הַזֶּה וְאֶת יוֹם) שְׁמִינִי עֲצֶרֶת
 הַחֵג הַזֶּה. וְאֶת יוֹם טוֹב מִקְרָא קוֹדֵשׁ הַזֶּה. זְמַן
 שְׂמִיחָתָנוּ. (לשבת בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קָדֵשׁ וְכֵן לִיצִיאת
 מִצְרַיִם. כִּי בָנוּ בְּחִירָתָךְ וְאוֹתָנוּ קְדִישָׁתְךָ מִכָּל הָעַמִּים.
 (לשבת וְשִׁבְתָּ) וּמוֹעֲדֵי קִדְשֶׁךָ (לשבת בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן)
 בְּשִׂמְחָה וּבְשִׂשׁוֹן הִנַּחְלָתָנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מִקְדָּשׁ
 (לשבת הַשְּׁבֵת ו) יִשְׂרָאֵל וְהַזִּמְנִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהִחֲיֵינוּ וְקִיָּמָנוּ
 וְהִגִּיעָנוּ לְזְמַן הַזֶּה:

כשחל יו"ט במוצאי שבת מקדשין לפני שהחיינו לפי סדר יקנה"ז, דהיינו יין, קידוש, נר,
 הבדלה, זמן:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. בּוֹרֵא מְאוּרֵי הָאֵשׁ:
 בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הַמְבָדִיל בֵּין קָדֵשׁ לְחוֹל. בֵּין
 אֹרֶךְ לְחֹשֶׁךְ. בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים. בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשִׁשֶּׁת יָמֵי
 הַמַּעֲשֶׂה. בֵּין קְדֻשַּׁת שְׁבֻת לְקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הַבְּדִלָּה. וְאֶת יוֹם
 הַשְּׁבִיעִי מְשַׁשֶּׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה קְדֻשָּׁתָהּ. הַבְּדִלָּה וְקְדֻשַּׁתָּהּ אֶת עַמְּךָ
 יִשְׂרָאֵל בְּקְדֻשָּׁתְךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַמְבָדִיל בֵּין קָדֵשׁ לְחֹשֶׁךְ:

ומברך שהחיינו.

סדר ברכת המזון

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. בָּשׁוּב יְהוָה אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֻלָּמִים: אֹז
יִמְלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה. אֹז יֹאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְדִּיל יְהוָה
לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי: הַגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ. הָיִינוּ שְׂמֵחִים: שׁוּבָה
יְהוָה אֶת שְׁבִיתֵנוּ כְּאַפִּיקִים בְּנֶגֶב: הַזֵּרְעִים בְּדַמְעָה בְּרִנָּה יִקְצְרוּ:
הַלֹּךְ יֵלֶךְ וּבָכָה נִשָּׂא מִשָּׁךְ הַזֶּרַע. בֹּא יְבֹא בְּרִנָּה. נִשָּׂא אֶלְמָתֵינוּ:

לְשֵׁם יְחִיד קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁבְיָנְתִּיה בְּדַחֲלֵנוּ וְרַחֲמֵינוּ וְרַחֲמֵינוּ וְרַחֲמֵינוּ לְיִחָד שֵׁם י"ה בּוֹיָה בְּיַחְוָדא
שְׁלִים, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנִעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל: הַנְּנִי מוֹכֵן וּמְזֻמֵּן לְקִנּוּס מַצּוֹת עֲשֵׂה שֶׁל בְּרַכַּת
הַמְּזוֹן שֶׁנֶּאֱמַר וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבְרַכְתָּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה, אֲשֶׁר נָתַן לָךְ. וַיְהִי נֵעַם
אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָה:

הַמְּזֻמֵּן אֹמֵר: רַבּוֹתֵי מִיר וְעֵלָן כְּעִנְטָשׁוֹן:

וְעוֹנִים הַמְּסוּבִין: יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: וַחֲזוֹר הַמְּזֻמֵּן יְהִי וְכו',
וּמוֹסִיף הַמְּזֻמֵּן: בְּרִשׁוֹת מָרְנָן וְרַבּוֹתֵי נְבֻרָךְ (בַּעֲשֵׂרָה אֱלֹהֵינוּ) שְׂאֵכְלָנוּ מִשְׁלוֹ:
וְעוֹנִים הַמְּסוּבִין: בְּרוּךְ (בַּעֲשֵׂרָה אֱלֹהֵינוּ) שְׂאֵכְלָנוּ מִשְׁלוֹ וּבָטוּבוֹ חֲיֵינוּ:
וַחֲזוֹר הַמְּזֻמֵּן בְּרוּךְ וְכו', וְהַמְּסוּבִין עוֹנִין אִמֵּן:

מִי שֶׁלֹּא אָכַל עוֹנָה: בְּרוּךְ (בַּעֲשֵׂרָה אֱלֹהֵינוּ) וּמְבֹרָךְ שְׁמוֹ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

לְשִׁמְחַת נִישׁוּאִין וּשְׁבַע בְּרֻכּוֹת

בְּרִשׁוֹת מָרְנָן וְרַבּוֹתֵי נְבֻרָךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשְּׂמִיחָה בְּמַעֲוָנוּ. שְׂאֵכְלָנוּ מִשְׁלוֹ:

בְּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשְּׂמִיחָה בְּמַעֲוָנוּ. שְׂאֵכְלָנוּ מִשְׁלוֹ. וּבָטוּבוֹ חֲיֵינוּ:

מִי שֶׁלֹּא אָכַל עוֹנָה: בְּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשְּׂמִיחָה בְּמַעֲוָנוּ. וּמְבֹרָךְ שְׁמוֹ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם.

הֵזַן אֶת הָעוֹלָם כָּלוֹ. בְּטוּבוֹ בְּחֵן

בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים. הוּא נוֹתֵן לָחֶם לְכָל

בָּשָׂר. כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדּוֹ. וּבְטוּבוֹ הַגָּדוֹל עִמָּנוּ

תָּמִיד לֹא חָסַר לָנוּ וְאֵל יַחֲסֹר לָנוּ מְזוֹן

לְעוֹלָם וָעֶד. בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל. כִּי הוּא אֵל
 זֶן וּמַפְרִינִם לְכָל וּמַטִּיב לְכָל וּמַכִּין מְזוּזָן לְכָל
 בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר בָּרָא. כְּאֶמּוֹר. פּוֹתַח אֶת יָדָךְ
 וּמַשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
 הֵזֵן אֶת הַכֹּל:

נִוְרָה לָךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לְאַבּוֹתֵינוּ אֶרֶץ
 חֲמֻדָּה טוֹבָה וְרַחֲבָה. וְעַל שֶׁהוֹצֵאתָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
 מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. וּפְדִיתָנוּ מִבֵּית עֲבָדִים. וְעַל בְּרִיתְךָ
 שֶׁחֲתַמְתָּ בְּבִשְׁרֵנוּ. וְעַל תּוֹרַתְךָ שֶׁלְּמַדְתָּנוּ. וְעַל חֻקֶּיךָ
 שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ. וְעַל חַיִּים חַן וְחֶסֶד שֶׁחֻנַּנְתָּנוּ. וְעַל אֲכִילַת
 מְזוּזָן שֶׁאַתָּה זֶן וּמַפְרִינִם אוֹתָנוּ תָּמִיד. בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת
 וּבְכָל שָׁעָה:

וְעַל הַכֹּל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲנִיחָנוּ מוֹדִים לָךְ
 וּמְבָרְכִים אוֹתְךָ. יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָל חַי
 תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכַתּוּב. וְאָכַלְתָּ וּשְׂבַעְתָּ
 וּבִרְכַתְּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר
 נָתַן לָךְ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמְּזוּזָן:

רַחֵם נָא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמּוֹךְ. וְעַל יְרוּשָׁלַיִם
 עִירָךְ. וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדָךְ. וְעַל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד
 מְשִׁיחֶךָ. וְעַל הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקְדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שְׁמֶךָ עָלָיו:
 אֱלֹהֵינוּ. אָבִינוּ. רָעִנוּ זִוְנָנוּ פָּרַנְסָנוּ וּכְלָכְלָנוּ וְהַרְוִיחֵנוּ.
 וְהַרְוֵחַ לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִהֲרָה מְכֹל צָרוֹתֵינוּ. וְנָא אֵל
 תַּצְרִיכֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לֹא לַיָּדִי מִתַּנַּת בָּשָׂר וָדָם וְלֹא
 לַיָּדִי הַלְוָאתָם. כִּי אִם לַיָּדֶךָ הַמְּלָאָה. הַפְּתוּחָה. הַקְדוּשָׁה
 וְהַרְחֲבָה. שְׁלֹא נִבּוֹשׁ וְלֹא נִכָּלָם וְלֹא נִכָּשֵׁל לְעוֹלָם וָעֶד:

לשבת:

רָצָה וְהִתְלַצְנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וּבְמִצְוֹת יוֹם הַשְּׁבִיעִי הַשְּׁבֶת הַגָּדוֹל וְהַקְדוֹשׁ
 הַזֶּה כִּי יוֹם זֶה גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ הוּא לְפָנֶיךָ לְשֶׁבֶת בּוֹ וְלָנוּחַ בּוֹ בְּאַהֲבָה בְּמִצְוֹת
 רְצוֹנָךְ וּבְרָצוֹנָךְ הִנֵּיתָ לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שְׁלֹא תִהְיֶה צָרָה וְדָאָה יָגוֹן וְאַנְחָה בְּיוֹם
 מְנוּחָתָנוּ וְהִרְאֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּנִחְמוֹת צִיּוֹן עִירָךְ וּבְכַנֵּן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קִדְשֶׁךָ כִּי אַתָּה
 הוּא בֹעַל הַיְשׁוּעוֹת וּבֹעַל הַנִּחְמוֹת:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וַיָּבֵא וַיַּגִּיעַ וַיִּרְאֶה וַיִּרְצֶה וַיִּשְׁמַע
 וַיַּפְקֵד וַיִּזְכֹּר זְכוּרֵנוּ וּפְקֻדוֹתֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מְשִׁיחַ
 בֶּן דָּוִד עַבְדְּךָ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קִדְשֶׁךָ וְזִכְרוֹן כָּל עַמּוֹךְ בֵּית
 יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לְפָלִיטָה לְטוֹבָה לְחַן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים טוֹבִים
 וּלְשָׁלוֹם

לסוכות - בְּיוֹם חַג הַסּוּכּוֹת הַזֶּה

לשמ"ע ושמח"ת - בְּיוֹם שְׁמִינִי עֶצְרַת הַחַג הַזֶּה

בְּיוֹם טוֹב מְקָרָא קוֹדֶשׁ הַזֶּה. זְכָרְנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפְקֻדָּנוּ
 בּוֹ לְבִרְכָּה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ לְחַיִּים טוֹבִים. וּבְדָבָר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס
 וְחַנּוּן וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם
 אַתָּה:

ברכות למי ששכח רצה או יעלה ויבא: שכח לומר יעלה ויבא או רצה כשחל בשבת ונזכר קודם שאמר השם מברכת בונה ירושלים, אומרו שם. אבל אם אמר השם, אם נזכר קודם שהתחיל הטוב והמטיב אומר:

בסוכות: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן יָמִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לְשִׁשּׁוֹן וּלְשִׁמְחָה אֶת יוֹם חַג הַסּוּכּוֹת הַזֶּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְמִינִים:

בשמ"ע ושמח"ת: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן יָמִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לְשִׁשּׁוֹן וּלְשִׁמְחָה אֶת יוֹם שְׁמִינִי עֲצֶרֶת הַחַג הַזֶּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְמִינִים:

ביו"ט שחל בשבת: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן שְׁבֻתוֹת לְמִנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה לְאוֹת וּלְבְרִית וְיָמִים טוֹבִים לְשִׁשּׁוֹן וּלְשִׁמְחָה אֶת יוֹם חַג הַסּוּכּוֹת הַזֶּה [לשמ"ע ושמח"ת] - שְׁמִינִי עֲצֶרֶת הַחַג הַזֶּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְמִינִים:

**וּבִנְהַ יְרוּשָׁלַּיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בְּמַהֲרָה
בְּיָמֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. בּוֹנֵה
בְּרַחֲמֵינוּ יְרוּשָׁלַּיִם. אָמֵן:**

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הָאֵל. אָבִינוּ.
מְלַכְנוּ. אֲדִירְנוּ. בּוֹרְאֵנוּ. גּוֹאֲלֵנוּ. יוֹצְרֵנוּ. קְדוֹשְׁנוּ
קְדוֹשׁ יַעֲקֹב. רוֹעֵנוּ רוֹעֵה יִשְׂרָאֵל. הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב וְהַמְּטִיב
לְכָל בְּכָל יוֹם וְיוֹם. הוּא הַטִּיב לָנוּ הוּא מְטִיב לָנוּ הוּא
יִטֵּיב לָנוּ. הוּא גִמְלָנוּ הוּא גּוֹמְלָנוּ הוּא יְגַמְלָנוּ לְעַד לַחַן
וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים וּלְרִוּחַ. הַצֵּלָה וְהַצְלָחָה. בְּרָכָה וְיִשׁוּעָה.
נְחֻמָּה. פְּרִנְסָה טוֹבָה וְכִלְכָּלָה. וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְכָל
טוֹב. וּמִכָּל טוֹב לְעוֹלָם אֵל יַחֲסִירָנוּ:

הֶרְחַמֵּן הוּא יִמְלֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: הֶרְחַמֵּן הוּא
 יִתְבָּרֵךְ בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ: הֶרְחַמֵּן הוּא יִשְׁתַּבַּח
 לְדוֹר דּוֹרִים. וַיִּתְפָּאֶר בָּנוּ לָעֵד וּלְנִצַּח נִצְחִים. וַיִּתְהַדַּר
 בָּנוּ לָעֵד וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים: הֶרְחַמֵּן הוּא יִפְרֹנְסֵנוּ
 בְּכָבוֹד: הֶרְחַמֵּן הוּא יִשְׁבֵּר עַל הַגּוֹיִם וְעַל הַגָּלוּת מֵעַל
 צְוֹאֲרֵנוּ וְהוּא יוֹלִיכֵנוּ מִהֶרָה קוֹמָמִיּוֹת לְאַרְצֵנוּ: הֶרְחַמֵּן
 הוּא יִשְׁלַח בְּרָכָה מְרֻבָּה בְּבֵית זֶה וְעַל שְׁלַחַן זֶה
 שְׂאֻכֵּלָנוּ מֵעַלְיוֹ: הֶרְחַמֵּן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ אֶת אֱלֹהֵינוּ
 הַנָּבִיא זְכוֹר לְטוֹב וַיְבַשֵּׁר לָנוּ מִהֶרָה בְּשׁוּרוֹת טוֹבוֹת
 יִשׁוּעוֹת וְנַחֲמוֹת:

אם הוא אוכל על שלחן אחרים יברך לבעה"ב:

יְהִי רָצוֹן שְׁלֵא יָבוֹשׁ בַּעַל הַבֵּית בַּעֲוֹלָם הַזֶּה וְלֹא יִכְלֹם לְעוֹלָם הַבָּא. וַיִּצְלַח
 מְאֹד בְּכָל נִכְסָיו. וַיְהִי נִכְסָיו וּנְכֻסָּיו מוֹצְלָחִים וְקְרוּבִים לְעִיר. וְאֵל יִשְׁלֹט
 שְׁטֵן לֹא בִּמְעֻשָּׁה יָדָיו וְלֹא בִּמְעֻשָּׁה יָדֵינוּ. וְאֵל יִזְדַּקֵּק לֹא לְפָנָיו וְלֹא לְפָנֵינוּ
 שׁוֹם דְּבַר הִרְהוֹר חֲטָא וְעִבְרָה וְעוֹן מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם:

הֶרְחַמֵּן הוּא יְבָרֵךְ אֶת (אָבִי מוֹרִי) בַּעַל הַבֵּית הַזֶּה
 וְאֶת (אִמִּי מוֹרְתִי) בַּעֲלַת הַבֵּית הַזֶּה. אם הוא נשוי אומר ג"כ
 אוֹתִי וְאֶת אִשְׁתִּי ואם יש לו בנים או בנות יאמר ג"כ וְאֶת זֶרְעִי. אוֹתָם
 וְאֶת בֵּיתָם וְאֶת זֶרְעָם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם. אוֹתָנוּ וְאֶת
 כָּל אֲשֶׁר לָנוּ. כִּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרְכוּ אֲבוֹתֵינוּ אֲבָרָהֶם יִצְחָק
 וַיַּעֲקֹב, בְּכָל מִכָּל כָּל, בֵּן יְבָרֵךְ אוֹתָנוּ בְּלָנוּ יַחַד
 בְּבִרְכָּה שְׁלֵמָה. וְנֹאמַר אָמֵן:

בְּמָרוֹם יִלְמְדוּ עֲלֵיהֶם וְעָלֵינוּ זְכוֹת שְׁתֵּהא
לְמִשְׁמֶרֶת שָׁלוֹם. וְנִשָּׂא בִּרְכָה מֵאֵת
יְהוָה. וְצִדְקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. וְנִמְצָא חֵן וְשִׁכְל
טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:

לשבת הַרְחֵמֶן הוּא יִנְחִילֵנוּ לְיוֹם שְׁכָלוֹ שַׁבַּת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי
הָעוֹלָמִים:

הַרְחֵמֶן, הוּא יִנְחִילֵנוּ לְיוֹם שְׁכָלוֹ טוֹב:

הַרְחֵמֶן, הוּא יַחֲדֵשׁ עָלֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת לְטוֹבָה
וְלִבְרָכָה:

הַרְחֵמֶן הוּא יִזְכֵּנוּ וְיִקְרְבֵנוּ לִיְמוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי
הָעוֹלָם הַבָּא: מְגִדוֹל (בְּחוֹל אוֹמְרִים מְגִדִּיל)
יִשׁוּעוֹת מַלְכוּ וְעֲשֵׂה חֶסֶד לְמַשִּׁיחוֹ לְדוֹר וּלְזֶרְעוֹ עַד
עוֹלָם: עֲשֵׂה שָׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הוּא בִּרְחֻמָּיו יַעֲשֵׂה שָׁלוֹם
עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאֶמְרוּ אָמֵן:

יִרְאוּ אֶת יְהוָה קְדוֹשֵׁיוֹ כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירְאָיו: כְּפִירִים רָשׁוּ
וְרָעִבוּ וְדוֹרְשֵׁי יְהוָה לֹא יַחְסְרוּ כָּל טוֹב: הוֹדוּ לַיהוָה כִּי
טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֶסֶד: פּוֹתֵחַ אֶת יָדָהּ וּמַשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן:
בְּרוּךְ הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר יִבְטַח בִּיהוָה וְהָיָה יְהוָה מְבֹטָחוֹ: נַעַר הָיִיתִי
גַּם זָקֵנְתִי וְלֹא רָאִיתִי צָדִיק נִעְזֵב וְזֶרְעוֹ מִבִּקְשׁ לֶחֶם: יְהוָה עֹז
לַעֲמוֹ יִתֵּן יְהוָה יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

שבע ברכות

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם. שהכל ברא
לכבודו:

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם. יוצר האדם:

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם. אשר יצר את
האדם בצלמו. בצלם דמות תבניתו. והתקין לו ממנו
בנין עדי עד. ברוך אתה יהוה יוצר האדם:

שוש תשיש ותגל העקרה. בקבוץ בניה לתוכה
בשמחה במהרה. ברוך אתה יהוה משמח ציון בבניה:
שמח תשמח רעים האהובים. כשמחך יצירך בגן עדן
מקדם. ברוך אתה יהוה משמח חתן וכלה:

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם. אשר ברא
ששון ושמחה. חתן וכלה. גילה רנה. דיצה
וחדוה. אהבה ואחווה. ושלוש ורעות. מהרה יהוה
אלהינו ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים. קול
ששון וקול שמחה. קול חתן וקול כלה. קול מצהלות
חתנים מחפתם ונערים ממשחת נגינתם. ברוך אתה
יהוה משמח חתן עם הכלה:

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם. בורא פרי הגפן: